Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Johannes V. Jensen ; Omslaget af Gudm. Hentze.
Titel | Title:	Kongens Fald
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Det Nordiske Forlag, 1901
Fysiske størrelse | Physical extent:	1 bd.

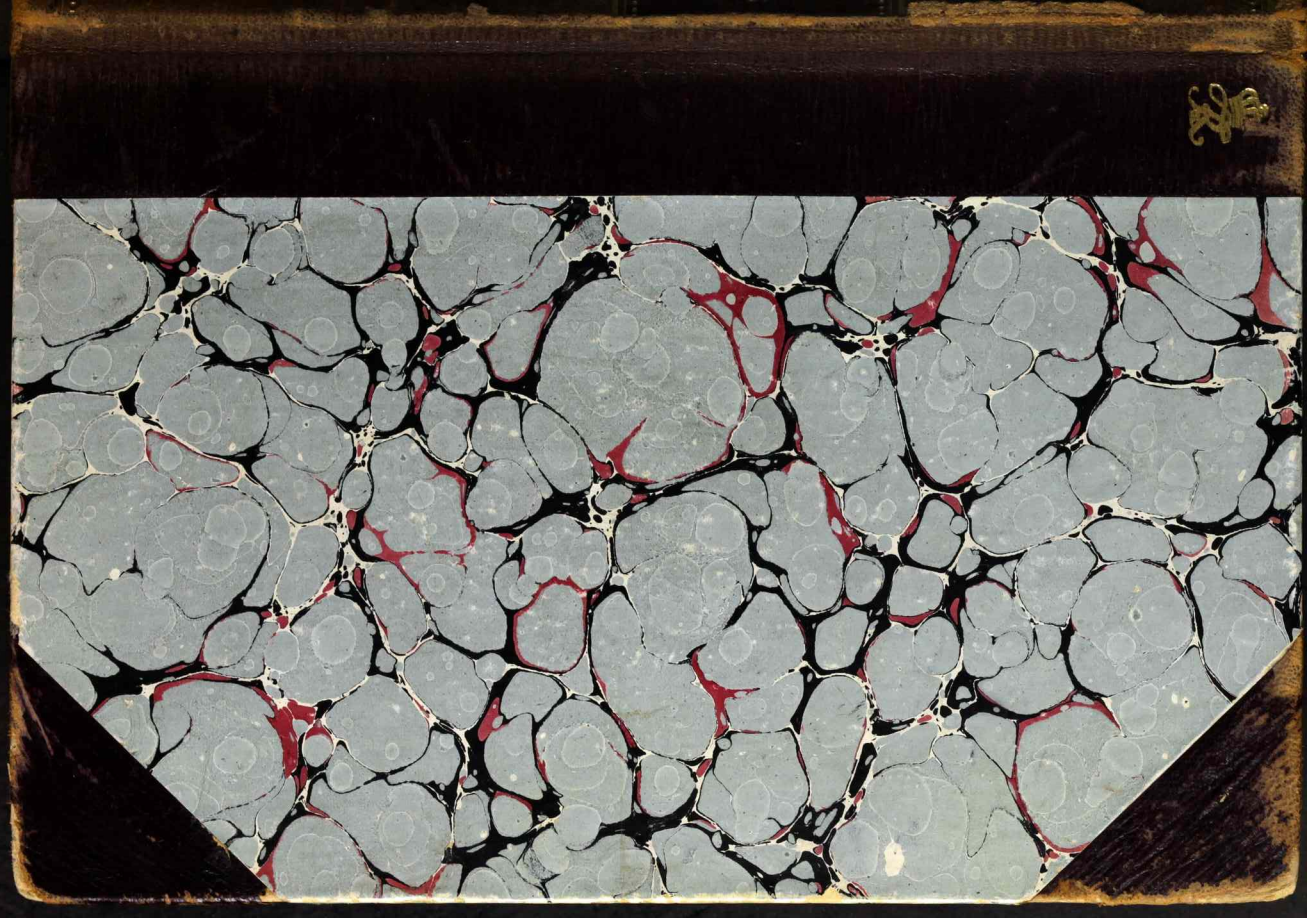

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57.-175

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130009866478

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Gespendet
1908.

31/5-1916 : J1-

KONGENS FALD

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

JOHANNES V. JENSEN

KONGENS FALD

FORAARETS DØD
DEN STORE SOMMER
VINTEREN

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET: ERNST BOJESEN
1901

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
KØBENHAVN
1968 K 979

FORAARETS DØD

JOHANNES V. JENSEN

FORAARETS DØD

KØBENHAVN.
DET NORDISKE FORLAG.
BOGFORLAGET: ERNST BOJESEN.
1900

OPLAG 1250 EKSPL.

OMSLAGET AF
GUDM. HENTZE.

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

I.

Vejen bøjede tilvenstre over en Bro og ind gennem Serritslev By; Grøfterne laa med mørkt Græs og gule Smaablomster, ude over Markerne hvilede hist og her en hvid Blak, en Blomstertaage, i Skumringen. Solen var gaaet under, og Luften stod kølig klar, skyløs men uden Stjærner.

Der kom et Hølæs kørende fra Landet ind i Serritslev By langsomt og gyngende paa den vanskelige Vej. Som det listede afsted i Tusmørket ind gennem den snævre Landsbygade, lignede det et stort tottet, lavbenet Dyr, der trisser af fordybet i Betragtninger og snuser til Jorden.

Læsset holdt udenfor Serritslev Kro; de svedige Heste vendte Hovedet tilbage og smagte paa Bidslet, de kunde nok lide at staa. Kusken lindede sig ned paa Hamlen, skrævede til Jorden

og gjorde Tømmen fast. Saa vendte han sig mod Bislaget og raabte ind og snød Næsen.

Er der nogen tilfærds — kanske?

Hvad — der gik Lys i Ruderne, havde de tændt Lys derinde? I det samme kom en Pige frem i Døren. Kusken ønskede sig en Dram. Mens han ventede paa den, blev det levende oppe i Læsset, et Par lange Ben skød sig forsigtigt ned og følte efter Hamlen, selve Personen laa paa Maven og gryntede besværet. Ned kom han da og stod og rystede sig — et langt knoglet Menneske med Hætte over Hovedet.

Singodt, sagde han. Karlen slog den røde Dram i sig og hostede behørigt. Om han ellers holdt videre, Kusken? De kunde jo altid gaa indenfor og tage en Snaps mere paa Følgeskabet.

Men da de kom ind i Lyset, blev Kusken straks staaende ved Døren ramt af Ærefrygt; ogsaa den anden tabte Sikkerheden. Midt i Stuen ved Bordet sad fire fornemme Krigsfolk af den sachsiske Garde, der fornylig var kommen til Byen. De straalede af Klæder, deres røde, spækkede Ærmer, deres Fjer og Skæg fangede Øjet som en Glædesild. Lænet op mod Bordet og Bænkene stod Sværd og Spyd, gedigne Vaaben. Enhver kunde se, at Læderstropperne havde et

Fald, der var kommet ved øvet Brug. Alle fire vendte Hovedet men saa straks paa hverandre indbyrdes igen og talte videre.

Pigen bragte to Krus Øl hen til Døren og satte et Lys paa det lille Bord der. Hun var knap gaaet væk igen, før en af Knægtene henne i Stuen rakte sig i Sædet og brast i Latter.

Se nu til ham der, ham med Hætten — det gør godt, hvor det kommer! Han talte tysk.

De andre vendte sig godmodigt, men de kunde heller ikke lade være at le. Den lange drak just, han stod op med bøjede Knæ, og idet en stor, spids Næse tonede ud af Hætten over Kruset, tog hele Figuren sig unægtelig morsom ud. Da han havde drukket, satte han sig roligt ned, Lyset faldt paa hans Øjne, han plirede hen til Bordet, halvt fornærmet, halvt varmt spottende som en Mand, der har Filosofi.

Da rejste den ene af Knægtene sig, gik et Par Skridt frem i Stuen og tog høfligt tilorde paa sin tysk:

Vor Lystighed var ikke ondt ment — gør De os ikke den Ære at drikke et Glas Vin?

Danke, sagde den lange og gik til Bordet med flere Skrabud. Før han skrævede over Bænken og satte sig, gjorde han en Bøjning mod

hver især og nævnede sit Navn, Mikkel Thøgersen, studiosus. Saa henfaldt han til at purre i Haaret og slibe Haandfladerne op ad sine ru Kinder. Han hørte fire Navne blive sagt, hvoraf det ene lød dansk, og saa et Glas blodrød Vin brænde foran sig. Og Skaal, Skaal!

Ihr Herren! Mikkel Thøgersen drak med Anstand og rettede sin stageagtige Krop, idet Vinen løb i ham. Han skød Blikket hastigt over Bordet og fikserede den ene af Herrerne, den yngste, der sad med Hovedet støttet i Haanden. Det var en hvid, tæt Haand uden synlige Aarer eller Knoer, Fingrene gravede i det lysebrune Haar. Ansigtet var langt — og Udtrykket deri fik pludselig Mikkel til at huske en Linedanser, han havde set en Gang ved et Marked, en ung Badutspringer, der sad ensom i en Krog uden at tage sig noget for — syg velsagtens. Mikkel huskede det unge, lidende Ansigt nu — netop saadanne Øjne havde han der. Men Mikkel syntes desuden, han skulde kende ham. Hvem var det, hvor var det? Han saa' ud som en Adelsmand.

Paany stod Glasset fyldt foran Mikkel Thøgersen. Han glorde Besked med største Høviskhed, adspredt af at huske sig om og omtaaget ved Synet af Mennesket paa den anden Side

Bordet. Der var en Mystik om det brune Hoved, og se der vendte han Brystet til, Armene sad i en paafaldende Afstand fra hinanden, det var en ualmindelig rank Skabning, han havde. Hvorfor havde han Sorg, Trækkene var mere egnede til Lystighed.

Snakken gik, de fire Soldater begegnede Mikkel forekommende. Og Mikkel følte sig fuld af Tillid overfor disse Tyskere, der jo ikke kunde vide, at man kaldte ham for »Storken« inde i Byen. Mikkel sprokkede tysk meget gelassent, men han blev atter og atter adspredt, kunde alligevel ikke lade være at tænke paa sit Øgenavn . . . paa den anden Side vidste Tyskerne her heller ikke, at han i en snævrere Kres var bekendt som Ophavsmand til latinske Oder og Distika . . . hvorfor sagde den unge derovre ingenting? —

Otte Iversen! Der faldt Navnet. Saa var det ham alligevel. Og Mikkel huskede i samme Nu en graa, brøstfældig Port, en Mur og et Spir — hjemme i Jylland — han følte sig selv staa klejn og elendig der udenfor. Han havde været der nogle Gange. Det var længe siden. Kun en eneste Gang havde han set ham . . . det var altsaa den Junker Otte, han havde skimtet inde i Gaarden som en spinkel Dreng

og tænkt paa siden. Han stod derinde i en Flok Hunde og med en forpjusket Falk paa Tommelfingeren. Og nu sad han her, højvoksen, smal som en Page.

Knægtene smaalo. Mikkel Thøgersen tog sig sammen og drak igen.

Kusken viste sig i Døren. Nu kører jeg, sagde han, og dermed satte han en Pose og en lille Halmkurv fuld af Æg ned paa Gulvet lige indenfor Døren, hvorpaa han lukkede igen for sig. Det var Mikkels Sager, Udbyttet af hans Tur paa Landet — der stod hans Forsmædelse ganske nøgen nede ved Døren; han vendte forvirret Ryggen dertil.

Men de tyske Soldater lo og fik en Idé — Æg var jo aldrig afvejen. Mikkel flyede da Æggene fra sig baade glad og fornedret, og de blev drukket allesammen, som de var. Otte Iversen vilde ingen have og sagde fremdeles ikke noget.

Nu sad Mikkel Thøgersen paa Bænken, hed og flov og venlig, den lækre Vin befriede hans Tynge, og dog følte han sig ubodeligt mismodig. Hans Sjæl fløj de sorgløse Herrer imøde, og samtidig beholdt han en Frygt for at være dem prisgiven — og hele hans Humør begyndte at svømme og vugge i Rytme. Han

skottede stjaalent til Junker Otte, forelsket i ham, mistroisk, logrende . . . kendte han ham mon ikke? — nej, gid han alligevel ikke kendte ham.

Den ene af de tyske Knægte havde et Skaar i Overlæben slet dækket af Skægget, han kunde ikke tale rent, Mikkel Thøgersen hørte hans utætte Snak og morede sig vemodigt — han blev varm af alt, hvad han saa og hørte. Og medens Vinen og Velværet løste hans Sind, forhærdede han sig underneden, han følte en raa Kulde stige i sig, men han holdt den i Bunde og samlede sig.

De tre Tyskere sværmede henne ved Skænken. Mikkel Thøgersen og Otte Iversen blev ene tilbage ved Bordet. Ingen af dem sagde noget, og Mikkel søgte at gaa i sig selv. Han saa ned i Mørket mellem Bordet og Bænken og fornam en bitterlig Ensomhed. Men han vilde slaa sig tiltaals, han sukkede og trak sine Rafter af Ben ind under sig, han tørrede Sveden af Panden og kom i Orden. Otte Iversen sad og drejde sit Bæger rundt, han saa fremdeles ud som han var syg.

Da Knægtene kom igen med nyopdagede Drikkesorter, skikkede Mikkel Thøgersen sig mere samlet, han drak forstandigt og uden Uro.

Nu svirede de allesammen tæt og tænkte ikke paa andet. Otte Iversen tømte Bægret saa tit det blev fyldt og undergik ikke fjærneste Forandring derved. Clas, ham med Skaaret i Læben, stemte op med en Sang, det lød ikke saa lidt besynderligt.

Mikkel Thøgersen tog et af de vældige Tohaandssværd og vejede det prøvende i Haanden — de viste ham Tagene. Hver Gang den hvasse Od vendte imod ham, trak det ondt som en iskold Vind ned gennem hans Rygrad — det undrede ham, han var nu ellers ikke bange for Kniven.

Og Clas sang:

Ei werd' ich dann erschossen,
Erschossen auf breiter Heid',
Man trägt mich auf langen Spieszen,
Ein Grab ist mir bereit;
So schlägt man mir den Pumerlein Pum,
Der ist mir neunmal lieber
Denn aller Pfaffen Gebrumm.

De halve af Ordene sivede ham ud i Skægget. Og man opvartede med Krigshistorier, om Fægtninger her og der — huit, huit — om Sejre og Dødsfarer og . . .

Heinrich, husker du den blonde Lenore? raaber saa Clas ellevild. Jo, Heinrich mindedes

Lenore. Historien haglede øjeblikkeligt fra hans Mund, Clas og Samuel vendte op og ned paa sig selv af Latter.

Men Mikkel Thøgersen tav og krympede sig under dette Vejr af Aabenmundethed, han skelede over til Otte Iversen — og han alene blev et Smil va'r paa det unge, hovmodige Ansigt, et umærkeligt Træk ved Læberne, som havde Junker Otte sporet en modbydelig Lugt.

Mikkel havde Møje med at faa sit Vejr, han strøg sig atter og atter over Ansigtet.

Men Heinrich fortalte væk. Otte Iversen drejede sig fra Bordet og slog det ene Ben over det andet. Da Historien endelig var ovre, blev der ganske stille, som om man havde mærket Forstemtheden. Maaske følte Otte Iversen, at Pavsen skyldtes ham — han vendte sig mod Bordet som for at staa ved sin Mening og søgte stift Fortællerens Blik.

Heinrich saa ganske betuttet ud. Men nu skar Samuel igennem med en anden Historie. Han var ikke ung, det var ikke om Kærlighed, han fortalte men om en vis sindssyg Slagtning, han havde været med til en Gang, hvor de traadte Tarmene ud af Folk med Støvlehælene og kvalte dem i deres eget Møg. Denne Beretning gjorde Luften i Stuen ligesom mere raa

og frisk at aande. Clas kom med ivrige Kenderspørgsmaal, Mikkel Thøgersen morede sig pludselig over hans løjerlige Talefejl, han hævede Næsen og brast i Grin — gru, gru! Da saa Otte Iversen trevent op og trak halvt nødtvungen paa Munden, og endelig rakte han ogsaa Halsen mod Loftet og lo. Hans Latter lød som en Skralde. Saa, Punktum, der holdt han op og sad indesluttet som før.

Lidt efter tog de afsted for at slippe ind i Byen, inden Portene blev lukket. Da de kom udenfor, følte Mikkel Thøgersen igen Afstanden mellem sig og Soldaterne, han holdt sig tilbage og tog Afsked, saa snart de var naaet indenfor Nørreport. Landsknægtene gik videre ind i Byen, Mikkel stod og saa lidt efter dem, inden han tog tilvenstre for at komme hjem.

II.

Mikkel Thøgersen boede i et Hus, der laa ligeoverfor Palissadeværket mod Pustervig; der delte han Værelse oppe paa Loftet med en anden Student, Ove Gabriel. Ove sad oppe ved et Tællelys og studerede som sædvanligt, da Mikkel traadte ind, han saa op fra Papirerne og læste straks videre.

Mikkel smed sig for den anden Bordende og ragede nogle af sine Kollegier hen fo:an sig. Det var der han kom fra i Morges. Og ingenting havde forandret sig siden.

Mikkel pustede. Da saa Ove Gabriel frem paa ham og fejede langsomt sin hule Haand forbi Ansigtet.

Du har drukket, sagde han. Han bare slog fast, at Mikkel havde sviret. Og han kunde blive ved at se med sine runde moralske Øjne uden at blinke, eller uden at de løb i Vand en

Gang. Mikkel Thøgersen havde haft dette uomskifteligt laudable Ansigt foran sig i tre Aar, Ove Gabriels talende Tavshed havde siddet til Doms over ham til enhver Tid. Ove Gabriels retfærdige Øjne vilde flytte sig efter ham og stikke ham med Forbehold, med lovlig Ondskab, til han visnede paa Stolen. Om lidt vilde Ove Gabriel bemærke: Erindre, at det er mit Lys, vi studerer ved.

Mikkel Thøgersen rejste sig og aabnede Taglugen; han var saa høj, at han kom til at rage ovenud med hele Overkroppen. Paa den Maade plejede han at gøre sig usynlig for Ove Gabriel.

Oh! Luften var sval, Stjærnerne straalede højt over Hovedet. Til begge Sider skød Straatagene Ryg som Dyr, der sover med Hovedet gemt. Nede i Gaden vankede Vægteren med sin Lygte og lyste op ad de lukte Døre. Men ude paa den anden Side Bjælkeværket glittede Vandet, en Stjærne spejlede sig inde mellem Sivene i Graven. Landet laa stille derude i mosgrønt Mørke, langt ude fra Søerne kom en tæt mylrende Musik af Frøerne. Byen var falden til Ro. Vandet slikkede dæmpet mod Stolperne i Graven. En mjavs Kat vaandede sig langt borte paa et eller andet Tag.

Mikkel Thøgersen drejede sig i sit Hul og

saa med Ryggen stærkt bøjet tilbage op mod Skorstenen og Stjærnerne. Han svimlede, det var som gled han ud med begge sine nøgne Fødder paa et Bundt Knive. Men det var ham tilpas — han kunde ikke holde sin Pine ud. Bedre var det, om han hang i et Reb midt oppe under Himlen, saa vilde Stillingen maaske svare nogenledes til hans indre Svimmelhed. Mikkel vendte sig og lænede Armene mod det kolde Tag.

Susanna! tænkte han. Susanna. Og hans Hu var saa blød, at alle stumme og livløse Ting rundt om syntes at faa Aande og Hjærte. De døve Huse holdt sig stille men udtrykte idel Godhed, Stjærnerne glippede bevæget. Der bankede en Puls i den blide Stilhed; en Krusning løb over Vigen, selve den dunkle Luft syntes at fare sammen som et Væsen, der mindes sin Hemmelighed og sin Skæbne.

Men blot fordi Mikkel havde tænkt Navnet, blev han fattig i Sjælen — og ond, han fnøs og rettede sig.

Tys! Nede i Byen lød Stemmer. Raabene medbragte en Forestilling om oplyste Rum og om noget, der nu foregik.

Mikkel Thøgersen trak sig ned i Kamret igen. Ove Gabriel stod nøgen paa Gulvet,

færdig til at gaa i Seng, hans Øjne talte om Fuldbragthed, han lyste som en stille Vokskerte.

Du er slemt mager . . . det er sært, Sjælen vil blive i dig, sagde Mikkel og smaalo tirrende, han saa op og ned ad Ove Gabriels Krop, der hang sammen som Skroget af en arm, udpint Kælveko. Ove Gabriel stak sig under Skindfelden, og da han var kommen til Leje, foldede han Hænderne og afskød et Vers mod sin Kontubernal. *Et nunc extingue lucem!* tilføjede han i en mæt Tone.

Slukke Lyset, slukke Lyset! tænkte Mikkel, der skulde ikke mange Pust til. Han bøjede sig og blæste Praasen ud, tog saa sin Pigkæp og famlede ned ad Stigen. Oven over ham lød Ove Gabriels satisfakte Stemme, han læste sin Bøn.

Det var over den Tid, da man maatte færdes paa Gaden, men Mikkel Thøgersen tog sig nu alligevel Forlov. Han bøjede rask tilhøjre og ned ad Pilestræde. Men da han var kommen et Stykke, tøvede han og stod tilsidst stille. Der var ikke et Menneske at se, alle Huse laa mørke, de tætte Trær i Haverne hvilede deres Løvkroner mod hinanden. Overalt duftede det af udsprungne Trær, lunkent og syrligt som efter en Regn.

Mikkel gik langsomt videre. Da han kom forbi Hjørnet, høsie han dem synge Vigilie inde i St. Clara Kloster, Stemmerne lød klart og dog murdæmpet, bønligt, som kom de fra Fanger nede under Jorden. Og Mikkel saa Krucifikset for sig, som det stod dernede og ragede op, rødt og blaat i Halvlyset.

Mikkel stansede udenfor en Have, der laa mellem to temmelig høje Huse og med et Stakit ud til Gaden, her blev han staaende nogle Minutter. Løvet knitrede af og til sagte, som var der en Dynge, det sank i. Den duggede Kant af Gavlen skinnede i Stjærnelyset. — Saa listede Mikkel nølende videre.

Nede omkring Torvet var der Liv og Lys endnu, det var de fremmede Krigsfolk, der ikke kunde holde sig inde; men der var ogsaa mange af Byens Borgere imellem. Mikkel Thøgersen vilde dreje om ad Købmagergade for at gaa hjem, men da mødte han en Flok Landsknægte, der kom sværmende i meget høj Stemning.

Der har vi jo vor lærde Ven igen! raabte en af dem, og hans læspende Udtale var ikke til at tage fejl af — det var de fire, han havde truffet ude i Serritslev og et Par Stykker til. Clas tog ham i Armen og vilde have ham med, og Mikkel kunde ikke sige nej. De turede

saa lidt omkring ud af en Bod og ind i en anden og fik at drikke hvert Sted. Mikkel havde god Vilje til at slaa sig løs som de andre, men han kunde ikke, fordi han saa, at Otte Iversen fremdeles var mørk og forstemt. Mikkel vidste endelig ogsaa, at Herrerne kun gav sig af med ham, fordi han morede dem.

De kom over Højbroplads, og her stødte en spinkel gulhoset Svend til dem og fortalte noget, der syntes at gøre stort Indtryk — de tog Fart allesammen op ad Gaden, og hele Flokken trak om Hjørnet til Hyskenstræde. Mikkel Thøgersen blev glemt. Han blev staaende lidt og saa sig om. Slottet laa mørkt og stille, intet rørte sig uden en Jolle, der laa og rokkede i Graven ved Bropælene. Taarnet derude strækte roligt tilvejrs og saa sig ud med smaa rynkede Glugøjne. Mikkel mumlede et Par Vers af Vergil hen for sig — om den evige Nat og om den, der vaager.

Gaa hjem nu? For at ligge og høre paa Ove Gabriels Snorken. Nej, Mikkel bøjede Hovedet og fulgte efter de andre. At de havde ladet ham staa, behøvede jo ikke at sige, at de ikke vilde have ham med længere.

Der var Lys flere Steder i Hyskenstræde. Mikkel luskede forbi de lukkede Porte og mær-

kede den særegne Duft, som han kendte her, Duften af Bastmaatter og Muskat — der foresvævede ham en Idé, om indiske Karavaner, Kamelgødning, Tørke.

Ud fra Conrad Vincens' Bod lød Stemmer, og Døren stod aaben. Mikkel Thøgersen nærmede sig forsigtigt og kiggede ind, alle Herrerne stod rundt i Stuen — det var let at se, at noget særligt var paa Færde. Mikkel kunde ikke faa sig til at gaa ind, men han listede tilside, saa at han kunde se uden selv at blive bemærket. Og da opdagede han en Skikkelse henne ved Siden af den store Vægt, han kendte den unge sekstenaarige Junker, det var Kongens Søn Christiern. Mikkel for sammen og blev varm, han gik et Skridt tilbage rørt og urolig. Og som han saa Prins Christiern der, glemte han ham aldrig siden. Han stod med Benene lidt fra hinanden, han var i hvidgrønne Hoser og røde Snabelsko, han stod med Brystet halvt til; over Skuldrene og ned paa Brystet laa en Guldkæde. I venstre Haand holdt han en Klase dyre Rosiner, af hvilke han nu og da nappede en med den højre Haand og spiste. Mikkel saa tydelig hans fine, glatte Mund; der var en zart Skygge om Hagen som af mørke Skægkim. Men især Øjnene forundrede Mikkel

sig over, de var smaa og strammet en Kende op mod Tindingerne, men de skinnede stærkt. Prinsen havde et stort Baghoved, hans Hals var tyk og rund. Se nu vendte han Hovedet om mod den henrykt krybende Conrad Vincens og nikkede — hans Haar var af en fyldig mørkerød Farve.

Ak, ogsaa jeg er rødhaaret, tænkte Mikkel.

Hvilken Alvor i det halvvoksne Ansigt — nej, nu lo han og rynkede Øjnene — Ligevægt! Besynderligt! Saaledes saa et Menneske ud.

Mikkel stirrede og fik vaade Øjne, han sukkede ubevidst højt, mens han gav sig hen i Dyrkelse. Hvad der videre skete passede han nøje paa. Alle Herrerne bevægede sig med Anstand om Prinsen, alle stod i galant Position med Fødderne; saa gik en frem og fejede sine Baretfjer stilfuldt bagud ad Gulvet, saa talte en anden med smilende Tænder og bøjet forover. Store Bægere blev hævet formelt i Vejret og drukket ud paa Prinsens Velgaaende, og han nikkede ligedan til alle med Hagen ind mod Brystet. Conrad Vincens trippede i Feber og med Glorie om Hovedet.

Men en var der, som bevægede sig frit om, en pukkelrygget Mandsling i spraglede Klæder. Naar nogen talte til ham, spjættede han side-

længs med det ene Ben og svarede rapt op som en Mops, der staar paa Bagbenene og bjæffer; Mikkel kunde se, at han stadig bulede sin højre Kind ud med Tungen, naar han havde sagt noget. En Gang lo de allesammen, selv Prinsen blottede Tænderne, og Dvergen bulede Kinden voldsomt ud — da lo ogsaa Mikkel taknemlig for sig selv. Hvor Stemmerne lød opdragent derinde og afdæmpet. Der var tændt to store Ambralys. Helt længst tilbage i Stuen saa Mikkel Otte Iversen, han stod for sig selv men lod til at være i glad Stemning. Men Mikkel havde ikke meget tilovers for ham iøvrigt lige for Tiden.

Længe stod Mikkel Thøgersen fortabt og mættede sig med Farverne derinde og Synet af de frie Herrer; der faldt en lille Straale Naade ud paa ham ogsaa, syntes han. Da der blev Opstandelse inde i Boden, som om de vilde gaa, skyndte Mikkel sig tilside. Han saa hele Selskabet sværme muntert ud paa Gaden og trække lige tværs over ind i den rige Martin Gälzes Bod. Da lagde Mikkel Mærke til Prins Christierns Gang.

Mikkel drev endnu et Par Timer om i Byen. Langt over Midnat saa han sine tyske Bekendte en Gang til, just som de uden at bemærke ham

bøjede ind i et berygtet Smug nede ved Stranden. Det var kendeligt paa deres Stemmer, at de var haardt forkomne af Svir nu. Otte Iversen var ikke mellem dem mere.

Næste Dag saa Københavns Borgere en Vogn ride med alle fire Hjul tværs over Mønningen af et højt Hus ud til Torvet. Der var nogen, der om Natten havde skilt den ad, slæbt Delene op paa Taget og samlet dem igen der. Inden Middag vidste hele Byen, at det var Prins Christiern, der havde været Mester for det.

III.

Det var langt op paa Dagen, da Mikkel Thøgersen vaagnede. Han laa noget inden han blev klar over sig selv, han havde drømt saa besynderligt, skønt han ikke huskede noget.

Lyset faldt fra Taglugen lige ned i det elendige Kammer. Skønt Ove Gabriel for længe siden var gaaet paa Forelæsning, kunde Mikkel lugte ham, han trak med Væmmelse paa Næsen.

Kunde der ske noget i Dag, var det værdt at staa op og byde sig fal for Skæbnen derude i Byen mellem Folk? Mikkel tænkte efter. Egentlig var der ikke hændet noget afgørende igaar, og dog følte han sine Oplevelser saa stærkt. Der var bleven rykket i ham, hvad det saa betød. Alle Værdier var gaaet endnu mere nedad, Mikkel følte, at han ikke kunde holde sin Stilling ud længere.

Mikkel lagde sig op mod Væggen og grun-

dede med Øjnene stift rettet frem for sig. Lidt efter krummede han Hovedet tilbage og lukkede Øjnene, han var kommen i Tanker om Susanna. Næsten i det samme mærkede han en hæftig gnavende Sult, han stod op og langede ud efter Klæderne.

Mikkel havde ingenting, han levede som Spurvene, fægtede hver Dag hos Gud og Hvermand. Medens han drog sine røde, forhadte Læderbukser paa, overvejede han, hvor han skulde gaa hen og tigge i Dag. Han bestemte sig til at søge udenfor Byen, hvor Folk ikke var altfor misbrugte af Studenter og andet Pak fra Byen.

Det var en dejlig Majdag. Mikkel gik rask ud gennem Nørreport. Og saa saare han fik Markerne for Øje, blev han forvirret af Lyst, han kiggede næsten undselig op mod Himlen. Jorden gav Foraarsduft fra sig — hvad var det han mindedes derved? — den grønne Rug stod langt hen. Solen varmede velsignet.

Mikkel marscherede frem ad Vejen og saa sig om til højre og venstre. Det var vist en Lykkedag, han følte sig let og vel tilmode.

Ja, det var en Lykkedag. Mikkel gik lige paa og sad snart bredt bænket i en Landgaard ude ved Søerne, et lyst Sted, hvor man satte

fulde Retter frem for ham uden Omsvøb og uden at helde gudsfrygtigt med Ørene. Manden skænkede fraadende Øl i Kruset til ham og følte sig oplivet ved hans Besøg. Her kom der nok ikke lærde Folk til daglig i Guds Navn, Mikkel skrev sig det bag Øret. Da han havde spist og drukket forsvarligt, havde den Dag nok i sin Plage for saa vidt — Mikkel vandrede ind til Byen igen i Fred med sig selv. Han sugede sine Tænder og skottede op mod Skyerne, fulgte blinkende en Fugl med Øjnene og talte latin til sin udødelige Sjæl.

Pludselig blev Mikkel staaende og tænkte sig om — mon han ikke netop i Dag skulde gøre det, det han saa længe havde haft i Sinde, gaa løs paa Jens Andersen? Mikkel ventede sig Held af det, den store Magister var fra samme Egn som han selv. Jo i Dag skulde det være, nu vilde han vove det.

Men straks, da Mikkel havde taget Beslutningen og sat sig i Gang, faldt hans Hoved, og han tabte Lysten. Under mange Tvivl naaede han ned i den Gade, hvor han vidste, Jens Andersen boede. Da han stod udenfor Døren, var alt hans Mod borte, men han var sat i Bevægelse nu og vilde have Ende paa det.

Mikkel Thøgersen kom ind i en stor Stue,

han skimtede Folianter paa Væggene . . . men der rejste Jens Andersen sig henne fra et Bord og kom hurtigt imod ham. Jens Andersen — en lavstammet, bred Mand med en vældig Pande. Han var iført en Skindtrøje, Mikkel saa paa den lange barberede Mund, just som Jens Andersen begyndte at tale til ham. Stemmen var lav og klangløs, men Mikkel hørte, at han satte den ned, fordi det nu just var en som ham, han talte med — hvad han vilde, hvad han hed, Jens Andersen havde ikke god Tid.

Mikkel Thøgersen kom da frem med det. Om han kunde faa et godt Raad, han vilde gærne udenlands og studere . . . men som altid blev Mikkel hentaget, kørt hvingelsyg af de Iagttagelser, han gjorde — han saa et langt, tyndt Krucifiks af simpelt Jærn hænge paa Væggen og kunde ikke lade være at tænke paa, om Jens Andersen mon ikke ved Lejlighed brugte det til at ave sine Hunde med. Han var desuden vant til, at Folk modtog ham med en vis Forbavselse, som «Storken», det gjorde Jens Andersen ikke — saadan en Mand var han altsaa. Men Mikkel savnede den ellers saa beklagelige Omstændighed nu. Og idet han talte om at rejse udenlands, stammede han

hjælpeløs, svimmel ved Tanken om Rom og alt det der fuglefjærnt søndernede — han var ellers en Smedesøn oppe fra Limfjordsegnen . . . der stod han saa fast.

Ghm! Jens Andersen slog et Slag paa Gulvet med Hovedet lagt skævt til Siden, han var rap og kort i Vendingen som en Kræmmer. Mikkel skulede op og saa en svær Tyrehals, et tætklippet hvidligt Nakkehaar . . . og der borede Jens Andersen ham nu igen i Synet med de matte Øjne, Blikket var høfligt og ligegyldigt, men der var en Magt deri, som ligefrem rasede — Mikkel søgte Redning ved at gaa under og se paa Mandens store bare Ansigt. Huden var farveløs og tæt uden en eneste Rynke. Sorte Tænder . . . det var nemt at se, at han var en Jyde. Mikkel kunde ikke taale hans Blik længere, han saa som fortryllet hen paa Reolerne, det løb rundt for ham.

Et Kvarter efter stod Mikkel Thøgersen nede paa Gaden. Hvad var det saa, det var endt med? Jo Jens Andersen Beldenak havde hakket og snakket om Alverdens Ting, og tilsidst havde han gunstig overhørt Mikkel! Mikkel havde svaret som i Søvne men var dog sluppen til at gøre god Rede for sin Lærdom. Et Vers af Horats havde han dog skanderet

forkert, og Jens Andersen havde hugget i Luften med sin haarede Haand — saadan, da da da da.

Mikkel Thøgersen luskede afsted, vaad og krumrygget som en udsmidt Køter.

Da han atter vovede sit beskæmmede Næb ud af Hætten for at se sig om, befandt han sig nede paa Højbroplads. Her var der som altid megen Bevægelse. Mikkel stod ved Hjørnet af en Port, han rynkede Ansigtet sammen, som om han anstrængte sig med at overveje. I Virkeligheden stod han halvt bevidstløs. Skam og Skuffelse laa haardt paa ham, og hans indre gigantiske Selvfølelse rørte sig som et farligt Dyr. Trods en Tankefuldhed, det fik ham til at staa musestille, iagttog han alt om sig, ja de stærke Farver paatrængte sig hans Syn med en saarende Klarhed — en Kælling skreg med Sild — hudløs, hudløs stod Mikkel Thøgersen der, skælvende som nylig slagtet Kød i den onde Luft.

Hør, nu trompetede de ovre paa Slottet, det gik som en Torn over Hovedhuden.

Mikkel skuttede sig og gik meget nedslaaet videre. Vindebroen lodes ned inde fra Slotsporten, og straks dundrede en Flok Ryttere ud paa Plankerne, lutter højfornemme Mænd. De bragede ud paa Gaden og bøjede i skarpt

Trav om Hjørnet til Højbroplads, baade Heste og Ryttere laa hældet til Siden i Svinget. Hvor de hoppede latterligt i Sadlerne — klik, klik, Sværdene dansede forrykt i Stropperne, og de kulørte Kapper slog Hurra i Luften.

Mikkel forføjede sig op i Byen. Overalt Soldater, Hestespektakel. Selve Junker Slentz kom ridende gennem Gaden med sin Væbner bagved, han var i fuldeste Harnisk. Det storartede Jærnmenneske drejede Hjælmen til højre og venstre med en Kejsers Værdighed, Visiret var slaaet op, og de grusomme Knebelsbarter glittede i Solen. Hesten fnøs ud af Skaberaket, den var heller ikke billig.

Mikkel drev Byen rundt og summede sig, Gade op og Gade ned. Alle Gaderne mundede til syvende og sidst ud mod Volden; indespærret var han i denne arme, skidne By, der var fedtet til med Fiskeslim og Sildeskæl og begjort med Munke og Svin i alle Smøger. — Han saa op mod Himlen for dog at føle Rummet frit. Luften var fugtig. Skyerne drev deroppe, Mikkel kom til at tænke paa det løse Vand og gik ned til Stranden igen.

Vinden friskede, Bølgerne gik muntre og krappe. Ude over det blaa, urolige Sund

fægtede Joller sig stundesløst frem og stod paa Enden og havde travlt.

Og pludselig gik der som en Taage fra Mikkels Øjne, han huskede sin Drøm. Han havde været paa det fjærne Hav, og der havde han set et forunderligt Syn. Ude i Kimmingen skinnede en straalende hvid Søjle, ikke mere end en Finger stor, men han forstod, hvor uhyre højt den maatte rage op, siden den var saa ufatteligt langt borte. Den stod mod Himlen som en snehvid Top af Sølv og lyste. Og en kvart Himmel fra den øjnedes en lav glasblaa Kuppel, som maatte være flere Mile i Udstrækning, hvis man kom nær til den. Medens Mikkel stirrede ud efter Synet fra det tomme vandrende Hav, forekom det ham, at der maatte gaa en stor Flod fra Havet ind til Byen. Thi det var en By, og den laa paa den anden Side Jorden.

Mikkel Thøgersen begav sig hjemad, han var ked af at leve mere den Dag. Han tog ikke Vejen gennem Pilestræde, vilde ikke gaa forbi Stakittet og stirre ind efter Susanna i Dag.

Han lagde sig paa Sengen, da han kom hjem. Ove Gabriel var der ikke, sagtens gik han ude og sang for Dørene og vendte de rene Øjne i Hovedet. Mikkel laa et Par Timer paa

sin Ryg, mange Tanker afløste hverandre. Henad Aften kom Ove Gabriel hjem med Posen fuld. Mikkel rejste sig uden et Ord og gik sin Vej.

Da Mørket var falden paa, befandt Mikkel Thøgersen sig et Sted paa Vejen udenfor Vesterport. Han hørte en Rytter komme inde fra Byen i Galop. Og næppe havde han vendt sig for at se, hvem det var, naaede Rytteren ham. Det var Otte Iversen. I et Nu var han sprængt forbi. Han sad foroverbøjet i Sadlen og jog ud ad Landet til. Mikkel stirrede efter ham og hørte, hvor Hesten gav sig ud af Halsen i Firspringet. Jord og Sten sprøjtede fra dens Hove.

Rundt om duftede det grønne Korn. Aftenen var ganske stille. Frøerne sang og sang i uendelige Drømme.

Da Mikkel en Time efter gik ind mod Nørreport, hørte han igen det vilde Hovslag bag ved sig. Han traadte tilside og saa Otte Iversen komme forbi i fuldt Firspring igen og sprænge ind mod Byen.

Nogle Dage efter blev Mikkel Thøgersen, ogsaa kaldet «Storken», pludselig og uden Varsel relegeret fra Københavns Universitet. Det kom ham dog ikke helt uventet, han havde forsømt

Stakittet, saa han som uforvarende derind, og undertiden fik han et Glimt at se af Susanna. Hun plejede at gaa ude i de tilgroede Gange ved Middags- og Aftenstid.

Haven var fuld af Ukrudt, høje Skarntyder og vildtvoksende Peberrod; de ældgamle Abildtræer hældede Stammerne tilhøjre og venstre. I Hjørnet ud mod Gaden stod en mægtig Hyld, tæt som et Tag, Mikkel havde en Anelse om, at den dannede et Lysthus ind mod Haven, og at Susanna undertiden opholdt sig der. Han havde hørt det pusle derinde bag Løvet. Maaske sad Susanna gemt derinde og kiggede ud — Mikkel holdt ikke rigtig af det Træ. Og dog drog det ham til sig, fordi han tænkte sig hende der.

Om Aftenen, naar Mikkel gik forbi, saa han Lys oppe i et lille Vindue i Gavlen ud til Haven. Om Natten var Lyset slukket, Mikkel gik forbi og saa derop.

Et Stykke skraas overfor Mendel Speyers Hus laa St. Clara Kloster, og her var der et mørkt Hjørne, som Mikkel fandt det lykkeligt at staa ret op og ned i om Aftenen og Natten. Han kunde øjne Vinduet derfra.

Og her stod han Pintsedags Aften sent, da der var kommen Ro i Byen. For Byen havde

været af Lave. Da Solen stod op, var Gildet begyndt, hele Byen havde fejret Pintse med Dans, Klang, Drukkenskab og Musik. Ude i Haverne nordenfor Byen stod Majstængerne saa tykt som en Skov, hvert eneste saligt Menneske sværmede deromkring, det gik skummelt til med Drik og Fortæring. De tyske Soldater havde slaaet sig løs, det kan nok være, de havde yppet Livsaanderne, før de skulde i Krigen.

Mikkel Thøgersen havde vovet sig ud i den glade Strøm, men han var straks bleven Aarsag til jublende Opløb. Drengene kendte ham, og nu havde han tilmed lagt Kappen og Hætten, hans røde Ben var synlige i hele deres æventyrlige Længde. De gjorde ham til Genstand for Kultus, Ungdommen, de dansede om ham og sang en taknemlig Vise. Mikkel skrævede afvejen og gemte sig bort inde paa St. Nicolaj Kirkegaard. Her laa han det meste af Dagen i en tæt frodig Krog mellem Gravene og lod Solen skinne paa sig. Der var stille rundt om, Fuglene pippede, og Fluerne fløj hid og did. En Glente kastede sig ud fra en Glug højt oppe i Taarnet og rejste væk ud i Landet. Mikkel laa ørkesløs paa Ryggen og sank dybt ned i Græsset og Ukrudtet. Han rev Stæng-

lerne over paa en Plante, der stod ved hans Hoved, og saa, at der var gul Saft i den, han stak friske Spirer i Munden og tyggede paa, rullede Græsstraa sammen i Fingrene, og Tiden forvandtes. Byen levede rundtom, af og til klang høje Glædesraab langt borte.

Da det endelig blev mørkt, listede Mikkel ud af Byen og bjærgede sig et Maaltid Mad i en enfoldig Bondegaard. Eor hver Bid, han sank, var han klar over, at han bedrog, siden han nu ikke læste længere.

— Og nu stod han her i den stille, svale Nat. Byen var kommen til Ro, og Mikkel vaagede som det dybe Sus, der bliver i Ørene, naar al anden Lyd er forstummet. Natten var fuld af Duft fra de duggede Haver Det var meget lyst, Maanen var ved at komme, det lysnede i Øst over Haverne.

Der kom nogen oppe i Gaden. Mikkel hørte Skridtene nærme sig, han troede først, det var Vægteren. Men snart skelnede han Sporeklirren. Mikkel vilde ikke ses saa nær ved Mendels Hus, han traadte ud af Skyggen og slentrede ned ad Gaden. Omtrent ved Østergade blev han indhentet af ham bagved; pludselig blev Skridtene hurtigere, og Mikkel fik et Haandslag paa Skuldren. Han vendte

sig og saa til sin Forundring, at det var Otte Iversen. Saa kendte han ham alligevel; hvad mon nu?

Godaften, sagde den unge Junker dæmpet og med venlig Fortrolighed — er det ikke Mikkel Thøgersen?

Jo, det var det.

Vi var sammen derude i Serritslev forleden. Og jeg har jo ogsaa truffet Dem siden. De spaserer en Aftentur, ja, Vejret er dejligt. Jeg ved ikke . . .

Han talte sløret og med en egen Mildhed, som havde han været længe alene, han blev staaende og bøjede sig en Smule forlegen; det svage Nattelys strejfede Knappen paa hans Dolk.

Ja, det er snart for godt Vejr at sove i, sagde Mikkel.

De kunde . . . naar De alligevel gaar ude — skal vi følges ad en Tur?

Det havde Mikkel ikke noget imod, og de gik ad Østergade ind gennem Byen.

Jeg kender jo ikke nogen videre her i Byen, vedblev Otte Iversen — af danske at være.

Aa, nej. Mikkel mente, det kunde have sin Rimelighed. Han tav, og de fulgtes ad helt op til Frue Kirke uden at sige noget.

Hm! Otte Iversen rømmede sig. Har De ikke Lyst til at følge med hjem, hvor jeg bor og drikke et Bæger Vin? Han talte i en anden Tone nu, koldere og som det lod mismodigt.

Mikkel saa ingen Grund til at sige nej, og de gik hen et Sted i Vestergade, hvor Otte Iversen laa i Kvarter. Huset var lukket.

Vi kan ikke komme ind uden at banke dem op, sagde Otte Iversen henvendt til sig selv. Men jeg har en Kande Mjød ude hos Hesten.

De gik over den maanelyse Gaard og kom til et stort Skur med Halvtag. Otte Iversen stødte Døren op. Det er mig, sagde han, da en Karl sprang op fra sit Halmleje. Tænd os et Lys.

Karlen skævede til Mikkel, da han havde tændt Lys. Det var et stort Staldrum, men der stod kun en eneste Hest i et af Spiltovene. Otte Iversen gik op og klappede den og puslede lidt ved den.

Læg du dig kun igen, sagde han til Karlen. Han rakte hen i en Krog og fandt en lang Træstob frem, klappede Laaget op og kiggede i den.

Jeg opholder mig for Resten mest herude ved min Hest . . . vi kan vel godt sætte os paa Truget her? Der er en Slurk endnu, det er

den brede Ende af Kanden, der er tilbage. Værsaagod!

Mikkel drak, og den stærke Mjød smagte forførende godt, den løb ud i ham, han blev øjeblikkelig varm. Otte Iversen drak en lang Slurk efter ham. Saa sad de der Side om Side paa Truget. Karlen, der havde smidt sig i Halmen igen, sov allerede dybt. Hesten nippede op i Hækken og tyggede saa stille. Lysestumpen brændte i sin Klemme paa Væggen. Dødsstille var der rundt om, Gaarden laa hvid som af nyfalden Sne udenfor Døren i Maaneskinnet. Det var over Midnat.

Mikkel listede sig til at se paa Otte Iversen, han blev mere og mere underlig ved ham. Men der var ikke andet at spore paa hans Ansigt end pinlig Fortænkthed, han kneb Munden sammen og stirrede ned for sig.

Her er meget lummert, for Otte Iversen endelig op, skal vi gaa udenfor igen. Men lad os drikke ud først.

De tømte Kanden og gik, Otte Iversen skød Døren til. Lidt efter var de ude ved Bymurene, de bøjede tilhøjre og blev ved at gaa langs med dem, fremdeles tavse.

Men Otte Iversen kunde ikke blive ved at tie. Aajaja! udbrød han spøgende, og Mikkel

saa ham vende sit smilende Ansigt op i Maanelyset — her gaar vi i det skønne Majvejr; om fjorten Dage er man maaske færdig med alting, baade Maaneskin og alting.

Mikkel saa forbavset paa den unge Soldat, der var stanset med et Sæt, som om en Skælven havde overfaldet ham.

Tror De, jeg er bange for Krigen, vi skal i? sagde Otte Iversen og gik igen — det tror De vist ikke. Men sig mig . . . ja De er maaske endogsaa gift — eller er De forlovet?

E — nej, sagde Mikkel næsten skrækslagen og virrede med Hovedet.

Kunde De da forestille Dem, De var forlovet og skulde afsted? Jeg er forlovet. Jeg er rejst fra en Pige, og før jeg tog afsted, lovede hun mig at vente paa mig, om det saa varede aldrig saa længe.

Mikkel turde ikke røre sig, saa ilde tilmode blev han over Otte Iversen Forlegenhed og den Bespændthed, han aabenbart pintes af.

Hun heder Ane Mette, sagde Otte Iversen noget efter ganske sagte.

De gik videre i Tavshed. Men da Otte Iversen talte igen, var hans Stemme varm og svag. Det var fordi han havde faaet sagt Navnet før.

Jeg er oppe fra Jylland, fra en lille Herregaard ved Limfjorden. Han hostede uroligt og ventede, til Stemmen var sikker igen. Min Fader er død for mange Aar siden, min Moder har Gaarden. — Han tøvede, betænkte sig tydeligt nok paa at fortsætte.

Mikkel syntes, han burde give sig tilkende. Men hvorfor skulde han saa endelig det? Han sparede før Otte Iversen for Ærgrelse ved at lade være. Mikkel tav.

De kom forbi Nørreport. Vagten spankede op og ned med Hellebarden i Armen, han stod stille og spejdede mistænksom efter de to Nattevandrere.

Jeg har kendt . . . vi har kendt hinanden i over fem Aar, sagde Otte Iversen, lige fra jeg var Dreng. Min Moder vidste ikke noget om det. Det gik saa underlig til. Jeg holdt meget af at ligge og sejle i Aaen i en lille Baad, jeg havde, og paa den Maade kom jeg helt ned til Stranden. Hun bor i et Hus dernede ved Fjorden, hendes Fader er Fisker. Der var det jeg saa hende første Gang. Hun var fjorten Aar og næsten voksen; saa saa jeg hende flere Gange siden. Og saa hændte det, at vi laa og mededе Fisk i Aamundingen en Gang —

jeg kunde godt faa hende med ud i Baaden en Tur, naar jeg kom derned.

Otte Iversen tav lidt og hentede Vejret. Mikkel kendte Fiskeren særdeles godt, det var jo Jens Sivertsen. Ane Mette havde han set næsten daglig, men som lille Pige. Da havde hun gult Haar og var rød og hvid som alle Smaabørn. Men . . . men hvordan hang alt det sammen?

Saa lige med ét, da vi ser os om, er vi dreven fra Land! fortalte Otte Iversen videre i betydelig Sindsbevægelse. Jeg havde nok mærket, at det blev dybt, men aldrig tænkt over det, vi laa jo og kiggede ned i Vandet. Vi var dreven fra Land. Jeg farer til med Stagen, der var til Baaden, og vil støde den i Bunden for at komme ind — saa kan den ikke naa!

Otte nikkede nervøst.

Det var Fralandsvind. Og der var ingen at øjne — Jens Sivertsen, Fiskeren, bor længere oppe, og hjemme var han jo heller ikke. Hvad skulde vi gøre, vi var saa bange først, at vi ikke kunde sige et Ord, ikke en Gang raabe om Hjælp. Men da jeg saa, at Baaden blev ved at drive udad, og der blev langt til Land, skreg jeg saa længe jeg kunde, vi gav os begge to til at græde og klage os. Baaden hældede

og skvulpede, fordi vi sprang, saa fortvivlede vi var. Det er et Under, at vi ikke fik den væltet og kom i Vandet — jeg kunde ikke svømme den Gang; min Fader døde, mens jeg var lille, saa jeg har lært alting sent. Naa tilsidst blev vi jo trætte af at skrige og faa Krampe — ret kloge var vi jo ikke den Gang i det hele taget — vi satte os ned hver paa sin Toft og græd og græd. En Gang imellem, naar vi saa op, og Landet var bleven mindre for os, tog vi paa Veje igen, saa længe til vi blev stakaandede og trætte. Det var en forfærdelig Fare. Vi faldt vist i Søvn i Baaden en Gang imellem, saa meget græd vi. Nok er det, vi blev ved at drive væk. Men tilsidst naaede vi jo over til Salling paa den anden Side.

Otte Iversen aandede dybt ud.

Samme Dag satte en Fisker os over igen. Saa gik der endda fire Aar, før vi gav hinanden vor Tro. Det var nu i Foraaret. Men vi er jo bleven voksne begge to nu for længe siden.

Han tav. De var kommen til et aabent maanebelyst Sted foran Muren. Otte Iversen pegede paa en Sten — skal vi sætte os lidt?

De satte sig. Der var mere, Otte Iversen skulde have sagt, han sad i Tanker. Mikkel

vidste ikke noget at bemærke, han saa, hvor raadvild Hr. Otte sad og borede med en Finger i en af Slidserne paa Knæet. Der er ingen Forskel paa ham og mig, tænkte Mikkel, vi har det ens begge to, Gudbedre, og vi er ens.

Men jeg maa ikke faa hende, sagde Otte noget efter, dybt nedslaaet, eftertænksomt, stædigt. Min Moder sætter sig imod det, fordi det er under min Stand. Jeg kan ikke faa Gaarden, hvis jeg gør det. Saa hørte jeg, at Kongen lavede til Krig. Og om jeg saa skulde begynde allernederst, der var en Udvej.

Otte Iversen havde nu sagt, hvad han kunde sige. Resten, Menneskets fortærende Længsel efter den Pige, hvis Navn han næppe formaaede at udtale, hans Blods Sygdom, fattede Mikkel gennem Sympati.

Hvem ved, hvad Lykken kan have til en, sagde Otte Iversen i en træt Tone. Han hældede sig forover med de sammenlagte Hænder mellem Knæene.

Gaarden er gammel og forfalden, vedblev han rusten i Mælet. Der er ingen Skik paa nogenting. Han for gysende sammen og gabede højt. Skal vi gaa!

De gik. Maanen var blegnet paa Himlen, Solen vilde til at komme. Der begyndte at

lægge sig en tynd, rosenrød Taage over Byen før Gryet. Mikkel kunde mærke paa Otte Iversen, at han fortrød sin Meddelsomhed nu. Han sagde snart Farvel og gik.

Mikkel havde ingen Steder at gaa hen. Han lagde sig ind i Krogen paa Kirkegaarden, det var lyst nok. Just som Solen brød ind over Byen, sovnede han hen.

V.

Graveren kom op paa Kirkegaarden ved Middagstid og saa det lange ubevægelige Legeme derhenne i Ukrudtet. Han gik derhen i den Tro, at det var en død; men Manden sov kun, Øjenlaagene zitrede lige mod Solen.

Mikkel drømte, at han steg op ad et stort stejlt Bjærg, han vadede alendybt i den løse Sne. Men da han var kommen op paa Toppen, satte han sig ned, nu kunde han ikke mere. Højt over hans Hoved gik Stien skraat ned til venstre; for at komme blot dette Stykke højere op, maatte han en lang Omvej, helt rundt om Bjærget. Han havde opgivet det, han sad plantet med begge Benene i Sneen, og det var forbi. Stien ovenover ham stod i en Brand af Snefog, al Bjærgets frostfine Sne var oprørt til Bunden. Ned langs Stien kom en lang Række unge Piger i sorte Kaaber, og mens de under megen grusom Munterhed

fægtede sig frem i de stejlende Snehvirvler, fløj Kaaberne nu og da tilside, deres Legemer var ganske skoldrøde af Kulde. De blev ved at komme ned fra Bjærget i en uendelig lang Række, nogle smilede, andre lo. Alle lignede de Susanna, og dog var ingen af dem hende.

Da Mikkel vaagnede hen paa Eftermiddagen, huskede han Drømmen tydeligt og foruroligedes af den. Det bares ham for, at han aldrig skulde komme Susanna nærmere, skønt han følte, at hun var hans Skæbne. Mig vil det nok gaa galt, tænkte han fuld af bange Anelse. Der hang Ulykke over ham, og dog havde han spaaet sig selv større Lyksalighed end de fleste andre Mennesker. Og pludselig faldt det paa ham som et dunkelt sørgeligt Fremsyn, at han vilde komme til at dø for egen Haand.

Ikke langt fra Stejlebakken udenfor Vesterport laa Rakkerkulen. Nu i Sommertiden stod den mestenstid fuld af Taage, saa at man ikke kunde se Aadslerne dernede. Ved den Kant, der laa nærmest Vejen, havde Rakkeren rejst en Stage med Hovedskallen af en Hest for at vise Folk fra at falde derned. Mikkel gik tit forbi — han opholdt sig helst paa Kirkegaarden eller ved Retterstedet, hvor han kunde være i

Fred for Folk. Lidt efter lidt kom Mikkel til at føle en besynderlig Venlighed for Hestehovedet der paa Stagen; det var, som vidste han noget tilfælles med det døde, afmægtige Hovedben. Kraniet gabede vidt som en stadig, lydløs Vrinsken fra Helvede, Øjenhulerne gloede, Tændernes Blottelse manede om den evige Varme hos Satan — selv Næsen vilde den stikke med i sin benede Ondskab. Men Mikkel var hemmelig til Vens med den.

En Aften traf Mikkel Rakkeren ifærd med at flaa en selvdød Helmis. Han gav sig i Snak med ham, men Jerck vilde længe ikke tage Notits af ham. Det var en ordknap Mand, Jerck. Et lille Stykke henne havde han sin Hytte. Men den Aften spiste Mikkel Hestekød ved Rakkerens Bord. Siden sluttede han sig til ham en sjælden Gang og hjalp ham ved Bestillingen. Natmanden havde en vis indesluttet Forstandighed i sit Væsen, Mikkel regnede ham for sin Ven.

En Dag, da de flaaede Skindet af en Hest, blev Mikkel siddende længe med Kniven i Haanden i dybe Tanker.

Han var kommen til at huske den Gang, Anders Graas Hest blev syg og kunde ikke leve — derhjemme paa Egnen. Anders Graa undte

sig selv at aflive den, han skød den en Armbrøstbolt i Stjærnen, og i samme Nu hug den Tænderne i Sneen. Jorden tog Hovedet først, og saa drev Kroppen bagefter, idet Stivelsen gik af Haserne. Ja . . . ja Jorden ved nok Besked, skønt den tier stille. Vi har vor Forlov en Tid, og jo gladere vi er, des hellere hopper vi paa den. Men alle Væsner er skabt i Strid med Naturen, paa Trods af Tyngden; Mennesket har endog rejst Forparten fra Jorden og snydt Tyngden for et Par Ben. Gud feder de levende, for at de skal falde des alvorligere til Jorden, thi Gud og Satan er en og samme Person. Men Jorden . . .

Mikkel saa et hjælpeløst Spædbarn ligge under sig paa Jorden, tænkte sig det saa grant. Det ligger paa Ryggen som et Foster med Lemmerne foldet sammen. Men det vokser for hans Øjne — saa hurtigt, at han ikke kan følge alle Enkeltheder paa en Gang. Nu er det et Par aabne fornuftige Øjne, der ser op paa ham, Armene ligger hvide og fine langs Siden; se hvor lange Benene er bleven. Nu skygges Ansigtet af Sorger, der flyver Smil over Trækkene, sød Grumhed, Angst, Raadvildhed. Hænderne er allerede store og brune. Bedst som han ser fra Tæerne op til Hovedet, svinger Skægget

sig som en mørk Drive om Underansigtet, Panden hvælves af Smærte. Det er en moden Mand nu, han ligger stille et Øjeblik kun optagen af sit Indre. Og da er han allerede gammel. Skægget graaner, Haaret gaar ud, Knæene rager spidse i Vejret. Alt er Rynker, Kødet visner under Huden — og pludselig springer den sorte Ramme ud om Alderens Ynk — et Glimt af de gule Ben, og Laaget gror sammen under en Regn af Jord.

O, Jorden henter sine, den hvirvler dem omkuld og strækker dem endelangs paa sin Skal. Faa kun Hul et Sted paa dig, og dine Sideben skal svuppe mod Jorden, du skal smække mod Grunden som en Stolpe, hvis Rod er raadnet hen.

. . . Da Anders Graa havde skudt Hesten, fik Rakkeren den til Behandling. Han slagtede og parterede den ude i Sneen, Mikkel stod og saa til.

Det var en tidlig maaneklar Frostmorgen. Sneen laa milevidt i det aandeagtigt svage Kertelys fra Vest, langt ud over Engene blaanede Sneen, og op over Bakkerne laa den hvid som Spindel, ingen kunde se, hvad der var hvidt Skær og hvad der var snebegravet Land. Det var saa koldt, at Sneen knirkede højt under

Fødderne, Kulden ætsede ved Fingrene som en dryppende Syre. Men gennem Engen krøb Aaen aaben og sort, ulægeligt levende midt gennem den ihjelfrosne Eng.

Rakkeren vred Anders Graas Hest om paa Ryggen og begyndte at aabne den. Blodet laa i en stor brun Pøl, der smeltede sig ned i Sneen, den blegrøde Fraade frøs snart til Is. For hvert Snit af Kniven vældede en Farve ud af den dampende Hestekrop, Kødet spillede i dejlige blaa og røde Farver. Og se Trævlerne blev ved at røre sig, fare sammen og skælve mod Frostluften, de overskaarne Muskler krympede sig som Orme i den svirpende Ild. Det lange Luftrør kom for en Dag, Kindtænderne laa synlige som fire Linjer mystiske Bogstaver. Der kom en fin lyserød Hinde frem, den var mønstret med mangfoldige blaa Aarer som et flodrigt Land set højt oppe fra. Da Brystet blev aabnet, var der ligesom en Hule; store hvidblaa Hinder hang ned, brunt og sort Blod kom ud af Smaahuller i de aarede Vægge, det gule Fedt stod fra Loft til Gulv i langelige og drivende Klaser. Leveren var mere brun end alt andet brunt i Verden, Milten kom tilsyne blaa og skimlet som Natten og Mælkevejen. Og der var mange flere skære Farver, blaa og

grønne Indvolde, teglstensrøde og okkergule Dele.

Alle Østerlands frodige, raa Farver; gult som Ægyptens Sand, turkisblaat som Himlen over Evfrat og Tigris; alle Orientens og Indiens ublu Farver blomstrede ud midt i Sneen under Rakkerens skidne Kniv.

VI.

København blev mere og mere opfyldt af Mennesker, alt som Varmen tog til. Lensmændene var kommen med deres Folk og laa i Kvarter rundt om, de indkaldte Bønder kom i store Flokke til Byen hver Dag, Byen svedte af Forberedelser til Krigen. Saaledes stod Sagerne tilfældigvis — uden stor indre Nødvendighed — hver voksende Sommer bragte i Følge sin Natur Uro og Sammenpakning med sig. Ved det Lag Rugen dræer, sidder Bønderne hvert Aar paa Trappestenene i København, flokkevis, og hver Mand sidder skinsygt paa sin Madpose. Store Meldmader fra Ringstedegnen eller fra Himmelbjærget kommer for en Dag helt vinde og skæve af at være gemt saa længe, spegede Flyndre fra Blaavandshuk fortæres i Naboskab med Røgelaar fra Hedeegnene. Ryttere, Tyskere, Junkere sværmer

paa Gaderne fra Morgen til Aften — det er Juni Maaned, den Tid, da man stimler, Skibene ligger rede, Kongen indtager Sverig hvert Aar paa denne Tid.

Dagen før Hærens Afrejse i Mørkningen — Mikkel Thøgersen bukkede sig efter et Flæskesvær, der var bleven smidt paa Gaden; længere henne fandt han Skindet af en Blodpølse. Han var paa Vejen ind i Byen i et vist Ærinde, han bar en Seddel paa Brystet, som han havde skrevet i Morges.

Just som Mikkel kom forbi en høj Trappe, fik han et susende Ræk over Nakken med en Kæp — det var en velklædt Mand, der stod oppe udenfor sin Dør og trak Aftenluft, Mikkel var kommen ham for nær. Et Par vrede Ord fulgte med. Nu, Mikkel skuttede sig, Slaget havde ramt ham paa det ømme af Rygbenet. Han gik et Par Skridt — det var maaske et godt Varsel for det, han havde i Sinde. Men pludselig vendte han om, greb Manden deroppe i Foden og rev ham voldsomt ned, saa han kom til at hænge i Skrævet paa en Stavre af Rækværket, gav et højt Skrig og besvimede. Mikkel tog tilbens om et Hjørne.

Ah — sa . . . se til ham! lød det fra den anden Side Gaden — da skal! — høje

Raab. Mikkel blev skarp forfulgt, men han løb og løb, og han stansede ikke, før han med et Hop var over Diget og inde paa Kirkegaarden. Her lagde han sig forpustet i Leje mellem Gravene.

Det var ikke videre mørkt endnu, Mikkel tænkte foreløbig kun paa det Pølseskind, han havde fundet, han tog det frem og gjorde sig tilgode med det. Mikkel havde ikke før været paa Kirkegaarden i Mørke, det var om Dagen, han sov der. Han blev aarvaagen, efterhaands som Mørket tiltog, han saa sig om og begyndte snart at skælve af Ophidselse — rask lagde han sig ned og stak Hovedet i Ly af det høje Græs.

Da han havde ligget noget, hørte han en knistende Lyd — nu stod Satan bøjet over ham og lo. Mikkel saa vildt i Vejret, der var ingenting.

Kirken ragede sort og usalig op mod Himlen, utydelig som en Klump fortættet Mørke. Mikkel rystedes af Rædsel, han satte sig op og paakaldte ufrivilligt den Onde, han bandede rasende — i hede Helvedes Navn! Der laa Gravene tavse og mætte af Ondskab, Kors og Sten grinede med raa Fortrolighed i Mørket — alt det ildesindede, der er usynligt og som

triumferende lader være at vise sig, svævede i Nærheden og blæste efter Mikkel. Han bævede, han saa truende frem for sig og hviskede Satans Navn i sin Hede.

Mikkel tvang sig til at se i en og samme Retning i længere Tid, fristet af sin Dødsangst til at blotte sig og give Helvede frit Spil bagved. Naar han nu vendte sig, stod der en led Abe lydløst groet op af Jorden — han vendte sig bragt til det yderste af Banghed, men der var ingenting. Tænderne klamrede i hans Mund. Men den vilde komme, han vilde ligge under Dyret og værge sig forgæves. Ingen Forklaringer, ikke et Ord, men Dyret hæver sin laadne Haand op over hans Hoved, spiler to Fingre fra hinanden og sigter — Mikkel faar Tid til at tænke efter, om der dog ikke gives noget Middel mod denne hadefulde Magt, dette Fingerpar, der sigter paa hans Øjne — Ah nej! Ah! Den Onde begraver begge de strakte Fingre i hans Øjne. Ah! Igen. Afmægtig sidder Mikkel paa sine Knæ og knejser op — Ah! Den Lede begraver begge Fingre i hans Øjne.

Længe æskede Mikkel de fejge Magter ud, kom an! — og han var mere angst end den fortvivlede Spurv, der vil forsvare sin Unge

foran Hundens Gab. Men Ondskaben om ham mente at tie ham ihjel. Alle Korsene stod mageligt stille som en Kapital af Skræk og Forbandelse, der er sat paa Rente og Renters Rente, selve den mørke Luft hvilede sit Indhold af giftig Spot om ham, Mørket gik bagfra og stak ham. Intet gav sig tilkende, den stille Grusomhed vilde ikke give ham Naadestødet.

Ja ja, i Djævelens Skind og Ben, Mikkel lagde sig ned og svor at faa Ro paa sig. Han følte ind paa Brystet, om Seddelen var der. — Men allerede nu havde Tvivlen faaet Overhaand. — Mikkel var af Natur en Hedning; det eneste, han og hans Slægt i Grunden havde nemmet af Religionen op gennem Tiden var Ederne — mon det betød noget det hele?

Men bange var han, knuget af Bævelse, han laa de Timer inden Midnat og blev febersyg af Skræk. Koldsveden sprak ud af ham, Draaberne faldt fra Haar til Haar paa hans Bryst, Skrækken slog sig løs i Maven paa ham, saa han paa Stedet maatte føje Naturen.

Og Tiden krøb frem, det blev mørkere og mørkere. Stilheden tiltog. Alt forandredes umærkeligt og uigenkaldeligt som for én, der

dør. Luften størknede ved den mindste Lyd. Rædselen sad i Luften med Ansigtet rakt forstenet frem og med vidtaaben Mund.

Da de tolv Slag endelig rungede oppe i Taarnet, var Mikkel saa syg, at han døjede med at rejse sig. Han havde slaaet det hele hen, det var umuligt, der var ingen Fornuft i det. Men han vilde alligevel gøre det, skønt han ikke troede paa det længere. Og Mikkel listede hen til Kirkedøren med sin Pergamentstrimmel i Haanden, hvorpaa han havde skrevet Forsværgelsen. Han bøjede sig ned mod Nøglehullet — og for straks tilbage, ramt af en kold Luftstraale under Øjet. Men uden at bie længere blæste han ind i Nøglehullet og bankede tre Gange med Knoen paa Døren, idet han nævnede alle den Ondes Titler og Grader.

Satan hyttede sig, han kom ikke.

Saa drog Mikkel et dybt, skamfuldt Suk og skruppede af.

* * *

Det hændte samme Dags Middag, at Otte Iversen gik gennem Pilestræde og fik Mendel Speyers Datter at se. Han var optagen af

sine Tanker — i Morgen skulde han afsted. Ane Mette, hvordan levede mon hun, Ane Mette med det dyrebare gule Haar? — Da saa han Susanna. Han gik videre uden at fæste sig derved.

Om Aftenen sad Otte Iversen ude hos sin Hest. Hele hans Udrustning var i Orden, alt var rede. Hvad skulde han saa videre tage sig til; Hjærtet sad i hans Hals, rolig kunde han ikke være for Hjemve og Længsel. Det var allerede bleven sent, men hans Blod vilde ikke lægge sig.

Han gik ud og strejfede i Gaderne, han kom gennem Pilestræde forbi Haven, hvor han havde set et Glimt af en ung, sorthaaret Pige. Og han ruskede vredt to Staver ud af Stakittet, brækkede ind og kom som en Hjort hovedkulds gennem Buskene ind i Gangen. Tilvenstre for ham lød et let Skrig, han hørte nogen flygte, en Kjoles bløde Bulder, da sprang han til over Græs og Ukrudt, sporede mere end han saa, smuttede om et Træ og fangede hende.

Han slap øjeblikkeligt igen og lod Armene synke. De stod lidt foran hinanden, han kunde ikke se hende tydeligt, men han hørte hende aande hurtigt. En Kvist, der var bleven

trykket ned, slap og gled op over Ottes Ansigt med laadne kølige Blade.

Pludselig gjorde hun en hastig Bevægelse som for at undvige.

Nej, stammede Otto sygeligt bønfaldende, han rakte i en Fart begge Arme ud, en paa hver Side af hende.

Hvad, hvad . . .? hviskede hun hæst. Dirrede hun, strakte hun sig paa Taaspidserne — Otte saa hende og kunde dog ikke skelne hende i Mørket under Træet. Da lagde han sin højre Haand i hendes Haar, der var koldt af Dug. Og han sukkede klagende. Tog saa Haanden til sig og spurgte sagte:

Hvad heder du?

Susanna, svarede hun aandeløst hviskende. I samme Nu satte hun til Siden, tumlede mod Træet, rullede bag om det og var borte. Buskene raslede stærkt, før de lukkede sig efter hende, og blev ved at nikke. Og endelig var alting stille.

Otte Iversen saa op. Sommerhimlen hvælvede sig over Haven, de fromme Stjærner funklede. Gavlenes mørke Trekanter stod paa hver Side. Hun var borte! Otte gik langsomt, kvælende trang om Hjærtet ud mod Gaden igen. Hver Gang han rørte op i det dybe

Græs med Foden, følte han en sval Lugt af Urter og Jord. Nej, Otte kunde ikke forlade Haven endnu. Han gik bag om Buskene ad Gangen og kom til et Hyldetræ, som var hult ind mod Haven.

Der havde hun gemt sig inde, Otte fandt hende, idet han famlede sig frem med udrakte Arme, hans Hænder stødte mod hendes Haar. Hun gav ikke en Lyd men trak Hovedet helt ned i Skuldrene, hun rystede. Otte lagde sig paa Knæ og vilde omfavne hende, men hun trykkede sig haardnakket ind i det tætte Greneværk, Otte flyttede sig efter hende paa Knæene og stødte mod Kanten af et Bord, der var derinde.

Susanna, hviskede han, Susanna. Han gentog Navnet og var bleven roligere. Hun sprang hurtigt op. Men han holdt hende fast med begge Armene om hendes Kjole og Knæ.

Hvem er du? spurgte hun bævende.

I Stedet for at svare lo han dæmpet, fortabt, han mærkede Varmen fra hendes Legeme; hendes Kjole var ru og grov at føle paa, men han blev lykkelig i begge sine Hænder derved. I sin Glæde rakte han Armene op om hendes Liv og tvang hende i Knæ foran sig, han fattede hende varsomt om Haaret og de hede

Kinder og vilde dreje hendes Ansigt om til sig. Han fik det ogsaa vendt — da narrede hun ham og snoede rask Ansigtet den anden Vej. Otte tvang igen hendes runde modstræbende Hoved om — da gav hun uventet efter og fik Ansigtet gemt til den modsatte Side.

Nej — nej, hviskede Otte henrykt, han kom i sin gode Ret, han brugte Magt og trak hende til sig, men hun stemmede baade Knæ og Albuer imod ham — han rækkede Halsen og naaede til at kysse hende, inden hun vidste af det, han kyssede hende endnu en Gang og fik ikke andet end en lille haardtlukket Mund at smage — men da strakte hun sig langsomt, godvilligt ud under ham, og han havde hende i hele hendes ydmyge Længde, smal og føjelig i sin Favn. Otte kyssede hende igen, og hendes Mund sprang ud som en Rose med mange svulmende Blade. Det løb ham harskt gennem Svælget, han hummede sig sky. Endnu engang kyssede han Susanna og mødte hendes Ild, og da blev han mod i Viljen, han hældede sig dybt forstemt ind mod Hyldetræets kolde Løv. Men Susanna lagde sit Hoved paa hans Bryst op under hans Hage.

Saaledes sad de længe. Der var stille i Byen. Midnatsklokkerne faldt ind med dybe rungende Slag.

Imorgen rejser vi, sagde Hr Otte. Det var der ikke noget ulykkeligt i, og det kunde ikke være derfor, Otte løftede Susannas Hoved med dybe Suk.

Sørger du over noget? spurgte Susanna.

Hvad? Hans Stemme lød som en Klang. Ja, svarede han længe efter tonløst. Susanna bed og kyssede Knoerne paa hans Fingre.

Otte hørte Skridt paa Gaden og lyttede skarpt et Øjeblik — de holdt op, og han glemte dem igen.

Men det var Mikkel Thøgersen, der nu stod udenfor Hyldetræet. Han var kommen og havde set Hullet i Stakittet. Og han blev staaende paa Stedet, til han hørte Kirkeklokken ramme Et ud over den sovende By. Da kom de to frem, og Mikkel kendte Otte Iversen. Han saa dem svøbe sig mellem Buskene ind i den øde Have, hvor gamle skæve Stammer stod i det duftende Vildnis, graanede Urvæsner, der rakte Grenene hid og did, som vidste de ikke, hvorhen de skulde pege i deres knoklede Livsvisdom.

Otte kom op ad Stigen til Susannas lille Jomfrukammer, hun ledte ham ved Haanden. Her, hvor det frie Sommernatslys faldt ind ad Lugen, saa Otte, hvor hun var dejlig, mørk og hvid som Natten og Dagen, et Solbarn fra en Verden, han ikke kendte — se hun var skinnende hvid og skygget af gylden Brunhed, som havde hun været helt solbrændt, før hun voksede til og blev hvid. Og hendes Blod var som Natten og Dagen, vildt og uskyldigt — Otte bøjede sig blændet af hendes Glød, han skræmmedes ind i sig selv og mindedes Ane Mette. Men jo mere dødelig sorgfuld han blev, des rigere straalede Susannas Følelse, Fryd og Ængstelse, hun blev lyksalig ved denne lyssky Smærte, hun elskede ham, fordi han tav og havde Øjnene fulde af fremmed Fortvivlelse. Tre Gange lokkede hun ham, lysende af Ømhed, med sin gulbrunt skyggede Barm, og tre Gange veg han tilbage, som skulde han dø. Indtil han sønderknust og hemmeligt grædende tog hende i Favn.

Vægteren sang nede paa Gaden — vor Klokke er slagen fire! Langt borte blæstes der paa Trompet gennem det hvide Morgenstille. Da tumlede Otte Iversen afsted. Uden-

for Haven løb han lige i Armene paa Vægteren og fik et Par gnavne, lysvaagne Ord i Ørene. Han skyndte sig bort. Det var en taaget Morgen. Hør, Hestehove skrabede paa Stenene i de lukkede Gaarde, nu begyndte de allesammen at gøre sig i Stand.

Lidt Lys trængte hist og her ud gennem Dørsprækkerne, og der lød sagte Klirren af Vaaben, nu stod de inde midt paa Gulvet ved Lys og hægtede Harnisk paa . . . Otte Iversen løb tværs paa for at komme til sit Kvarter, han vilde til Verdens Ende straks paa Timen, lukt paa Hovedet ud i Slag og Spektakel — han maatte syde ud af sit Hjærte, hvad han havde gjort, glemme, glemme. Medens han løb, klemte han uvilkaarligt Øjnene haardt i, fordi han blev ved at se hende, der havde taget saa flammende kærligt imod ham, han følte hendes Hænder endnu i sit Haar. O, hun havde trykket hans Hoved saa fast, saa fast mod sit Bryst — og selv græd han i Smug ved hendes Hjærte . . . Otte sprang en Alen lige op i Luften ved Tanken som ramt af en Kugle. Han løb forstyrret gennem de morgentaagede Gader.

I sin Blindhed løb Otte vildt og kom ind i en snæver Gyde, han gik langsommere og

faldt til at lette sin Strubes Kval ved at græde lige frit op af Halsen. Han følte sig truet paa Livet af Pine og satte i Rend igen. Da saa han et smudsigt Lys i Taagen, det var fra en oplyst Rude i et lille fattigt Hus. Og ligesom et Barn falder paa at pille Kalk af Væggen i sin overvættes Graad og Sorg, gik Otte Iversen hen til Ruden og kiggede ind ad et lille, trekantet Hul, der var ved Rammen.

Han saa en lav, uordentlig Stue. Lige for stod en Mand med Ryggen til lænet over en Stol, i Stolen sad en ung Kvinde, kun hendes lysrøde Ærmer og Hænderne var synlige. De to Skikkelser dækkede Lyset, som stod paa Bordet. Netop i det Øjeblik, Otte skulde komme til at kigge ind ad det lille Hul, saa han Manden løfte sin højre Arm paa en snigende Maade — og det saa ud, som om han lagde den venstre Haand over Panden paa hende, der sad foran ham paa Stolen — Herre Jesus! og der skar han med en stor rund Bevægelse Halsen over paa Kvindemennesket; der lød et kvalt gurglende Kvæk. Og Manden vendte Kniven i Haanden og plantede den i sit Offers Bryst, lod den sidde, og paa samme Tid stemmede han Knæet mod Stoleryggen og væltede den med den dræbte over mod Bordet. Lyset slukkedes.

Otte Iversen greb sig til Hovedet og vendte sig stirrende som en gal ud mod Gaden. Saa tog han tilbens og løb, indtil han uden Hue og med Haaret piskende efter sig naaede hjem til sit Kvarter. Han stormede fuldstændig trøstesløs ind i Stalden til sin Hest.

VII.

Næste Dag var Hæren borte, Kong Hans med sine Mænd, Landsknægte og Bønder, Faner og Sporer, Bøsser og Madposer, alt var fejet ud af Byen. Gaderne laa grelt folketomme fra den ene Ende til den anden, Luften, der før genlød af Jernlyd og Pral, tav angrende stille. Nu da Faren for tilfældige Spark var bleven mindre overhængende, tonede Hunde og Svin tappert frem allevegne og snusede i Affaldet, der var bleven tilbage efter Hæren. Byen kunde i Almindelighed vende sit Blik indad. Samme Dags Middag blev Galgen udenfor Vesterport pyntet med to forgemte Misdædere, en stor og en lille. Der blev sat Undersøgelse i Gang i Anledning af flere Forbrydelser, som var bleven begaaet om Natten; blandt andet havde man fundet Hamborg-Lotte død i sit Hus med overskaaren Hals. Der var gaaet adskilligt for sig

den Nat, som tænkeligt kunde være. Mangt et Hjærte var vel bleven rørt paa forskellig Vis ved Tanken om den nære Afskedsstund. Den der er væk, bliver ikke hængt.

Hen paa Eftermiddagen havde der samlet sig et lille Opløb foran Raadhuset. Der sad to i Stokken, en Mand, som havde stjaalet, og en Kvinde, der var bleven grebet i Hor. Hun var meget ung og over al Maade køn, det var Mendel Speyers Datter Susanna. Vægteren havde fakket hende tidligt om Morgenen, ligesom hendes Kunde var løbet fra hende. Han havde længe haft Kig paa Susanna, over det Folk skrev saa umiskendeligt paa Hushjørnet om hende. Vægteren var enøjet; en Skælm havde stukket hans ene Øje ud under en natlig Hurlumhej en Gang . . . hvis Susanna Mendelsdatter nu havde været dansk, saa man kunde stole paa, hun drog Næring til sig, der blev i Byen, vilde Vægteren sagtens have vendt det blinde Øje til her; han havde Øvelse i at skifte Ret og Skel. Men Susanna var en udenlandsk sort Ting. Nu blev hun altsaa stillet til Skue, og naar Folk havde spyttet paa hende, skulde hun bære Sten af By.

Folk stod i rund Klynge om Stokken, og der kom stadig flere. Tyven sad aarvaagen og

snar i Blikket, kom nogen ham for nær, kæftede og fraadede han med alle sine hvide Tænder snappende ud i Luften som en gal Hund. Selv begge hans Fødder, der stak ud af Hullerne i Blokken, dirrede af Raseri. Saa faldt han lidt i Ro og slappedes i Trækkene, fik en forgræmmet Mine . . . og opdagede i det samme en halvgammel pæn Mand, der nærmede sig ham med en Spøg paa Læben — raj raj raj, der bed Fangen saa lynsnart og tindrende rovdyrisk om sig, at Manden for tilbage i Forskrækkelse. Folk tog sig et Grin. Og se, den pæne Mand forhærdedes i Ansigtet, blev hadsk om Munden, han saa efter, om den bevæbnede Vagt passede paa — og gav Fangen i Blokken et Spark i Næse og Mund, hvorpaa han med et ondt Blik drejede sig — se til Skidtet! — og gik. Tyven blinkede tre-fire Gange, saa staalblankt efter ham og knuste Tænder men gav ingen Brøl af sig. Der blev en lighvid Plet paa hver Side af hans Næse.

I passende Afstand, fire Huller, fra Tyveknægten sad Susanna. Fødderne, der var nøgne, stak i Blokken; mere end én følte sig fristet til at kilde hende under de smaa allerkæreste Fødder. Hun havde en grøn Kjole paa, over hendes Skuldre havde man lagt en grov Sæk,

der skjulte Armene. Hun sad aldeles urørlig stille med Ansigtet bøjet ned mod Brystet, det svære sortebrune Haar var fuldt af Spytklatter.

Noget til Side stod den gamle Mendel Speyer. Han var i sort Jødekappe, Skægget hang ned fra de lange, bekymrede Træk, han stod duknakket og talte med en ung sortsmudset Mand, som ingen kendte noget til. Det var en med et stort purlet Haar og rødligt sorte Rotteøjne, han var mager som en Kniv. Han var Købmand i Helsingør; Mendel Speyer havde faaet Bud efter ham siden i Morges.

Rakkeren, Jerck, var imidlertid kommen og havde bundet to store Stene sammen. Der gjordes saa ikke flere Omstændigheder behov. Men førend de løste Susanna af Stokken, nærmede hendes Fader sig tøvende og tvivlraadig — han saa med sine døde Øjne op paa Vagten og derfra ned paa et Par smaa Sko, han havde i Haanden, og saa ned paa Datterens bare Fødder — og samme Tur om igen en Gang. Vagten støttede sig til Hellebarden og rørte ikke sit glubske Overskæg ud af Stedet, sagde ikke nej — men betød det ja? Mendel Speyer nølede og var hele Tiden fattet paa et Tilbage-

tog, mens han hastigt og ubehjælpsomt bandt Skoene paa Susannas arme Fødder. Han gav hende Haanden og hjalp hende op. Saa maatte han af Vejen.

Jerck rørte ikke en Muskel i sit gule Mandsansigt, idet han lagde Rebet over Nakken paa Susanna. Der var forresten dem, der mente, at Stenene var valgt lovlig smaa.

Toget satte sig i Bevægelse. Forrest gik Jerck og Susanna. Paa den anden Side af hende rokkede Mendel Speyer; noget bagved kom den unge Morian, han havde talt med. Derpaa hele den glade Sværm af ærlige og renlivede Folk fra Staden, Skomagere og Fiskere, Studenter, Barselkoner og Møer. Ned ad Vimmelskaftet gik det langsomt, langsomt, thi Susanna ravede under Byrden. Hver Gang hun vaklede, for Mendel Speyer op med sin brune Knoglehaand for at faa Lov til at støtte, og Smærten trak over hans Ansigt som efter et Piskeslag.

Morskaben var rigtig gavmild idag — sese, «Storken» var nok ogsaa kommen paa Støvlerne. Det røde Skræmsel dukkede frem ved Hjørnet af Helliggejstes Kirke, Ungdommen hilsede ham straks velkommen. Men han slog fra sig den Gang og stak med Pigkæp, Drengene spredtes under forargede Skrig og lod ham gaa i Fred.

«Storken» havde nok faaet Overskæg i Ansigtet, fastslog Folk smaaleende. Se kuns, hvor travlt han havde med at komme hen og se paa Pigen.

Da Toget naaede Torvet, steg Opsigten, Folk kom frem i Døre og Vinduer. En ung Gesel løb dristigt ud fra en af Boderne, meget forlystet, og idet han gav et vittigt, blufærdigt Hyl, greb han i Susannas Kjole og hvirvlede den i Vejret, saa at hun blottedes til Bæltestedet. Men hvorvel Folk tog dette for vellykket Humor, maatte det ikke være, det var utilstedeligt, Jerck vinkede alvorligt med Øjenlaagene til den muntre Svend og gik nærmere Susanna for at værne hende mod Løjer. Idet Jerck saa sig om, bemærkede han Mikkel Thøgersen. Men Jerck gjorde ikke Mine til at kende ham.

Susanna kunde næppe bære Stenene længere, hun rystede af Træthed, hendes Kinder blussede som Purpur af Anstrængelse. Et Stykke inde paa Østergade slog hun for første Gang de store blanke Øjne op — og straks brast hun i Graad — og stod stille. Da lettede Jerck uden at mæle en Stavelse Byrden ned paa Jorden og støttede sig ventende til sin Kæp. Mendel Speyer hviskede hastigt nogle Ord til sin Datter,

Graaden mimrede ham i Mundvigene. Men han talte sig bestemt: Susanna bøjede Hovedet og græd ikke mere.

Saa gav Jerck hende Stenene at bære igen, og de naaede ud gennem Porten. Her læste Retsbetjenten kortelig op for Susanna, at nu kunde hun gaa med hvad hun havde faaet; men kom hun inden Byens Porte nogensinde igen, vilde hun hjemfalde til Loven. Et lille Stykke borte holdt en Vogn, Fader og Datter steg op tilligemed den fremmede Jøde, og de kørte bort.

Mikkel Thøgersen fulgte bagefter.

Det elendige Køretøj kom ikke rask afsted; Kusken, en lille Bonde med solbleget Nakkehaar, prikkede ufortrødent til sit Øg og hyppede overordentligt, saa hjulede de ogsaa lidt af nedad Bakke og rejste Støvet paa Vejen, Vognen knirkede ude af sig selv, over det den præsterede. Det gik snart Fod for Fod igen.

Det var en tør Julidag, de store Buske gul Snerre, der groede paa Vejkanten, spredte Honningduft over Vejen. Rugen modnedes paa Agrene i den varme Blæst. Sundet gik mørkeblaat, Skoven nede til venstre kuplede sig i den klare Sommerdis. Men Solen hældede til Vest, det kunde snart blive Aften.

Mikkel fulgte Vognen fire Mil, uden at de rejsende foran ham vendte sig en eneste Gang.

Et Par Mil fra Helsingør tog de ind og bedede i en Kro, Mørket var falden paa. En halv Mil inde i Landet ringede en stakkels Kirkeklokke endnu ud mod Aftenrøden, den klagede, skændte, mjavede utrøsteligt som en Kat, der gaar rundt ved Udhusene og ryster Dugstænk af Poterne og leder og leder efter sine døde Killinger.

Mikkel Thøgersen havde ikke noget at komme ind i Kroen efter, han satte sig hen paa Fattigmandsbænken under den store Lind. Da der noget efter blev tændt Lys inde i Skænkestuen, rejste han sig og gik hen udenfor den aabne Dør. Han lige blot saa derind.

Susanna sad ved Bordet, og de to andre stod op og talte ivrigt til hende. Gamle Mendel lod til at ville overbevise og trøste hende med hele sin Erfaring, han talte saa dulmende, hans Holdning udtrykte al den Omhu og Længsel efter at hjælpe, en Fader kan vise sit Barn. Den unge Jøde med det store Krølhaar og de kolde Øjne faldt ind, idet han bevægede Hænderne i vidt og bredt bevisende Figurer — var det ikke rigtigt, var det ikke sandt? Men Susanna overhørte vist alt, hvad de sagde.

Hun sad med Hænderne foldet over Stoleryggen og med det trætte Hoved hvilende derpaa, Ansigtet vendte ud mod Døren, hun saa ingenting. Munden stod lidt aaben, det var hende — den fine Skyggestreg over Munden, de forunderlige hvileløse Næsebor. Hvor disse Træk var bløde i Sorgen, usigeligt skønne og sørgmodige, Øjnene sygeligt klare og seende . . . O men hendes Sorg galdt ikke det, de troede — det lidende Træk ved Munden kunde ogsaa være en gaadefuld Smilen, det trætte, trætte Lys i Øjnene var ikke Sorg alene, Udtrykket i de forgrædte Øjne var delt mellem Sorg og Sødme.

Mikkel drog sig tilbage og gik, han gik hurtigt frem ad Helsingørvejen Bakke op og Bakke ned. Først da han øjnede Lysene i Byen, sagtnede han Gangen og satte sig ned i Grøften. Han kunde ikke mere. Der var overgaaet ham meget ondt i det sidste Døgn. Men det bitreste var hændet ham nu, da han saa Otte Iversen i Susannas sorgomslørede Øjne. Han brød sig ikke om hende mere fra nu af. Han mindedes de modbydelige Tegninger paa Mendel Speyers Hushjørne (som han før hemmeligt havde dyrket i sit Hjærte) og kom i vild Affekt. Nej væk med hende!

Og medens Mikkel sad der paa Grøftekanten, kom hans Livsdrift et Øjeblik til at staa alene, han kastede sig ned i Grøften og stønnede af Angst. Men han var ung, endnu kunde hans Lidenskaber ikke bestaa i sig selv, de krævede et Objekt. Og saa vendte al hans Smærte sig da til Had, Had mod ham Otte Iversen. Den Tanke frelste ham, at lægge Otte Iversen øde. Han blev straks roligere og begyndte i Tanken at at martre og dræbe . . . saadan og saadan skulde Otte Iversen komme til at blinke for Kniven, saadan vilde han se ham traadt flad af Ulykke og brækket Led for Led.

Mikkel Thøgersen vaagnede af sine brændende Hævndrømme ved at høre Vognen komme langt borte, Hjulene peb i den stille Aften. Nu naaede de op over Bakken, Mikkel hørte Kuskens Psi psi — han rejste sig og gik ind i Byen saa hurtigt han evnede. Samme Nat fik han Lejlighed med en Skipper til Grenaa. Da Fartøjet løb i Vindstille under Kullen, laa Mikkel Thøgersen i Forrummet og sov, som skulde han aldrig vaagne mere.

Da Solen kom, var det fremdeles totalt Vindstille. Skuden var drevet noget nordpaa, Kullen stod som en lav kammet Sky i Syd.

Skipperen og hans to Mand lagde et Par Aarer ud, men det kunde ikke blive til noget.

I sin Utaalmodighed hentede Skipperen et Anker Øl op fra Rummet og vækkede Mikkel. Mikkel gned Øjnene og saa sig blændet om paa det spejlstille Vand. De ryddede tilside paa Dækket og begyndte at drikke. Og Mikkel blev fuld, før han endnu var rigtig vaagen, udsultet og lidende som han var. Han svang Kruset og gik rent fra Samlingen. Tilsidst tav de andre, og Mikkel fablede ganske alene.

Jeg er for længe siden solgt til Undergang, raabte han saglende og gispende, jeg er saa arm en Sjæl, at ikke en Gang Satan vil eje mig — men det er godt; der kan blive en Fest endda. Jeg opgiver bare det hele, naar jeg ikke vil længere, det er en nem Sag, og gaar min Vej. Hurra! Kom I til Festen med mig, alle I døde og halte, der er brændt ihjel og slaaet for Panden, hej Bordet er dækket, søg Plads allesammen som I er, i Kisteklæderne — her er Plads for dem, der har Kinderne hængende i Laser og Haandbagene sat med Smaasten — kom an I Strandvaskere og Fattigfolk fra Stejlen! Jeg er jo af Jeres Folk og skal snart gengælde Besøget. Hvad bryder jeg mig om mit Hoved, jeg hører ingen til længere,

jeg er fuldstændig ene Mand, hvad angaar det mig mere, at der kanske er en Fugl til, de kalder en Struds, hvad bekymrer det mig, at en Nar bestiger Tronen i Frankrig, jeg gaar hjem nu, jeg kan ikke længere se ud af Øjnene, Farvel, Farvel!

Fartøjet laa fuldstændig dødt paa Søen i Solskinnet, der var ikke anden Lyd end Vandets Sveden. Skipperen og hans Mænd morede sig meget godt, Mikkel drak, hulkede og pralede en rum Tid snart paa dansk og snart paa latin, til han endelig drev om paa Dækket og sov igen.

VIII.

Det var i Høbjærgningstiden, da Mikkel Thøgersen kom hjem til den Dal oppe ved Limfjorden, hvor han var fra.

Nætterne blev ikke videre mørke, og Varmen aftog kun saa meget, at Engen og Aaen hylledes i Taage, naar det blide Tusmørke faldt paa. Høet blev sat i Stak inde i Engene, og de unge Folk fra tre omliggende Landsbyer blev der om Natten. Hver Aften sent lød et Raab fra de Kourum Ungfolk: Gaa til Senge! Raabet gik fra Stak til Stak. Noget efter svarede en fjærn varm Pigestemme langt borte fra Graabølle Høstakke: Gaa til Senge! Ekko efterlignede Lyden oppe i Bakkerne som Trolde, der stammede. Og saa lød det uendelig fjærnt og kun i traadfine Brudstykker: . . . til Senge! Det var fra Thorrildfolkenes Stakke dybest inde i Dalen.

Ga ga, sang det oppe i Brinkerne. Taagen tættedes over Aaen. Natten laa guddommelig rolig, Himlen slørede over den rene Stilhed.

Denne Dal strakte sig i Vest og Øst fra Fjorden en halv Mil ind i Landet. Ved den østre Ende laa Herregaarden Moholm, som Iver Ottesens Enke havde, hende tilhørte ogsaa baade Dalen og Landsbyerne.

Et lille Stykke fra Fjorden havde Thøger Smed sit Hus og sin Smule Vandmølle. Thøger havde boet der i over tredive Aar. Foruden Mikkel, der nu havde været otte Aar henne i den sorte Skole, havde han Sønnen Niels, der tog Haandværket op efter ham.

Thøger blev glad ved Sønnens Hjemkomst. Han satte sig op paa Kisten og faldt til at snakke. Mikkel saa, at Faderens Ben var bleven stærkt indadkroget af Gigten. Det brede, stærke Ansigt aabenbarede ubarmhjærtigt Alderdommen, netop fordi den gamle blev hemmelig bevæget ved Gensynet.

Du er endda galant i Tøjet, sagde Thøger oprømt og blinkede til Mikkels røde Læderbukser. Mikkel slog Øjnene ned og vilde ikke tage imod Beundring.

Jo, jo, enhver kan se, at du er vel holden, paastod Thøger. Noget Korn spids i Ansigtet

er du jo bleven af Læsningen . . . ja Næsen har du ikke fra andre end mig, tilføjede han lunt smilende. Thøgers Næse var usædvanlig lang, to Gange bøjet som Trynen paa et Vildsvin og mangekantet i Tippen, den gav ham et overdreven kløgtigt Udtryk, som Mikkel ogsaa havde. Thøger var ellers en meget dygtig Mand, gennemklog paa mange Omraader og med naturlige Anlæg for al Ting i Verden. I sine yngre Dage havde han drevet en Kunst, han selv kaldte at koge. Mikkel havde undertiden som Barn set ham smelte besynderlige Ting sammen i en lille Potte, Uld, Bly, røde Smaasten, Musetænder. Men nu kogte Thøger aldrig mere. Hans Begærlighed efter de vises Sten var gaaet over med Alderen, ja den var.

Det var jo Guld, jeg vilde berede, sagde gamle Thøger skemtende, og hans Fortrolighed skar Sønnen i Hjærtet, fordi den skyldtes de uigenkaldeligt svundne Tider — men jeg fandt aldrig Guld. Saa var det den sidste Gang nu for, lad os se . . . ja det er længe siden, saa kom jeg paa det! Lige med ét, ha, ha . . . naarenstid jeg nu smeltede Opskriften med, som det hele stod i, saa maatte det komme! Opskriften havde jeg købt af en Vaabensmed i Stettin — det er ellers slemt længe siden —

der er ingen, der nogentider har faaet den at se. Han lærte mig ogsaa at tyde den. Saa smeltede jeg da Opskriften i Panden tilligemed en Hoben andre kraftige Sager. Jeg fik ingen Guld. Nej, bitte Mikkel. Og saa siden lagde det sig jo af af sig selv.

Thøger Smed var bleven gammel. Den buklede Skaldepande begyndte at gro til med Haar for anden Gang, Rundtenomskægget groede langt ved Ørene som paa alle gamle Folk, og det var hvidt. Ansigtet var fuldt af blege Pletter, de mægtige Hænder var ogsaa falmet.

En Gang imellem gjorde Thøger et Stykke Arbejde i Smedien, ellers passede han Kværnen; Niels stillede sig da skummel og sodet ved Blæsebælgen. Thøger smeddede koldblodigt og med knusende Dygtighed, han knejsede stærkt over Ambolten, fordi han var langsynet nu. Men han kunde gøre Besked paa et varmt Jern. Dog højest en halv Times Tid, saa holdt han brat op, teede sig som kom han i Tanker om andre Ting og gik ind i Stuen. Der sad han saa og snappede efter Vejret og søgte at skjule sin forræderske Aandenød.

Her skal du se, hvad jeg har, udbrød den gamle en Dag og rodede ivrigt op i en lille Træbudike mellem gamle Knapskaller og Metal.

stumper — hvor er den nu henne? Det er en Galskilling, om jeg ellers kunde finde den. Jeg har gemt den i mange Aar, til du kom hjem. Jeg kan jo ikke læse, hvad der staar paa den, selv om mine Øjne var til det, det er nok latinsk. Her er den, jeg har fundet den i Jorden en Gang. Naa Mikkel, hvad staar der saa paa den?

Mikkel bøjede sig med vaade Øjne over den irrede Mønt og tydede Indskriften.

Saa skal du ogsaa ha'en, sagde Thøger yderst tilfreds med Sønnens Kunnen. Den er af godt Sølv.

Tak. Mikkel tog Mønten og gemte den, han skilte sig ikke siden ved den.

Thøger omfattede sin Søn med mangt et tankefuldt Blik de første Dage efter hans Hjemkomst.

Underligt kan det gaa, sagde han, ingen ved, hvor Evnerne sidder gemt. Se til Skomagerens Søn i Brøndum! Hvor langt er han? Jeg har hørt sige, han er en høj Mand ved Kongen.

Han er saa, svarede Mikkel uroligt. Besøget hos Jens Andersen stod klart og pinligt for ham. Men han har jo ogsaa haft Mon til at studere i Rom og Paris.

Ja, det var'et, mumlede Thøger, og hans

Oldingetræk slappedes ved Tanken om den vide Verden. Han havde selv været udenfor men ikke længere end til nord i Tyskland.

Ja, det var'et, gentog han og rullede Tommelfingrene om hinanden. Saa du noget til Junkeren dernede fra Gaarden, Hr Otte, de kalder ham?

Spørgsmaalet kom saa uventet, at Mikkel hoppede paa Bænken. Hvem, hvor?

Vor egen unge Herremand. Kanske du ikke har set ham, han tog til København nu i Foraaret. Ja det var jo ellers en noget u—sæd—vanlig Historie.

Mikkel rystede paa Hovedet, han saa bort, som om Historien ikke vilde more ham.

Ja, det var maaske heller ikke noget lig, at du skulde faa ham at se, mente Thøger videre, saadan unge Herrer og I andre lærde Folk har vel sin Omgængelse hver for sig. Jo, han tog til Kongens By i April Maaned — efter eget Hoved og i Unaade med sin Moder. Han behøvede det ikke, Krigsudbudet ramte ham jo ikke, over det Moderen sidder Enke. Men han vilde nu afsted. Og de siger, det var Ane Mettes Skyld — ja hende kan du vel huske?

Det kunde Mikkel.

Hun er mageløs køn bleven, er Ane Mette,

sagde gamle Thøger i en ligefrem forundret Tone og med runde Øjne — saa gæv som jeg har vist aldrig set. Hun har det efter Moderen, du kan jo faa hende at se. Moderen var Datter til stærke Knud, der blev slaaet ihjel i Bondekrigen. Der blev mange slaaet ihjel den Gang. Men Jens Sivertsen havde den fejreste Kone paa hele Egnen. Ja vi var jo aldrende begge to, før vi tog Koner — din Moder og hende var ellers ikke til Vens, kan jeg tro, hi sa . . . men hvad, nu er de døde og henne begge to. Ja. Aa ja.

. . . Hvad han sagde til det, Jens — ja hvad skulde han sige? Han kunde jo ikke tage en Kæp og drive den bitte Herremand fra Døren. En mærkelig Ting var det nu, som han hængte ved hende. Nu gaar hun jo nede hos Faderen og gør Ansigtet langt efter ham, han har vel lovet at komme hjem med aldrig saa meget godt, at de kan faa hverandre. Hvem ved? — Fruen paa Gaarden er ikke tilsinds, sandelig om hun er.

— Skal vi gaa ned og snakke et Par Ord med Jens Sivertsen, han vil gærne se dig, foreslog Thøger næste Dag, jeg kan vel kratte hen til ham, naar vi sejler Aaen ud.

Thøger klædte sig til Turen med et uldent Klæde om Halsen. Mikkel roede Prammen, og efter at de havde fortøjet den i Aamundingen, gik de Resten af Vejen til Jens Sivertsens Hus.

Saa fik Mikkel da Ane Mette at se. Lige til det Øjeblik han stod foran hende, havde han ikke kunnet forestille sig hende som anden end den lille gulhaarede Pige med den skære Hudfarve, og nu saa han hende som ved et Under forvandlet til en høj fuldstændig Jomfru; hendes Haar lyste i den lille Stue, hun var hvid og skær som et Barn endnu med en rød Mund og rene lyseblaa Øjne. Saadan maatte Freja have set ud.

Ane Mette gav Mikkel Haanden, han saa paa hende, til hun slog Øjnene ned. Dejlig var hun. Mikkel følte sig som brændt indeni Haanden: Otte Iversen! tænkte han — nu skal du faa det betalt.

Thøger førte Ordet, mens de var der. Der blev talt om alt muligt, ogsaa nært personlige Ting, men Stillingen med Ane Mette og den unge Herremand blev ikke berørt med et Ord. Man kunde ikke se noget paa hende heller, hun var en tilbageholden og blid Pige som alle

Piger. Men hun saa ud som et Menneske, der er bleven hævet over alle andre ved Lykke, hendes af Naturen fine Træk havde en attenaarigs Frihed og straalede tilmed som af en indre ung Ligevægt. Mikkel fattede, at Otte Iversen kunde sætte Himmel og Jord i Bevægelse for at faa hende — des bedre Lejlighed var der til at gøre ham ulykkelig. Beslutningen spændte sig som en Gjord om Mikkels Hjærte.

Du skulde haft Ane Mette, sagde gamle Thøger halvt i Spøg paa Hjemvejen, I to kunde passet sammen. Ja jeg maa vel ikke sige det. Jens Sivertsen er for den Sag ikke pengesøde heller. — Jeg har jo ikke kunnet give dig ret meget. Om du og Ane Mette nu kunde rejse sammen til Rom — som du snakkede om. Jens Sivertsen har sejlet nogle tusind røgede Aal til Byen i sin Tid!

Da Mikkel lod til at tage Skemten ilde op, tav Tøger. Men lidt efter afrundede han alligevel sin Drøm med følgende Bemærkning: Hun er god nok endnu, Ane Mette. De siger jo, de elsker hverandre.

Hvad det vil sige, er du kanske ikke gammel nok til at forstaa. Men enhver kan da se, at Kildet ikke er taget af hende den Dag i Dag . . . ja ja bitte Mikkel, skal vi saa stræbe at komme hjem.

IX.

Mikkel var kommen tilbage til det Sted, hvorfra han var gaaet ud, han sov igen i sin Faders Hus. Han kunde igen vaagne om Natten og se de samme tre store Stjærner over Lyrehullet i Taget og høre Spærrerne give sig; Biller og Orme pikkede i det møre Tømmer. Udenfor pustede Nattevinden fortroligt, Mikkel kendte den gode Lyd. Men ellers var der saa stille overalt oppe og nede, at Mikkel plagedes af Suset i sine Øren, det ringede, strømmede og stred i hans Øren. Medens han sov her som Barn, kunde han vaagne og høre Stilheden koge, han tænkte sig da nogen, der rejste evigt forbi, Slædemeders stille Gliden hen gennem uendelige Snefører, og af og til en spæd og skrøbelig Klang som af fjærne Bjælder. Senere troede han at høre Svanerne ude paa Fjorden, efter at han en Vinter havde

fornemmet deres fine, frostskøre Musik ude fra Vaagerne.

Men nu hørte Mikkel Stilheden igen, og nu var den meget forandret, saa stærk og syngende, saa fuld af dump Underlyd, at den skrækkede ham. Det var otte Aars Liv i Hjemløshed, der mindede, det var otte Aars endelige Ingenting, der spillede Salme i hans Øren og ikke vilde tie.

En Nat faldt det paa hans Sind med en usigelig tung Vished, at denne stigende Lyd af Tomhed vilde forfølge ham, indtil den en Gang i et pludseligt Nu svulmede til et Knald, et eneste forfærdeligt Knald, som spaltede hans Hoved og blæste ham over i Usaligheden.

Mikkel længtes hjemmefra.

Jeg tykkes du ser noget forkedet ud, sagde Thøger. Tag ud og fisk, det er en rosom Beskæftelse. Følg ud med Jens, eller du kan jo tage Prammen og liste gamle Børre med dig — han er nok taabelig men ikke saa ringe til at fiske.

Og Mikkel sejlede paa Fiskeri med Børre, en sindssvag Tumling, der havde været paa Egnen i umindelige Aar. Børre var god nok, de laa dagelang ude paa Bredningen uden at mæle et Ord eller gik inde paa Fladvandet

med Gliben. Børre bar sig meget fornuftig til, han havde det ellers kun med stille Fjogethed; det var hans Vane at gemme sig med Ansigtet tæt ind i et Hjørne, mellem to Udhuse f. Eks. og her kunde han staa i Timevis og fnise uhyre oprømt med sig selv. Man saa mestenstid Ryggen af Børre, og den var altid i Uro, fordi han hemmelig lo og gottede sig. — Bedst som de gik og glibede i Vand op til Brystet, kunde Børre vende sig bort ud mod den aabne Fjord og le og henrykke sig, saa at Vandet dirrede og ringede ud fra hans Krop.

Mikkel tog ogsaa ud med Jens Sivertsen, han saa ofte Ane Mette. Hun havde faaet et lille hudløst Sted ved Mundvigen, bare Ungdom og Sundhed, der slog ud.

* * *

Hvor Somren var lang og uforanderlig den samme det Aar. Dalen og Engen bar Græs og Blomster som aldrig før eller siden. Solen havde ikke travlt paa sin Bane, alt levende gav sig god Tid. En Fugl fløj gennem Luften nu oppe og nu nede, som rejste den over Høj og Dal, og naar den var borte, lod den Mindet om et sorgløst Kvidder tilbage. Humlebierne

dryssede ude over de fugtige Hængemoser, Vandtægen skrev paa Spejlet over de sorte Høller i Aaen.

Det var Udødelighedens Dal. Hedebakkerne satte Panderne sammen om den paa begge Sider, Aaen listede sig vidtløftigt gennem den, og ovenover flød hvide Skyer med Flyvefødderne drivende under sig.

Vandet i Aaen ilede lattermildt over de stenede Grunde og fordybede sig i Bugterne og tav stille. Fiskene slog op, holdt deres Vejr og snappede efter Fluer og Myg. En Skikkelse flimrede i Luften over det blanke Vand, kun et hvidt Spejlglimt, og en dæmpet Latter klang hen. Ekko spøgede oppe mellem Brinkerne.

Middagens hede Stille var dybt som Midnattens Forstenelse, thi Solens Tavshed rugede over alt, hvad der aandede. Der var en tvungen Stumhed under Himlens Lys, langt mere svanger med Trusel end Nattens Mørke. Oppe i den hvide Luft fløj Lykken; den faar ingen noget at vide om, før den er død, død.

Naar Skumringen omsider faldt paa, blev der saa lydt over den vide Jord. Horsgumren kastede sig voldsomt oppe i de svimmelhøje

Lufte, gjærp, gjærp lød dens Skrig i det duggede Mørke. Ude fra Moseholmen gøede Ræveungerne fint og stikkende og kaldte sig selv ved Navn: Ræv, ræv, ræv. Og pludselig lo det oppe i Brinkerne, mangedobbelt og skrækkelig forvildet. Der blev stille efter det, til Ræveungerne tog næsvist paa Veje igen.

Natten kom. Vandet skiltes i den dybe Aabugt, og Manden dernede rejste sine dyndede Skuldre op i Luften. Ude over de vaade Ufører hang Dødsrigets Aander som sorte Terner, der staar stille paa Vingerne og forsker ned i Dybet.

Mikkel stod i Husdøren en Aften og saa ind over Engen. Der var et Lys, som flyttede sig derude i det fjærne Mørke, en Lygtemand. Alle Folk var for længe siden inde. Høbjærgningsfolkene overnattede ikke mere i Engen, Høet var kørt hjem. Det var i August Maaned.

Alting laa øde og stille. Fugle og Dyr tav stille. Paa en saadan Aften turde Mikkel som Barn ikke en Gang se ud af Døren til Kærene af Frygt for at faa Øje paa en Lygtemand. Og selv nu stod han og blev ubetvingeligt bange, han følte sig ømtaalig kuldskær, som

var han sat værgeløst nøgen ud i en bidende Vind. Men tiltrods for den uovervindelige Legemsangst maatte Mikkel gaa ud mod hvad der saa var i den giftige Nat. Det var som kunde han ikke leve uden Skræk, han maatte veje sit indre Mismod op med udvendig Skræk.

Og Mikkel leverede sig til Nattens Magter, idet han gik ud i Kærene. Rædselen veg fra ham efor og strømmede sammen ebag, han gik som i svedende Flamme. Lygtemanden foran hom blev borte. Henad Midnat stod Mikkel stille. Og i samme Nu lo det oppe i Bakkerne, højt galende og i flyvende Fart. Genlyden blev ved at svare. Da faldt Mikkel ned paa alle fire og borede Hovedet ind i sin Arm — han krøb hurtigt et Stykke, vendte sig saa ved en kluntet Manøvre og kravlede hurtigt hjemad. Først længe efter at det var bleven stille, rejste han sig og gik.

— Jeg vil ikke have, du gaar ude om Nætterne, sagde Thøger Smed Dagen efter til sin Søn, mens de sad og spiste.

Mikkel tav forbløffet og næsten velgjort ved den korte Afgørelse.

Senere hen paa Dagen talte Thøger om

den Slags Ting. Han troede ikke paa noget, for han havde ingenting set, der var aldrig noget kommen ham for nær. Men det var usundt at gaa ude om Natten — man skulde aldrig byde sig til.

Ikke at Mikkel troede paa noget heller, forsikrede han. Det var blot en Vane, han havde at gaa ude om Natten, naar han ikke kunde sove. Hvad var det forresten for en Latter, der kom oppe fra Brinkerne, havde nogen hørt den?

Thøger løftede ringeagtende paa Brynene. Aa, det er nogen Dyr, der skroller. Eller ogsaa er det Jøven.

Jøven?

Ja! Thøger lo misfornøjet. Jeg kan ingen Besked give dig, jeg har pinnede aldrig set en Jøve. Det maa du vel kende, som har lært.

Dermed rejste Thøger sig og gik ud og smeddede, saa at Funkerne føg om ham.

Mikkel sejlede paa Fiskeri. Et Stykke fra Aamundingen laa Jens Sivertsen i sin Baad. Da han saa Mikkel, rejste han sig og raabte over til ham. Mikkel roede derhen.

Vi har spurgt nyt fra Krigen, fortalte Jens.

Der har været en Kræmmer paa Gaarden, og vi har ogsaa faaet det at vide. Det gaar knusgodt. Kongen har Heldet med sig hele Tiden.

Jens Sivertsen var kendelig oplivet. Han talte ikke om Otte Iversen, men Mikkel forstod, de havde hørt godt Nyt om ham ogsaa. Han vilde ikke spørge og roede bort igen.

— Skal jeg ellers fortælle dig om Jøven, sagde Thøger venligt om Aftenen.

Der har været mange Jøver, hvis man ellers kan tro, hvad Folk de siger. Men er der nogen nu, saa kommer den Børre ved. Ja, du ser paa mig, men saadan vil de nu have det til. Ikke ham selv, vel at forstaa, men hans Vid — som er fra ham. Børre har jo været forstyrret i mange Aar. Han er meget ældre end nogen tror. Jeg kan lige huske det, han blev taabelig et Foraar, og det var Kærestesorg, der skørnede Hovedet paa ham. Men siden den Tid snakkede de om en Jøve, der skulde være oppe i Bakkerne. Jeg har hørt den mange Gange. I fordums Aar, da jeg brændte Salt, hørte jeg den tit om Nætterne, naar jeg sad ved Gryderne

nede paa Stranden. Mangen en Gang var Børre med mig, og han hørte den selv. Ingen har set den. Der er aldrig nogen, der har set en Jøve og kan fortælle om den; for en dør ved at se den.

X.

En Nat vaagnede Mikkel ved en svær Rullen i Luften og blændedes i det samme af en blaa Lysning — hans Fader sad fuldt paaklædt paa Kisten.

Vi faar Torden, sagde Thøger stille. Jeg vidste ikke, om jeg skulde vække jer.

Mikkel trak i Klæderne, Niels vaagnede straks efter og klædte sig ogsaa paa. Tordenen var endnu langt borte, men den rullede næsten uafbrudt; det lød som om den i stødvis men stadig Fart kom nærmere og nærmere. Lynene spillede hurtigt efter hinanden, uregelmæssigt som en blaffende Ild.

Det vil blive haardt, sagde Thøger og vendte sit Ansigt mod det lille Vindue; der kom et Lyn, og Mikkel saa det højtidelige Udtryk i Faderens Ansigt.

Kan I gaa ud og tage Stigbordet op, sagde

han lidt efter, at Vandet ikke skal stemme ovenud ad al Ting, naar det kommer. Og gør Hjulet godt fast.

Niels og Mikkel gik. Det var ikke meget mørkt. Men østerpaa stod Mulmet som en Væg, Himlen var farlig opsvulmet og sort. Lynene sprang ud deraf, saa at smaa Sten paa Jorden blev synlige, Lysningen for helt op paa Himlen over Hovedet, hvor den var natteren og blaa. Niels surrede Hjulet fast i Tavshed; da det var gjort, tog Mikkel Stigbordet, og Vandet flusede ned over Skovlene uden at kunne flytte dem. De gik ind igen og satte sig stille om paa Bænken.

Vejret kom hastigt nærmere; en Gang imellem løste et hvidt vildt Lyn sig blandt de bestandige Glimt, og kort efter knaldede det nærmere end før, Tordenen klaprede voldsomt tilbage og blandede sig med den fjærne Varselsdundren.

Et Vindstød rejste sig udenfor og støvede op mod Ydermuren, nu slog en vægtig Regndraabe mod Ruden, flere, og det puslede udenpaa Lyngtaget. Thøger lukkede Lyren. Et hæftigt Lyn gjorde det daglyst i Stuen, Mikkel saa sin Faders klare senile Øjne. Og næsten i samme Nu skrattede det med rasende Haardhed over

dem, to forfærdelige Skud og en lang skarp Rallen som af et Stenskred efterfulgt af hul Torden.

Vår jeres Øjne, sagde Thøger.

Og da det næste Lyn kom, sad Niels med Huen for Ansigtet for ikke at komme til at se ind i Himlen og blive blind. Lidt efter lagde han sig tavs i Seng. Det lynede, gul og grøn Ild straalede ind i Stuen; Niels rykkede Skindene over Hovedet, de saa ham ligge med Knæene op mod Hagen som et Barn i Moders Liv. Og Skra skra, der kom Knaldet saa frygtelig bedøvende, som var det Himlen, der brast ned.

Mon det var saadant et Tordenskrald, der var bestemt til at blive den sidste Lyd, Mikkel hørte?

Lynene fulgte nu saa hurtigt paa hinanden, at der var lyst i Stuen hele Tiden, og Skraldene gennemrystede Himmel og Jord fra alle Sider. Regnen piskede stridt mod Taget, plaskede ude paa Dørstenen, susede ned i Aaen.

Pludselig støjede Jernet ude i Smedien, som om en Stabel skred sammen — Naadelige Navn! raabte Thøger og hævede sit hvide Hoved i en Ildregn — i det samme slog Lynet ned i Smedien, de hørte som et stærkt Sug, et

Rabalder og en Knitren. Saa sad de i Gravmørke et Øjeblik og i Lugt af Svovl, Mikkel snappede efter Luft.

Da slog Thøger Ild, strit strit arbejdede han med Fyrtøjet, til han fik Flamme. Han aabnede Døren til Smedien og kiggede ind. Ambolten laa væltet fra Knubben, Kullene var blæst af Essen, men det havde ikke tændt nogetsteds.

Lidt efter sagtnede Vejret. Regnen kom igen drypvis i sin sidste Vrede. Thøger og Mikkel gik udenfor.

Thordenskyen stod over Fjorden, sorteblaa og tyk, Lynene hakkede ned og drev Vandet i Skum. Mod Øst var Himlen klar og renset, Stjærnerne straalede igen. Aaen svulmede mørk og urolig, alt var i et Væde, og Luften lugtede svedent. Men da de kom op paa Højen ovenfor Huset, saa de et jammerligt Syn. Det brændte inde i Landet, det brændte paa over en halv Snes Steder, store ganske uforstyrrelige Ildebrande lige op i Luften.

Aa! udbrød gamle Thøger harmet.

Han gjorde sig hastig Rede for Beliggenheden. Det brænder baade i Graabølle og i Kourum, sagde han meget modfalden. Pludselig vendte han sig . . . Nej, udbrød han befriet. Mikkel saa samme Vej, Jens Sivertsens

Hus laa helt og kvit nede ved Stranden. Han tænkte paa Ane Mette og blev hjærtelig bevæget. Thi hun var mere i hans Hjærte, end han vidste.

— Der skrider Taget, mumlede Thøger, som igen havde vendt sig ind mod Landet — det var et Sted, hvor Flammerne med et Spring pulsede taarnhøjt i Vejret.

Skyen stod over Salling. For hvert Lyn kunde de skelne Huse og tavlede Marker derovre, det blev saa lyst, at de øjnede Kornnegene, der var sat i Traver oppe paa Hældene, og saa Bølgeskummet mod Strandkanten. Længe varede det ikke, før Ildebrandene blussede op derovre, Lynene straalede ned. Thøger vaandede sig saaret derved.

Det er en stræng Nat for somme Folk, sagde han hovedrystende. — Vi faar se til Kværnen.

Der var ingenting i Vejen. Mølledammen var stegen højt, men Bindingerne holdt, Hjulet stod midt i Strømmen næsten begravet af Vand. Thøger gik sukkende ind i Huset igen. Men Mikkel begav sig op paa Højen, tankefuldt tiltrukken af det vældige Spil.

Skyen var sunken lavt ned, Tordenen lød drønende og meget fjærn, og Lynene havde

ikke saa blændende en Kraft. Ildebrandene lyste op som grove røde Baal rundt i Landet.

Mikkel vendte sig mod Syd, og her saa han en høj, sløret Sky, der stod op mod Himlen som en Mur. Dens øverste Kant lyste, og den var i sær indre Bevægelse, levende, gennemkrydset af fine Naalelyn — nu besloges den af et rødt Skær, som steg Ilden bagved . . . og pludselig gik der lydløst et Syn ud i det klare Himmelrum, en Rytter — Hesten sprang med alle fire fra sig og med Halen ligeud, Rytterens Fødder pegede i den frie Luft. Efter ham steg en bølgende Røg af Heste og Folk ud i Luften, tusind Lanser vendte sig alle paa engang, og nye Heste og Lanser sprudede lige i Vejret, gled ud paa de frie Baner og slyngede sig op og ned, sitrede uroligt ind over Himlen uden en eneste Lyd. De blev ved at komme med højtrejste Spær, svimmelhøjt oppe, lutter Hestfolk i Firspring, og de jog frem og fældede Lanserne, som Korn bøjer sig for Blæsten — de havde Hastværk, og der var vidt at ride. Som ved indre Pulsslag blegedes Hærene, blev glimtvis tydelige igen — og se nu straalede Myriader af Soldater ud paa Himlen, hvor de spredtes og tog til, vælige Knægte i udskaarne Klæder og med Hagebøssen paa Skuldren skrævede

ud i den lyse Luft, Oberster i Harnisk red frem med Staven almægtigt støttet mod Hoften, Kanoner og Vogne fulde af Kugler kørte i Kariere, Tærninger fløj herreløst omkring, unge fede Kvinder vandrede opskørtet afsted . . . snusende Hunde, Marodører, Præster og Skyer af Ravne! Og atter Knægte i Possement og Fløjel, Fjer og opskaarne Sko, og alle med Næsen i Vejret. Unge Fanejunkere, glatte af Vækst som Ganymeder, bar deres Lokkehoveder i Skyen, magre Graaskæg stirrede ud, griske under Brynet som Gribbe. Toget drev ind under Stjærnerne . . . alle Lykkens Ryttere, alle de umættelige Stormere, og de forsvandt som en Dug i det bundløse Rum.

* *
*

Mikkel Thøgersen laa i Aamundingen og fiskede, en Septemberdag, da han saa Ane Mette komme; han lagde ind til Bredden og ventede paa hende. Da hun var naaet paa nogle Skridts Afstand, blev hun staaende og smilede, hun havde et mørkt Hovedklæde om Haaret. Mikkel hilsede, og de tav lidt begge to. Fuglene flokkedes ude paa de graa Agre, Luften var forunderlig klar og gennemsigtig.

Alle Planter stod falmet i den sælsomt forklarede Luft. — Det var som om Mikkel og Ane Mette begge stiltiende opholdt sig ved Vejret. Ane Mette blev først færdig og gik til Sagen.

Jeg skulde bede dig, om du vilde se til min Faders Kroge i Nat, dem udfor Maageholmen — hvis jeg fik dig at se. Han er sejlet til Byen. Det kunde ellers være det samme, hvis jeg ikke traf dig.

Det skal jeg nok, sagde Mikkel og tog ikke sit Blik fra Ane Mette. Han tænkte paa helt andre Ting end Jens Sivertsens Kroge. Ane Mette vendte sig for at gaa men tøvede, syntes aabenbart, hun skulde komme jævnere fra det.

Du — du kunde gærne tage en Sejltur med, sagde Mikkel og forsøgte at smile.

Ane Mette blev venligt staaende.

Det bliver saadan en mild Aften, Solen er ikke gaaet ned endnu, vedblev Mikkel. Han saa Ane Mette ind i Ansigtet. Hun lod Øjnene løbe ud over Aamundingen, og Mikkel sporede et flygtigt Liv i hendes blaa Øjne — ja Mindet, Mindet om en anden Gang.

Det kunde jeg gærne, svarede hun med et

altfor mildt Tonefald, og hun saa endnu ud over Vandet i sine egne Tanker.

Kom saa! udbrød Mikkel utaalmodig. Hun overhørte det grimme i hans Røst og strakte Foden ud efter Baadens Ræling. Mikkel fik ingen Lejlighed til at hjælpe hende, hun sprang let til og satte sig straks paa Agtertoften. Mikkel roede ud i Strømmen.

De tav en lang Tid, Ane Mette saa ud over Vandet. Solen naaede Synsranden og begyndte at gløde, Fjorden farvedes af Skæret. Det var saa stille, at Fuglenes Fløjt hørtes tydeligt inde fra Land. Ane Mette gav sig til at tale lidt om almindelige Ting, og Mikkel svarede ikke mange Ord; Baaden drev udad med den sidste svage Strøm i Udløbet. Ane Mette tav igen.

Og Solen gik ned.

Lidt efter krusedes Vandet, det var Fralandsbrisen, der rejste sig mod Skumringen.

Vi faar hjem nu, sagde Ane Mette, hun sukkede sine Tanker bort fra sig. Mikkel svarede ikke. Hun saa op paa ham og mødte hans hvasse Blik, just som han med begge Hænder skød Aarerne langt bort fra Baaden. Hun rejste sig med saa smidig en Kraft, at Baaden krængede, og vendte sig ind mod Land,

de var langt derfra, allerede ude paa det sorte — hun vilde skreget højt men glemte det, lammet af en krydsende Erindring — hun gav en kort Lyd, et Hik, og sank ned paa Toften igen.

Mikkel lagde sine ledige Arme over Kors.

Da for Ane Mette op, hun brast ud i Graad og Skrig.

Hvad er det Mikkel, hvad vil du? Aarerne . . .

De skal drive, sagde Mikkel i en ubehersket vredagtig Tone. Jeg vil tage dig fra Otte Iversen.

Aa nej, Mikkel, Mikkel! Aa nej, bad hun forfærdet, hun klagede sig og græd højt, hun slæbte sig et Par Skridt paa Bunden af Prammen og vred sine Hænder op imod ham.

Sæt dig ned! sagde Mikkel barsk. Hun satte sig lydigt, bøjede Hovedet dybt ned i Hænderne og græd.

Mørket faldt paa, Vandet blev mørkt. Strandbredden var næppe synlig mere, Luften taagedes derude. I Vest stod Himlen dyb og grøn. Baaden drev lindt afsted, det blæste op, Vandet plaskede stille.

Mikkel regnede ud, at de vilde lande noget til Nord i Salling om fire—fem Timer.

Tiden længedes. Mikkel saa hen til Ane

Mette, hun sad endnu med Hovedet bøjet ned mod Skødet og græd. Pludselig tog hun Hænderne fra Ansigtet og saa op paa ham.

Jeg troede, du var god, Mikkel, klagede hun, og hendes Stemme var ganske træt af Graad.

Det er jeg ogsaa, svarede Mikkel rystet. Han beherskede sig med yderste Møje.

Du er i mit Hjærte, Ane Mette, stammede han lidt efter, fuld af Sorg. Andet kunde han ikke sige. Han vidste ikke mere, forstod ikke Sammenhængen, han følte kun, hvor Smærte og Fortræd var over ham og viede ham til Ulykke.

Baaden drev sagte ud over den mørke Fjord, Landet var ikke at se til nogen af Siderne mere.

XI.

Det var en sløret Morgen, Støvregn, i Oktober, da et stort Skib fortøjede ved Københavns Brygge. Det kom fra Sverig. Da Broen var bleven lagt ind, gik flere Herrer i Land under munter og oprømt Snak, de begav sig straks op i Byen.

En blev staaende, efter at de andre havde taget hjærtelig Afsked med ham. Det var Otte Iversen. Han ventede paa sin Hest, der var paa Skuden. Krigen i Sverig var heldig overstaaet, han havde tjent baade Ære og Fordel. Saa havde han taget Orlov, og nu vilde han hjem, hjem.

Mens han stod og ventede paa Hesten og saa sig om, underlig betagen af at være naaet saa langt — der laa alle Huse og alting som for et Fjerdingaar siden — lagde han Mærke til en gammel Mand i en sort Kappe,

der paa en underdanig Maade nærmede sig Skibet og talte med Føreren. Da saa han Hovedet af sin Hest, to Mænd kom med den og søgte at lokke den ud paa Landgangsbroen, den strittede imod og rev Hovedet i Vejret. Otte Iversen vendte sig, den gamle Mand var kommen hen til ham og stod nu høfligt bøjet foran ham.

Er det Hr Otte Iversen? spurgte han paa tysk. Og da han fik det bekræftet, forsvandt det krybende Udtryk fra hans Ansigt, han nærmede sig tæt og sagde med lav Stemme:

Es sind drei Monaten her, dass ein Otte Iversen in meinen Garten hereinbrach und meine Tochter entehrte — Sie also sind es gewesen, ja ich seh' es schon . . .

Han rakte Halsen frem og stirrede Otte Iversen stift i Øjnene, han krængede Munden ud, Stemmen kom fra Struben som Fuglehvæs og vanskabte Ordene:

Verflucht sollst du sein auf Erden, hörest du mich — ruhelos, schlaflos, dein Kelch Sehnsucht, das Brod Stein dir im Munde! Du sollst verwesen, verwesen, dein Glied verfaulen zwischen den Beinen, du sollst deinen Vater og deine Mutter sterben sehen vor Scham, krr krr — Unglüch über dich! Hin-

welken sollst du wie ein raüdiger Hund, und dein Leichnam soll aus den Löchern deines Sarges triefen. Unglüch!

Den gamle Mand vendte Hviden ud af Øjnene, han hævede sine brune Kraller forbandende i Vejret.

Otte Iversen var vegen tilbage. Han saa, at Hesten stod rede bagved, han drejede sig paa Hælen og greb Tømmen. Hesten satte i Løb, og Otte fulgte den ved Siden. Saa sprang han to Gange paa det ene Ben, fangede Stigbøjlen og hvirvlede sig i Sadlen. Faa Minutter efter galopperede han ud gennem Vesterport.

Og mens han red til, lukkede han i Laas for sin Bevidsthed, tilstod ikke for sig selv, at han havde hørt noget. Han gjorde sig tæt, snørede Benene om Hestens Liv og gav sig alene hen i Ridtets Fart og Stød. Luften tordnede forbi hans Øren, han holdt Forgørelsen fra sig, lod den slet ikke komme til. Marker og Huse og gule Skove drejede forbi ham, og hver Gang han kom i Tanker om den gamle, arbejdede han med Tømme og Sporer og satte sig i endnu voldsommere Bevægelse. Saaledes slettede han det onde Møde ud. Da han i Sved og Damp sprængte ind gennem Roskilde,

var den Ting næsten glemt, og da han ved Aftenstid red gennem Sorø Skove, opkogt og skoldet af det vilde Ridt, havde han trængt det ud. — Først i Korsør stod han af Hesten og søgte Herberge, da var det bælgmørkt.

Næste Morgen vaagnede Otte Iversen — Ane Mette! sagde han for sig selv og sprang ud af Sengen. En halv Time efter sejlede han paa Bæltet i udmærket Velgaaende — kun utaalmodig, Hjemdriften trak i hans Lemmer som en Feber.

Over Fyen opdagede Otte sin Hest, saa at sige, han havde ikke lagt Mærke til den før. Hans egen brune Hest blev skudt under ham for Stockholm, og i Stedet havde han faaet en rød, højbenet Hingst. Satan til Dyr til at vinde over Bunden — men den stødte som en Træbul, ikke Tale om, den skulde se sig for paa Vejen. Na! Pisk og Sporer bestandig. Det var ikke Ottes egen Hest, der havde været saa blød af Gemyt og villig til det yderste, den laa død inde i Sverig nu . . . Ah saa skal da! Og Otte savede den røde Langben i Mundkrogene. Imidlertid fik han en vis Agtelse for Dyret, der løb, arbejdede og svedte ustanseligt.

Paa den anden Side Odense kom en Storm med Slagregn op fra Nord, Otte dukkede sig og red til. Snart brast han igen i Raseri — se om Trampeldyret skulde lægge sig den mindste Smule, Otte maatte hænge sig ud paa Siden af den mod Stormen, han skreg højt til Hesten og lagde den en fem seks Valk hen ad Halsen, til den jog i Firspring. Stormen øgedes stadig. Otte drev tænderskærende paa Hesten. Se saa stoppede den pludselig op med nogle uhørt hensynsløse Skump, Otte Iversen ligefrem hylede af Vrede. Han bedede ikke, før det blev uomgængelig nødvendigt. Hjem vilde han.

Staldkarlene i alle de Kroer, Otte Iversen saa sig tvungen til at holde Hvil i, mønstrede Hesten med en egen Højtidelighed i Kenderminen; deres tavse Visdom sagde saa meget som: Idag Hest, imorgen Krikke.

Ane Mette! tænkte Otte Iversen paa Lillebælt. Ane Mette, sagde han højt en Gang, da han red gennem Skovene ved Vejle. I to Dage sloges og skærmyslede han med Hesten op og ned ad det bakkede Land, gennem Skov og over Vadesteder, forbi Bondebyer, Landsbykirker, Bissekræmmere, Hytter og Ungkvæg. Nu regnede det, og nu skinnede Solen.

Trækfugle susede i Flokke over de gule Skove. Det var Nattetid, da han kom til Randers, og Portene var lukket, men han red udenom Byen, svømmede Hesten over Aaen og rejste videre.

Og da Otte Iversen i Dagningen red ned ad en stejl Bakke, mærkede han pludselig, at Hesten bugnede Ryggen op under ham, den brast over i Forbenene og styrtede paa sit Hoved. Otte kom af Sadlen og fik Hestens Hals rejst, men dens Øjne var allerede brustne. Den gav et Par Spjæt med de lange haarede Skanker og døde lige saa tavs, som den havde galopperet, stridt og stejlet sig det meste af Danmark igennem. Otte Iversen tog Seletøjet af det døde Dyr og gik til den nærmeste By.

Noget over Middag naaede Otte Iversen hjem paa en ny Hest. Han kom i Firspring ned over Bakkerne, var i faa Minutter over Dalsænkningen og sprængte op foran Jens Sivertsens Hus, han sprang af Sadlen og vendte sig gispende mod Døren. Jens Sivertsen aabnede den sindigt og kom ud i bart Hoved.

Ane Mette, spurgte Otte, hvor er hun?

Ane Mette er ikke hjemme, sagde Jens

Sivertsen sagte og med et tvivlraadigt Blik — mere, tilføjede han.

Hvad, hvad? Hvor er hun da henne?

Jens Sivertsen krykkede sammen som for den kolde Blæst. Han vilde til at sige noget, da fik han at se, hvor den unge Herremand pludselig blev graa og svag i Trækkene — han tav bestyrtet.

Hvor er hun henne? spurgte Otte frygtsomt.

Hun tjener i Salling, oplyste Jens Sivertsen, og han gik i sin Vaande frem og gav sig til at stryge Mankelokkerne ud paa Hesten. Den snusede til ham, Jens strøg og glattede og begyndte ganske jævnt at fortælle som det var.

Ja, hun blev jo henne for en Maanedstid siden. Ved samme Lag lod Thøgers Søn sig heller ikke se mere, ham Mikkel, der var kommen fra København. Han var tagen ud at fiske, kunde de fortælle, da jeg kom hjem. Saa tænkte jeg, de kunne være dreven til Salling.

Her saa Jens Sivertsen uvist op.

Jeg søgte og spurgte de første mange Dage bestandig derovre, men der var ingen, der havde set dem eller vidste noget. Det var ikke førend nu for fire Dage siden, at jeg fandt hende; hun tjener for Pige paa en Gaard i

Vestersalling. Men hjem vilde hun ikke for nogen Sag, hvad jeg saa bød hende, og hvor meget jeg snakkede for hende.

Jens Sivertsen sænkede Stemmen.

Hun skadede ellers ikke noget, saadan yderlig at se; meget forknyt var hun jo. Mikkel . . . ham vilde hun ikke høre nævnt. Rejst væk var han jo.

Jens Sivertsen saa op igen, og Sandheden stod at læse paa hans forgræmmede Mund.

Det var jo ham, der havde gjort det, tilføjede han meget febrilsk skønt bestemt.

Og da Otte Iversen fremdeles tav, lagde Jens endnu en Lok omhyggeligt tilrette i Manken og smaasnakkede. Thøger Smed er ikke mere tilfreds end jeg ved dette her. Sønnen er helt væk og med Vanære til. Men han har endda Niels, jeg er al ene nu. Der kan times en meget, ogsaa for det en bliver gammel, ja der kan endda. Hvad jeg skulde sige . . .

Jens lagde Hagen paa Hestens Hals og stirrede i dybe Tanker over den ud paa Fjorden, hvor Vandet gik koldt under de svangre Skyer. Han vendte sig endelig igen og saa et Par Øjeblikke paa Otte Iversens Ansigt. Det var slet ingen Ansigt, Trækkene var visket

ud og pint sammen mod Midten som paa en Kat, der er bleven kvalt af Røg.

Jens Sivertsen slap Hesten og gik tilside med et dæmpet Ord, en Stump af en Bøn.

Men Otte steg i Sadlen og skubbede sig tilrette.

Saa! sagde han til Hesten. Og han red hjem til Moholm i Skridtgang, Fod for Fod.

XII.

Ved Midsommerstid, naar Solen staar højest og alt er bagende stille, hænder det, at der slaar Lys ud af Sydhimlen, i Middagsstunden; ind i det hvide Dagslys farer Glimt, der er endnu hvidere. Just Halvaaret efter spøger den selvsamme Aand, naar Fjorden er tillagt og Landet begravet i Sne. Om Natten jager der Revner fra den ene Ende af Fjordens Isgulv til den anden, det lyder som skarpe Skud, som Brøl af et vanvittigt Væsen.

Bønderne graver sig Kryler fra deres Husdør gennem Driverne hen til Nøsset. Hvor er nu Trolde og Ellefolk, hvor er Naturens Stemmer? Mon ikke ogsaa Jøven er død og forglemt? Der er ingen Forskel mere. Tilværelsen er svunden ind. Blot om at bjærge Livet. Ræven plumper i Snehoser ude i Egepurlet og arbejder sig dødsforskrækket op igen.

Det er den stille Tid. Rimtaagen gemmer Fjorden indtil Evighed. Dagen lang sukker det forunderligt ind fra Isen, det er en Fisker, der staar ensom ude ved sin Vaage og stanger.

En Nat sner det igen, Luften er Sne, Blæsten Strømme af Kuld. Ingen levende er tilfærds. Da kommer en Rytter til Færgestedet ved Hvalpsund. Der er ingen Vanskelighed ved at komme over, han sagtner ikke en Gang Fart men rider i samme skarpe Trav fra Bredden ud paa Isen.

Der gaar Lynslag af Lyd under ham, Isen brøler milevidt. Han kommer over og rider ind i Landet, Hesten kløver Snestormen med strakt Hals; det er en vældig Traver, den kan smide Skankerne.

Stormen slaar Rytterens Askekappe tilside, han sidder nøgen i de bare Knokler, Sneen piber i hans Ribben. Det er Døden, der er ude at ride. Kronen sidder ham paa tre Haar, Leen peger i Triumf bagud.

Døden har sine Luner, det falder ham ind at staa af, da han ser et Lys i Vinternatten, han giver sin Hest et Slag over Krydset, og den springer op i Luften og er væk. Nu gaar Døden Resten af Vejen som et Menneske,

der har glemt sine Bekymringer hen og drysser aandsfraværende afsted.

Paa en Gren ved Vejen sidder en Krage i den snestribede Nat, dens Hoved er meget for stort til Kroppen, den ser genkendende paa Vandringsmanden og tindrer med Perleøjnene, den skrukker og ler lydløst, klapper Næbbet uhyre vidt op, og Tungebrodden staar den langt ud af Halsen, den er lige ved at falde ned fra Grenen af Grin. Den bliver ved at se efter Døden med gennemtrængende Lystighed.

Døden sejler videre. Pludselig er han ved Siden af en Mand, han slaar ham med Fingrene paa Ryggen og lader ham ligge.

Et Lys. Døden ser fremdeles Lys og gaar efter det. Han kommer ind i Striben og slæber sig længe over en frossen Pløjemark. Men da han er saa nær, at Huset kan skimtes, bliver han underlig varm. Det er nu nok endelig hjem han er kommen, jo her hører han til fra Begyndelsen af. Det har knebet for ham at finde Hjemmen. Men nu guskelov. Han kommer ind, og et Par gamle enlige Folk tager imod ham. De ser ikke andet, end at det er en rejsende Haandværkssvend, der er udgaaet og syg. Han lægger sig straks paa Sengen

uden et Ord, de kan vide, han er syg. Han ligger paa Ryggen — de gaar med Lyset i Stuen og snakker — han glemmer dem.

Han ligger længe vaagen og stille. Saa begynder han at klage, først sagte og afbrudt, som om han prøver sig frem, han græder men holder snart op igen.

Men han bliver ved at klage, højere, han jamrer med tørre Øjne. Han ligger i en Bue med Ryggen krummet, hviler kun paa Nakke og Hæle, han ser i dybeste Nød op mod Loftet og skriger, skriger som en Barselkvinde. Tilsidst falder han sammen og klager sig ikke saa haardt. Han tier omsider og ligger stille.

* *

*

Anno 1500 var Junker Slentz paa Marsch op i Holsten med sin Garde, han var hvervet af Kong Hans og Hertug Frederik, der agtede sig mod Ditmarsken.

Paa højre Fløj af en Fænnik gik Mikkel Thøgersen. Han havde for et halvt Aar siden taget Sold af Junkeren. Mikkel præsenterede sig godt i Geleddet, han var lang og speget

som en Knokkel, det røde Overskæg gjorde mageløs Virkning. Han lignede Røveren paa Korset — ikke ham, der skulde være med Nazaræeren, men den anden. Hans Vaaben var Luntebøsse og Slagsværd, han var iført blaa Fløjelsbukser med Pomponer, Læderkøllert og Jernhat. Hele Udstyret stammede fra et Lig, Mikkel havde fundet paa Landevejen en Morgenstund. Ved Siden af sig havde Mikkel Clas, som var levende endnu.

Kameraterne sang og Mikkel tog Tonen med efter bedste Skøn:

Gedenkst du noch, es war ein' Nacht in Böhmen —
O Gotts Marter ja, Kamrad, ein' Nacht gar schön!
Der hat ein Arm, ein Bein, ein Aug' verloren,
Und mancher Bube muss seitdem auf Stelzen gehn.
Sss . . . svillevillevit dreh um das Aug',
Svillevillevit dreh um das Aug',
Sville ville vit, pum pum
Den ganzen Hals dreh um!

Heirathen thun und mit dem Weib sich rauffen —
O Gotts Marter nein, Kamrad, Gotts Marter nein!
Heirathen thun und mit dem Weib sich rauffen —
O Gotts Marter nein, Kamrad, Gotts Marter nein!
Sss . . . svillevillevit dreh um das Aug',
Svillevillevit dreh um das Aug',
Sville ville vit, pum pum
Den ganzen Hals dreh um!

Du kleiner Vogel, der du fliegst vom Neste
Schönre Heimat suchend in das fremde Land,
Sag, kommst du wohl von unbekannten Fluren,
Oder kommst du von des Herzens tiefem Grund?
Sss . . . svillevillevit dreh um das Aug',
Svillevillevit dreh um das Aug',
Sville ville vit, pum pum
Den ganzen Hals dreh um!

O Mutter, krieg' ich Schnappsen, weil ich lebe,
Oder, Mutter, krieg' ich Flügeln, wenn ich sterb';
O Mutter, krieg' ich Flügeln, weil ich lebe,
Oder krieg' ich, Mutter, Schnappsen, wenn ich sterb?
Sss . . . Svillevillevit dreh um dass Aug',
Svillevillevit dreh um das Aug',
Sville ville vit, pum pum
Den ganzen Hals dreh um!

— Ud paa Dagen tav de fleste; de havde gaaet langt, og der var langt igen. Da de endelig hen paa Natten nærmede sig Kongens Lejr, var hver Mand udaset som et Trækdyr. Det var Maaneskin, og der laa et tyndt Lag Sne paa Jorden. Mikkel gik og saa ned for sig, han var dødsens træt og havde været sløv de sidste Timer. Da lagde han pludselig Mærke til Skyggerne, som faldt skraat fremefter paa Sneen, seks urolige Skygger af det Geled, han gik i. Han saa med Forundring, at der var stor Forskel paa Skyggerne, et Par var en

Grad lysere, og hans egen forekom ham mørkere end de andres. Han tænkte noget over det, blev et Øjeblik kold af Skræk, glemte det igen, kom tilbage til det . . . og Fremmarschen vedblev, hele den uoverskuelige Masse skred frem. Hver eneste kunde segne af Overanstrængelse, men de blev ved at vandre sammen, og Mikkel vandrede med, han havde igen glemt alting i Verden.

De naaede Lejren og fik Hvile. Mikkel kom til at sove i en Lade tilligemed et hundrede andre. Men da han var falden hen, skød Varmen altfor stærkt igennem ham, han for op med et Gisp. Kun Ladens Mørke var om ham, og dog havde han set en Hær, der vandrede milelangt ud og fyldte hele Synskresen — sorte Faner langt fremme mod den lave Himmel — og selv var han med, han følte den umælende Melankoli, der overfalder hver enkelt dødtræt Mand i en ustanselig Hær. Næsten i det samme for Clas gispende op ved hans Side. Han hviskede smaaleende og med en egen Venlighed til Mikkel, at han havde drømt, de marscherede endnu.

Mikkel for op flere Gange den Nat, redet af Vandringssmærte og af kvælende Hærsyn. Og hver Gang, han var vaagen, hørte han en

og anden sætte i Halmen og stønne rundt om i den umilde Lade.

Det var i Januar Maaned, Garden stødte til Kong Hanses Hær. Mikkel kunde igen tale med Danskere efter to Aars Forløb. Da fik han en Dag at vide, at Otte Iversen stod ved Kongens Hær — Fændrik i Rytteriet — Hadet brændte op i ham. Han længtes efter at se ham. Mon Otte Iversen hadede ham dygtigt? Forhaabentlig gjorde han. Men Mikkel havde ikke Held til at faa Otte Iversen at se. Derimod traf Clas ham tilfældigt en Dag og fortalte Mikkel det. Og Clas mindede Mikkel om den Aften i København for tre Aar siden. Det var alligevel underligt, fandt Clas. Heinrich . . . han var død, slaaet ihjel af dumme Bønder. Clas rystede paa Hovedet, han kunde aldrig glemme Heinrich.

Nu gik den Krig sin Gang. Den begyndte, som enhver ved, med umaadelig Vigtighed og Tillid fra Angribernes Side og endte med aldrig anet Ulykke og Død for Kniven. De spillede talentfulde Dramaer i fordums Tid. Læg Mærke til Fablens vittige Antitese — disse Riddersmænd, der i virkelig retfærdig Tro paa Overmagten lægger Pansret i Trosvognen og bryster sig med Guldkæder paa; denne grausame Oberst

Slentz, der er parat til at stange Ditmarskerne fordærvet med de bare Knebelsbarter — femten tusind Hjærter, hvori det hede Blod er spærret inde. Riddernes Skemt, Hertug Per til Meldorf, Grev Poul af Hemmingstedt — og som en sidste uhyre licentia poetica de femtenhundrede Vogne bagved til Byttet. Hele dette svimlende Apparat skulde ikke forbavse den, der ikke kendte Udfaldet; thi det var jævnt menneskeligt. Det er naturligt for den levende at brovte med Udødelighed, den højeste Sundhed finder sit Udtryk i Pral og Trusel, Menneskets fineste Potens er den dundrende Løgn. Naar Manden er paa sin Krafts Højdepunkt, maa han slaa ihjel. Livet dræber.

Og saa anden Akt — Slagtningen. Disse høje Hoveder blev slaaet ind med Bondeknipler under en storartet Iscenesættelse af Storm og Tøbrud, Sne og Regn fra Nordvest og Indvælten af det vilde Hav. Der løsnedes en halv Snes daarlige Kanoner, og Kuglerne braadede ind i det tykke Hærlegeme, Døden smaskede højst uopdragent med Kæberne i denne Fylde. De druknede, de blev traadt ned i Mudderet, og Ditmarskerne aabnede flittigt for alle de hidsige Blodstrømme. Væsken var ikke sen til at styrte ud i det fri. De

gamle Soldater, der blev prikket Hul paa, forblødte ikke saa meget hastigt endda; men de unge frodige Fyre slog Blodet fra sig næsten i et eneste Plask. Dette var Stykkets Kynisme og Pointe. Selve Handlingen virkede som før sagt ved sin indre Modsætning.

Mikkel Thøgersen saa Clas falde. En Marskboer kom som et Lyn fra Siden og slog et stort Hjørne af hans Hoved med sin Økse.

Lidt efter blev Mikkel trængt ud i Grøften og sank under Laag i det svidende kolde Vand. Han drev et Stykke tilbage med Strømmen, før han kom op. Da han fik haget sig fast og drog Aande, saa han, han var kommen helt ned til Kongens Rytteri. Det var snarere en Grød af Heste og Mennesker end en Slagorden, de kunde hverken komme frem eller tilbage. Forvirringen og Dræbningen gik paa . . . men Mikkel spejdede efter Otte Iversen, og han opdagede ham. Han holdt noget inde i den sammenpakkede Masse med Fanen i Haanden. Hesten var stuvet fast under ham, han holdt ganske stille og som det syntes ligegyldig. Han var blaafrossen i Ansigtet.

Mikkel forskede nysgerrigt efter, om det endnu var kendt paa ham, at han havde skadet ham. Han blev liggende, til Otte Iversen fik

Øje paa ham. Men Otte Iversen var forkommen af Kulde, ikke videre. Det rørte ham ikke at se Mikkel. Hans Haand var blaa af Frost. Huden bliver yderst ømfindtlig i Kulde, selv det mindste Rap over en frossen Kno kan perse Taarer af en Karl. Man taber Lugtesansen i Kulde. Mikkel var selv halvdød og ugidelig af Kulde. Han lod sig drive endnu et Stykke med den rivende Strøm, i Snegrød og mellem døde Kroppe. Han naaede bagom Hæren, kravlede op og undkom levende til Meldorf.

DEN STORE SOMMER

JOHANNES V. JENSEN

DEN STORE SOMMER

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET: ERNST BOJESEN
1900

Oplag: 1250 Eksplr.

Omslaget tegnet af GUDMUND HINTZE.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

I.

Jens Andersen Beldenak holdt Gilde paa sin Bispegaard i Odense. Lyset faldt ud paa Gaden, det var det eneste Sted, der var oplyst i den mørke By.

Der var kommen en Rytter, og medens han ledte efter en Ring at binde Hesten ved, hørte han Stemmer oppe fra Gaarden, som larmende Vindstød, hoho; han havde redet langt. Axel hed Rytteren. Han hørte, hvor Støjen skiftede deroppe, eftersom der stod Døre aabent mellem Stuerne, og da Larmen med et steg væl-digt og holdt ved som et Vandvæld fra aaben Sluse, kunde han forstaa, at en Dør ud mod Trappen og den aabne Port maatte staa gab-aaben. Han skyndte sig med at fortøje Hesten det første det bedste Sted, mens de skraalede og lo i lange Tag deroppe; i en almindelig Hujen skelnede han en enkelt Mands Grin,

der trængte igennem som en Hagl af Stokkeslag og blev henne og kom igen med ny Kraft, og han forestillede sig med Velbehag Ophavsmanden til denne Latter som han maatte se ud, idet han hylede med fuld Træk gennem Halsen, blussende Fyr paa ham, en Ildebrand af en forvorpen Krop! Axel sprang op ad Trappen og tonede i fuldt Rend ind i Gildesalen.

Han kom lige tidsnok til at se fire strunke Knægte gaa i Fodslag frem mod Bordet med en ung Kvinde paa et stort Messingfad. Hun sad ned og holdt sig til Kanten af Fadet, pyntet med sit sorte frie Haar. Før nogen ret kunde besinde sig, satte Knægtene Fadet ned midt paa Bordet mellem de andre Retter. Faklerne brændte paa de kalkede Vægge, der var en god Snes Svirebrødre tilstede, og det var dem, der lo, de krummede sig i Sædet, gik bagover af Latter. I det Axel stansede betaget af Synet og slog Hænderne sammen, havde han allerede mærket sig, at den knaldende Latter, der overdøvede alle de andres, kom fra det store Mandfolk for Bordenden. Han saa nu ellers ikke ud til at more sig saa meget som han lo. Det var selve Bispen.

I det samme blev der stille i Stuen. Da

Kumpanerne havde let ud, var det, ligesom Spøgen ikke stod til at redde; de skelede forlegent til hinanden med vaade og røde Øjne, de tørrede sig og tog forgæves Tilløb til Grin igen. Pigen paa Fadet sænkede langsomt Hovedet, det sorte Haar faldt fremefter og hang lige ned.

Hvad er det, hvad vil han? raabte Jens Andersen imidlertid og gik fra Bordet. Mens han kom lige løs paa Axel, blev han hurtig alvorlig, og da han stansede brat en halv Alen fra hans Bryst, saa han ud til at ville slaa.

Hvad?

Axel greb sig i Brystet efter Brevet, han skulde bringe, men dermed havde Jens Andersen forstaaet ham.

Det er godt, sagde han, det kan vi siden snakke om. Velkommen til, se at faa noget at spise.

Jens Andersen vendte sig imod Bordet, han slog op med Armene og kom igen i en mægtig Stemning, der steg og steg, mens han raabte og svaredes af tiltagende Munterhed fra Laget.

Naa skal ingen tage en Bid?

Jens Andersen vendte sig tilsidst som en Kat og saa Axel ind i Øjnene, hans Ansigt lyste pludselig af et haardt Lune. Han greb

ham fast i Skuldren og sænkede Stemmen, med en vis Myndighed, Forsigtighed og med en Slags Godhed:

Den der kommer sidst er mest sulten. Det bedste er tillevns — tag hende saa!

Dette Løsen befriede dem allesammen, de lo igen og slog sig vildt paa Laarene. Men Axel bøjede sig frem i smidig Erkendtlighed, han kneb Øjnene venligt til og saa forskende paa Pigen, som tog sig sammen og rystede Haaret under hans Blik.

Tak for det, sagde Axel. Hans ligefremme Svar, den gyldne Stemme, faldt just i en Pavse og vakte et Bifald, der fik Loftet til at gungre under Salven. De saa alle et Øjeblik paa Fyren, som stod der, han var jo godt klædt, noget vaad og sølet derudefra, hans Ansigt var rødt af Regn, og Haaret tjavsede ham om Ørene. Han mønstrede Bordet med et levende Blik. Imidlertid tog Gæsterne til Krusene igen. Og Pigen blev baaret ud, ingen saa efter hende. Men hun vendte sig i Døren og smilede fattigt fra sit høje Stade, Trækken tog i hendes lange Haar, hun frøs gudsjammerligt. Da nikkede Axel til hende. Det var en Glædespige fra Byen, som Bispen havde lejet.

Hvad hed hun? spurgte Axel siden, da han

havde spist. Drikkegildet varede ved, og Axel havde givet sig i Snak med en af Knægtene, der havde baaret Skueretten, en høj, rødskægget Hugaf. Det var Mikkel Thøgersen, han tjente i Bispens Følge.

Agnete, oplyste Mikkel.

Hun var ikke ilde.

Mikkel tav. Axel fik ikke mange Ord ud af ham. Axel stod og glattede sit Haar, hans Klæder var næsten tørre, han pustede efter Maaltidet. Da det ikke kunde blive til mere, vendte Axel sig fra Mikkel og saa paa Drikkelaget. Men han var snart ligegyldig ved Gæsterne; der var et Par tarvelige Herremænd i Ridestøvler, flere tykke Borgere med Signetringe paa Tommelfingrene, en Graabrødremunk, en Skriver, lybske Skippere; fulde var de næsten allesammen. Axel gik rundt i Stuen og klirrede med sine store Jærnsporer, der lignede Stjærner.

Salen gjorde et forfaldent, hyggeløst Indtryk. Jens Andersen havde heller ikke boet der i længere Tid, det var først for nyligt han var kommen hjem efter sit Fangenskab og sit haarde Klammeri med Kongen. Bispen, som var en aldrende Mand, havde hule Kinder endnu siden den Tørn. Og nu beredte han sig alle-

rede paa at rejse igen, til Stokholm. Gildet, han holdt, var til Velkomst og til Afsked paa en Gang.

Over Midnat vinkede Jens Andersen ad Axel. Bispen lod til at være meget varm, han var rødflammet helt op over den skaldede Isse som en Himmel med Nordlys, dog gik han fuldkommen sikkert. De kom ind i et Kammer, hvor Mørket lugtede af Bøger, og hvor der gik to store knurrende Hunde.

Jens Andersen tændte et Vokslys og anbragte sig i Stolen foran Bordet. Medens han læste Brevskabet, sad Axel med en af Hundenes Hoved i sit Skød. Kamret flød med aabne Brevkister, Bøger i Sække og løse Stabler paa Gulvet.

Ja, Jens Andersen vendte sig mod Axel, og nu var hans store graa Hoved som forvandlet, fuldt af strænge Furer. Stemmen var barsk og fremmed, kun i Blikket var der endnu noget sorgløst. Axel skulde videre til Bispen paa Børglum, han skulde have en Mand med . . . det var bedst det blev Mikkel Thøgersen; imorgen tidlig havde han at hente Breve og Besked. Og det hastede. For i Aften kunde han gøre som han vilde.

Dermed rakte Bispen sin svære Haand ud

og raslede mellem Skrivesagerne paa Bordet, hans Blik var indadvendt, Axel rejste sig og gik ud til de andre. Mikkel Thøgersen blev forundret og tillige glad ved at høre, at han skulde med ad Børglum til. Axel og han blev enige, hvad Resten af Natten angik, de begav sig hen hvor Agnete boede og fandt Nattely der. Begge følte det nyttige i at søge en i alt Fald udvendig Forstaaelse med hinanden ved at være fælles om en Svaghed, nu da de skulde gøre Rejse sammen.

Agnete forærede Axel en Lok af sit Haar.

Klokken var otte næste Morgen, da Axel og Mikkel red fra Odense, begge to forsynet med Breve og Instrukser fra Bispen. Axel førte Breve til forskellige Herremænd paa Vejen, Jens Andersen havde mange Jærn i Ilden paa en Gang.

Just som de red ud af Byen, saa Axel blot en eneste Gang Odense Gade, et Par Gavle og en Vindfløj, der flossede blødt ud i Morgentaagen, han mindedes Agnete og løb i dette Nu over af Ømhed mod Byen, saa at han kom til at indeslutte Odense saaledes i sit Minde.

De første Mil red de tavse. Morgenen var hundsk, Hestene strakte ud og blev duggede om Næseborene. Da Dagen klarnede, lagde

Axel Mærke til sin Ledsager og saa, at han havde smalle Haandled og magre, blakkede Hænder; men han kendte godt den Slags tilsyneladende svage Underarme, hvor Musklerne sidder højt oppe i Ærmerne. Hver Gang Hesten slog over i Galop, bemærkede han, at Mikkel Thøgersen samlede Hesten og gjorde sig til et med den paa en egen sparsommelig Maade. Han var klædt som en velforsynet Landsknægt, Mikkel, og havde gode Vaaben. Men de prunkende Klæder stak af mod Ansigtets Udtryk af Armod; det røde Børsteskæg gav ham nok en farlig Mine, alligevel kunde det ikke skjule Mundens tavse Sprog, stædig Hjemløshed, Overlæben var tyk som af hemmelig Græden alene.

Lidt efter lidt blev de varme. Mikkel hostede og begyndte at se sig om. Hestene gik opad Bakke.

Hvordan stod det til i København? spurgte Mikkel.

Pest og Sygdom, svarede Axel rask. Det sidste jeg saa, da jeg red ud af Vesterport og vendte mig om, var en Ildebrand.

Naa.

Axel blev ved at fortælle og kom ind paa Krigen i Vinter, som han havde gjort med. Den optog ham stærkt endnu, han fortalte om

Slaget ved Bogesund og de uhørte Strabadser i Tivedens Skove. Det var saa koldt, forsikrede Axel, at Harnisket kunde binde Fingerspidserne, naar man rørte ved det. Sneen var anderledes end i Danmark, fin og hvas som et slibende Pulver, den smittede af, og naar man fik den paa sig, skoldede den. Der faldt Snefingre ned fra Grankvistene, mens man red, og kom de paa Huden, bed de sig fast som graadige Igler. Den svenske Sne var særlig brændt eller udpint af Frost, i alt Fald drak den paa Haandbagene som Sugedyr, den fortærede alt hvad den saa. Det var den værste Slags Sne, den laa florløst, den groede som et Mos paa Huden; de faldnes Lig var groet til i et Øjeblik. Jo det var haarde Dage. Naar Solen skinnede, var Luften fuld af fine, fine Splinter, saa man gærne kunde krympe sig ved at aande; om Natten stod Hestene sammen og ømmede sig, de hostede, ho ho ho, som gamle Mænd. Og da det kom til Slag, blev det først galt, ingen kunde taale Saar, de, der blev ramt, hvællede som Svin. Granerne sprang som Glas for Kanonkuglerne. Mange blev baade vilde og gale. Men de havde jo vundet en storartet Sejr. Nu laa Hæren for Stokholm . . .

Aprilsolen brød nu og da igennem. De

var nær aldrig kommen over Bæltet, som gik med stærk Strøm i det haardtblæsende Vejr, Hestene blev bange og vilde sætte udenbords, saa de maatte surre dem fast i Færgen. Da de kom paa Land og red videre, rejste Axel Hovedet og vejrede rundt.

Det er saa Jylland, sagde han og smækkede med Tungen, her har jeg aldrig været.

Mikkel tav. Axel følte, at den høje tørre Landsknægt blev ved at tænke paa andre Ting. Han saa til ham fra Siden og studerede Arrene, han havde i Ansigtet, som var det en Skrift.

Her i Jylland ligger der en Skat, som jeg skal hæve ved Lejlighed, raabte Axel noget efter, medens de red i Galop med Vinden buldrende om Ørene. Mikkel vendte Hovedet og gav ham et aandsfraværende Nik. En stor Skat . . . saa blev Axel ærgerlig over Mikkels Mangel paa Deltagelse og sporede sin Hest, de red tæt Side om Side, alt hvad Hestene kunde straale ud af Jorden. Axel red med vidtaaben Mund og fjedrede i Benene under store Bevægelser, men Mikkel sad lavt og indgroet i Saddelen med krumme Knæ, det saa ud som om han næppe aandede.

Regnskyerne aabnede sig i strakt Drift fra Vest for den hvide, varmeløse Sol, lukkede

sig igen. Kragerne stred ude over de vaade Agre. Blæsten tvang de bladløse Hegn. Og langt foran satte en Sky Foden paa Jorden og kom imod de to Ryttere, de red ind i en hvirvlende Mørkning af strid og bitter Regn. Den sprøjtende Vej stod i et Regnpisk, Hestene galopperede rygende, Dampen reves fra Haarlaget som Røg fra en Hedebrand i Storm. Saaledes red de Dagen ud.

II.

De sad i et Herberge oppe i Jylland sent paa Aftenen og skulde for længe siden været henne og sove, men Axel fortalte Mikkel om sin Skat. Mikkel var bleven opmærksom, han sad med Hænderne under Kinden og med Albuerne paa Bordet, Lyset brændte lige for hans Ansigt; Axel bøjede sig frem og fortalte:

Den skal findes et Sted midt i Jylland, andet ved jeg ikke, jeg har aldrig villet vise nogen Papiret. Det er en stor Skat, jeg tænker dagligt paa den, men det har ingen Hast, da jeg er sikker nok i min Sag. En Gang, naar det passer mig, saa faar jeg Skriften tydet. Se her.

Axel stak sin Haand ned paa Brystet under den opslidsede Trøje, rodede rundt og drog en stor plump Hornkapsel frem, der hang ved en Snor. Han antydede med Neglen, hvordan den

skulde aabnes og forklarede, at der laa et Stykke sammenfoldet Pergament i den. Mikkel saa fra Kapslen op paa Axels Ansigt og overbeviste sig om hans Ungdom, der næsten lignede Utilregnelighed. Han havde ingen egentlig menneskeligt Blik i sine blaa Øjne, de manglede det fattede Udtryk, der er eget for Mennesker, om hvem man ved, de hedder Ole eller Josef, og at de selv er paa det rene dermed. Han var køn, et mørkt Skæg og en harmløs Mund, Ansigtsfarven var saa skær, at man næppe skelnede dens Grænse mod Luften. Men Haanden var bred, let haaret, ikke til at tage fejl af.

Axel puttede Kapslen til sig igen og nikkede flere Gange. Jo jo, sagde han halvt til sig selv.

Mikkel spurgte, hvor gammel han var.

To og tyve Aar. Axel saa fornuftigt op. Han fortalte, hvad han havde regnet ud for ikke at blive snydt Skatten fra; han kunde ikke tyde Skriften selv, det var hebraisk nemlig . . .

Mikkel sagde, at han kunde hebraisk.

Naa saa det kunde han. Axel blev ved at skinne i Øjnene, han bøjede sig frem og talte dæmpet:

Jeg vil se Tiden an. Jeg vil se Tiden an,

til jeg en Gang træffer en eller anden kyndig Mand, en Præst, der ikke har længe igen, ham vil jeg passe paa. Naar han ligger paa sit yderste, saa at han lige kan sanse, vil jeg lade ham tyde Skriften. Dermed er jeg sikker. Saa haster det endda ikke. Jeg kan altid komme en Dag og pirre med Foden ved noget Grus i Kanten af et gammelt Dige eller hvor det nu er, Skatten er gravet ned, en Høj eller i en Stenkiste under Vejen. Der pirrer jeg en Guldring op, en rød tyk Halsring af den Slags Guld der vejer til, det gamle, sunde Guld, som der er Varme ved. Efter hvad jeg ved er det en lovlig Arv, der tilfalder mig. Med mit tyvende Aar var der en Del rede Penge til mig, ikke saa faa, dem har jeg ikke en Gang sat til endnu, men Seddelen fik jeg, da jeg var atten Aar allerede, af en gammel Mand, der kom. Jeg har passet godt paa den. Den skal ikke komme fra mig heller. Der er først alle de Guldringe til mig; men længere nede ligger et gammelt Skødskind af Læder viklet om et Skrin. Den første Gang jeg rører ved Skatten vil jeg kun have en af Halsringene og saa en Fingerring til mig selv med en Sten i, det skal være den største Diamant, der er. Resten lader jeg ganske rolig ligge og yngle. Jeg forestiller mig,

hvordan de kostbare Ædelstene forskyder sig i Tidens Løb og kryber saa smaat ud i den bare Muld og groer. Jeg behøver blot at bore med Fingrene og hente dem frem sidenefter. Guldet bryder jeg mig ikke om, jeg kommer ikke til at beholde de Penge alligevel, de skal rulle; paa Rejsen ser jeg, hvordan de ruller. Jeg vil til Køln, og jeg vil til Pavia . . . desuden er der pragtfulde Sværdgreb, Kæder, Spænder, de ligger godt nok hvor de er foreløbigt.

Mikkel begyndte at smile saa stille og se sig omkring i den øde Stue. Mon de ikke skulde gaa i Seng?

Det var Axel øjeblikkelig villig til, og de stod op. Men da de kom ind i Gæstesengen, viste det sig, at Skindene var fuldstændigt raadne af Fugt, ikke til at lægge sig i. De strakte sig bandende ovenpaa i Klæderne, og Axel sov med det samme.

Mikkel laa noget uden at kunne sove. Pludselig lo han godmodigt ved sig selv. Og han faldt i Tanker, tænkte just ikke paa Fortiden eller paa noget bestemt, men han følte sin Beskedenhed, sin gamle fortrolige Anger over Vanskæbne, han følte sin Ensomhed. Og da han var ved at falde hen, kom han alligevel til at forestille sig denne Krop af gedigent Guld,

der laa lige under Jorden, saa at man blot behøvede at tørre Grus og Smaasten væk for at se det matte, ridsede Guld, der krøb som en Rod ind under Jorden. Han vilde stille sig paa det med begge Fødder. Paa den anden Side Kløften saa han hvide Kvinder holde Ting siddende i en Rundkreds paa Stenene og med den store Kvinde højt i Midten. Da vilde han sende en Due. Noget efter saa han dem stige ned allesammen. Og en Time efter viste de sig en for en paa hans Side af Kløften, vaade og grønne paa Hænder og Knæ af Planterne, de var krøbet igennem. Og han stod rank paa Guldet. Kongen nikkede til ham i det fjærne.

Næste Dag red de videre i klart, lyst Aprilsvejr. Hestene knuste de blaa Pytter paa Vejen. Udenfor Skovene strakte Landet sig tyndt overgydt med en Foraarsfarve, man saa milevidt hen i den nye Luft. Langt borte laa runde Gravhøje dristigt paa de øverste Landrygge, hvide af Dug paa den vestre Side.

Mikkel Thøgersen havde ikke sagt et Ord hele den dejlige Morgen, han sad i dybe Tanker. De nærmede sig hans Hjemegn, hvor han ikke havde været i over tyve Aar. Han havde ikke tænkt paa andet, siden han fik Besked om, at kan skulde til Børglum. Bedst som han

sad hensunken i sig selv, for han sammen i Saddelen.

Ligger Moholm ikke paa denne Kant? havde Axel spurgt.

Moholm. Jo.

Jeg har et Brev dertil. Otte Iversen hedder Herremanden.

Mikkel fløjtede ad Hesten. Den stansede og saa sig om efter ham, men han satte den i Gang igen. De talte ikke mere sammen, før de hen paa Eftermiddagen kom over Bakkerne og saa Aaen. Den løb gennem de blege Enge som en blottet Sølvaare; Fjorden viste sig i Vest, hjemlig, uomskiftelig. Mikkel saa Brinkerne og Højdedragene, som han kendte, de strakte sig ganske paa samme trolige Maade ind under Himlens pure Blaa, som da han var her sidst.

De bedede i Graabølle Kro. Saa viste Mikkel Axel Vej til Herregaarden. Selv vilde han ride ned til Fjorden, hvor hans Broder boede. Næste Morgen skulde de støde til hinanden igen i Kroen.

Axel red ind paa Moholm, ligesom det mørknede. En Hund kæftede aldeles rasende fra Muren, hvor den stod i Lænke; der gik en Dreng i røde Hoser og puslede ved Trappen.

Gaarden saa ud som forladt ellers. Just som Axel holdt op for Trappen, kom en Mand frem i Døren, det var Herremanden selv. Og da han havde hørt Axels Ærinde, førte han ham med op i Stuen. Axel kom til Sæde ved Bordet, og Otte Iversen gik hen ved Arnen og tændte en Fakkel, som han stak i en Ring paa Muren.

Medens Otte Iversen læste Brevet, betragtede Axel ham, han var en halvgammel, tør Mand; Ansigtet dækkedes halvt af Skæg, der var studs klippet for Munden. De sure Øjne gik frem og tilbage over Brevet, man kunde ikke se paa ham, hvad der stod deri. Otte Iversen afbrød imidlertid Læsningen og gik hen til en Dør og kaldte. En gammel Karl bragte Kødmand ind paa Bordet og gik igen. Siden kom der ingen ind, og der hørtes ingen Lyd af levende i Huset.

Da Otte Iversen havde læst Brevet, tappede han selv Øl til den fremmede af et Anker henne i Krogen og satte sig hos ham for at høre Tidender udefra. Axel fortalte villigt om Krigen i Sverig, om Slaget ved Bogesund og Kongens Sejr, om Tiveden og den svenske Sne . . . han blev opstemt af Fortæringen og priste Krigens Rædsler. Af og til kremtede Otte Iversen, den Slags ubevidste Vanekremten,

som Folk kan lægge sig til. Han knipsede til Faklen, naar den brændte daarligt. Der blev en Pavse. Axel spiste dygtigt. Saa ser han pludselig op.

Det er jo midt i Jylland her, saa omtrentlig, er det ikke?

Jo, ikke saa meget fejl.

Der ligger en Skat her et Sted, som jeg har Papiret til, sagde Axel, idet han spiste, maaske er det ikke saa langt herfra.

Otte Iversen svarede ikke lige straks, og Axel fordybede sig i Kanden, det hørtes paa Lyden, hvor langt han kom i den.

Otte Iversen bekvemmede sig endelig til Skyggen af et Smil og spurgte Axel, hvad han var for en.

Nu ventede Axel lidt med at svare.

Mit Navn er Axel, sagde han omsider roligt. Efternavn har jeg ikke kendt til. Egentlig hedder jeg vist for Resten Absalon, men paa Gaarden hvor jeg blev opdraget, kaldte de mig Axel. Min Vugge stod paa Sjælland.

Naa saa.

Ja. Nu tjener jeg Kong Christiern som Rytter og Stafet. — Den Dag da jeg fyldte atten Aar, kom der en gammel Mand og gav mig et Dokument, som jeg skulde gemme vel,

han sagde det til mig ude paa Marken, hvor vi spaserede, og indestod med sit Navn for Rigtigheden af Arven, han hed Mendel Speyer, sagde han.

Axel spiste med disse Ord videre, men fortrød iøvrigt sin Snaksomhed. Han saa op, Otte Iversen stirrede paa ham. Da lagde Axel Kniven fra sig, han troede Herremanden blev syg. Men Otte Iversen rejste sig, kremtede og knipsede til Faklen. Han kremtede en Gang endnu.

Mendel Speyer . . . om Axel var i Slægt med ham?

Ikke han vidste af. Axel saa aabent op. I det samme kendte Otte Iversen ham. Det var Susannas Søn.

Det var Susannas Søn.

Otte Iversen spurgte noget efter grumme usikkert, om han kendte nogen i Helsingør.

Axel rystede paa Hovedet og tog igen fat paa Spisningen. Idet han kom frem med Hænderne, kendte Otte Iversen dem, det var hans egen Slægts korte Klør. Da fik han som en Rørelse. En stor Uro slog ham ved Hjærtet. Der sad hans gamle Synd levende og graadig! Nu virkede den gamle Forbandelse. Hvad var det for en Snak om en Skat i Jylland, hvad var det for et Dokument?

Otte Iversen gik nogle Skridt ind i Stuen. Han var bedøvet ligesom Folk, der ser Luerne slaa ud af Taget og tænker paa at redde og staar paa et Sted og snubler over deres egne Ben. Hvad skulde han gribe til?

Otte Iversen havde været gift i en Snes Aar og havde otte Børn. Hans Frue hang malet inde i Riddersalen med de tynde Hænder lagt korsvis for Maven, med Figuren to Gange bugtet som et S i ydmyg Følelse, agtbar og rødrandet om Øjnene. Børnene artede sig vel, selv solgte Otte Iversen Vildt fra sine Skove og drev en Forretning med Stude, han sad godt i det. I dette Øjeblik, da den fremmede, Susannas Søn, knasede et Ben mellem Tænderne, laa hans spæde Børn inde og sov, og hans svagelige Frue skulde barsle til Juni — vilde denne Ulv nu trænge sig ind i Reden og æde dem allesammen ud? Nej. Otte Iversens Moder hvilede i Fløjels Kiste under Gulvet i Graabølle Kirke, han mindedes hende nu . . . det kunde ikke være Guds Mening at ramme ham.

Axel spiste ikke længere, og der var saa stille paa Gaarden. Stuens Vægge drev af Fugtighed, Lyset fra Faklen viste Gulvets kolde Sten. Inde i Halvmørket stod Herremanden

uden en Stavelse og betragtede ham. Axel sad og tænkte paa, hvordan mon Nattelejet kunde blive paa denne misserable Gaard, sagtens et Kameratskab med Ørentviste og Museunger, da Herremanden nærmede sig Bordet igen. Han saa ud til at have tænkt paa en Ulykke. Panden var som jordslaaet, Munden lod sig ikke se i Skægget.

Natteleje kan vi desværre ikke byde, sagde Otte Iversen meget lavmælt, idet han famlede ved Bordkanten og saa ned. Vi har flere syge, og en har vi i Besøg, dede . . . Han saa op.

Axel rejste altsaa med det samme og blev ikke tungere om Hjærtet for det. Da han red ud fra Gaarden, havde han glemt den gnidske Herremand for evigt. En Time efter holdt han udenfor Smedjen nede ved Fjorden. Mikkel kom ud og tog imod ham.

De fik det hjemligt den Aften i Smedjen. Niels Thøgersen stod sig godt; han havde Kone og Børn, men ellers var han næsten uforandret, lige tilsyneladende skummel, uopslidelig og i Skødskind.

Det timedes Mikkel, at han fandt sin gamle Fader levende. Thøger var nær de halvfems. Han sad i Krogen ved Arnen med Benene

viklet ind i mange Lag Halm. Han var næsten døv og ikke længere aandsfrisk men ellers ved Helsen. Sønnen Mikkel havde han ikke genkendt.

Medens de spiste, saa Mikkel hen til sin Fader. Sønnekonen passede ham omsorgsfuldt. Gamle Thøgers Hænder var nu hvide som Skimmel, ligesom kogte, og med vandblege Pletter, men de rystede ikke værst. Niels fortalte, at Faderen for otte Aar siden nær var kommen af Dage ved at Jordhulen, de brugte til Tørv, var skreden til om ham. Niels skulde just træffe at være fra By, og de andre tænkte ikke paa nogenting. Først næste Morgen sansede de, hvor han kunde være bleven af og fandt ham liggende derinde med Hænderne boret fast i Klæderne og med vidtaabne Øjne; til alt Held var der Luft nok over ham, saa han ikke var bleven kvalt. Men siden den Indespærring havde han til Tider lidt meget af Skræk.

Da de havde spist, satte Mikkel sig hos den gamle. Han prøvede at tale med ham, men det vilde ikke gaa. Saa blev han siddende og saa paa det store laadne, kraftesløse Hoved. Han kendte Faderens Træk, skønt Ansigtet næsten var groet igen, og Øjnene uden Blik.

Der havde sat sig bløde Vækster og Blegner paa Ørene og paa den golde Pande.

Langt om længe tog Mikkel en gammel Sølvskilling frem, saa lidt paa den og søgte at stikke den ind i den gamles Haand, der ikke formaaede at tage den.

Kan I huske Skillingen? raabte han sin Fader ind i Øret, han havde glemt de andre i Stuen.

Ba, ba.

Kan I huske Skillingen? raabte Mikkel endnu en Gang med brudt Stemme. De andre holdt sig for sig selv og tav, og Mikkel sad længe med Hovedet bøjet dybt ned i Hænderne foran den gamles Stol. Snart efter sov gamle Thøger med den øde Mund helt aaben.

De sov alle i samme Stue om Natten og hørte Thøger lalle og smaatrue som en Hund, der beklager sig i Søvne.

Da Mikkel og Axel holdt færdige paa Hestene næste Morgen og havde sagt Farvel, vendte Mikkel sig i Saddelen og spurgte med stor Overvindelse hen mod sin Broder:

Og Ane Mette, hvordan . . .?

Hun er gift i Salling og har voksne Børn, raabte Niels flydende og løb nogle Skridt efter

Hestene, der var i Gang. Jens Sivertsen døde i Fred og Rolighed. Jo hun har det godt, Mikkel, det skulde jeg sige . . .

Han raabte endnu mere, men Mikkel jog i Galop. Axel naaede ham først oppe over Bakkerne.

III.

Det var under de store Festligheder i Stokholm efter Kong Christierns Indtog og Kroning, om Tirsdagen. Mikkel Thøgersen stod i Slottets Vagtstue og skulde bringe Jens Andersen en Besked. Jens Andersen var i Badstuen, blev der sagt. Men da det hastede ualmindeligt, blev det til, at Mikkel klædte sig af for at udrette sit Ærinde. Han kom ind i den hede Badstue og kunde først ikke se en Tomme frem for sig, Dampen fyldte Rummet saa tykt som hvidt Vadmel, han hørte Raslen af Spande og store svidende Klask af Vandet mod Ovnstenene. Inde i den svedende Tykning lød Stemmer. Mikkel blev staaende ved Døren, Dampen brændte ham mod Brystet og begyndte at rinde i Draaber ned ad hans Ben.

Pludselig var det, som om Dampen formede sig til en Skikkelse, der kom imod ham, et

Skridt til og der stod en Mand fuldt synlig, kobberrød af Varmen. Det var Kong Christiern. Mikkel tog sit Blik hastigt fra Kongens Ansigt og saa kun paa hans kløftede Bryst, der var fyldt med røde Haar, og han hørte Kongens hæftige Stemme. Hvad han skulde her? Mikkel gjorde Rede for sig med bøjet Hoved.

Jens Andersen, kaldte Kongen barsk, her staar en Mand ved Døren med Ærinde til dig. Saa trak han sig tilbage ind i Dampen igen. Mikkel rettede sig op, han rystede endnu i Knæene. Lidt efter kom Jens Andersen, og Mikkel forrettede sit Ærinde, han vidste ikke selv, hvad de Ord skjulte, som han havde at overbringe efter Hukommelsen, men de gjorde Bispen meget eftertænksom. Staa her, sagde han og forsvandt.

Mikkel hørte baade Kongen og Jens Andersen og flere Stemmer inde i den kogende Røg. Saa raabte Kongen et Par vrede Ord. Der blev næsten stille i Badstuen, de hørte op med at slaa Vand paa Stenene. Den øverste Luge aabnedes, og Dampen blev et Øjeblik tæt og hvid som en Væg, lidt efter klarnede det. Med et saa Mikkel alle dem, der var i Badstuen, han havde troet, de var ti Gange længere borte, men de var alle lige ved. Kongen sad paa

en Bænk, foruden ham var der Didrik Slagheck, Jon Eriksen og to til, som Mikkel ikke kendte. Jens Andersen talte til Kongen i en dæmpet, betydningsfuld Tone, de andre lyttede, men Mikkel havde ikke Øre for, hvad de talte om, han kunde ikke faa sit Blik fra Kongens Skikkelse. Saa tæt en Bringe og saa stærke Overarme havde han ikke set før, Brystmusklerne laa haardt og riflet mod Huden, Senerne snoede sig snævert ind under Armene. Det mørkerøde Haar brusede om Kongens Hoved i Dampen som Mos, der rejser sig i Regnvejr, Vandet drev over det vaade Ansigt ned i Skægget. Kongen var i farligt Lune, lod det til, han saa fra den ene til den anden med de stramme Øjne paa en egen afmaalt Maade, hele hans Mine var tung og ladet.

Mikkel lagde ikke meget Mærke til de andre. Jon Eriksen stod ret op og ned med et beskedent og forgræmmet Udtryk, han var saa gyselig mager paa Kroppen, at det saa ud som han var surret sammen af Skind og Ben, hans lange Knokkelfødder stak i et Par Klamper, Anklerne var dækket af Skorper og snehvide Ar efter Jærnene, han til for nylig havde siddet i. Ved Siden af ham stod Jens Andersen med den flettede Ryg til og bøjede sig i sine laadne,

sammentrykte Rytterlaar. Men Didrik Slagheck var en velskabt Mand. Desværre vanheldedes han over hele Kroppen af violette Stjærner, Mærker efter den franske Syge, de sad stemplet saa tæt som Pilene i St. Sebastians Legeme. Didrik Slagheck havde en Abes Hoved, fordi hans Næse var falden ind ved Roden.

Jens Andersen slog pludselig med Hovedet hen mod Mikkel som for at minde dem paa, at han stod der. Mikkel havde ingenting hørt. Men Kongen saa op og blev rasende.

Saa lad den Mand gaa! udstødte han tirret. Jens Andersen vendte sig og viste Mikkel et ligesom formildende Ansigt, Mikkel skyndte sig ud. Slaa Vand paa! hørte han Kongen raabe. Og medens han ventede udenfor og trak sine Klæder paa, hørte han igen Vandet pladre og hvisle derinde. Ikke en Lyd af Stemmer skelnedes.

En halv Time efter kom Bispen ud, han var ophedet og meget kortaandet, han blæste Væden fra Læberne og viskede sig over Brynene, hans Fingerender laa i Læg af det varme Vand. Mikkel fik Besked tilbage til Ærkebisp Gustav Trolle, blot to latinske Ord. Mikkel tillod sig at smile, da Jens Andersen vilde have ham til at repetere dem tre-fire Gange som et Barn.

Ja husk nu paa dem, raabte Bispen endnu en Gang, før Mikkel for ud af Døren.

Ærkebispen stod ved sit Vindue med en Gaasepen i Haanden, han vendte sig brat, da Mikkel kom. Men da han hørte, hvad Mikkel havde at melde, smed han Gaasefjeren paa Gulvet og gik stærkt berørt op og ned fra den ene Ende af Gulvet til den anden. Det var vor Herre Jesu Kristi sidste Ord paa Korset, som Mikkel havde at sige ham fra Kongen; Ærkebispen gentog dem halvhøjt for sig selv flere Gange, der stod et aabent Rejsealter paa Bordet, han nikkede og nikkede:

Consumatum est.

Mikkel ventede paa mulig Genbesked. Men Gustav Trolle syntes at skifte Tankegang, idet han atter kom hen til ham, han stod noget og saa Mikkel adspredt i Ansigtet. Der gik en ubestemmelig Trækning over hans blodløse Mund, det kunde være et bevæget Smil eller et Forbud paa Nysen; Stemmen var underlig mild, da han spurgte Mikkel, om der ikke var noget han ønskede, og han stammede uvist.

Mikkel blev hed i Hovedet. Tyve Aars besværlige og golde Soldatertjeneste blev til een Dag i hans Bevidsthed, han mindedes sin Ungdoms Ønsker som var det igaar. Om han ikke

ønskede noget! Hvis han havde tænkt sig nogen spørge derom, vilde han i Tanken svaret: Alting. Det vilde han — lige til nu, da han blev spurgt. Nu ønskede han intet.

Mikkel saa slapt op. Om han kunde komme til at tjene i Kongens Nærhed, sagde han sløvt. Han slog Øjnene ned igen og begyndte at gnide sig varligt i Hænderne ligesom en Betler, der staar ved Døren og kommer i Tanker om, at det er koldt, medens man henter Almissen til ham.

Det var Ret! Gustav Trolle nikkede. Han spurgte, om Mikkel ønskede at komme mellem Skriverne, han kunde jo Latin. Men Mikkel rystede paa Hovedet. Naar han maatte blive Rytter mellem Kongens nærmeste Folk . . .

Da han gik ned ad Gaden, var han bøjet som en gammel Mand. Han havde i mange Aar længtes efter at komme i Kongens Brød, og idet han nu følte sig varm af Glæde over at være ved Maalet, knugedes han tillige ned af den dybeste Ynkelighed.

Samme Dags Aften var der stort almindeligt Bal paa Slottet.

Mikkel Thøgersen stod som Æresvagt ved Døren i den store Sal, iført fuldt Harnisk, en flunkeny Udrustning. Forfremmelsen var gaaet

hurtigt for sig, Jens Andersen havde gunstigt hjulpet til og belønnet ham tilmed for tro Tjeneste. Da Mikkel blev fremstillet for Kongen, kendte han ham ikke fra om Formiddagen, han tog ualmindelig naadigt imod ham. Og dog var det den samme, Kongen havde været lige ved at nagle til Badstuedøren med sit Blik. Saaledes kunde det gaa saa bagvendt til, at Nøgenhed skjulte og formummede sin Mand, tænkte Mikkel.

Den foregaaende Aften havde været forbeholdt Rigens højeste; idag var det Kongens Officerer og menige unge Folk, der var indbudt til Dans sammen med gode Mænd og Fruer fra Stokholm. Det blev en munter Aften for Alvor. Mikkel stod respektindgydende ved Døren som en Billedstøtte, dækket af skinnende Plader og Skæl fra Top til Taa, hans stride Skæg stak ud af Visiret, han fulgte de dansende med Øjnene.

Og hvem saa han danse der, dristig og knejsende og letbenet, andre end Axel, hans ungdommelige Rejsefælle fra i Foraaret! Endnu var Mikkel ikke bleven klog paa denne eksempelløst urolige Fyr, der omgikkes saa letsindigt med sine Hemmeligheder, at han fortalte dem til Gud og Hvermand. Se nu, hvor han svang

sig, og det lod til at være hans naturlige Gangart; naar han var i Ro, spillede han jo alligevel som et Spejlskaar i Solen, hans Blik var altid lige saa vanskeligt at holde fast som nu, da han drejede paa Gulvet med en Skønjomfru i Favnen og blinkede æventyrligt til højre og venstre. Mikkel saa ham bugte sig og smutte i Sværmen, til hans gule Hattefjer blev borte i den anden Ende af Salen; saa kom han igen, lige springende henrykt, og den unge Piges Ansigt var hele Tiden hældet op imod ham med et stille, drukkent Smil.

Mikkel flyttede sig over paa et andet Ben. Musiken slog Triumf. Det ruskende Novembervejr kølede ind ad Vinduerne. Mikkel saa ikke længere, skønt han stod med aabne Øjne, han faldt i Tanker. Der var noget, der begyndte at plage ham, en stakkels Følelse af egen Retskaffenhed og en Attraa efter at løbe avet om en Gang ogsaa som de andre værdiløse Narre. Han var over de fyrretyve Aar nu, Mikkel, men han var ingenlunde klogere end for tyve Aar siden. Hans Forlængsler var ikke bleven gjort til Skamme, de var ikke gaaet i Opfyldelse nemlig, ikke en eneste en. De var bleven forlængede. Der var dog god Tid til Daarskab endnu.

Musiken begyndte at stige til den rene stormende Galskab og afleverede Takterne Slag i Slag, de strygende Instrumenter fløj i Vildelse op og ned ad Tonestigen, saa endte Musiken med en samlet, langt udtrukken Jubelklang. De dansende spredtes paa Gulvet og talte og lo.

Axel var henne og slaa Mikkel Thøgersen paa Skuldrene og ønske ham til god Lykke. Nu var de altsaa i Tjeneste sammen. Siden naar Mikkel blev afløst, eller i Morgen, maatte de ud og besegle Venskabet! Hvorpaa Axel var forduftet.

Under Pavsen gik Kongen med et Følge af de fornemste Mænd gennem Salen. Han blev staaende og talte med forskellige Mænd fra Byen. Kongen var i Zobelskind og bar det gyldne Vlies om Halsen, han lo et Par Gange højt og oprømt. Jens Andersen havde travlt, han brød ud med sit Vid til Besvær for snart den ene snart den anden. Ved Kongens Side gik Ærkebisp Matthias af Strengnæs. Den gamle Herre slæbte sit kostbare Skrud efter sig paa Gulvet, han bevægede sig adræt, kom med et Par skindmagre Vitser, maaske de eneste fra en længst henfaren glædeløs Studentertid, og han viste sin tandforladte Mund, idet han smilede hele Salen rundt. Da de gik igen, vendte

den gamle Prælat sig endnu en Gang og kneb de hjærtelige Øjne til og nikkede ad Ungdommen med hele sit rynkede Ansigt oplivet af Solskin.

Saasnart de naadige Herrer var borte, blæste Musiken med sand Dommedagslyd til Dans igen. Mikkel spejdede efter Axel, men han lod ikke til at være paa Gulvet.

Lidt efter glemte Mikkel alting om sig. Han tænkte igen paa sit mislykkede Liv, op og ned, han følte sig træt af alle de Mil, han havde vandret efter Umuligheden. Hvordan det saa var gaaet til, han havde forvist Lykken fra sit Hjærte og var bleven en hjemløs mellem glade Folk. Medens han stod lænet til Hellebarden, digtede han fire latinske Heksametre, hvis Mening var:

Jeg mistede mit Livs sande Foraar i Danmark af Længsel efter Lykken i det fremmede; og derude fandt jeg ingen Lykke, for jeg led overalt af Hjemve efter mit eget Land. Men da Alverden tilsidst lokkede mig forgæves, da var endelig ogsaa Danmark døet ud af mit Hjærte; saaledes blev jeg hjemløs.

IV.

Axel var ikke paa Gulvet mellem de dansende, han sad nede i Borgestuen, hvor der var dækket op med Mad og Drikke. Han havde faaet den unge Jomfru, som han alene dansede med, bragt til Sæde paa en Bænk helt inde i det mørkeste Hjørne. Hun hed Sigrid og var en Raadmands Datter.

Axel havde travlt med at sørge for Sigrid. Desværre sagde hun Nej til næsten alting, vilde hverken drikke Pryssing eller smage paa Tærterne; Axel betænkte sig og vidste ikke sine levende Raad, han kunde jo se, at Sigrid havde lært at sige Nej udenad. Selv spiste han kun tøvende, og det smagte ham ikke; først da han havde faaet Sigrid til at bide af en Kage, hoppede Hjærtet i Livet paa ham, og han tog for sig af Retterne i vidt Omfang.

Drik mig til Sigrid! bad Axel. Hun sagde

raadvildt Nej. Sigrid vidste ikke om hun vilde, nej hun vilde ikke. Axel saa pludselig længselsfuld paa hendes Mund, der var fin og fugtig som en Moseblomst, han blev siddende med Kruset og faldt i Staver. Da lo Sigrid ret sikkert. Axel drak og brast selv i Latter, de lo voldsomt begge to. Sigrid blev derefter siddende med et Skær af Munterhed i Øjnene. Hvor hun var ung og spæd. Sigrids Hænder maatte Gud beskytte, saa rent ud smaa og skrøbelige som de var.

Sigrid havde Træk, der gjorde, at hun lignede sig selv som Barn, og dog kunde man se, hvordan hun vilde blive som gammel Moder; Sigrids milde Ansigt syntes et Mysterium af Menneskets tre Aldre. Man kunde stemmes i Aandenød ved at betragte hendes tynde gule Haar.

Axel saa med et varsomt Blik over Sigrids Kjole, det brune Tøj havde Udskæringer paa Halsen og ved Albuerne, Silken tittede ud. Endelig sukkede han dybt.

Axel og Sigrid skyndte sig omsider op i Salen igen, Musiken spillede fyndigt, og nu dansede de længe, aandeløst, hele den salige Nat. Sigrid kunde blive ved at danse. Hun blev jo længere jo mere stille, men naar

Axel bød hende op, var hun villig, og hun blev ikke træt. Sigrids smaa Hænder var aldeles vaade og kolde, hendes Aande lød som lette, næsten usporlige Pust. Hver Gang en Dans var forbi, smilede hun uden at sanse hvorfor.

Hen paa Natten var Tiden bleven evig om dem, de havde danset saaledes siden alt begyndte. Axel ramtes af Vemod som et ældgammelt Menneske, der tænker tilbage paa svundne Tider. Da trykkede han Sigrids Haand. Hun saa op i hans Ansigt og vaagnede, hun smilede uden mindste Forbehold, fuld af Hengivenhed for ham og Tillid. Men han vidste ikke, hvorledes han skulde komme hendes hvide Sjæl imøde. De dansede mere langsomt og blev puffet fra alle Sider, de dansede sagte videre som i Drømme.

Snart efter kom Sigrids Broder og hentede hende hjem. Axel vilde følge med, til Døren, blot ned ad Trappen, han bad som en dødsdømt, men Sigrid sagde Nej. Det var hendes sidste nølende og milde Nej.

Axel stod da paa Trappen og saa hende gaa ned med sin store Kaabe om sig, hun vendte sig helt nede og nikkede, det fine Ansigt

i Hætten skinnede hvidt i Fakkellyset ovenfra. Saa var hun gaaet.

Der var ikke mange der dansede mere nu, de fleste sad nedenunder og drak.

Axel fandt Mikkel Thøgersen siddende alene over et Krus dernede, han havde faaet Harnisket af. Og Axel kunde faldet den ordknappe Krigsmand om Halsen. Han drak et Par varme Bægre med ham.

De sad og smaasnakkede lidt, Axel blev saa vel berørt af Mikkels bløde Stemme. Tummelen rundt i den store Borgestue gik højt, overalt lød Bægerklang og glade Raab. Genlyden glammede ned fra Hvælvingerne som en fordrejet Spejling af Støjen. De tyske Knægte begyndte at blive fulde, Klammeri tegnede det ogsaa til hist og her. De fleste af Byens Folk var gaaet hjem.

Da rakte Axel sig frem over Bordet og borede sit Blik i Mikkel Thøgersens, han foreslog ham en Ting, dæmpet og som kunde der ikke være Tale om andet. Mikkel trak paa Næsetippen, et sjældent Udtryk for Lune hos ham; for sit indre Blik saa han Galejen, han nikkede og strøg sit Skæg.

Nu var Sagen den, at der laa en lybsk Flaade i Skærgaarden udenfor Stokholm. Køb-

mænd, som Kong Christiern havde indbudt til at komme og sælge Levnedsmidler til Hæren, mens han belejrede Byen. En Del var sejlet bort nu igen, men den store berømte Karavel, der var lastet med farende frouwen, laa derude for sine Ankere endnu. Det var en Storkræmmer i Lybæk, der holdt dette Skib paa Søen, det sejlede med samt sin Ladning rundt til alle de Steder, hvor Landsknægte holdt til i større Styrke.

Axel og Mikkel brød øjeblikkelig op, tog deres Vaaben og begav sig ned i Byen. Det var mørkt og taaget i Vejret, Klokken kunde være henad tre. Gaderne laa ganske tomme, ikke en Lygte, de snublede og faldt adskillige Gange over et og andet Skramleri, endelig naaede de ned til Sønderport og slap med gode Ord forbi Vagten. Nedenfor Broen under Muren plejede der at ligge en Del Joller, som man kunde leje, men i Nat var der ikke en eneste. De listede da østerpaa langs den smalle Strandkant og fandt en Baad et godt Stykke henne, den brækkede de løs og sejlede med den.

Skibene laa temmelig langt udenfor Slotsholmen, det varede noget, inden de skimtede Lysene fra dem i det tykke Vejr. Det de skulde til laa længst tilvenstre. Efter at have

roet en halv Snes Minuter i Nattens og Søens ubehagelige Fugt, naaede de Karavelen, der laa for sit Anker med det høje Agterkastel ragende op i Mørket og Taagen.

Men de havde hørt Karavelen længe før de kom til den, der stod en mægtig Fest derude. Tre Lygter, en paa hver Mast, spredte Lys ud over Takkel og Dæk, mange Skikkelser rørte sig deromkring. Tykningen dannede store Ringe om de tre røde Lygtemaaner.

Der ligger alle Jollerne, sagde Axel dæmpet med et Grin, idet de gled ind under Klyverbommen. Jo en god halv Snes Smaabaade flød i Stime rundt ved Ankerkættingen.

Der blev raabt an oppe fra Stavnen paa tysk, det var Skudens strænge Fører. Og Gallionsfiguren, en blodtørstig Drage, viste alle Pløkkerne i sit Gab.

Gute Freunde! raabte Axel og satte fra den skvulpende Jolle op i Tovværket, Skipperen gav ham en Haand og hjalp ham paa Dækket. Mikkel bandt Jollen og fulgte efter.

Ved Masterne laa Øltønder under Lygten, rundt om paa Dækket var rejst smaa Halvtag af Sejldug. Kastellet agter ude var oplyst, og herfra lød Larm af Piber og Skalmejer, Fryd og Bægerklang. Det var Pigestemmer. Og hvor

de lød varmt her paa den salte Sø. Det var hjemligt, det bevægede Hjærtet at høre zarte Stemmer paa en havvant og umild Skude. De tjærede Planker rystede under Festlighederne oppe og nede, hele Skibet vuggede langeligt i Søen. Der stak Dyner op af Lugerne.

Lette Trin lød paa Dækket lige ved Axel og Mikkel, smidige Fjed, og dog fjedrede Plankerne under den sunde Vægt af et voksent Menneske. En Pige i lyse Klæder var dukket op fra Rummet og skyndte sig hen til dem, hun smøg sig blødt imod dem begge to og lod en kærtegnende Lyd høre til Velkommen, uden Ord, de mærkede pludselig Varmen af hendes forunderlige Nærhed.

De gik sammen hen mod Lygten, hvor Krusene blev svunget imod dem med Hyldingsraab, og da Axel saa Pigens Ansigt, bøjede han sig hastigt, hun havde sammenvoksede Bryn. Han bøjede sig hastigt og spurgte, snublende i Tysken:

Hvad hedder du med hvide Tænder?

Hun svarede med lav og varm Stemme, som havde hun kendt ham længe og vidst, at han vilde komme:

Lucie.

V.

Henad Middag den følgende Dag kom Mikkel og Axel hjem. De begav sig op i Axels Kvarter, han havde et Tagkammer i et højt Hus ud til Stortorvet. Her sad de over en Kande Øl, begge godt forvaagede og medtagne. Men de straalede hver for sig underfundigt af Øjnene, befandt sig vel ved Hovedpinen og Minderne.

Særlig Mikkel var inderlig oprømt, der var en næsten udfordrende Festlighed over ham. Havde han ikke noget vist kvindeligt i Blikket, saa han ikke ud til at ville omfavne hele Verden og give den Døden og Djævelen i samme Aandedræt!

Axel begreb ham ikke, han saa nysgerrigt paa ham. For der var en Ting, Axel vidste. Om Natten havde han hørt et Menneske klage ude paa Skibet, det kom nede fra Rummet, lange kvalfulde Raab. Der var

noget særlig rystende ved at høre Jammerskrigene, de lød ikke som fra et menneskeligt Væsen. Og da han vilde ile til Hjælp, havde man fortalt ham, at det var hans Ven, den rødskæggede, der bare laa dødelig fuld. Han var da gaaet ned i Rummet og havde set Mikkel ligge ukendelig, fortrukken i Ansigtet som en Misdæder paa Pinebænken. Axel syntes endnu han kunde høre de sørgelige Skrig, Mikkel havde udstødt, mens han laa paa Nakke og Hæle og stirrede opad i dybeste Nød, han hørte ham svælge og knirke med Tænderne. Men nu lod han til at være svært tilpas, ualmindelig tilpas . . .

Axel saa til de runde, grønne Ruder. Solen brødes i dem, han slog hele Vinduet op. Det var bleven Solskin. Tagene laa i hvidligt Lys; nede paa den smalle Strøm krøb en lav Kaag for en Stump Sejl, og langt ude stod det store Taarn paa Søndermalm skarpt belyst imod Skoven, Gruberne i Muren efter Beskydningen kunde tydelig ses. Torvet lige nedenunder laa endnu med Søle og Pytter efter Regnen igaar.

Se! udbrød Axel, nu skal der festes paa Slottet igen, Mikkel!

Langs op ad Gaden mod Slottet red en lang Række af Adelsmænd og høje Herrer.

Mikkel for til Vinduet. Saa maa jeg afsted, mumlede han uroligt. Det var galt at blive saa længe borte, hvis nogenting stod paa, han kom rimeligvis i Forlegenhed nu. Mikkel gik straks.

Axel blev staaende og saa, hvorledes alt hvad stolt og rigt var i Stokholm langsomt trak op mod Slottet. Der kom Riddersmænd paa langhalede Hingste, med Agrafer paa Huen og pelsbræmmet Vams, Guldsporerne glittede ved deres Hæle; Ærkebisp Matthias red bøjet og affældig i Sadlen, hans røde Fløjelskaabe hang ned over Siderne paa den lille jævne Graaskimmel og lyste stikkende som en stor Valmue i Solen. Vægtige Borgermænd skred tilfods, stive af Tøj og med lange Stokke, fornemme Fruer agede i Skridtgang; fra Sidegaderne kom der mange og sluttede sig til, og de drog alle ind ad Slotsporten, hvis runde Murbue efterhaanden tog dem ind under sig.

Da Axel havde set sig mæt paa Processionen, vendte han sig ind i Stuen, strakte sig og vidste ikke længere, hvad han skulde gøre af sig selv.

Sigrid! Han rakte sig knagende og smilede stærkt bevæget, Blodet jog i hans Hoved og i hans Bryst af Længsel. Endnu en Gang saa

han sig om i Kamret, der flød med hans Vaaben og Saddeltøj, og han fortvivlede. Saa smed han sig paa Sengen og sov.

Nogle Timer efter vaagnede han og gik ud i Byen. Solen hældede, der var saa stille paa Gaderne. Kun ud fra Herbergerne lød der Tummel af Soldater, men selv deres Svir havde faaet en egen neddæmpet Lyd; det var paa tredie Dag Byen jubilerede.

Axel gik gennem Gaderne i et ubestemt Haab. Han ledte efter Sigrid. Og da han ikke kunde finde hende, tog han ud paa et af de skovklædte Skær og vankede rundt paa maa og faa, som kunde Sigrid være at finde bag et eller andet Træ.

Her stod Axel, da Solen var gaaet ned, og Byen ragede sort og takket fra de levrede Bølger op i den gule Himmel. Klokkerne ringede til Aftenmesse derovre. Nordfra samlede sig høje mulmende Skybanker, men i Syd laa en lav Taagerand, som var det den henfarne Dag, der endnu kunde øjnes.

Da Axel kom ind til Byen igen, var det mørkt og roligt overalt, meget stille. Han søgte op paa sit Kammer. Men idet han traadte ind, hørte han en Kvindes sorgbefriede lille

Hvin, som et Fuglefløjt, og hun hilsede ham om hans Hals. Det var Lucie!

Men hvordan var hun dog kommen her, det var jo hende forbudt at vise sig i Byen, og hvordan havde hun fundet herop? Jo Axel havde selv fortalt hende, hvor han boede, og hun havde hvad Resten angik overlistet alle mulige vogtende Mennesker.

Axel hentede Mad og Vin.

* * *

Ved samme Lag stod Mikkel Thøgersen Vagt i Slottets store Sal. Han blev Vidne til et skæbnesvangert Optrin i Nordens Historie; skønt han kun deltog som Tilskuer, mærkede det ham for alle hans Dage.

Hvad der skulde ske havde ingen anet. Hele denne udsøgte Forsamling, der talte og summede i Salen paa det behageligste, velstemt og renligt tilmode ved at staa i Festklæderne tæt under Straalerne af den kongelige Sol . . . de blev alle paa en Gang musestille. Og der lød kun en enkelt tør Stemme under det store Loft, en daarlig behersket, stigende og faldende Røst. Det var Gustav Trolle, der talte. Stemmen alene spaaede Skade, som naar der er

dødsstille i Naturen foran et Uvejr, og kun en Spætte hakker paa en vissen Gren dybt inde i Skoven. Men ved Ordenes Mening gik Kraften af Knæene paa dem, der hørte til, mere end en blev hed om Ørene. Det var fatale Historier, Ærkebispen var ved at pirre op i.

Gustav Trolle havde ikke mere det Ansigt, Mikkel kendte. Gustav Trolle, hvem han havde lagt Mærke til, fordi han beundrede ham blindt. Han var ligesom Jens Andersen den lærdeste Mand i sit Land og tillige den mægtigste, et Hoved uden Lige og en hærdet Idrætsmand, han var den helligste og den mest ryggesløse, han forbandt hele sin Tids Viden og Kunnen med Rigdom paa Gods og Penge; i teologisk og juridisk Indsigt saavelsom i strategisk Kyndighed overgikkes han af ingen. Men de Gange Mikkel havde set hans Ansigt, var det furet og beskrevet af hans Ulykker, usundt af Hadefuldhed, ikke heller fri for kuede Træk. En Alvor, der vilde dække over mange gemte Ting, gjorde ham kun nedtrykt, Smil klædte ham ikke, han kunde ligne en udvisket, narrevorn Skriver.

Men nu var Ærkebispens Ansigt endelig støbt om — og bleven koldt. Paa samme

Maade forvandles en Elskers plumrede Hensyntagen, naar Tiden er til det, hans Øjnes tiggende Sødme bliver en ubønhørlig Dom, hans Bejlen en raa Befaling.

Denne deres Ærkebisp havde Svenskerne behandlet saa haardt, som man behandler en haard Mand. Foruden at de jævnede hans Slot og Befæstning med Jorden og plyndrede hans Domkirke, røvede de alle hans Ejendomme, smed ham i Fængsel som en Tyveknægt og pinte ham der. De ventede, at hans Fjende, Sten Sture, skulde blive siddende som Konge. Nordboen var altid værst mod sig selv. Nu blev Christiern Konge, voldeligt, mod alle Svenskeres Vaaben og Vilje, og nu var der til dem.

Jon Eriksen, hvis Liv som Følge af hans Begavelse havde været en Række af bitre Ulykker, læste den skriftlige Klage op i Forsamlingen. Han havde siddet tre Aar Fange paa dette samme til Tænderne befæstede Slot, hans Ankler var ikke lægte endnu.

Medens Jon Eriksen læste, begyndte de at murre i Salen og røre paa sig, de tabte al Fatning som Dyr i en Faldgrube.

Og Processen gik sin Gang som den maatte paa denne Dag, da to Folk, der var lige og

dog uforenelige, endelig opnaaede Skilsmisse. De var hinanden bestemt som to Søskendebørn, der ikke kan undvære hinanden og som martrer hinanden godt, slaar hinanden Saar med behændigt og dygtigt Nænne — indtil de skilles, hver for sig med Døden i Hjærtet.

Aftenen bragte et Tillæg i Ulykke, som ikke en Gang de onde Viljer havde udpønset. Det var en Kvinde, der afstedkom det, Sten Stures Enke. Hendes Livssyn og Kaar medførte, at hun bar Papirer paa sig, Statspapirer, hun var ikke stort mere end tyve Aar. Hun alene svarede paa Anklagen ved at fremlægge et Dokument, der beviste, at alle Forbrydelserne mod Gustav Trolle og Kirken var en Beslutning af Sveriges samlede Rigsraad, beseglet af Landets første Mænd! Men her blev der ikke tillagt Rigsraadsbeslutninger elementær Magt, nej her drejede det sig om en Sags Inderste. Nu fik Retten kun i al Magelighed Forbrydernes Navne og Segl. Vand, der plejer at slukke Ild, nærer den just, naar Ilden er sluppen løs i sin hvideste Majestæt; det var selve Satan, der spillede dette Dokument paa Bordet.

Nu gik Døren op for den bevæbnede Vagt, Folk i Harnisk og med nøgne Sværd kom

ind og begyndte at gøre de anklagede til Fanger.

Jens Andersen samlede de juridiske Hoveder om sig og fik Retten sat. Den store Guds Mand og Studepranger forstod sig paa at forlige Lovens Bogstav med Sagens Krav, han fulgte heri sit stærke Hjærtes Drift. Og det raadede ham sandt. Men selv den dybest tilgrundeliggende Sandhed, den djævelske Sandhed, slog klik her, kunde ikke redde Norden. Saa stor Uvilje til Lykke kendetegner Nordboen, at netop det yderste, radikale Redningsmiddel slaar alt Haab ihjel for stedse. Saa mystisk var Folkenes Uenighed, saa stædig deres Skæbne. Nordens Riger sprang i tre som en ildskørnet Sten.

Det var den syvende November 1520.

Men den Mand, der holdt det hele i sin Haand, der havde sat de ustyrlige Hoveder sammen og benyttet sig for sin Kongesag af de hævngerrige Mænds Talent, Ondskab, Snuhed, han sad nu fuldstændig ene i sit Kammer, medens hans Tjenere gjorde det færdigt, der skulde gøres.

Mikkel Thøgersen saa Kong Christiern sidde inde ved sit Bord, han sad rank op mod Stole-

ryggen, kulsort i Skyggen fra Kaminilden bagved. Mikkel bar Lys ind. Han saa Kongens Ansigt, det var baade spændt og slappet, han saa ud som den, der endnu tager sig sammen til Beslutningen, som forlængst er gaaet i Fuldbyrdelse.

VI.

Lucie, Tusmørkets Barn . . . hun var dog ung. En falden Engel var hun, ja et Menneske. Hendes Bryn var vokset sammen mellem Øjnene, Tusmørket havde signet hende i Panden med en flyvende Flagermus.

Le kunde Lucie slet ikke, kun grine glædeløst som et umælende, der venligt og advarende viser Tænder. Hun lod sig kun nu og da formilde, og da lignede hendes Smil en Septemberdag i Danmark, naar sorgløse Fugle styrter sig i Sværm under den forklarede Himmel, medens de falmende Blomster staar stille og ved bedre Besked. Ak, Lucie var ikke tyve Aar, og hendes Bryst hældede allerede, det var desværre sejgt som nedfalden Frugt.

Lucie, hun kunde tralle en Visestump, men glad var hun ikke. Hun forstod ingenting, andet end at flyde nedad, som et synkende

Menneske mod Havsens Bund. Det var af hendes fri Vilje, og derfor havde hun en uhjemlig Kulde i sit Væsen; men uden selv at vide deraf udtrykte hun enfoldig Undren ligesom Skarnbassen, der er falden om paa Ryggen i Hjulsporet og marscherer paa Stedet med Benene opad sit Liv ud, til det knusende Hjul kommer.

Men der var Øjeblikke i denne Nat, da Lucie lyste i Syndens salvede Majestæt. Hun fik Glorie om sit dunkle Hoved af utrætteligt Begær, Rædsel, hendes Sjæl slog ud i et vildt, maalløst Blik som i Korsridderens Øjne, naar han pludselig ser de røde Blodroser springe ud om det viede Kors paa hans Bryst.

Axel blundede hen.

Han sov og drømte, han var gledet ind i en anden, halv og vaklende Virkelighed, han sad ved Havbredden, og hos sig havde han Sigrid; det kom ham for, at han var dødelig søvnig. Imidlertid stod han op og ravede frem for at rede dem en Seng, og han tumlede længe med Bølgerne, lagde dem tilrette og tog efter en hvid Bølge til Hovedpude, men alt hvad han redte svandt væk i Favnen paa ham; han greb efter Flige af Lagner, der løftede sig og flød ud i ingenting, han brødes tilsidst med de urolige Puder. Endelig opgav han det.

. . . Lidt efter fløj Axel og Sigrid fra Jorden. Ja, De stod lidt stille i Luften, og Sigrid tog ham i Haanden. Saa fløj de vidt og svimlende højt, men Axel syntes i dyb Søvnighed, at de maatte endnu langt videre ud i Himlen, det bares ham for, at der var en Udsigt ved Verdens Ende, som de maatte se. Men da de havde fløjet længe, gav Sigrid efter, hun blev tung og begyndte at klage sig, og da styrtede de begge ned. Axel vaagnede. Han sov igen og drømte igen, underlige Ting, der ikke lod sig huske.

Vis mig et Modermærke paa dig et Sted, hvis du har et, for at jeg kan kende dig i Helvede, bad Axel halv forrykt, da Dagen gryede.

Lucie lo skamfuld, hun var lige ved at græde af Lykke, og hun viste ham Arrene, hun havde paa Ryggen efter Kagstrygning; de lignede gustne Siv og endte ligesom Siv i brune Blomster, hvor Piskens Knude havde kysset.

. . . Atter var Axels Øjne sunkne til, uden at han vidste det, og atter flyver han, men alene. Han flyver i oprejst Stilling midt ad Gaderne i Stokholm i Højde med Tagskæggene, han tvinger Armene i Siden som en Løber og

holder sig oppe ved sin indre Kraft, glider stærkt og stille frem. Gaderne er tomme og ligger i lurende Skumring; langt fremme i de dybe Gyder ser han Skygger røre sig og skynde sig afsted med Ryggen til, men der hvor han flyver, er der aldrig nogen levende. Himlen er brændende, lysende gul, det er som rummer den en lykkelig Viden.

Da lukkes Gaden af et højt Hus, og Axel frygter for at flyve mod den skumle Mur, utydelige Hoveder lurer i Vindueshullerne; han tager sig sammen og naar at hæve sig skraat i Vejret, han slipper luftigt over Mønningen af Huset, kan lige naa. Axel svæver siden lavt og rører med sine Fødder ved Ris og Træer. Men pludselig fylder han sig og vil, vil, han stiger, medens Luften bliver endnu dybere og endnu gulere, han gaar stejlt tilvejrs og hænger over alle Taarne som et Fnug i den lyse, frie Luft.

Axel flyver, og dybt nede huler Vandet sig i lydløse Bølger, han ser Skibet skraat nede og overvejer ængsteligt, om han vil træffe det med den Retning han har. Det er som formaar han kun med yderste Anstrængelse at styre derimod, skønt han flyver af sig selv. Men han naar i Sikkerhed ned paa Skibets Dæk.

Det er Lykkens Skib.

I Stavnen staar en Vild og holder Udkig uden at mindes noget andet i Verden, han stirrer kun ud efter Havets Taager; Skibet sejler og nejer aandeagtigt let hen i Havet.

Det er Columbi Lykkes Skib. Han selv, den forliste Skipper, staar ved Roret og bøjer sit Dødningeansigt over Kompasset, Kursen er stik syd; paa hver Side af sig har han en nøgen, rød Skovdværg, der vædsker giftigt overalt af Ælde. Og Sejlene bovner som Spindel fra Ræerne, Stjærnerne gennemskinner de fulde Sejl.

Men agterude i det bratte Tømmerkastel, paa Dækket og under Dækket, i hver en Vraa og Rede venter Alverdens Kvinder; der er en af hver Slags fra Jordens tusinde Landskaber. Af hvide er der mange, fra de yngste unge med Drengeben og spirende Barm til de føre Fruer, hvis Knæ er ru af Gangen i Kjolen; fra de hvide Frøkner, som vasker sig tidligt og silde, til Bondedøtrene, der lugter som Mælk af Munden, og hvis haardføre, laadne Lemmer slaar som Knipler. Der er Piger af røget Lød med Øjnene fulde af dristig Uskyldighed, der er Kvinder med luerødt Haar og Fødder saa hvide som Sne. Negerprinsesser med rosenrøde Mundvige og Tigertænder i Krans rundt om de ranke, sodsorte Lænder. Arabiske Møer,

slunkne og smidige som Leoparder; frodige Jomfruer fra de rige Gaarde i Polen, smaa blomsterstøvede Væsner fra det inderste Asien, og Kvinder, som ingen Evropæer saa, fra Øerne i Havet.

Paa alle er der Forskel i Højde og Alder og Skabning, som de er ulige i Sind og Tanke. En smiler sorgfrit med sin friske Mund og taler ud af sit unge alvidende Hjærte, en anden ler nok gæstmildt men fortier sit Tungsind; nogle bryster sig af deres vitterlige Skavanker, andre slaar Øjnene ned og skammer sig over deres lydefri Figur. En er ikke fuldstændig lige, fordi der ogsaa skal være en af Jordens skæve paa Lykkens Skib; en er mindre hvid, en andens forunderlige Fylde bredte sig rigelig stærkt, det er der spinkle Skønjomfruer for paa Lykkens Skib. Den enkelte er vel aldrig fuldendt, men ingen er undværlig; de mange tilsammen stiler mod Fuldkommenhed. De er alle meget nær ens paa Lykkens Skib, for saa vidt som hver for sig bedaarer.

Lykkens Skib sejler og nejer aandeagtigt let hen i Havet. Lykkens Skib, Axel drømte sig ombord derpaa. Og han følte Sigrids Nærhed.

Da vaagnede han pludselig og havde Lucie.

Det var lys Dag, de blæste i Trompet nede paa Torvet, fyrige, pralende Signaler.

Det er bare at de blæser i Trompet, mumlede Lucie søvndrukken og krøb bedre i Leje uden at aabne Øjnene.

Men Axel rejste sig og slog Vinduet op. Da saa han, at der stod to lange, ubevægelige Rækker Knægte med Hellebarder fra Slottet over Torvet og helt hen til Raadhuset. Ellers var der tomt paa Torvet. Lige udenfor Raadhusets Port . . .

Skafottet er rejst, sagde Axel og gik fra Vinduet. Han snappede sit Tøj og klædte sig paa i en Fart. Lucie lagde sig om paa Ryggen og saa lysvaagent paa ham uden at sige noget. Axel gik ned i Huset.

Men han kom snart op igen. Han havde faaet at vide, at Døren var lukket, og at Herolderne nylig havde forbudt alle og enhver Borger i Stokholm at gaa udenfor sit Hus.

Axel stod ved Vinduet og ventede. Der gik en halv Time, der gik en hel, han blev jo længere jo mere begærlig efter at faa Rede paa, hvad dette betød. Men der skete ikke noget. Et Par Mand gik og ordnede ved Skafottet, ellers var der kun de to rette og rolige Soldaterlinjer tværs over Torvet og op mod

Slottet. En ganske dæmpet Lyd af Mumlen og Hvisken lød op fra dem. Vejret var raakoldt. Nu og da red en Høvedsmand i bragende Galop langs ned ad Rækkerne og rettede dem, ellers holdt han stille oppe ved den lukkede Slotsport.

Da Axel en Timestid efter var henne og se ned igen, stod Soldaterrækkerne uforandret.

VII.

Stille var der i Stokholms By. Kun Hovslag lød gennem Gaderne, naar Ryttertroppe jog rundt for at paase, alle Døre holdtes lukkede.

Hvad kunde der ske, hvad maatte de indespærrede Folk forestille sig! De sad nu forstummet inden Døre, ved hver Rude glanede et uforstaaende Ansigt, til hver Sprække laa et spejdende Øje. Den hele By rejste sig tæt og klinet paa sin Ø som en stor Tue; for hver Ende ragede de ophejsede Vindebroer i Vejret som gabende Kæber, og derinde i de tusind Kamre havde man stemmet op for Sjælene, saa at de steg ud i vilde Formodninger, løb løbsk i Angster. Der staar en Syrelugt op fra et Myrebo, hvor de hidsede Myrer vrimler i blindt Raseri, saaledes var Luften over Slotsholmen, usynlig forgiftet af Skrækkens Fantasier.

Først hen ad Middag — Axel havde set sig

halvt rasende paa den evigt lige rette og sejge Soldateropstilling dernede — henad Middag kom det.

Ja, alle de samme Mænd, der Dagen i Forvejen havde begivet sig til Slottet i deres bedste Stads og i højeste Følelse af deres Betydning for Landet, de kom nu tilbage.

Det var som havde de høje Herrer af Sverig brugt Natten ene alene til at øve sig i at formere bedre Orden. De var kommen som det kunde falde sig, men nu gik de samlet efter Rang, de store Gejstlige først, dernæst Adelsmændene som de var fornemme til, og tilslut Stokholms myndige Borgmestre, Raad og Rigmænd. Ingen var længere til Hest, de gik taalmodigt lige nær ved Jorden allesammen, som slotne Faar. Profossen havde ventet fra Morgenstunden af, han længtes. Og de naaede Skafottet i Procession; de gamle gigtsvage Bisper holdt sig ikke meget ranke, mellem Adelsmændene var der dem, der traadte i Jorden som udfordrende Væddere; en og anden Borgermand virrede med Hovedet som et Faar, der vil smøge Tøjret af sig; men de fleste gik villigt i Flokken. Der var ved tredive-fyrre Par.

Ærkebisp Matthias af Strengnæs tilkom det paa Grund af hans høje Værdigheder at blive

rettet først; han havde endnu sin røde Fløjelskaabe paa. Axel kendte ham, da han krøb paa Knæ og hævede sit lille Ansigt opad og lagde Hænderne sammen. Men det hastede. Ærkebispen rejste sig igen og begyndte at klæde sig af der under aaben Himmel for Bødlerne.

Da kom Axel i en hamrende Uro. Han vendte sig om mod Lucie, som stod bag ham, og skød hende ind i Stuen. Du skal ikke se det, sagde han i saa stærk Ophidselse, at Lucie kom til at ryste; hun lagde sig i Seng.

Det var sket, da Axel kom tilbage til Vinduet. Ærkebisp Matthias' Krop laa paa Jorden kun iført Hoser og Brog, hans Hoved sad noget derfra. Den røde Kaabe . . . nej det var hans Blod, der laa slaaet ud under ham.

Endnu medens Axel betragtede dette arme, fraskilte Hoved, hørte han, hvor Bøddelens Sværd peb og ramte, og han saa et andet Hoved hoppe fra Blokken hen ad Jorden med et Blodsprøjt efter sig. Det var Bisp Vincents af Skara. Erik Abrahamsen Leionhufvud stod og klædte sig af. Der var stor Uro dernede, mange raabte og gav ondt af sig.

Axel stod ophidset og blussende ved Vinduet. Han saa en høj, meget svær Adelsmand række Armene i Vejret og slaa i Luften, mens

han talte, den vilde Stemme var ikke til at forstaa. Oppe i Husene paa den anden Side Torvet var flere Ansigter synlige i Vinduerne, og den oprørte Mand syntes at henvende sine Ord til dem. Men de svarede ham ikke. Axel saa de lave graa Skyer drive over Tagene, af og til slog de ned og fyldte Torvrummet med en tynd Dis.

Axel saa den ene efter den anden blive taget, og han kendte derimellem de aller højeste i Sverig. Nogle skyndte sig og kludrede selv med at komme af Klæderne, andre lod Bødlerne flaa og gøre med sig som de vilde. Flokken holdt tæt sammen, udenom stod Soldaterne i Vaaben. Axel kendte Mikkel Thøgersen og flere af sine Kamerater dernede.

Axel var bleven rolig igen, han stod og saa, hvorledes Jørgen Homuht ledede og kommanderede Bødlerne, idet han pegede med sin behandskede Haand, han var i sin fineste Puds.

Der laa mange Hoveder nu, de sad paa den blodige Jord som Svømmere, der træder Vande. Blodet flød ud over Torvet og dannede en Figur som et kæmpestort Bogstav. Hver Gang Axel var henne ved Vinduet, havde denne Rune skudt nye Grene, som skulde den nu tydes paa en anden Maade. Henrettelserne gik paa

med stor Ensformighed. Den glansløse Dag tyknede mere og mere, det tegnede stærkt til Regn. Flokken tyndede ud, Ligene laa i Hobe.

Axel trak Vejret saa stille. Da alle de ukrænkeligt høje Mænd af Byrd var slaaet ned, og Bødlerne med forøget Flid huggede ind paa de borgerlige, følte han med en Svimlen, for det laa over hans Fatteevne, at Kongen maatte have uhyre, aldrig anet Magt, siden han kunde lade dette gøre. Han saa ham for sig, Kongen over Norden, den korte bredstammede Skikkelse med de bærekraftige Skuldre og Armenes Bomme. Det var en Mand, der kunde tage mod Byrder og rykke Stene ud af Jorden op foran sit befalende Ansigt. Han huskede Kongens Blik, der stod som en strakt Lanse, Kongens Bryn, som altid var i Skiften. Han mindedes Kongens Røst, der var skødesløs paa Grund af Mandens Stolthed. Han følte et Pust af Kongens enevældige Raadslutning, han bøjede sig for Styrken af denne Majestæt.

Omsider gik Axel fra Vinduet, slog det i.

Han og Lucie tog sig for at holde Maaltid. Lucie viste ingen Nysgerrighed efter, hvad der var gaaet for sig. Derpaa lagde de sig til at sove. Det styrtregnede udenfor.

* * *

Det var i Skumringen samme Dag, Axel blev vækket ved en Larm ude paa Loftet, Trin af en, der gjorde sig Umage for at løbe let, de tabte sig over Loftet og forsvandt Axel kom i Tanker om det tomme Værelse i Gavlen ud til Gaarden, han sprang op og løb over Loftet.

Just som han aabnede Døren til Kamret, fik han Følelsen af, at en i samme Nu gemte sig derinde. Han blev staaende i Døren og saa rundt, der var kun at tomt Sengested i Kamret, Lugen stod halvaaben. Da rejste et lyslevende Menneske sig op fra Sengen, en fornem klædt Fyr med et langt blegt Ansigt, han skrævede ud fra Sengestedet og smilede til Axel halvt skræmt og halvt med Forsøg paa Lystighed. Han var meget høj, smal om Hofterne, havde en mørk Streg paa Overlæben; der var noget vist ufuldstændigt i hans Paaklædning, Axel saa pludselig, at han manglede alle Vaaben, og i samme Nu bemærkede han røde Spor af Reb om hans Haandled.

Saa vidste Axel Besked, han sprang ind i Kamret, de talte i Munden paa hinanden. Kom her, sagde Axel rask. Jeg bliver forfulgt, forklarede den anden ligesom undskyldende, mit Navn er . . .

I det samme knagede Stigen voldsomt neden

for Loftet, en raa Stemme brød Stilheden i Huset. Flygtningen vendte Hovedet rundt og saa sig om efter Skjul, raadvild, ikke angst, og dog tog han sig sammen og vilde smile, han stod paa Spring og kom alligevel ikke af Stedet. Grove Støvleskridt dundrede ude paa Loftet. Axel skubbede stærkt til den fremmede, som vilde han dog i det mindste have ham hen i Hjørnet, hvor der var mørkere, og den fremmede vaklede et Par Skridt stadig halvt smilende. Saa rettede han sig og strammede Brynene. Og der væltede en bred Knægt i Læder, raslende af Jærn, ind gennem Døren som en rasende Stud med Selen og Hamlen paa Haserne, hans lange Sværd slog mod Dørkarmen og fjedrede i Balgen. Axel stod i Skjorten, vaabenløs, det var som blæstes han tilside. Hans Haand kom mod det skraa Tag, og han brækkede en mør Lægtestump til sig, vidste næppe, hvad der foregik. Tramp, en kort Hvirvel mellem de to som mellem en Bøffel og en ung Hest. Han slog sin Pind i Støv og Stumper paa Soldatens Hjælm, hørte hans hede Prust, og da var Kampen aldeles pludselig forbi, de skiltes ad. Den unge ubekendte gik baglængs, tøvede et Nu, som om han hentede Vejret, og gav saa et højt, lyst Skrig fra sig.

Dette havde ikke varet mere end tre-fire Øjeblikke. Den store halvgale Knægt satte i et Spring op i Lugen og vred sig ud af den.

Nej for Satan, Mand! raabte Axel uvilkaarligt, han vidste, der var tyve Alen ned. Men han saa Karlens grove, svedige Ansigt lige over Karmen, saa ham spile Snuden forpustet op og i og hejse sig ned. Nu holdt kun en Haand i Karmen, et Øjeblik, saa var ogsaa den væk. Axel for til og saa Mennesket entre hurtigt og sikkert sidelængs ad en Gesims hen mod Svalegangen i den skumrende Gaard.

Da Axel vendte sig mod den fremmede, saa han, at han ravede.

Han har stukket mig, hviskede den unge Svensker med en forlegen Mine. Han skød Brystet stærkt frem og stemmede begge Hænder i Siderne, han flakkede lidt i Blikket, ligesom sygeligt eller trængende. Pludselig drejede han sig om mod det tomme Sengested og lagde sig langt bagover med Ryggen presset mod Sengefjælen. En enkelt Smærtelyd, et Hvæs pinte sig gennem hans Hals. Da Axel tog ham, var han død.

Lige midt i Hjærtet havde han faaet det. Ansigtet sitrede lidt endnu, Overlæben rejste sig et Par Gange. Det var kun et attenaars

Menneske, han var paafaldende mager og saa ud, som var han ældet altfor tidligt, maaske af Sult under Belejringen nu for nylig. Axel strakte ham ud og sad og saa paa ham. Og han blev sønderknust af Sorg, hele hans Indre løb i et, kvalfuldt, han gik aldeles fra Samlingen.

Det listede ude paa Loftet, Døren knirkede, og da Axel saa op, var det Lucie. Hun saa, hvad det var, og hun lagde sig stille ned ved Siden af Axel, hendes Haar faldt paa den dødes Ansigt.

En Ting randt Axel ihu, mens han sad der. En Vinternat ved Baalet inde i Tivedens frosne Skove, da han havde ligget med et Dækken svøbt om Hovedet og tænkt og tænkt paa en Mands gruelige Fattigdom i Døden. Det var den Gang Efterretningen om Sten Stures Død kom til Hæren. De danske hørte det med stor Tilfredshed, der var Glæde i den hundekolde Lejr hele Aftenen. Sneen knirkede festligt under Støvlerne den Aften, Stjærnerne hang i Regnbuens Farver mellem de øde Trætoppe. Det drøftedes hyggeligt, hvorledes denne farlige Mand døde. Men Axel, der med egne Øjne havde set ham blive ramt paa Isen ved Bogesund og den Gang glædet sig over det bratte

Fald af en Fjende — Hest og Rytter styrtede ind i Billedet af Hest og Rytter paa den spejlende Is! — Axel var kommen til at tænke sig dette ensomme Menneske, der døde i Slæden paa Mælarens frosne Strømme, med et knust Ben under sig. Han døde, han maatte dø.

Sneen sænkede sig i den sorte Luft, eller var det selve Himlen, der hældede og truede med at komme; Søen gav sig sukkende under Slæden, som tvivlede al Jorden nu om at kunne holde længere. Da brast et menneskeligt Hjærte af kongelig Bekymring. Sverigs vide Land sank fra ham som Is og sukkende Sø, Sten Stures Kongeomsorg og hans Sygdom og hans Smærte fik Ende i den snævre Slæde som en Barnegraad, der tier, som en Vugge, der staar stille. Da de saa til Sten Sture, var han død. Sneen smeltede ikke længere paa hans Ansigt. Saa langt Øjet rakte var der kun Is og Sne, Sten Sture, og du sad stille, vidt ude fra den frosne Ørken tonede det som svage Nødraab og Genlyd af syngende Nødraab, O Sten Sture.

* * *

Hen paa Aftenen kom Mikkel Thøgersen. Han fandt Axel og Lucie siddende over Liget

med hver en Stump Vokslys. Mikkel sagde ingenting, han var slap og indfalden i Ansigtet. Da han havde set lidt paa den unge dræbte Fyr, der laa paa Gulvet, foreslog han at fire ham ned i Gaarden, for at han kunde komme afvejen. Axel og Lucie gik ind og lagde sig, de hørte Mikkel snakke halvhøjt med sig selv.

Da Mikkel kom ind i Axels Kammer efter at have faaet Liget fjærnet, sov Axel. Lucie laa vaagen, hun ænsede ikke Mikkel, hun laa og stirrede fromt og forknyt ind i Lyset, da han gik.

Lucie var den første der vaagnede Dagen efter. Lysene var brændt ned paa Bordet, men det var Dag. Hun satte sig op og saa sig om, hun vendte Øjnene fra og til, som lyttede hun, som kaldte nogen paa hende. Saa aabnede hun med let Haand Hornkapslen, som Axel havde om Halsen, tog Pergamentet ud og gemte det i sin Vandrepose. Axel havde fortalt Lucie om sin Skat, havde ogsaa snakket om den i Søvne. Lucie blev endda forsigtigt liggende lidt, Axel sov fast. Hun listede op, klædte sig paa og gik stille sin Vej.

VIII.

Den graa Novembermorgen gik op over Stokholm, uden Gry, ulystelig; de første Tegn paa Liv og Bevægelse var en Skikkelse, der bugtede sig et Par Gange, idet den fløj tilvejrs i Galgen.

Op paa Dagen begyndte Folk at komme frem og se, hvad der var forefaldet. De halshuggede laa endnu paa Torvet i en Vask af Blod og Natteregn. Soldater stod Vagt og friskede sig med Øl og Vin i det ramme Vejr. Over Middag gik Bøddelen i Gang med endnu en Del overbeviste Kættere og Landsforrædere.

Det blev en saare stille Dag. Dagen syntes mere karrig og kort end ellers, paa en Gang lavede den til Aften, uden at det var bleven til mere.

I sin Undergang flammede Solens Baal igennem, og alle Skyerne gled fra Himlen som et

Øje, der langsomt aabner sig. Da Solen var gaaet ned, stod Himlen længe efter klar og bleg. Fjærnt ude paa Havet laa en halv Snes svindende Punkter, det var de lybske Skibe, der var lettet om Eftermiddagen og gaaet under Sejl. Aftenrøden dybedes i Vest, Himlen tænkte, der var saa vidt ud i den faldende Efterdag, der var saa fattet en Kulde over Aftenen.

I dette Stille brød Klokkerne i St. Nicolaj Kirke ud med en sorgstemt ringende Klang. Ja, ja svarede det straks fra St. Klara Kloster paa Nørremalm og fra St. Jakobs Kirke. Og fra Søndermalm løftede Klokkerne i Marie Magdalene Kirke deres Stemmer. Mens de ringede med hver sin anklagende Røst, faldt flere hurtigt jamrende Klokker ind fra de smaa Kapeller.

Der laa nu Byen som et mørkt Jordskud ude i Vandet. Usalighedens Ø, hvor al Lyd er Klage, hvor Metaltunger uroer Luften og raaber, saa at det sukker, under den smærteklare Himmel. Luften runger fra og til som en levende, der duver af Pine, Klangen fødes højt grædende og dør som en affældig Bølge hen i Luften. Det samme Klagemaal vender tilbage, Luften ømmer sig, de usete Ganer kvækker med stædig Bedrøvelse, og Luften svirrer.

Men da Klokkerne i Byen have talet og forklaget længe, tog de pludselig alle haardt paa Vej, de klemtede, de stormede. Og med et friedes lange Luftskrig af Klokkernes blandede Tumult, klare og skingre Raab sprang ud højt oppe; vilde Klange, der var renere end nogen jordisk Lyd, blev til inde i selve Rummet. Det var som kastede usynlige Væsner sig oppe i den ildgule Luft, store hvide Legemer styrtede sig med Lynkraft omkring oppe i Luftene og raabte ned, sang, klagede og sang.

Mikkel Thøgersen kom over Broen fra Søndermalm. Han hørte Klokkerne, han kom ind i Byen og gik omkring der. Aldrig før havde han vidst, hvor lavt det er at gaa paa Jorden, han følte sig paa Bunden mere end nogensinde før i sit ufrie Liv, nede. De usle Huse forlod Bunden mere end han, der gik under dem; han saa op ad de skumle Trærønner, bøjede Hovedet og gik frem som et Dyr under Aaget. Langs Grunden af Husene i den ene Side af Strædet laa Rendestenen med gammelt smudsigt Blod, der var flydt ned fra Torvet. Det blæste, Luften var høj og ligesom udhungret, det var koldt, koldt.

Mikkel kom over Torvet, hvor alle de hen-

rettede laa, en Dynge fuldstændigt ubevægelige Kroppe; han gik hen mod St. Nicolaj Kirke.

Udenfor paa Trapperne rejste de syge og værkbrudne sig og vendte sig mod Mikkel, de fik travlt med deres Elendighed; idet de stod op, rystede de Lugten af raadne Saar ud af Klæderne.

En Mand i hvide Vadmelspjalter viste begge sine Hænder frem, der var gaaet for tidligt i Aadsel, og strakte Læberne ud efter Almisse. En Dreng skønnede sig frem efter Lyden og saa med to store blodige Kødhuller, hvor han havde haft Øjne. En ung Krøbling sad ned og holdt sit nøgne Ben paa et Bræt, det vejede flere Lispund af Betændelser og stank varmt. Der var en Lunhed paa Trapperne fra dem, der svedte i Feber.

Men helt nede i Skumringen ved Kirkemurens Fod sad et Væsen, kun en Bylt Klude og et Hoved. Det er et Kvindehoved, skævt og bulet af Vandsot, hun har ingen Lemmer, hun rører kun Øjnene. Blikket staar op gennem Tusmørket, og da Mikkel ser med Ynk ned paa hende, forfærder hun ham ved et Udtryk af Ondskab, et dyrisk ondt Ønske for ham og for alle.

Da Mikkel kom ind i Kirken, fornam han

Røgelse, Kirkerummet stod i sin Højhed, de tunge Kvaderstene syntes at spille og spinde dunkelt, det var Orglet, der tonede sagte; der gik som en Lydtræk oppe under Hvælvingernes Mørke. Kun faa Lys brændte her og der paa de festlige Altre.

Mikkel gik ikke langt ind i Kirken, han blev i et Hjørne tæt ved Døren, og da han følte sig som brudt i Benene af Træthed, satte han sig ned paa Gulvet helt inde i Mørket. Han lukkede Øjnene.

Orglet blev ved at suse stille. Det dulmede, det gjorde ham tillige tungere om Hjærtet. Han var den, der stod udenfor som ellers altid, derfor hørte han den kvægende Musik saa kvalt og langt borte. Han stod hjemløs udenfor.

Da, just som Mikkel tænkte saaledes, væl-dede Tonerne ud med fuld Styrke, som blev alle de store Porte aabnet! Og et Kor af skære Stemmer løftede sig, en Sang. Alle Orglets fine Piber stormede ungt og lyst ud sammen med de dybe Sorgklange og de aller-dunkleste blødende Toner. Sangen steg.

Mikkel sank sammen i sit Hjærte. Herre Jesus! klagede han. Han betroede sig til den mægtige. Han følte sine Aars Byrde af Ensom-hed smelte.

Ja, han havde været ensom. Men den ensomme et fordømt, det kommer endelig en Gang for Dagen. Gennem sammenhængsløse Tider fortykkes Tanken, alle simple Klarheder viger langt ud og forlader dig. Den vældige Evne, du sporede i dig med en Stolthed, som var du den eneste i Verden, den undergraves af Tvivl; hvad er din Indbildnings Kraft, siden den ikke kan holde Verden oppe? Du er som de andre, ikke stærkere — men den eneste i Verden skal du være, ja ensom.

Og hvordan gik det dig, hvad blev der af den fødte Mildhed i dit Hjærte, den dybe Trang til at bruge Godhed mod alle, der holdt dig søvnløs i din Ungdom? Livet vilde ikke forløse din overmægtige Trang til Lykke, det nødte dig til Had, Hævn, og du blev hjemløs. Tilsidst fablede du om at befinde dig som hjemme paa et vildfremmed Sted længst ude i Verden og klage der, om ikke andet saa græde din ufattelige Sygdom ud. Men heller ikke, ikke en Gang din Sjæls grænseløse Mon af Klage og Smærte vilde Livet forløse.

Orglet strømmer med Forløsning. Smærte og Lyst rinder endelig sammen i en lykkelig Klage. Salmens Tone rejser Sindet i lægende

Syner. Hjærtet rører sig pludselig i Brystets Indre med egen levende Vilje som et Foster.

Hør, hvor de klare Stemmer synger vaandefuldt og lyst, Orglet raaber og stormer, hvisker, alle Dyrestemmer taler med, de umælende kvæder med deres vilde Røster, Dommens Basuner høres og Himmerigs hvide Fløjter.

Da glimter det, saa at Vejen ses fra Dødsriget ind i den store Sommer. Alle forkomne Mennesker søger sammen derimod, fra Slagmarker og fra Byer; de gaar fra Plovene, de lander ved Kysten og forlader Skibene, de kommer ud af deres Grave, og de søger sammen for at gaa ad Vejen.

Om dem blæser Skuffelsernes pibende Blæst. De rejser efter Forbarmelse, de havde ikke andet end ondt, mens de levede. Deres Tænder klaprer, de græder i Tusindvis, de vrider Hænder, fordi der var bittert paa Jorderig. De kaster en Stormklage ud i Vejret, mens de vandrer, de hæver de blege Ansigter og beder i Vildelse til Stjærnernes Barmhjærtighed.

Fra den fjendtlige Jord stiger en Lyd af det der forgaar, et Sus af alt, hvad Tiden ødelægger. Der blæser en Vind af den evige Visnen paa Jorden, af alle Tings Henfald. Det er den koldeste Vind i Zonerne, den er giftigere

end enhver Vinter, den bærer Genlyd i sig, som Isnaales knitrende Sagtevals i Skyerne, det er Ekko af Hovslag og Latter og Liv, som for hen, det er stille jamrende Koncerter. Tys! Det er hemmeligt en Støj af Ben, den inderste Lyd er som sagte Skred i Kisten.

Stille! Det fyger i dit Minde, hvis du tænker; der gaar et isnende Pust af Glemthed over dig. Du hører kun Sneens Fygevise i din vinterlige Erindring. Der jager et Sting gennem din Bevidsthed, det maner dig om et ulideligt Mørke.

Saaledes lytter de arme, der er sat ud paa Jorden, og de bliver bange. De flokkes, ikke af Sammenhold, men som Kreaturer i Høststormen paa en Holm, hvor de søger ud paa den yderste Pynt og kalder indstændigt mod Land.

Der er halvmørkt her at bo, ingen Varme, de forviste lever adskilt uden at kende til Venlighed. Den frysende skal nok sørge for Træk til sin næste; den der savner og nages, drypper Nid i sin Medfanges Hjærte. Nætterne er lange og fredløse for de ensomme, for de ubeskyttede.

Men Mikkel saa Smærtens Fyrste! Han hørte ham i Salmen. Han saa Frelseren og Herren tage de utrøstelige til sig; en efter en

tages de op fra Vejen, nøgne, gode nok for Gud. Den barmhjærtige Forløser trøster med sin Varme. Mikkel ser alle de besværede Sjæle modtage Retfærdighed, de rejser sig, de faar Part i Himmerigs Orden. Musik strømmer ned over dem. Mikkel ser alle dem, han har kendt i sit Liv og som Aarene spredte, forsamlede igen; ynkelige Ansigter, han blot saa et Glimt af mellem de faldne paa Valpladsen, dem ser han igen i deres Oprejsthed. Han ser sin Fader Thøger Nielssøn staa frem for Gud, mishandlet af Alder, i sit Legems tunge Bevis. Han ser Himlen aaben, og han brister ned for Gud i sit Hjærte. Han kryber paa sine Knæ ud paa Kirkens Gulv, hvor han synker sammen.

IX.

Det sneede. Stortorvet i Stokholm laa med et blødt, skinnende Tæppe, og Sneen blev ved at strømme jævnt fra oven. Mørket var ikke falden helt paa, men der var tændt Lys i Ruderne.

Fra alle Gader, der mundede ud paa Torvet, kom festklædte Folk, de gik i den nysfaldne Sne, og alle søgte op ad Raadhusets Trappe. Der var Ruderne oplyste til Gilde, Stokholms Stad gav et Gæstebud til Kong Christierns Ære. Da Spisningen var endt i Salen, strømmede de unge ind, de havde længe ventet i Trængsel uden for Dørene. Nu skulde der danses.

Saa spillede Musiken. Axel var den første paa Gulvet. Han svang sig hensynsløst en Times Tid, hengav sig alene til Dansens Strabadser

uden at tænke paa, hvem han delte dem med. Da han kom ned for at slukke Tørsten og kiggede ud, var det mørkt som i en Bælg, den hvide sværmende Sne trængte ind ad Døren som Møl, der søger Lyset. Axel strøg ud og løb et Par Gader hen for at se til Mikkel Thøgersen, der laa syg. Mikkel havde holdt Sengen i en Uge, det tegnede til at blive ringe med ham.

Inde i det simple Herberge, hvor Mikkel havde Kvarter, sad et Selskab af Knægte ved Drikken. Axel gik dem forbi med en Hilsen og ind bagved i et af Kamrene, hvor Mikkel laa. Der var mørkt derinde, og Luften var meget kvalm. Mikkel, som laa i Feber, spurgte, hvem det var; hans Stemme lød svag og hed. Axel tændte Lys og trykkede Mikkels svedige Haand. Hvordan det stod til?

Det saa ikke bedst ud. Mikkel laa rødskoldet og med dryppende Bryn, hans Magerhed gjorde et uhyggeligt Indtryk. Han aabnede Øjnene grumme træt og lukkede dem igen, de var blodsprængte og sløve.

Ho, sagde Axel nedslaaet. Han satte sig paa Halmstolen udenfor Sengen og saa ufravendt i flere Minuter paa det syge Ansigt. Mikkel trak Vejret kort og vendte Hovedet fra og til, som vilde han flytte paa sig uden at

evne det. Axel holdt Vand hen for ham, men han afslog det ved at fortrække Munden.

Det saa ud til, at Mikkel skulde dø her i dette nøgne Kammer. Saa langt naaede han. Paa den hvidtede Væg hang Slagsværdet, hvis Skæft var slidt af hans Haand. Men nu var Mikkels Hænder bleven saa modløse og sløje. Det stride Mundskæg, som var begyndt at graane om Næsen, klistrede af Slim. Den skaldede Pande sprang underlig kantet frem, baade barsk og fattig som tømret, umageligt Bohave. Og Kinderne var faldet helt ind.

Axel kunde ikke sige noget. Hvad var der at tale om. Det var saa usigelig tungt. Han vilde gærne have tørret Slimen af Mikkels Skæg men kunde ikke beslutte sig til det. Han blev siddende i lang Tid og saa, hvor Mikkel døjede Sygdommen paa sin sædvanlig indadvendte Maade.

Ja ja, mumlede Axel omsider og stod op. Han søgte Mikkels Blik, idet han bøjede sig for at slukke Lyset. Saa greb han den hede Haand, stammede Farvel og gik.

Ude i det brandstagende Mørke, hvor man tilmed maatte knibe Øjnene i for Sneen, løb Axel bus paa et Menneske, han lo, og Mennesket lo, en kort Pigelatter.

Sigrid! Sigrid! raabte Axel i Fryd og langede Armen ud for at faa hende fat igen. Men han hørte paa Skridtene, at der var flere, og de tav, han havde gjort noget galt i at raabe, indsaa han. Det var lige ved Raadhustrappen, og da Døren gik op for Lyset, saa Axel, at Sigrid fulgtes med sin Broder og desuden en ældre Kvinde. Han hilsede ærbødigt.

Axel havde ikke kunnet finde Sigrid, skønt han havde tænkt paa hende uafbrudt lige siden den Aften, de først saa hinanden. Nu vidste han ikke rigtigt, hvordan han turde være. Men Sigrid saa ham straks aabent i Ansigtet. De traadte ind i Dansen. Sigrid var kold endnu udefra, hendes Kjole aandede Kulde mod Axel, hendes Haar var fuldt af duftende Kulde; det friske Ansigt straalede.

Hvordan kan det være, jeg ikke kar kunnet finde dig? hviskede Axel brændende bevæget under Dansen. Sigrid dansede eftertænksomt:

Ja, svarede Jomfru Sigrid.

Lysene uttede overstadigt paa Væggene, som kunde de vævre Flammer ikke være rolige, mens de diede og drak af Talgen. Gulvet dundrede under de svimle Par. Den store Hal var kun daarlig oplyst, Hjørnerne laa i Skummelhed, ude i Salen dansede der flere lemmeløse

Skygger, end der var Mennesker. Tæpperne bølgede paa Væggen i den kolde Træk. Og Musiken skrattede, Parrene svang sig, de vindige Skygger sprang rene Dødsspring over Hjørnernes Afgrunde.

Jeg har ikke husket dig som du er, hviskede Axel aandeløst kærlig i Dansen, jeg huskede dig helt anderledes. Men du er . . . han tav længe og med et arbejdende Bryst. Sigrid!

Sigrid dansede uudgrundelig sværmerisk.

Ja, svarede Sigrid med en sagte Klang.

Spillemændene, de Mænd med ubetalelig Færdighed, gav ikke fortabt; Klarinetten hvirvlede med Tungen, de klare Horn tuttede, og Trommen holdt Takten stiv.

Uforanderlig er den dansende Nat. Axel og Sigrid danser i Evighed sammen. Da ser Axel, hvor blegt Sigrids Ansigt er.

Om Blodet nu styrtede ud af din Mund! udbryder han stærkt og staar næsten stille. Sigrid ser op med runde, sorte Øjne og bliver endnu blegere, han slutter hende tæt til sig med skælvende Arm og fører hende ganske langsomt videre i Dansen.

De sad paa den hyndebredte Bænk ved Væggen. Axel talte, og Sigrid begyndte at spille af Liv imod ham. Hun saa frit paa Axel

som for at undersøge ham, og han gjorde uvilkaarlig et Kast med Kroppen, se kun. Han var i blaa Sækærmer, der var skaaret op for gul Silke underneden, og grønne Hoser, hans Sko lignede Hammerhajer, de var forlænget paatværs i Snuden. Sigrid havde en Kjole paa af blaat Fløjl, der var aaben for det fine Lin paa Halsen; hendes spæde Haar, og det var gult som Byg, flød hende om Kinderne. Hun lod Axel se sin Ring, en tindrende Diamant paa den korte, butte Finger.

Vi har samme Slags Hænder, sagde Axel. Han sænkede Stemmen: Vil du have en Ring af mig? Jeg har en hel Del. Sigrid?

Sigrid afbrød ham udeltagende. Han spurgte igen. Sigrid sagde let Nej og rystede Haaret tilbage.

Aa jo! bad Axel forfærdet ved Afslaget. Hans Munds veltalende Bevægelighed satte sig, han tav og trængte paa med sit lange, bejlende Blik. Og han sukkede sindsbevæget.

Da nikkede Sigrid men saa ikke paa ham. Han fik et nedslaaet Udtryk, tav. I det samme lo Sigrid, og hans Ansigt vekslede. Han bøjede sig henrevet og begyndte at fortælle saa inderligt om sine Skatte. Hun skulde have alle de lødige Halsringe, alle Ædelstenene, funklende

fra Jordens Skød, friske som de kom fra deres Hvile i den sorte Muld. Hun skulde faa tunge Armbaand, Kæder saa ædle og ægte som der ikke var Mage, hvis hun blot vilde.

Skal vi danse? mente Sigrid og lo. Hun rejste sig og pustede ud, som havde hun kedet sig ærligt ved hans Snak.

Axel dansede krænket. Men han var fuldt lykkelig, og i denne Stemning reves Sigrid med, saa at hun smilede forelsket til ham, med en Jomfrus sære Varme. Hun dansede ung og skrøbelig, nær og dog fjærn.

Men saaledes gik Natten. Hver Gang Sigrid gav ham Haab, blev Axel besynderlig modfalden; naar hun paa Pigevis vejrede al hans Tro bort, led han, men lykkeligt. Og da forbarmede hun sig, droges mod ham og kom ud af sin Fjærnhed. Naar han da følte ligesom Anger over Sejren, lo hun, til han blev usalig og henrykt. Saaledes gik Natten.

Klokken tre kom Sigrids Broder og en ældre Kvinde, hun skulde hjem. Axel fik Lov at følge med. Det var hørt op at sne, Natten laa ren og kold. Sneen lyste. Nu fik Axel da at vide, hvor Sigrid boede. Han gik hjem i i sit Kammer, løftet, fast bestemt paa at vinde Sigrid.

Der gik nogle Dage. Axel blev trolovet med Sigrid. Hendes Slægt var ikke udelt derfor, Axels Skat troede de ikke rigtigt paa i Førstningen. Men han slog sig for Brystet, han viste dem Kapslen. Skulde Mendel Speyer, hvem han nu ellers var, fare med Løgn? Hvorfor kunde der ikke netop være en stor Arv til et Menneske uden Efternavn? Hvilede der et Mørke over hans Byrd, saa meget des bedre; naar han hævede Arven, men dermed hastede det ikke, vilde man nok ogsaa faa at vide, hvem han egentlig var. Derved blev det; hvem kunde staa for et Menneske, som ikke kendte til Tvivl. Fæsteøllet blev fejret med megen Herlighed.

. . . Stokholm By laa under den kyske Sne, der blev ved at falde og udslette alle Spor. Hver Dag blev der festet saa smaat; snart hver Aften stod der en Dans i et eller andet formaaende Borgerhus.

Axel satte en Stige til Sigrids Kammervindue en Nat men blev halet ned igen af hendes Brødre under megen Munterhed, hvorpaa han maatte give Vin paa Raadhuset. Bryllupet blev bestemt til kort før Jul.

Ja, Stokholm festede under den skjulende Sne. Altid Gildefolk paa Gaderne! En sen Aften, da Axel kom gaaende hjemad, saa han

en Kvindeskikkelse foran sig, hun gik langsomt tæt ind til Husene med Hætten ned over Hovedet, hun var alene, og hun græd. Axel saa ikke andet, end at hun var ung, hvorfor gik hun alene paa Gaden og græd? Da han talte til hende, svarede hun ikke, men da han tog hende ved Haanden, fulgte hun ham. Hun var hos ham uden at sige et eneste Ord. Snart græd hun, snart sukkede hun utrøstelig, hele Natten. Hver Gang Axel vaagnede, hørte han hendes stumme Sorg, han fik ikke at vide, hvorfor hun var saa fortvivlet. Om Morgenen tog hun sine sorte Klæder paa og gik igen, grædende som hun var kommen.

Samme Dag Axel havde fæstet Sigrid, var han henne og se til Mikkel Thøgersen, som ikke kunde komme sig. Mikkel led ikke længere, men han var falden i en dyb Afkræftelse, og det gik hurtigt nedad.

Axel saa, hvor Mikkel var bleven dødelig bleg, han lod til selv at være klar over, at han laa paa sit yderste.

Da Axel havde siddet en Time hos den døende i raadvild Bedrøvelse, vilde han gaa. Mikkel slog Øjnene op og hviskede Farvel, men da Axel vendte sig bort, kaldte han ad ham.

Mikkel vilde sige noget, og Axel bøjede sig varsomt ned til ham.

Skatten . . . skal jeg nu læse Seddelen for dig? sagde den døende næsten ikke hørligt.

Axel rettede sig og fik vaade Øjne. Men da saa han pludselig paa Mikkel, meget vist.

Nej, svarede han kort og godt. Han drejede sin Hue forlegent.

Nu tror jeg alligevel . . . du skal se, du kommer dig, Mikkel!

Mikkel Thøgersen laa maalløs. Men Synet af Axels Ryg i Døren slog ham med Harme, han tilsvor ham Hævn. Han hadede igen.

Næste Morgen var Mikkel Thøgersen i Bedring. Og han kom sig.

X.

I to Aar saas Mikkel Thøgersen og Axel ikke. Da Mikkel var bleven rask, fulgte han Kongen ned til Danmark. Men forinden var Axel forsvundet fra Stokholm. Det gik der megen Snak om, han forsvandt lige før Jul, Andendagen efter sit Bryllup, og lod sig ikke siden se. Det var en forstyrrret Historie, der gik Ord af Besvimelserne i Familjen; Sigrid kom til at sidde for tidlig Enke.

Den der tog sig Sagen mindst nær, og tillige mest, var Axel, den angerløse. Det hang saa enkelt sammen for hans vedkommende, og dog var det ham en vidtløftig Historie. To Dage efter at han var bleven gift, red han sig en Morgentur ud i Landet sønden for Byen. Og da han nu var saa ubeskrivelig glad ved Tanken om Sigrid, saa stærk og vaagen, kom han til at tænke paa Kirsten i Danmark. Det var

hans eget Hjærte, der raabte, men han hørte Raabet som kom det langt borte fra; hans Hjærte raabte af sin Rigdom ved Sigrid, og han hørte det som om Kirsten kaldte. Han blev saa stormende varm af Elskov, at han red til i Firspring, Mindet om Kirsten rykkede ham nær, han maatte se hende.

Axel glemte, at der var gaaet næsten et Aar siden sidst, at der laa hundrede Mile imellem, han red i strakt Galop vesterpaa ad Kongevejen. Da Hesten efter en Times uafbrudte Galop slog over i Trav, huskede Axel naturligvis paa, at der var langvejs til Danmark. Han kunde ikke være der lige med det samme. Men nu var hans gale Tilskyndelse allerede bleven til sund Beslutning, han red jævnt til og saa Tingen an. Vel, han agtede sig paa en Rejse til Danmark for at besøge Kirsten, hans Kæreste fra i Fjor.

Om Aftenen var Axel tyve Mil borte fra Stokholm. Han tog ind i en Kro og satte sig for sig selv i Stuen. Der var mange Bønder tilstede. Talen var om Gustav Eriksen Vasa, men Axel hørte ikke efter. Man henvendte sig høfligt til ham og vilde spørge nyt fra Stokholm, men Axel fortalte dem ikke mange

Tidender. For Resten tog de Afstand fra ham, da de hørte, han var dansk. Axel vilde ikke tale, han tænkte paa Sigrid.

Selvsamme Dags Morgen — der laa nu tyve Vejmil, flere Herreder imellem, Skove og Byer i Sne; og der laa en Sindsforandring imellem, Tingenes Ansigt var kommen til at vende Profilen til — samme Dags Morgen havde Axel kysset Sigrid. Han var staaet først op og vilde ud, men hun syntes, det var saa koldt. Da han kyssede hende, havde hun vovet de hvide Arme ud af Dynerne for at tage ham om Halsen. Hun var forunderlig klejn og hvid. Og da Axel kom ud i Luften, havde han maattet kaste sig paa sin Hest og ride, saa det peb, for at bedøve sin Lykke.

Saaledes var det gaaet til. Om saa og saa mange Dage, naar han havde redet Vejen, der skilte imellem, skulde han se Kirsten! Han glædede sig, han vred sine Fingre knagende i hinanden ved Tanken. Kirsten. O du Kirsten!

Det var som saa han Gaarden deroppe paa Brinken med den skæve Abild hældende over Taget. De bitre Søer gik vel endnu ind paa Sandet nedenfor som den Martsdag, han sidst vendte sig og saa det fra Hesteryggen.

Axel sov godt den Nat i Kroen. Men en Gang vaagnede han pludselig, Kirstens Ansigt havde været lige over hans, hendes Læber ikke en Tomme fra hans Mund. Sigrid! hviskede han og sov.

Han red næste Dag i klingrende Frostvejr. Vejen gik i ujævne Bølger, stenet og vanskelig, men Hesten vedligeholdt et stift Galop. Den stærke Luft susede Axel om Ørene, han sad i en klippende Larm af Hestens Hovslag og Luftens Bulder. Og han sang. Hans Stemme gik som en skærende Strime mere i Ridtets Støj. Han red og sang som i et piskende Stormsus, Sne og Sten strømmede under ham. De sneede Agre vekslede i Solskinnet, en sjælden Gang saas en rød Bjælkehytte; store rimede Klipper ragede op af Jorden som Pandeskaller af begravne Riser. Han susede gennem Granskov, han straalede ind i enge Pas og ud igen. Og han sang. Det var som ludede han sig ud over en ædende Kværn og lod sin Sang forsvinde som en tynd Kornstraale ned i Larmens Tykning.

Om otte, om ti Dage . . . pludselig holdt Axel ikke længere ud at ride mod Vest, naar han skulde sønderpaa. Hvorfor følge Vejen, det maatte være nærmere at rejse tværspaa, og

han kastede Hesten fra Vejen og red ud i det vejløse Skovland.

Han red hele Dagen. Men mod Aften begyndte Landet at stige og blive stenet. Gamle vildtudseende Fyrretræer ludede fra Klippeblokkene, Smaakrat fyldte op derimellem, overalt laa Sne; Axel maatte staa af og lede Hesten. Det var ikke opmuntrende, han kom kun meget smaat frem. Da Mørket næsten var falden paa, naaede han ind i en smal og øde Kløft, der dog var saa jævn, at han kunde ride langs Bunden, han fulgte den til langt ud paa Natten. Saa slap Kløften op, og Axel maatte trække sin Hest videre ind i den tykke Skov, Skridt for Skridt. Det gik stadig opad, Træerne stod tættere og tættere.

Natten var fuldstændig stille, Træerne sov i Frosten, ikke en Lyd hørtes. Axel tænkte ikke over Stillingens Mislighed just. To Døgn var gaaet over ham, og det var bleven hans Skæbne at trække sin Hest efter sig i en haabløs Skov om Natten og i bidende Kulde; hans Liv var nu saadan.

Ved Midnatstid fandt Axel et Hus i Skoven, hvor han fik Nattely.

Men i dette Hus blev Axel; thi Brændehuggerens Datter var dejlig.

Kese hed Manden, og hans unge Datter hed Magdalene. Da Axel kom ned fra Loftet Morgenen efter at han havde fundet Huset, var Kese gaaet til Skovs, og Magdalene stod og kogte ved Gruen. Axel saa hende, og de gik hinanden hastigt imøde, snusede en Gang til hinanden og var øjeblikkeligt fortrolige, han slog ud efter hende og lo, styrket af Søvnen, og hun lo kampberedt med løftet Slev. Derpaa tog Axel hende alvorligt om Livet og undersøgte hende ind i det dybe af Øjnene. Magdalene veg under hans Blik, men han kyssede hende med Bestemthed. Og de klamrede sig i et Nu om hinandens Hals.

Da Kese kom hjem, gik han længe tiende rundt i den lille Stue, hvorpaa han nikkede adskillige Gange hen i Vejret; de unge tog sig hans Nik til Indtægt. Saaledes gik det til, at Axel blev Svigersøn i Hytten.

Du skal have hende, sagde Kese flere Dage efter, idet han pludselig sænkede Øxen; de stod og fældede Træer. Han saa op paa Axel, som havde han endelig faaet Sagen tænkt igennem i de Dage, der var gaaet.

Du skal have hende. Kese lænede sig til Øksen og tænkte efter. Det var ikke andet

end ved et Træf at han selv havde faaet hende, erklærede han videre. Det var gaaet til uden al Ordentlighed, ved at han havde haft et Kvindfolk i Huset. Hun var siden løbet væk og havde ladet ham sidde med Barnet, de var slumpet til at faa. Magdalene kaldte han hende, fordi det var et Navn, men hun hed det nu ellers ikke, hun kunde for den Sags Skyld . . . kort sagt, hun var i alt Fald til, siden hun gik der lige saa stærk og køn som et andet Menneske.

Tag hende du da, sagde Kese. Hun er let kommen, let skal hun gaa!

Kese spyttede i Hænderne og svang Øksen mod Træet. Han holdt ikke flere Taler siden.

* * *

Og Vinteren strængedes, det blev saa knagende koldt. Alle Vinde lagde sig, Luften døede ud.

Solen stod tindrende hvid og kold ved Middagstid som en sleben Isklump langt borte, om Aftenen tidligt sank den i en dunkel Blodsø bag Skovene. De lange Nætters Stilhed brødes kun, naar en mat Fugl fløj nær nok til at støve

Sne fra Træerne, eller naar vilde Dyr lod deres Sorg og Sult høre i det fjærne.

I Keses Hytte holdt de Kulden ude. Den var polstret med Mos baade oppe og nede, der var Faareskind at lægge sig i, og Ilden gik aldrig ud. Ilden brændte bestandig. I Hjørnet ved Arnen laa Træstubbene friske og vaade fra Skoven, Mosset paa Barken blev levende i Varmen, det skære Ved udsondrede Harpiks, naar Frossenheden var tøet ud. Træet længtes efter Ilden, og det strakte sig, saasnart Flammerne havde fat. Røgen søgte rundt i Stuen og satte sig i Ansigtet, saa man smagte af Skov paa Læberne. Træet svedte lifligt i Ilden, Kraften i det dunstede ud og krydrede i Stuen.

Men de havde ingen rigtig god Jul, der var kun Brød og gammelt, garvet Spegekød i Huset. Snart var der heller ikke mere at føde Axels Hest med. Og hvorfor holde Hesten, mente Kese. Han fik et vist Liv i sit laadne Ansigt den Dag, der blev Tale om det, han blev saa virksom og tankefuld. De enedes da om at slaa Hesten ned, og Kese paatog sig at gøre det. Han opsatte det imidlertid til næste Dag og havde mange Hemmeligheder for.

Tidligt om Morgenen vækkede Kese de to unge og førte dem højtideligt ud. Hesten laa

død udenfor Døren, varm endnu. Og nu begyndte Kese at slagte den, først lidt tøvende, men efterhaanden med Liv og Lyst.

Da det gik op for Axel, at Kese var en Hedning, blev han noget ilde tilmode; men idet han uden Betænkning gjorde Springet og fik Blod paa Tand, grebes han af Vellysten ved det forbudne og blev dobbelt begærlig. Magdalene hjalp ogsaa til, de sled flittigt alle tre.

Kese slog i al Stilhed flere Boller Blod ud mod Østen og Syden. Han viste en næsten kejtet Glæde ved sin Kyndighed i at sønderdele, Kese, han pegede med Knivsspidsen paa de ædle Livsdele, eftersom de kom til dem, nikkede, jo jo.

Den var otte Aar, hviskede han og plirede fortroligt til Axel. Og da Axel maatte bekende det, aabnede Kese sin Haand og fremviste det lille blodige Ben, hvoraf han havde bedømt Alderen. Kese laa med sin Næse til Spalten i Bugen, uhyre travl, han havde begge sine Arme derinde lige til Albuen. Tilfreds var han, Slagtningen kunde ikke være skønnere; det havde været en frisk og fyrig Hest. Det var svært, den Livsvarme den havde haft og som var i den endnu, man kunde næsten skolde Armene i dens Indre.

Op paa Formiddagen kaldte Magdalene ind til det første Maaltid, de fineste Stykker af Dyret, kogt og rygende; Kese skar Tænder, da han saa det hede Kød, han kunde faa Fingrene frem!

Men Magdalene saa med et kysk Blik til Axel og satte Hestens Hjærte frem for ham, det havde hun stegt over levende Ild, Dampen stod ud af Venerne. Axel spiste først idet han lod som ingenting, men da han havde smagt nogle Bidder, gav han sig hen.

Det var klart og stille Frostvejr hele Dagen, de gik fra og til, slagtede og spiste det meste af Dagen. Lugten af den kogte og stegte Mad, der var liflig, indeholdt ligesom en Mindelse om den nys aabnede, dunstende Krop og om Tarmene mens de endnu gik. Hele Huset røg af Slagtning, Osen volmede ud af den lave Dør og rullede op ad Taget. Sneen smeltede i Tagskægget over Døren og frøs igen til blodbrune Istappe.

Henad Aften vendte Magdalene tilbage til Begyndelsen og bagte Blodpandekager. De to unge var bleven aldeles stille; men Kese kunde ikke længere styre sig, han begyndte at snurre og svælge over Maden, han sang og gjorde henrykt Fagter til Sol og Maane. Han havde

pist næsten siden imorges og var i et Sovs og Fedt lige til Øjnene, den gamle Mand laa med Armene i Skindtrøjen langt ind over Bordet og favnede om den Overflod, der var, han tyggede, stoppede Talg ind ved Mundvigen, snurrede og sang. Magdalene gik fra og til, hun puttede ogsaa imellem en skær Bid ind til sine smaa Tænder.

. . . Hele den lange stille Nat drømte Kese oppe i Moslejet paa Loftet, lo og snakkede sort med sig selv i Søvne. De unge vaagnede og hørte ham. Og en Gang i den sorte, stillestaaende Nat hørte de en Bæven ude fra Skoven; der var gaaet et Pust over Træerne, og ved at Rimen og den hærdede Sne faldt fra Kvistene, klingede det fint, græd det afmægtigt i Skoven.

Axel kiggede ud af Ruden, som var grøn, og saa Hesten ligge ude i Sneen med alle Ribben i Vejret som et Vrag. De stivfrosne Skanker kastede Skygger paa Sneen i det grønne Maaneskin.

Næste Dag spiste de igen, saalænge de kunde, Kese indtil hans Øjne faldt i. Men forinden havde han gjort Axel og Magdalene halvt bange ved rene Udbrud af Galskab, han stirrede paa dem i den højeste Madrus, det rablede for ham, han sang et Vers om de døde Heste, der vrinsker i Helvede, hans Haar og

Skæg stod ud fra Hovedet aldeles stindt af Fedt. Han udstødte overgivent de farligste Trusler mod Axel og Magdalene, i samme Aandedræt tog han dem til Naade igen, gispende af Rørelse; han fordybede sig hovedrystende i sig selv og løb over af Minder. Axel hørte ham nævne flere gammeldags Kvindenavne for sig selv, og Axel kunde ikke andet end forestille sig Keses længstforsvundne Veninder, alt efter som Kese var bevæget til, den ene blond og buttet, den anden slank og sorthaaret, en med glade Øjne, en anden galsindet og fin som en Ræveunge . . . Kese viftede med sine blodsmurte Laller og vendte det hvide ud af Øjnene, sang og gramsede i Maden.

Da han var faldet hen, bar de ham i Seng. Ogsaa Trediedagen festede de, saa blev Kese ædru og satte Hverdag ind igen.

* * *

Men det svenske Foraar kom. Det varede usigelig længe. En Dag skinnede Solen højt og ilddryppende fra Himlens bløde Blaa; skønt der ikke var en Sky paa Himlen, laa Jorden i smeltende Væde, Sneen styrtede vaskende ind i sig selv, Lyset brødes i Vand, i Draaber overalt.

Da den første kølige, snefri Dag indfandt

sig med løbende Skygger og kruset Vand, gik Axel ud i Skovene. En eneste Fugl kvidrede i en Trætop, hvor de hvide Skyer drev, de luftige Foraarsdampe. Foraaret var brudt ud. Der lugtede som af en glemt Sommer i Skoven, det visne Græs og Træernes vaade Bark duftede gribende. Hvor var nu hans Hest, hvor var nu hans Hest?

Der var saa trangt i Keses Hus nu, det lignede en Skibshahyt efter Maaneders Rejse, Stuen laa med en Indespærringens og Vanens Smuds. Magdalene sad derinde. Magdalene var bleven saa moden; skøn var hun, der fløj en Blussen over hendes Ansigt og Hals, bedst som hun sad.

Solen fik mere og mere Varme. En Dag da Axel saa i Vejret og fik et varmt Vift i Ansigtet og et blændende Stik ind under Øjenlaagene, foregreb han Tidens Gang og lovede sig Sommer straks. Han blev urolig, det slog ham, at Sommeren hang over Danmark nu. Axel havde før redet over Hederne i det milde Danmark og mødt en Pige, der vogtede Faar, missende mod Solen, og kom gaaende med Græstoppe og Blomsterhoveder mellem Tæerne. Medens der var milevidt mellem Højene.

Samme Dag gik Axel fra Keses Hus.

XI.

Nu bliver at berette om Axel, Bastarden, at han under uafbrudte Omskiftelser naaede viden om. Bestemmelsen at rejse til Danmark til Kirsten og bagefter naturligvis tilbage til Sigrid, blev ikke ved at være Stammen i hans Skæbne, der var kun en vissen Stump deraf mellem andre kraftige Grene, som havde bemægtiget sig Grøden. Axel førtes omkring af en vekslende Beundring for de unge Kvinder i Verden. Det maa bemærkes, at han gennem smukke Erfaringer lidt efter lidt fik Afsmag for de dejligste Piger. Ikke saaledes, at han skyede dem, slet ikke, men han var lige saa unøjsom som han var taknemlig, han vilde have den halve og kvarte Lykke ogsaa, naar den var at faa, foruden den hele.

Axel, den harmløse, han kom godt ud af det med alle Mennesker. Der var det ved ham

nemlig, at han ifølge sin Natur regnede alt for lige godt; naar det gik ham pinegalt, trivedes han mægtigt endda, netop; han kunde kun faa, miste blev der ikke Tid til. Han kendte kun til Indtægt, der gik aldrig noget fra ham. Han flyttede sit Hjærte med sig.

Men til Danmark kom Axel omsider, for der ventede ham den store Sommer. Vel et Aar eller mere efter at han havde taget sig den lille Ridetur efter sit Bryllup i Stokholm, kom han gennem mange Tilfældigheder, ad lunefulde Omveje til Danmark igen.

Imidlertid var der sket meget. Sverig var faldet fra Danmark, det trak op til Krig og Rebellion paa alle Kanter, fra alle fire Verdenshjørner. Christiern, den store Konge, var ved at sætte sine Riger overstyr.

Hør nu her, hvordan det traf. Mikkel Thøgersen var paa Rejse i Jylland for Kongen. Han kom fra Thy og havde sidst været paa Spøttrup i Salling, da han fik i Sinde at gøre en Afstikker til sin Hjemegn, nu han var den saa nær. Det var ikke vist, han kom paa den Kant igen for det første, maaske aldrig, Mikkel havde faaet Løfte paa Orlov af Kongen, han agtede sig ad Aare som Pilgrim til det hellige Land.

I en Kro i Salling ikke langt fra Hvalpsund spurgte Mikkel underligt nyt. Værten berettede hist op og her ned om et mageløst Gilde, der stod en Fjerdingvej oppe ad Kysten i Byen Kvorne. Det var begyndt Dagen før, og det kom vist til at vare baade en og to Dage til, endda det kun var et Fæstetøl. En sære Historie, for Fæstemanden skulde nok have Penge som Skidt, han hed Axel og lod til at være af fornem Stand. Iøvrigt var han Officer, men hvor han egentlig kom fra, vidste ingen. Man fortalte om samme Axel, at han ejede en uhyre Skat, ialtfald var han mødt op som en Hertug i Klæderne. Men Bruden var heller ikke nøgen, det var Inger, Datter til den rige Steffen i Kvorne. Ja nu var de trolovede. De holdt Gilde paa Gaarden, saa man kunde høre det halve Mile hen.

Saaledes fortalte Værten, og Mikkel Thøgersen hørte efter, han var en taknemlig Tilhører. Han spurgte selv ud og fik at vide, at Steffens Kone hed Ane Mette. Ane Mette . . . om hende gik der nok en Historie. Inger var ikke Steffens Datter. Men Ane Mette havde været Steffen en Hustru nu i over tyve Aar og havde ægte Børn med ham, saa det var næsten glemt. Der var forresten ingen, der vidste klar Besked;

nogle sagde, at Ane Mette var bleven bortført og krænket af en Student i sin Ungdom.

Studenten var Mikkel Thøgersen. Ingen skulde se det paa ham nu. Han var ogsaa overflødig. En fremmed, der stod og sludrede for sin Kronærings Skyld, oplyste ham, sig selv uafvidende, om, at han i tyve Aar havde haft en Datter uden at ane det. Da Værten havde leveret passende Snak til Øllet, lod han Gæsten sidde ene ved Bordet. Jo Mikkel sad for sig selv, alienus, det var hans Omkvæd.

Alienus.

Det forholdt sig rigtigt nok med Axel, han skulde have Inger, Steffens Datter i Kvorne. Efter at have set sig meget om i Verden var Axel kommen ridende til dette ringe Sted, det var nogle Maaneder siden. Han havde hørt Ingers Ry allerede langt nede i Landet, han fik hende at se, og nu stod deres Forlovelsesgilde med en Storhed uden Lige. Steffen i Kvorne var Herredets rigeste Bonde; foruden sin Part af Landsbymarken ejede han en Egeskov, og desuden drev han Fiskeri og Saltsyderi i det store.

Mikkel Thøgersen lod sin Hest staa i Kroen og gik op langs Stranden. Det var mod Aften. Han kom til Kvorne meget før end han ønskede.

Da han hørte Violinen fra Gildegaarden, stod han stille, lænede sig op ad et Havedige og kom ikke længere. Aftenen var saa sval, der var god Tid i den, de lyse Nætter var jo inde. Frøerne sang frodigt i Kæret, ude fra Stranden hørtes nu og da et Pip af en fredløs Terne. Der var en Hyld i den Kaalgaard, som Mikkel var stanset ved, han kendte Duften af dens Løv, og det gjorde ham saa sorgfuld i et gammelt Minde, at han blev bange for sig selv. Han vendte om og gik hjem til Kroen gennem Aftenens milde Luft.

Næste Formiddag stod Mikkel paa samme Sted og gik igen. Han kom tilbage over Middag, men denne Gang nærmede han sig Gaarden mere. Tilsidst stod han paa Vejen ligefor Porten uden at kunne gaa ind. Gaarden holdt fuld af Stadsvogne, fra Indhuset lød Fest og Halløj.

Et Barn kom ud i Porten, løb ind igen og fortalte, at der stod en stor Krigsmand udenfor. Da der kom flere for at se, trak Mikkel sig tilbage. Men han var ikke gaaet langt, før nogen kom løbende efter ham og raabte ham ved Navn.

Det var Axel selv. Han blev uendelig glad ved Gensynet, kunde ikke komme sig af sin Forundring. Men det nedslog ham straks, at

Mikkel ikke vilde lade sig bevæge til at gaa med ind, skønt han var kommen. Axel kunde ikke forstaa det. De stod da og talte forlegent midt paa Vejen, Axel i Festklæder og barhovedet, han vidste ikke, hvad venligt han vilde sige. Mikkel ludede, han gned sig vedholdende paa Hagens graanede Skægstubbe, sagde ikke meget.

Axel havde forandret sig, saa Mikkel, han var bleven jævnere; men det var som havde al hans tidligere Urolighed samlet sig i Øjnene, de skød Straaler af Livsmod.

Om Mikkel saa dog ikke vilde gaa med ind, bad Axel for tyvende Gang. Han kendte Mikkels Særhed men vilde ikke opgive Haabet. For at se Inger? Han maatte. De vilde saa gærne hilse paa ham. Bordet stod med Mad og Drikke . . .

Ingers Moder blev syg, da jeg talte om dig, bemærkede Axel let leende som en Pudsighed. Kom nu! Du maa gøre hende rask igen.

Mikkel saa sidelængs ud i Vejret med sine lyse Øjne, han sagde ikke Nej, men han vilde ikke. Axel rykkede i ham, han strittede imod og gned sig paa Hagen i dyb Eftertænksomhed.

Jaja. Axel sukkede modfalden og opgav det. Men saa vilde han besøge Mikkel nede

paa Kroen. Det hastede vel ikke med hans Rejse. Mikkel maatte love at blive paa Kroen til næste Dag. Jamen kom alene! sagde Mikkel barsk. Saa skiltes de.

Da Axel kom ned til Kroen næste Dag, gik Mikkel rejseberedt udenfor, sin Hest havde han sendt over med Færgen i Forvejen. Han var opsat paa at komme videre. Axel saa mildt til sin gamle Krigskamerat, og da han mærkede, han helst vilde afsted, foreslog han det selv for dog at gøre Mikkel noget godt; han vilde saa gøre ham Følgeslag over Sundet.

De sejlede det første Stykke i Tavshed, Mikkel kom sig ikke af sin Fortrykthed. Men ude midt paa Sundet — Solen skinnede langt ned i den grønne Sø, Kysterne laa lyse og sommervenlige for og bag — da saa Axel i Vejret og smilede, han kunde ikke holde sig længere. Han begyndte at fortælle, om Inger, om hvordan de skulde have det, han vilde købe en Herregaard; nu med det første skulde Skatten endelig hentes . . . Inger . . .

Axel talte, hans Stemme blev saa uendelig varm og varsom, han saa hen for sig, greben i sit Inderste; af og til smaalo han bevæget ved hvad han selv sagde. Han blev urolig, han virrede med Hovedet, han saa udtryksfuldt

paa Mikkel, glemte alt andet . . . og Mikkel følte Drengens guddommelige Godhed som en Uret, der var regnet hjærteløst ud.

Axel lagde knap nok Mærke til, at de gik fra Borde ovre paa Himmerlandssiden, han blev ved at fortælle, medens de fulgtes ad op over Vejen.

Mikkel hørte ikke længere efter hvad han sagde, han gik stærkt foroverbøjet. De kom op paa Heden og omsluttedes snart af Stilheden der. Middagsvarmen lokkede en krydret Luft fra de tørre Smaaurter i Lyngbunden. En Bi summede over Vejen. Græshoppernes Musik lød som et gispende Aandedræt i Lyngbuskene. Men ellers var der ikke andet Tegn paa at Landet var befolket end den brede Kørevej, der krinklede sine Snese af Spor ud og ind længere og længere frem mod Himmelranden. En Mil borte stod Graabølle Bjærge. Den skære Himmel hvælvede sig udstrakt over Landet.

Her — da de var bleven godt alene i Heden — tog Mikkel sin Hævn.

Det var ham ikke muligt at tilgive Axel. Inger havde Mikkel jo aldrig set. Han tænkte heller ikke paa Ane Mette nu, uden forsaavidt som han pintes. Han tænkte ikke paa andet, end at Axel havde fornærmet ham den Gang i

Stokholm. Ja og . . . ja han hadede ham ustyrligt. Men Hjærtet sad i hans Hals. Mikkel følte sin Svaghed stige i samme Forhold som han svor at handle. Han var en Afmagt nær, ligesom et Menneske, der ikke kan faa sagt, at han elsker, og vil sige det. Alt vel betragtet var det kun en kold Sag; men Mikkel tøvede for sin egen Fornøjelses Skyld, for sin Pinsels Skyld. Han var ydmyget til Grunden, sanseløs, hans Hjærte sved. Han gik under Følelsen af alle Tings Sammensværgelse mod ham alene. Tilsidst formørkedes han og kunde dog ikke bekvemme sig til Mørkets Gerning. Indtil det Øjeblik kom, da det var som om et andet Væsen end han selv handlede.

Det gik saaledes til, at Mikkel pludselig ravede og stod stille, han stirrede paa Axel. Axel holdt op at fortælle. Saa drog Mikkel sit lange Tohaandssværd og gik ind paa Axel, der var ubevæbnet; han fejede underlig hjælpeløst frem for sig med Klingen som et Barn, der er ude af sig selv. Men da Axel fik et Slag, ramte det haardt for Alvor. Axel sagde ikke et Ord, han saa efter Sværdet, søgte at hytte sig med Armene, han greb med Haanden efter Klingen, da fik han et Hug i Knæet. Det sang ham op gennem alle Knokler, hans Nakke

dansede paa Halsbenet, og han segnede til Jorden.

Mikkel førte langsomt Sværdet i Skeden. Han strøg sit Skæg og tænkte sig om. Saa bøjede han sig ned og stak Haanden ind ved Axels Halslinning, søgte rundt paa det varme Bryst, til han fandt Hornkapslen. Den tog han og gik nogle Skridt bort, før han aabnede den.

Kapslen var tom, og da Mikkel havde gjort sig klar over det, smed han den fra sig i Lyngen og satte i fuldt Løb frem ad Vejen.

XII.

Axel kom til sig selv nogle Timer efter. Han kunde ikke støtte paa Benet og led stærke Smærter, han slæbte sig en halv Snes Skridt frem ad Vejen, saa satte han sig i et Hjulspor og ventede, trak Vejret saa stille og ventede. Han havde saa ondt i Hovedet, at han næsten ikke kunde se ud af Øjnene. Knæet værkede, han turde længe ikke se til det. Endelig løste han rask for Tøjet og undersøgte, hvad han havde faaet. Der var kun et ringe blaat Hug paa Ydersiden af Knæet, det blødte ikke en Gang; men Leddet var opsvulmet og ulidelig ømt.

Det led mod Aften. Fuglene fløjtede mod den nedgaaende Sol. En sagte Blæst aandede ude fra Heden. Lige ved Siden af Axel stod en Rævlingbusk med Bær, men de var haarde og umodne.

Langt borte hørte han en knirkende Vogn, den kom fra Færgestedet. Det var en Stude-befordring; det gik smaat med den, usigelig smaat. Men endelig kom den saa nær, at Axel kunde hvøvte Manden til sig. Han bad ham ikke om at blive kørt til Færgestedet, han spurgte ham om den nærmeste Kro østerefter, og da Graabølle Herberge var det nærmeste, lod han sig køre dertil. Det var mod Natten, da han kom til Maalet, og skønt Axel havde ligget temmelig blødt i et stort Knippe Lyng, var han i en ussel Forfatning.

Han blev bragt tilsengs i Herbergets eneste Gæstekammer, og der faldt han hen i en Slummer.

Da Axel vaagnede om Morgenen og saa det hvide Gry paa Ruderne, ventede der ham ikke Befrielse efter hans kvælende Drømme, det første han følte var et Hug, Benets Smærte, og han blev hed om Ørene, over at det var sandt. Men da han saa efter, blev han prikkende kold af Frygt, Knæet var dobbelt saa tykt som naturligt, rødt og fuldt af Uro. Da lagde han sig tilbage og brast i Graad, skjalv som et Straa i Vinden, han foldede Hænderne og knyede mod sin Skæbne, Taarerne løb ham salt ind i Mundvigene.

Hen paa Formiddagen kom der et Menneske ind til Axel, en lille brun Mand, der kaldte sig Zacharias. Han var omrejsende Badskær og holdt tilfældigvis til paa denne Egn. Da Axel saa ham, fik han øjeblikkelig bedre Mod. Godmorgen, raabte Zacharias muntert, hans Stemme var som Træ, naa lad os saa se!

Dermed slog han Dynen væk og greb med begge Hænder paa det saarede Knæ. Axel skreg højt en eneste Gang.

Ho ho, sagde Zacharias og knurrede, han følte med haarde Klør, men Axel strakte sig ud og tav. Ho ho, Zacharias bøjede sig og begyndte at spinde . . . saa! Jo det var som han nok tænkte. Han rettede sig og fortalte Axel, at han maatte skære ind til Skaden, det var ingen farlig Historie. Og nu gjorde han sig rede, hentede et Bækken med Vand og pakkede sin Taske ud.

Axel fulgte ham trofast med Øjnene og fik et uudsletteligt Indtryk af denne Mand. Han var graabrun og vissen i Huden, de flade Læber var skimlede, Gummerne og de halvraadne Tænder saa ud, som havde han drukket ædende Syrer. Øjnene skinnede i det røde, og der var krudtblaa Skygger under dem, Haaret lignede Hø, som er bleven fordærvet af Fugt,

selv det lille Overskæg var jordslaaet i Kuløren ligesom gæret Hø. Han var rap i Vendingen som et Firben, Zacharias, de mørke Hænder saa ud til at have været i mange Slags Svinerier. Og der var en Lugt ved ham, en tør og harsk Lugt som den, Padder og andre Krybdyr udsondrer.

Zacharias fortalte imidlertid en Historie, medens han lagde Knive og smaa Messingtænger tilrette paa Halmstolen, en fuldstændig tom og taabelig Sludder om ingenting, og han lo, pludselig ramlede der et Spektakel ud af Halsen paa ham.

Naa, sagde han omsider og blev meget alvorlig, han strakte Hænderne langeligt frem mod Knæet og følte efter et Sted at begynde. Medens han skar, forholdt han sig tavs.

Axel blev først ligesom lam ved den utrolige Raahed, der var i Smærten mellem Kniven og Saaret. Men han spændte sig, og idet han holdt Vejret af al Kraft og tvang sit susende Baghoved ned, faldt han langsomt i Besvimelse.

Da Axel vaagnede, saa han Badskærens Ansigt over sig og hørte ham befale: Aand ud! Træk Vejret! Han syntes, der var dunkelt i Kamret, Døren stod aaben, og et Par Ansigter kiggede ved Karmen.

Axel lagde sig ud over Sengekanten og kastede op, saa faldt han ind i Sengen igen, kraftesløs. Og Smærterne var der, saa sørgelige, saa grulige, de virkede stille men med en forfærdelig Magt. Aa nej, aa nej! Men de blev ved. Han spillede i Sengen som en der har været falden i Isen, han nikkede forkomment, og Tænderne klamrede sammen, Luften gik i hans arbejdende Bryst. Han vædede Læberne med Tungen, de var som brændte eller skamferede.

Saa saa saa, tyssede Zacharias, der stod og rørte en sort Grød sammen i en Kovse, saa nu skal det snart lindre. Se her er en god Smørelse, den bestaar af syvoghalvfjersindstyve Elementer, der er Kraft af hele Naturen i den; naar vi nu faar den paa, hoho . . .

Zacharias smurte Salven i Saaret, og Axel sank hen i en ny Bedøvelse. Da han igen blev klar, laa Benet stramt og forbundet ved ham. Det brændende Saar tav lidt, som var Smærtens første Hunger bleven stillet. Men det tav ikke længe. Zacharias var gaaet.

Resten af Dagen laa Axel hen i Smærter, Smærter der slog sammen over hans Hoved, eller i dybe Udmattelser. Man bragte ham Mad, og han spiste, i Feber, med klaprende Tænder,

han havde et Hastværk med at faa spist, og han skyndte sig bagefter at lukke Øjnene og stride igen.

Da han slog Øjnene op Timer efter, ventede han, at det skulde være Nat. Men det var jo ikke mørkt, de lyse Nætter var inde. Og da han nu saa, det var en lys Nat, begreb han som i et Syn sin Vaande. Han led overordentlig, Knæet smærtede i Takt, som var det et Væsen, der havde sat sit Overfald i System. Han var alene, han hulkede hjærteligt. Og han laa vaagen hele den lyse Nat, blev sygere og sygere.

Men da Solen kom, gik der en Rytme gennem hans Hjærte, en Kraftsang, han følte sig som Gud, hvert Blodslag fornyede Smærtebevidstheden i hans Hoved. Det var, som stod der en dundrende Larm om ham, skønt han laa i fuldkomment Stille; nej Gud, hvor dulmende det var at høre ligesom en Halsen i Luften, han laa og voksede i Styrke, vældigt, han følte sin uhyre Dødsdømthed.

* * *

Axel for op i Sengen af Søvne, thi der straalede en Visnen ud fra et Sted paa hans

ene Laar, som var det Døden, der havde sat sin Mund der og suget. Sveden haglede af ham. Men han var skælvende træt, han maatte falde hen igen.

Han saa Ansigter for sig. Bedst som hans Skræk havde sat sig, løb en Hare imod ham, dens Øjne voksede! Spyfluer summede med Metalvinger paa Dynen, det blev til en voksende Lyd! En Sang af en Stenkværn! Og Axel fandt sig i sin Angst, sank lydig. Men han vaagnede atter og genfandt sin Pine.

Zacharias kom og tog Forbindingen af. Han kneb Munden misfornøjet sammen, der var mægtig Brand i Saaret. Han skar lidt igen og smækkede en ny, kraftig Salve paa. Derefter satte han sig ved Sengen og fortalte frit væk Historier. Axel havde det bedre, Smærterne belejrede ham ikke saa haardt, han hvilede . . .

Hvad var det Zacharias fortalte? En rask lille Fortælling om en mærkelig By, han engang var kommen igennem nede i det indre Tyskland. Alle Folk var Krøblinge der, og vilde man levende gennem Byen, maatte man binde sit ene Ben op og kravle igennem paa Krykker. Det var der ikke noget at sige til.

Axel saa Zacharias' Ansigt som i en Taage,

det ubekymrede Grin, han syntes, at Badskæren lignede en stor Skælbider.

Brudstykkevis hørte Axel en anden Historie. Det var ogsaa en af disse smaa befæstede Byer nede i Tyskland. Zacharias var kommen derigennem og havde set Folk flygte nede i Gaden som ved Magi; Døre og Porte trak dem til sig, de blæste væk. Hvorfor? Fordi der travede en enkelt gal Hund med Fraade for Munden midt ad Gaden.

Axel smaaslumrede.

Zacharias fortalte en Legende. Det var om en Munk, der rejste ad en Genvej til Jerusalem. Først var han kommen forbi to klare Søer og over en lille Høj og var gaaet udenom en Grav. Efter en lang Rejse Bakke op og Bakke ned var han saa kommen til to store, hvide Bjærge, og der havde han bedet. Saa var han rejst milevidt over et rundt Højland, først op og saa ned. Fra Toppen havde han øjnet Getsemane Have. Saa var han kommen til Jerusalem.

. . . Pludselig laa Axel lysvaagen ved noget Badskæren fortalte. Og han saa Lystigheden i det misfarvede Ansigt.

Det var ikke andet end en kvalmende

Historie om en ung Pige i Holland. Hun var kommen til Zacharias og havde bedt ham om en Medicin mod Rotter i sin Husbonds Navn, det var en stor frodig Pige i Tyveaarsalderen, netop den tidligmodne Type, der ligefrem bruser. Og saa var der — læg nu Mærke til det — en Dovenskab over hende . . . den Slags har mættet sig med forbudt Elskov i saadan noget som et halvt Aar, det skal aldrig slaa fejl. Se, to Dage efter blev Zacharias hentet for at foretage et Ligsyn. Det var jo hende. Hun var frugtsommelig. Ho ho ho. Hun havde sat otte Lod Rottekrudt tillivs, den Portion, hun under falske Foregivender havde faaet af ham. Der laa hun paa et Bord. Og hun saa ud i Døden, som havde Gud den almægtige, den Gang han i sin Tid indblæste hende Livsens Aande, pustet lige almægtigt nok til, saa at der var bleven en Bule paa hende . . .

Her knaldede Zacharias i Grin. Det var som faldt en Stabel Brænde pludselig ned.

Men Axel saa paa ham i dybeste Rædsel. Han havde ikke faaet andet ud af det, end at han saa dette døde Legeme paa Bordet. Og han mindedes Inger, der havde snappet en Blomst paa Marken og gaaet med den i Haanden

som et Lys . . . ved hans Side. Hele hans Væsen rejste sig og fornægtede, det var ikke muligt, væk, væk! Han lukkede til for sine hede Øjenstene og vendte Ansigtet mod Væggen, han holdt sit Vejr og græd.

XIII.

Axel, den sorgløse, døde om Aftenen under aaben Himmel, de sidste Timer var han ved fuld Bevidsthed.

Trediedagen efter at han havde faaet Saaret, blev han dødssyg. Og han var træt af Evigheden, han havde slidt Livet ud gennem to Døgns legemlige Smærter. Da han mærkede den sidste Hede, lod han sig bære ud, han skreg som et Dyr de Minuter, de havde ham paa Armene. Nu sad han i en Stol udenfor Huset Dagen over.

Da han slog Øjnene op i Solskinnet — Ænderne snadrede ved Brønden — saa han Mikkel Thøgersen, han havde staaet der noget.

Kan du ikke komme dig? spurgte det gamle ulykkelige Menneske. Axel rystede ligegyldigt paa Hovedet og lukkede Øjnene. Længe efter da han saa op, stod Mikkel der endnu.

Det var bagende varmt og stille. Solen glittede i et Potteskaar paa Jorden.

Bien di svalmer, sagde en trohjærtig Bondestemme henne fra Krohusdøren. Der hang en Sværm Bier oppe i den snehvide Luft over Kaalgaarden, den stod tæt ved Solen som en kuglerund levende Sky; snart spændte den sig ud, snart tættedes den igen om sin mylrende Kærne, nu og da blev den helt usynlig i Solilden; der lød en hed Syden ned derfra.

Axel hørte Mikkel sige, at Kapslen havde været tom. Der var ingenting i den, Axel! Men Axel var ligeglad, Mens han levede, var det aldrig faldet ham ind at tvivle paa, han jo havde Dokumentet; nu han skulde dø bekymrede det ham ikke, at det var væk.

Vil du da tilgive mig? bad Mikkel i sin dybe Usselhed. Han plagede kun den døende, Axel rørte sig ikke. Siden bemærkede han, at Mikkel var gaaet.

Axel tænkte ustanseligt paa Inger nu. Havde de glemt ham? De kom ikke. Han havde jo ikke sendt noget Bud, men han troede i Stilhed, de skulde fundet ham alligevel. For noget siden vilde han ikke have set hende, men nu . . . hvorfor havde de ikke fundet ham? Mikkel havde dog kunnet finde ham! Hvorfor saa han

ingen af dem? Det græd i hans Bryst. Han sad ganske stille. Der var ingen Lindring, han kunde ikke en Gang gøre en Synkebevægelse for at hjælpe sit svidende Bryst. Hans Svælg var tørret ud.

* * *

Hen paa Eftermiddagen vaagnede Axel i Følelsen af Smærtefrihed!

Ja. Han blev saa taknemlig, at han rødmede. Smærterne blev ved ikke at være der! Han mærkede Forløsningen uafbrudt og kunde ikke bare sig for indre Lykke. Han holdt sig rolig i sin uendelige Mathed og opløstes vidunderlig smærtefrit. Nu og da hoppede Hjærtet tyst i Livet paa ham som et træt Barn, der fryder sig ved at komme i Seng og ler hulkende.

Hans Tanker var bleven saa klare, glemte Ting faldt ham ind; han mindedes før og nu i en Samtidighed, der ikke gjorde ondt. Erindringssmærten havde forladt ham. Det var ikke bittert at dø. Det er ikke saa haardt, siden man kan dø, inden man er død.

Axel erindrede Træk fra sin Barndom, da han havde været saa stolt, at haard Behandling, Prygl smagte ham bedre end Venlighed.

Den Kampesten laa der vel endnu, han en Gang havde klæbet til i over en Time, aa det var en Sten paa et Par tusinde Pund, som han i blind Vrede vilde kaste efter en anden Dreng; og da han ikke kunde rykke den ud af Jorden, blev han hængende paa den fastklamret med Hænder og Fødder som en rasende Myre. De maatte slide ham derfra. Hvor det var kort Tid siden.

Axel tænkte paa Tilfælde, da han havde nyst flere Gange i Træk. Axel mindedes en Skruptudse, der i Regn og Aftenmørke var krøben paa Maven gennem Nælderne som en Spejder. Han kom til at huske et luvslidt Sted paa Ærmet af en Trøje, han en Gang havde haft. Han døde, mens han kom lutter Smaating ihu, de glemte Smaating, der smærter som gloende Jærn; men Erindringens Grusomhed vår bleven et med den lykkelige Følelse af dens Ophør. Saaledes døde Axel levende. Som Sne, der smelter. Han levede sig ind i Døden. . .

Inger! O ho ho! Hun var langt borte, skønt han mindedes hende i Døden. Kære Inger, Farvel! Men det var ikke svært at dø.

* * *

Den Aften lavede Bønderne i Graabølle til Fest, det var Helgaften. Da Mørket, Sommerens nænsomme Skumring, begyndte at falde paa, slog Himlen ud i gult, og Græsset duggede. Det tunge grønne Korn hang som i Kager ud over de sunde Agre, der kom en gejl Lugt fra Grøden i alle de tusinde unge Aks. Nede i Engene ved Aaen brølede Køerne efter Malkepige. Langt borte paa Graabølle Hedebjærge stod et Punkt mod den miledybe Himmel, det var en Hyrdedreng, der søgte ovenud nu mod Aften.

Der var saa aftenligt stille og duftende svalt under Himlen, selve Skumringen syntes grøn, som var Luften en frugtbar Sø. Alle Lyde kom blødt til Øret. Ethvert Raab fra det fjærne lød som en Melding om Lykke der hvor det kom fra, det fik Lykkeklang undervejs under den algode Himmel. Det skulde jo ikke blive Nat, det var de lyse Nætters Tid.

Og da der nu var røgtet ind og fredeligt spist Nadver, samlede Godtfolk i Graabølle sig sammen paa Bygaden udenfor Kroen. Der lød Musik af en enkelt Violin, den sang som en menneskelig Stemme.

En og anden stillede sig hen nogle Minuter og saa til den fremmede, der sad udenfor Kroen;

de kunde blive enige om, at han nok saa grumme ringe ud.

Snart drog alle Byens Folk, gamle og unge, op til Kirken, hvor Gildet skulde staa. Spillemanden gik i Spidsen. Kun en gammel Kone blev i Kroen for den syges Skyld; hun satte sig i Døren med sin Rok og spandt Time ud og Time ind uden selv at gøre ringeste Støj.

Tider gik. Oppe fra Kirken kom nu og da en svag Bølge af Stemmers Lyd. Et Vindpust førte stigende Larm med sig derfra, Latter, Udbrud af de dansende.

Axel aabnede Øjnene, halvt henne som han var, og saa, at Natten var lys.

De sang oppe i Kirken. Det kunde høres, at de bankede Spundset ud af en Øltønde. De sang højt og overstadigt deroppe, som dansede de nu allesammen i Ring. Festen blev saa stormende, at den hørtes vidt ud i Landet.

Axel aabnede Øjnene endnu en Gang og saa den lyse Nat.

Himlen var som hvide Roser.

Langt ude, en Mil ude brændte en Glædesild paa en Høj.

Der fløj en tavs Fugl hurtigt forbi og videre ud i den svale Dæmring. Piletræet ved Brønden hældede sig stille med alle de milde, hvide

Blade i den lyse Nat. En spæd, askehvid Mølsværmer flakkede i Natluften. Himlen var taaget af Stjærnelys. Axel lukkede sine Øjne.

Og han fløj i oprejst Stilling i den lyse Nat og dalede ombord paa Lykkens Skib. De sejlede paa Havet under Maanens og Stjærnernes Lys. Og da de havde sejlet let og længe, kom de til Lykkens Land. Det lave Land, der har den forunderlige Sommer. Du mærker med lukkede Øjne den søde Lugt af Jordens Grønsvær, Landet er blødt og grønt som en frisk Seng i Havet, Fødeseng, Dødsseng. Himlen hvælver sig med Forkærlighed over det, Skyerne staar stille over det, Bølgerne rækker ind og klapper den lyse Strand. To blaa Have bejler til Kysterne, hvor Sandet er fint, og hvor den magre Græsbund er pikket med lutter runde, brogede Sten. I Landet er en Fjord, der aldrig glemmes, dér staar Solens Støtter. Landets Kyster og Øer viser sig med vidunderlig Ynde i Havet. Fjordene synger, og Sundene er som Porte ind til Overflødighedens Land. Her er alting dybt farvet, Jorden er grøn, grøn, og Himlen mødes med Havet i blaa Stemning. Det er den store Sommers Land, Dødens Land.

XIV.

Inden Mikkel Thøgersen fik Orlov og begav sig til Jerusalem, begyndte Kongens haarde Tid; Mikkel kom til at følge ham et Stykke, han var med den Nat, da Kongen rejste paa Lillebælt.

Kong Christiern fik Betalingen for sin Manddoms Arbejde nu; Stenene han havde slynget mod Himlen, begyndte at falde ned paa hans Hoved. Kongens Kraft hævnede sig.

Kraften hævner sig. Kraft og Tyngsel ledsager hinanden . . . tag ligestore Vægte i højre og venstre Haand, og hvis din højre Arm er den stærkeste, vil du føle Vægten tungest i den! Hvor der er flest Betingelser for at bære, har Tyngden flest Betingelser. Den svage Arm har let ved at lade falde.

Faldet er evigt paa Jorden, ethvert levende Væsen er skabt med Tunghed i sit System;

Mennesket, den oprejste, staar for Fald. Den stærke er en Trods mod Jorden.

Den stærkeste Mand føler Byrden, ja den stærkeste bærer, han har det tungest. Den stærke løfter Lykken, idet han staar paa den hulde, den gavmilde Jord; den stærke bærer Lidelsen og Smærten, han staar endda paa Jorden, den misundelige. Han alene kender til Lyst, han alene ved noget om Elendighed.

Men det er ogsaa den stærke, der skal lære, at Lykke og Smærte er et paa den fødende og dræbende Jord. Han skal lære, at Livet er Opløsning, og Opløsningen Livet. Han skal vide, at Livets Lyst er Opslidelse, at Følelsens Virksomhed er Følelsens Undergang, Kraftens Anvendelse er Kraftens Ophør. Den stærke sigter mod Himlen, en Dag skal der regne Sten paa hans Hoved.

Og for at den stærke kan gaa i sig selv og lære Forkrænkelighed, stiller Tvivlen sig ved hans Side. Kun den stærke faar at gøre med Tvivlen, thi den stammer fra Kraften, som falder. Den følger Styrken, fordi Styrken er Afmagtens Forudsætning.

Tvivlen, den gaar mellem Magt og Afmagt. Den er en troløs Mægler mellem Liv og Død, den staar skiftevis paa Parternes Ret,

og selv næres den af den lange, pinlige Proces, som den taber. Tvivlen viser Manden sit modbydelige Ansigt, den første Gang han forfejler sit Spring. Siden er den der med Processens Akter. Løven glemmer sin Kongelighed, naar den har forfejlet sit Spring, og mindes Giftslangen, der kryber paa Jorden.

Tvivlen er en Mindelse fra Jorden selv, den som frembringer og slaar ihjel, giver og tager, den som vil og vil ikke. Tvivlen er tristere end Døden, fordi den er personløs, et Ingenting, et Hul, og Døden helbreder, men Tvivlen er en Forgiftning, en uhelbredelig Døen for tidlig. Og Tvivlen den vokser, naar man vender sig imod den, man ser det stumme og frække Ansigt vokse. Tvivlen er den eneste Sygdom i Sjælen, der forværres gennem Erkendelse.

Se, Danskeren er en Tvivler, fordi Danmarks Historie er Historien om en stærk Stammes Undergang. Og da nu Tvivlen er den eneste Sygdom i Sjælen, der forværres gennem Erkendelse, saa er det Danskerens Skæbne, at netop det yderste, radikale Redningsmiddel slaar hans Haab ihjel for stedse.

Kong Christiern var kommen til det. De store Sorger indfandt sig. De havde længtes

efter hans Magt, hans Magt. Og nu var det deres Tid.

Kongen saa det uhyggelige Varsel.

Historien beretter kortelig om Kongens tungeste Nat. Det var den tiende Februar 1523, Tvivlens og Fortvivlelsens Nat; den stammede ned fra den syvende November 1520, da Kongens Kraft faldt. Ja, da Kongens Kraft ophørte, idet han anvendte den.

Kong Christiern havde faaet Opsigelsen i Ry, hans Stilling var yderlig svær. Men naar Kongens Sag stod saa redningsløst, saa var det, fordi det var hans eget kæmpemæssige Arbejde, der styrtede sammen om ham. Han havde erobret Sverig med det onde og knyttet det til sig ved Haardhed, det faldt ham nu lidenskabeligt fra; han havde regeret dygtigt og hensynsløst i Danmark, derfor stod de nu uforsonligt i Oprør. Den der slaar, faar.

Nu sidst havde Kongen søgt Forlig med Farbroderen, der efterstræbte Riget, han havde gjort besværlige Rejser frem og tilbage og om igen i Jylland, skrevet og underhandlet til ingen Nytte. Han var udslidt, hele hans Politik syntes haabløst strandet. Da tvivlede han.

Om Aftenen den tiende Februar opgav han sin Sag. Han gik ombord i Færgen for at

sejle over til Fyn. Øerne havde ikke svigtet Kongen, og hele Norge hang jo endnu ved ham; men som Sagerne stod, var han sig bevidst, at han opgav sin Sag, Danmarks Sag, naar han slap Underhandlingerne og forlod Jylland. Lillebælt var det Vand, Karon færger over.

Det var en raakold Aften, hverken mørk eller lys, det regnede ikke, men Luften var tyk af Fugt. Kongen gik i Færgen ved Høneborg Slot tilligemed en halv Snes af sine Mænd; det gik for sig i Stilhed, kun Indladningen af Hestene foraarsagede nogen Tummel. De øvrige af Kongens Følge blev paa Land for at komme efter næste Dag, de stod med Fakler inde paa Bredden, da Færgen gled ud paa det mørke Bælt.

Kongen sad bagest i Færgen, de kunde allesammen se hans Ansigt i Fakkellyset fra Stavnen, og de anede, hvorledes det stod til, ingen sagde et Ord. Men da de havde sejlet et Stykke, brød Kongen selv Tavsheden med en ganske dagligdags Bemærkning, han spurgte til Strømmen og Afdriften. Hans Stemme var saa fattet, den lød saa tonløst der paa den aabne Færge, at de der fulgte ham, berørtes unaturligt og bange, de tav.

Kongen vilde noget efter have Besked om en af Hestene, som var gaaet halt den Dag, Mikkel Thøgersen svarede saa vidtløftigt han kunde. Og de tav igen. Søen bugnede om Færgen, i Stavnen stod en Mand med en Fakkel, det var som om Bølgerne søgte Lyset. Af og til vendte alle Øjne sig mod Faklen for at se, om den holdt ved at brænde godt; de sad rundt om Rælingen med Ryggen ud mod Vandet. Tavsheden plagede dem, red dem alle.

Vi vil ikke have, at I holder Mund, sagde Kongen pludselig lavt og med noget af sit Væsens Farlighed i Røsten. Det er opsætsigt, tilføjede han saaret og vred.

Da rømmede de fleste af Mændene sig, samlede Tankerne og gav sig til at spørge hinanden ud om Prisen paa Harnisk, om hvor tit de havde været i Hamborg, og hvad de nu kunde sige. Men de talte som de syge, der snakker om Trækken fra Vinduet og mener Døden. Dog da de var kommen paa Gled, faldt Kongen i Ro. Stemmerne holdt hans Sind oppe som hos en Pige, der er kommen til at gaa alene i Skoven med en ukendt Mand; hun taler, taler, hun hører sin egen fattige Stemme i Skoven.

Færgekarlene roede sindigt, de sad i deres klamme Faareskindspelse og duvede over Aarerne; Kabudserne skyggede dem over Øjnene, de var saa forsete paa Kongen, deres Hundeøjne veg ikke fra ham. Hestene i Midten af Færgen holdt sig saa roligt som de kunde, men de snorkede jo noget betænkeligt ved Vandets Nærhed og skelede det hvide ud af Øjnene. Faklen lyste ujævnt ind i den grove, tjærede Baad; nu var Snakken almindelig ombord.

Og Kongen fik Ro til at gaa i sig selv. Saalænge Jyllands Kyst var at se, følte han sig nogenlunde rolig, derfra drog han! Han havde opgivet sin Sag. Alle de tusinde Enkeltheder og Forviklinger i hans knuste Regeringsplan gik endnu en Gang gennem hans Hoved. Han overskuede sin hele Stilling, drog Tiden sammen i et og beregnede Afstande, han vejede Muligheder og Genmuligheder, og idet han med en smærtende Anstrængelse saa Summen deraf, maatte han bøje sit Hoved og lade Sagen ligge.

Men da Faklerne inde paa Land var flammet hen og sunken af Syne, da Færgen laa paa det aabne Bælt, hvor Farten ikke sporedes, blev Kongen uvis. Og da han øjnede Lysene

i Middelfart, kom han til at tænke paa det Land, han havde forladt. Det var dog hans Rige, han saa som i et Syn Danmark, der er en Virkelighed i Havet, en Sum af Strækninger i alle Farver, et Land.

Det er i al Evighed sandt, at Danmark ligger mellem de to blaa Have, grønt om Sommeren, rustent om Høsten og hvidt under Vinterhimlen. De danske Strande viser sig vidunderligt vinkende, Agrene derinde runder sig fortroligt, de klædes med Korn og fælder Kornet igen. Solen staar i Vifter over Bakkerne ved Limfjorden, hvor Vestenvinden blæser hjemligt; Dagenes Veksel i Danmark er altid forskellig og altid den samme. De smaa Fjorde og Bifjorde gentager Danmark hundrede Gange, Øresund er som en Port ind til det endelige Land. Her rinder Aaerne ud mod Havet, Skovene gror i Havets Nærhed, du ser en Maage, du øjner en sættende Hare i Heden, Sol og Sorgfrihed, det er Danmark.

Og da nu Kongen havde forladt sit Land, forsaavidt han havde været helt henne i Visheden om, at han forlod det, saa blev Tanken paa Danmark saa stærk i hans Hjærte, at han ikke kunde forlade det.

Vend om! befalede Kongen pludselig o

rejste sig op i Færgen. Alle de, der var med ham, tav som med een Mund, Færgekarlene blev liggende stille paa Aarerne og stirrede. Kong Christiern gav dem Ordren igen i en utaalmodig og dog fredelig Tone. De lystrede og fik den tunge Færge vendt i Søen. Saa gik det snart ensformigt tilbage ud i Bæltet, Lysene i Middelfart svandt. Ingen dristede sig til at spørge Kongen om hans Mening, men de blev allesammen saa lettede, at de af den Grund tav. Indtil de huskede Kongens Befaling fra før og sørgede for at holde Snakken vedlige.

Kongens Mod tog hurtigt til, da han først var vendt om. Thi han vendte jo om til sine Kongeformaal, sit Livs Planer, og idet de steg op for ham, styrkedes han. I selve den Afgørelse, at han nu sejlede mod Jylland igen, var der jo en Fortrøstning om, at Vanskelighederne lod sig overvinde, han tænkte nu kun paa sine Planer. Han saa frem paa det enige Norden, forestillede sig Roligheden og den fuldstændige Anerkendelse, han skulde nyde i Rigernes Midte. Han bekræftede for sig selv de Foranstaltninger, han vilde træffe; han saa Lovene og Forbedringerne, han havde skabt, og erkendte dem gode. Han mindedes sin Plan om at stemme Handelens Næring fra

Lybæk og lede den ind over sine Lande; endnu en Gang gennemskuede han det urimelige og skadelige i Adelens Privilegier, han blev lys tilmode ved Tanken om Købstæderne, der skulde dyrkes i Vejret, og Bondestanden, som skulde have Frihed til at pløje Rigdom ud af Jorden. For sin indre Tanke saa han Stænderne i sit Rige som uhyre, milevide Planer eller Gulve, og han saa, hvorledes det ene uhyre Gulv skulde hæve sig, medens det andet sank, indtil de stod lige, ved et stadigt Tryk paa Vægtstangen i hans regerende Haand. Og saa . . .

Saa sad Kong Henrik paa Englands Trone. Med hvad Ret? England havde hørt til Danmark før. Der var gaaet danske Flaader den Vej i tidligere Tid, et enigt Norden kunde vel endnu en Gang vende Kløerne vesterpaa. Saa og saa mange Penge — naar Lov og Enighed og Handel og Jordbrug lokkede Guld sammen i Norden — saa og saa mange Skibe og Knægte . . . og hvad Storm og Vejr saa sagde, skulde danske Kanonkugler rende Panden i Dover Klint.

Kejser Carl i Tyskland var Kongens Svoger, ham kendte han, og han beundrede ham ikke. Kong Frants i Frankrig var ingen mærkeligt overlegen Mand heller. Nuvel, blev de end

siddende, hvor de sad, saa vilde Kongen dog nappes med dem om Rigerne i den ny Verden, som Columbus havde udstrakt under Evropa: Skibe, Skibe! Norden havde sin Part tilgode og skulde faa sin Part. Deraf flød Penge og ny Magt og nye Skibe, Skibe. Nordboen skulde komme langt, saa længe der var Verdener at erobre.

Ja. Men Kongens Tro svandt, da han fik Jylland at se igen. Der var ingen Lys paa Stranden, og Færgen gik tæt ind under Land, saa at Kysten og Høneborg Slot pludselig dukkede frem af den graa Nat. Landet derinde laa med spredte Rester af Tøsne, Krager og Alliker fløj skrigende op fra de nøgne Træer. Paa Slottet var alt slukt, Natten laa tung og klam overalt.

Synet af den faste Kyst ramte Kongen som et Slag. Han følte, hvor sandt det var, at Landet stod i Oprør. Det var ramme Alvor. Og da Stillingens Haabløshed allerede en Gang havde været ham indlysende nok, var Vejen kort til samme bitre Bekendelse igen. Der var Forestillinger, Erindringer nok, der kunde hjælpe til at nedslaa Kongen, Erfaringer fra alle de Aar, han havde staaet for Styret. Uendelig Møje, Skuffelser, daglig Udregning og Anspæn-

delse ti Aar igennem. Sverig havde han erobret to Gange med Sværdet, det havde kostet ham dyrt og uopretteligt i mange Henseender, og nu var han lige nær. Danmark havde han ofret sine Evner til det yderste, Nætter og Dage, de takkede ham for det med at afsætte ham som en utro Forvalter. Var der da noget at stille op med disse Folk, som ikke vilde? Paa hver Gaard i hans udstrakte Rige sad en Stædighed, i hver Mand havde han en Kortsynethed, som han skulde slaas med eller overliste. Alt for et Formaals Skyld, som ingen kunde se. Det var en ulige Kamp. De var mange om Forstokkethed, og han var ene om den kongelige Tanke. Det var en Kamp mod Skildpadder. Og nu de lavtboende og fortrykte, dem han vilde løfte, de saa ikke længere end til Øjeblikkets Nødtørft, de var nu gaaet ud af Hytterne fra Skagen til Vejle Fjord med deres Økser og Plejle, fordi han vilde lægge en Skat paa dem til Rigets Redning. Nej, der var ikke noget at stille op. Smaa Hoveder og haarde Halse overalt i Danmark, lukkede Hjærter og Lommer, Stivhed, Ildesindethed, Dumhed.

De havde fortøjet Færgen og skulde til at lægge Landgangen ud, da Kongen bød dem at

kaste los og sejle til Fyn igen. Hans Stemme var modløs, men da de ikke skyndte sig, for han op i rasende Vrede. Der blev dødsstille i Kongens Følge. Og medens de for anden Gang sejlede over til Fyn, faldt der ikke et Ord.

Da Kongen kom til Middelfart, forlod han øjeblikkeligt Færgen og gik op i det nærmeste Hus. Det var ud paa Natten, Folkene blev banket op, deres Forvirring var stor. Kongen forlangte Natteleje, og mens der blev gjort i Stand til ham, fik han Lys bragt ind og satte sig til at skrive. Han vilde nu gøre et sidste Forsøg og skrev til forskellige af Oprørsmændene. Thi den Lede ved Danmark og ved hele Stillingen, der havde grebet ham, da han saa Jyllands Kyst igen, den var han bleven lettet for i samme Stund, han besluttede og vendte om derfra. Da han nu havde skrevet disse Breve i Middelfart, blev han beroliget og i al Hemmelighed forhaabningsfuld.

Kongen spiste en Smule til Aften sammen med Ambrosius Bogbinder, der var med ham den Nat. De talte saa sammen i en Time, hidsigt, Kongen blev heftig, og Ambrosius glemte ogsaa sig selv. Han var mod al Underhandling og vilde bevæge Kongen til at samle

Hæren paa Øerne og gaa i Gang med at udrydde de jammerlige Hundesjæle i Landet. Ambrosius dirrede ved Tanken om det danske Pak.

Ja, ja, ja, sagde Kongen og gav ham Ret. Men han var adspredt i Blikket, hørte ikke efter. Lyset osede paa Bordet i den fremmede Smaaborgerstue. Det var over Midnat. Kongen gik til Vinduet og slog det op for at se efter Vejret; Natten var uforandret fugtig og skyet.

Ja, sagde Kongen og vendte sig fra Vinduet, han gik flere Gange rundt om sig selv. Saa stansede han og saa op, nikkede, det var afgjort. Ambrosius Bogbinder blev som forstenet.

Vi tager derover, det er vor Bestemmelse, sagde Kongen med dybt Mæle. En halv Time efter sejlede de.

Og Kongens Forsæt var uafvendeligt. Han tænkte sig langt frem i Jylland, var i Tanken til Hest ad Viborg til. For han havde nu besluttet sig til det tungeste, det vanskeligste af alt, til at slaa af! Ja, han vilde slaa af paa sin Ret for Endemaalets Skyld. Om han saa skulde vente, naar han blot foreløbigt fik Tag igen . . . han vilde samle Stænderne paa Viborg

Ting og love dem den Eftergivenhed, de forlangte.

Medens Færgen sled sig over, fyldtes Kongen mere og mere af denne Tanke. Og nu forstod han, hvad galt han havde gjort den Gang i Stokholm, da han slog til. Ikke nogen Synd, ingen Urigtighed, det maatte til . . . men det var dog urigtigt, forsaavidt som Følgerne blev saa store og fordærvelige. Han havde jo glemt at regne med sine Undersaaters Mening, der er en Virkelighed, selv om den er taabelig. Herefter skulde han visselig ogsaa regne med Smaafolks Hævngerrighed, Dumhed og Uvidenhed, ligesom man sigter over Maalet af Hensyn til Pilens Neddrift. Han vilde slaa af, gøre Indrømmelser! Kom han saa først igen til Magten, var der Lejlighed til at forkorte de gode Mænd, der vilde tage til af hans Indrømmelser; han oversaa saa løseligt et hundrede danske Hoveder, valgte dem ud, han vilde bøje sig for.

Men Kongen naaede ikke over Bæltet. Midtvejs ude blev han svag. Han følte sig ilde ved Hjærtet, angrebet af Træthed og Sindsbevægelser. Da de næsten havde naaet Jyllandskysten, gav han Ordre til at vende om, han vilde til Middelfart og sove i Ro Natten over idetmindste.

Saa sejlede han da mod Fyn. Ja det var ham, der sejlede fra det hele igen. Og da han nu var saa sønderknust, at han dirrede, saa nedtrykt og tillige rystet, blev han slaaet med Skræk over selve sin dødelige Raadvildhed. Han saa, hvorledes han der sejlede frem og tilbage, han saa, hvor umuligt det var for ham at træffe en Afgørelse til en af Siderne. Det var Tvivlen, der slog ind i ham selv, han opdagede den, og den forværredes. Det var nu ikke selve Sagen længere, hans Tvivl gjaldt, nej det var ham selv. Rigernes Skæbne, Hærenes Bevægelser, Krig og Modkrig, alt skrænkede sig ind til at blive Proçesser i Kongens Tanke, og han var sig det bevidst. Saaledes drog Tvivlen hans Kongelighed ned og levnede ikke andet af ham end et febersygt, raadvildt Menneske.

Og dog vendte Kong Christiern om, da han saa Lysene i Middelfart. For da han havde opdaget, at han tvivlede, blev han saa afblanket og slagen, saa bundløs udtømt for Haab, at han kom til en Slags Rolighed, en Fortvivlelse. Han blev sikker paa sin Tvivl, og det saa afgjort, at han paa en mærkelig omvendt Vis fattede Haab igen.

Imidlertid svandt hans Kræfter. Og da han nærmede sig Jylland, kom han til at indse, at han nu dog aldrig vilde blive Mand i Danmark

mere, siden Danmark havde gjort ham til en Tvivler. Han maatte forlade Landet, som man forlader en Kvinde, der har set ens Nederlag. Og han sejlede tilbage til Fyn, syg af Sorg og Smærte.

Men Færgen var ikke kommen over Midten af Bæltet, før Kongen droges mod Jylland, Danmark, som man drages mod en Kvinde, der har set ens Afmagt. For der hvor man havde sit Nederlag, maa man hente sin Oprejsning. Man kan sejre over al Jorden, men før man har sejret igen paa det Sted, hvor ens Nederlag er fra, før har man ikke faaet Oprejsning. Kongen lod vende og sejle ad Jylland til. Men han var træt og angst, han var saa elendig som et Menneske han blive.

Det var Kong Christierns Fortvivlelses Nat.

Den brød ham ned. Han sejlede frem og tilbage, indtil Dagen gryede. Da Solen kom, var han paa Fynssiden, og der blev han, fordi han tilfældigvis var der.

Nej men det var ikke tilfældigt. Og det var ikke Solens Opgang, der gjorde en Ende paa Kongens kvalfulde Tvivlraadighed. Nej det staar skrevet, at den, der tvivler, altid, altid skal ende med at undlade, han skal ende

med at lade den Sag falde, der er Genstand for hans Tvivl.

I Aaret 1523 kom der fire tyske Landsknægte ind til en jødisk Købmand i Amsterdam og præsenterede ham et Dokument, der var affattet paa hebraisk, en Fordring paa tredive tusinde Gylden. Fordringen var ægte nok, og Købmanden havde Pengene i Forvaring, men han gjorde gældende, at Pengene i Følge Papiret tilkom en vis Axel eller Absalon, Sønnesøn af Mendel Speyer, der havde sat Pengene hos ham.

Knægtene forklarede imidlertid, at de havde Dokumentet fra en Pige ved Navn Lucie, og hun havde faaet det af Ejermanden; de havde nu ladet det tyde og paastod, at Pengene tilfaldt Ihændehaveren af Dokumentet.

Da Købmanden ikke vilde udlevere Pengene, bragte de fire Knægte Sagen for Domstolene, som gav dem Ret, og de fik den store Sum udbetalt i de samme tredive tusind prægede Guldstykker, Mendel Speyer i sin Tid havde deponeret hos Købmanden.

Knægtene delte Pengene og rejste som rige Mænd mod hver sit Verdenshjørne.

Den ene købte sig, straks da han havde faaet sin Del af Skatten, et Studekøretøj for at fragte den, han kørte i Mag og blev slaaet ihjel samme Nat i en Landsby to Mil fra Amsterdam.

Den anden for til sit Hjemland ved Rinen og gravede alle Pengene ned der et Sted, han døde ensom og i største Usselhed uden at have brugt en Hvid.

Den tredie spillede sig til Bettelstaven i Turin otte Aar efter.

Den fjerde gik det ogsaa galt, han døde fra Rigdom, Fester og Fraadseri i sit syv og halvfemsindstyvende Aar.

Axel laa lykkelig død paa Graabølle Kirkegaard.

XV.

Men Inger hun var saa sorgfuld. Hun vred Hænderne og græd for sin Fæstemand Dag og Nat. Inger saa over Fjorden mod Himmerland hver Nat fra Vinduet i sit Kammer, naar hun græd. Det var de lyse Nætter, Himlen stod aaben Dag og Nat.

Inger, hun var saa sorgfuld. Det hørte Axel i sin Grav paa Graabølle Kirkegaard, da rejste han sit mødige Hoved i den vaade Jord og stod op. Der var saa blæsende aabent paa Kirkegaarden; inde mellem Gravene tuntede Helhesten, den rimmede langmodigt hen efter ham, men Axel vandrede gennem Laagen med Kisten paa sin Nakke.

Han gik ud over Heden ad Fjorden til, møjsommelig, møjsommelig, gennem den lyse Nat i Danmark. Himlen var hvid og gul, og

Jorden laa i Skumring. Fjorden lyste, Brinkerne ovre i Salling strakte sig trygt.

Ude paa Heden gik en død Mand i Ring, han stod stille og saa forgræmmet efter Axel, til han var af Syne med sin Kiste i Hulvejen, saa begyndte han igen at gaa rundt i sin Ensomhed.

Solen dukkede sig under Landet i Nord, hvor Himlen var gul. Blæsten gik med Dug og tung Blomstersved, alle Vækster sov og drømte svangert.

Axel kom til Hvalpsund og saa, hvor Bølgerne fulgte hverandre troligt derude, han gik uopholdeligt over og kom til Kvorne.

Han stod i sine Ligklæder for Ingers Kammerdør og bankede paa, han var saa forkommen.

Staa op Inger, luk mig ind.

Inger hun hørte det, men hun blev liggende noget og lyttede efter. Blæsten peb ganske sagte i Nøglehullet. Var det maaske kun den husvilde Vind, der bad derude? Da flyttede nogen sin Fod paa Dørstenen udenfor, da bankede det saa naadeligt.

Staa op Inger, luk mig ind.

Hun rejste sig under hede Taarer, hun kom ubændigt til at græde. Men da blev hun

bange og maatte tøve. Hun tænkte paa, om det nu mon ogsaa var Axel.

Kan du nævne Jesu Navn? spurgte hun grædende derindefra, saa lukker jeg op.

Ja jeg kan, svarede Axels Røst, han var hæs, ja jeg kan nævne Jesu Navn lige saa vel nu som før. I Jesu Navn, Inger, luk mig ind.

Hun aabnede rystende Døren og saa ham staa udenfor bøjet under den sorte Kiste i lange muldede Klæder, hun saa, at det godt nok var Axel.

Men da de var kommen til Sæde hos hinanden, havde Axel ingenting at sige, hvormed han kunde trøste og dæmpe. Inger græd af al sin Magt, hendes Mund stod aaben, Bevægelsen rystede hendes Hjærte. Inger græd længe og blindt, den uimodstaaelige Fryd i Sorgen vakte hendes Kraft, saa at hun næsten knustes.

* * *

Natten var stille, kun den blæsende Vind. Inger havde grædt, grædt, hun var saa lyksalig, og nu redte hun Axels Haar. Hun blev ved at græde, men hun græd gennem Latter. Axels Haar var koldt, hans Hoved var koldt som en Graasten paa Marken.

Du har Jord og Grus i Haaret, snakkede Inger lykkelig og forgrædt. Der sidder Smaasten paa Bagen af dine Hænder.

Axel vendte sine livløse Hænder og tænkte efter. Ja han havde ogsaa Jord i Munden.

Du er saa kold! udbrød Inger, og hendes Stemme blev raa af den Frysning, der rystede hende fra Hoved til Fod. Hun stillede sig tilfreds, græd og lo, hun hikkede. Hun redte saa saare, og Axel bøjede Panden imod sin Elskede.

Natten var stille, det gule Skær fra Nord stod paa Ruderne. Vinden lullede udenfor.

* * *

Sig mig, hvordan der er under den sorte Jord i Graven hos dig? spurgte Inger kærligt, fuld af Frygt og Omsorg. De sad saa godt sammen i den venlige Nat, i det hvide Kammer. Og hvorfor har du din Kiste med?

Min Kiste har jeg med, fordi jeg ellers kunde blive hjemløs, den er mit Hus, svarede Axel tro. I min Grav har jeg det godt. Jeg har det godt, naar du trøster dig, Inger. Naar du synger og er glad, da glemmer jeg. Jo min Kiste er fuld af Roser, jeg sover paa Roser i

Himmerigs Mørke. Det er vidunderligt at hvile i Jorden. Naar du traller i din Stue og er glad.

Da lad mig komme med dig! bad Inger under en Storm af Graad, da tag mig med ned i Jorden.

Naar du sørger og klager for mig, Inger, naar du græder, da løber min Kiste fuld af levret Blod! Der er forfærdeligt i Graven. Kære Inger, hvorfor længes du efter mig? De døde skal blive nede, hvorfor begræder du mig, jeg er død, hvorfor elsker du mig?

Det sagde Axel taalmodigt og med Styrke som et Sigende, han kunde. Han var bleven over al Forstand klog, Axel, han var rusten i Mælet af en uigenkaldelig Erfaring.

* * *

Skal du saa ikke kysse mig? hviskede hun knap hørligt, hun nærmede sig i Skælven. Han rørte sig ikke. Da vilde hun varme ham, hun lagde sit Hjærte til hans for at varme ham, hun prøvede at vise ham Ømhed. Men han var ikke levende. Hun kaldte ham forknyt ved Navn, i den Tro at han var faldet hen. Men han laa vaagen. Ja han laa vaagen.

Og Natten gik.

Nu galer Hanen ad Dag, sagde Axel. Inger vilde ikke slippe ham.

Nu bliver Himlen hvid, alle Lig søger Jorden, sagde Axel og fik Uro paa sig. Men Inger lagde sit Hoved ved hans døde Hjærte.

Nu bliver Ruderne røde, Solen kommer snart, stammede Axel klangløst, nu maa jeg tilbage til Jorden.

Men da Axel var gaaet, blev Inger saa fortvivlet, at hun glemte hans Bud, hun gik hændervridende efter ham og indhentede ham nede i den mørke Skov. Hun fulgte ham og græd for hvert Skridt, til de kom ud af Skoven ved den aabne Strand. Da saa hun, at Axel falmede. Der drev Blod og Vand af hans Mund.

Tag mig med, bad hun vild af Sorg og Gru, og han tog hende med over Sundet, hvis Bølger lysnede. Det tændte i Østen, mens de gik over Heden.

Og da de stod paa Kirkegaarden, da randt Solen. Inger saa i den skærende Dagning, at Axels Øjne opløstes, hans Kinder svandt fra Benet. Hans blottede Fødder, som han stod paa, havde lidt gyseligt af Jorden.

Nu græder du saa aldrig mere for mig!

sagde Axel til sin Allerkæreste, forvaaget og med Kulde i sin Røst.

Græd ikke tiere for mig! bad og befalede han. Men hun kunde ikke slippe ham.

Axel lo saa stille.

Han stod lidt der i sin Sønderknuselse, i sin Myndighed.

Se op til Himlen, sagde han og lo uendelig mildt, ja og længselsfuldt, han var udtømt af Træthed og Længsel efter Jorden. Ser du, hvor gladeligt Natten den gaar!

Inger saa i Vejret efter de blegede Stjærner. Og den døde Mand slap i Jorden. Hun saa ham ikke mere.

VINTEREN

JOHANNES V. JENSEN

VINTEREN

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET: ERNST BOJESEN
1901

OPLAG 1250 EKSPL.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

I.

En gammel Mand med Pilgrimenes Hætte over Hovedet og en Muslingskal hængende i en Snor om Halsen naaede op paa Bakkerne søndenfor Graabølle; han foldede Armene om sin Stav og blev staaende lidt, saa ud over Dalen, Fjordarmen og de lave Høje. Det var Mikkel Thøgersen.

Han kom igen hjem. Egnen var uforandret men lavere, syntes han. Det var i September, Solen skinnede køligt. Spurve og Stære fløj i Flokke om Kornstakkene i Byen ovre paa den anden Side Dalen. Nede ved Aaens Udløb laa Mikkels Fødested. Han saa, at der var bygget et stort nyt Hus dernede foruden de gamle. Og der laa Agre, som ikke havde været opdyrket før, helt op mod Brinkerne. Mon Niels er levende? tænkte Mikkel.

Jo Niels levede endnu, men han var en

aldrende Mand. Det traf sig, at Niels var alene i Stuen, da Mikkel kom, han sad for Bordenden, søvnig og med Halm og Avner i det graa Haar, han var lige staaet op af sin Middagssøvn. Fluerne mylrede paa Kanten af Ølstoben og fløj surrende i Vejret ved Mikkels Komme.

Da Niels saa sin Broder i hellige Klæder, korsede han sig i Stilhed. Han blev langsomt overrasket og lidt efter lidt glad. Mikkel satte sig stille, de talte smaat af Hensyn til Roen i Huset.

Drengene er henne og sove, sagde Niels. Velkommen, Broder! Er du træt, ja det maa du være — er du ikke tørstig? De skammelige Fluer! Bi lidt.

Niels tappede friskt Øl og satte sig igen til at snakke. Han blev saa inderlig glad, Spørgsmaal og Udbrud vekslede i hans Mund paa den sære stive Maade, der altid havde været ham egen. Han var forresten livligere i Blikket og meget friere end den Niels, Mikkel huskede fra Fortiden; men han havde jo ogsaa været selvstændig Mand paa Stedet nu i mange Aar.

Ja den gamle er jo henne, din og min Fader, udbrød Niels med lav Stemme, da han kom i Tanker om det. Ikke mange Uger efter at du havde været hjemme og set ham, saa

kunde vi bære ham ud. Det er vel tolv Aar siden nu. Ja han var gammel.

Mikkel tav. Fluerne summede og løb paa det skurede Bord.

Jeg havde knap tænkt, du skulde komme indom vor Dør mere, lo Niels og undgik Mikkels Blik. Men pludselig saa han grebet paa Broderen: Vi to bliver ogsaa gamle.

Mikkel vendte i Tanker Ansigtet opad og nikkede.

Niels snakkede om andre Ting, han var efterhaanden bleven oplivet. Han rejste sig.

Jamen du er kommen, Mikkel! sagde han. Det skal være en Mindedag. Jeg faar kalde paa de andre.

Niels stod udenfor Døren paa Stenbroen og raabte med lystig Stemme paa sine Sønner, tre Navne: Anders, Thøger og Jens. Mikkel sad inde i Stuen og saa sig om og flyttede paa sine mødige Ben. Ja, jo, sang det ude i Laden fra Niels' Sønner, der blev vækket saa brat. Den ene af dem hujede længe i Halvsøvne, som blev han grueligt forskrækket, og Mikkel hørte Niels smaale ude paa Stenbroen. I det samme gik Døren til Frammerset op, og Niels' Kone kom ind. Sønnerne viste sig en

efter en, hver med et stort Blik til Pilgrimen paa Bænken. Det var voksne Karle alle tre.

Se jeres Farbroder! sagde Niels fornøjet. Mikkel forskede i de unge Ansigter og genfandt Slægtens Træk i dem alle.

Der kom Mad paa Bordet, og medens Mikkel spiste, sad hele Familjen rundt om ham. Niels saa med Iver paa den hjemkomne og glædede sig ved hans Appetit, Konen og Sønnerne holdt sig sømmeligt tilbage og tav, men de betragtede Mikkel uafbrudt med mægtig og velment Nysgerrighed. Mikkel spiste og svarede paa alt, hvad Niels spurgte om.

Og den store Musling, hvad betyder den?

Den er fra Jerusalem, sagde Mikkel. Vi spiste af den, hvad Folk vilde give os paa Vejen.

Naa se saadan. Niels tav og tænkte sig om. Han saa med ét sky og hjærteligt til Broderen, vilde spørge om en Ting men opgav det, idet han bøjede sig for noget, han ikke forstod. Han sad lidt i Tanker.

Naa ja. Ja du bliver vel ved os nu en bitte Tid. Du skal fortælle os mange Ting, som har set noget.

Niels saa stift frem for sig. Pludselig satte han sig haardt med Ryggen imod Væggen:

Her er ellers noget paa Færde, her paa Egnen, sagde han med sænket Røst, mon du ikke skulde have spurgt noget?

Mikkel saa op fra Maden og rystede paa Hovedet. Men Niels lod ham ved sin Mine forstaa, at det skulde de siden snakke om. De andre vidste, hvad Niels rørte ved, hans Kone saa hurtigt ned med et Udtryk af Frygt, Thøger den ældste Søn blev tæt og vaagen i Trækkene som en Mand paa Spring.

Om Eftermiddagen var Mikkel og Niels ude omkring og se paa Gaarden. Niels smeddede nu ikke meget længere, han havde købt Jord og dyrket op og sad i en stor Landbedrift. Elkærgaarden, som den blev kaldt, var en af de største Ejendomme ved Aaen. En Gang, da de stod stille oppe i Marken, blev Niels pludselig sært urolig men fattede sig samtidigt. Han tog et Straa op mellem Stubbene og talte med en Stilfærdighed, der opskræmmede Mikkel:

Vi er ved og skal have Krig, sagde han. Han holdt inde og stødte Luften et Par Gange ud af Næsen. Saa fortsatte han ganske jævnt:

Ja du kender vel ikke meget til Stillingen, siden du har været saa længe udenlands. Jo, vi skal have Krig, vi andre her paa Egnen, og nu skal du høre . . .

Hermed gjorde Niels Rede for, hvordan det stod. Ufreden i Landet havde varet for længe. Herremændene holdt Kongen indespærret paa Sønderborg, Kong Christiern, men nu vilde Bønderne i hele Landet have ham ud igen. De vilde tage sig selv til Rette, Vendelboerne havde længe været bestemt paa det, og i Salling var Bønderne ogsaa begyndt at samle sig.

Men vi andre Himmerlændere vil ikke klatte ebag, erklærede Niels, idet han beherskede sig næsten over Evne. Vi har begyndt at skærpe Økserne.

Niels for sig med Haanden over Øjnene, der var bleven hede, og rømmede sig med Voldsomhed.

Kom her, følg med mig, skal du se!

Niels gik i Forvejen hjemad og førte Mikkel ind i den lille Smedje, hvor alt var uforandret som i Thøgers Dage.

Vi har haft meget at bestille i det sidste, hviskede Niels. Men baade Anders og Thøger er dygtige til Hammeren. Vi har skæftet mange Høleer for Folk. Vi har ogsaa faaet Stunder til at sørge for os selv, her skal du se!

Niels hentede en stor nysmeddet Økse frem fra Hjørnet. Bladet spillede endnu i Regnbuens Farver efter Glødningen.

Vi har gjort mange af det Slav, sagde Niels dæmpet. Han rakte ind efter en anden.

Se den her er min egen, kan du kende den? Ja jeg har lagt nyt Staal i den.

Mikkel kendte Øksen, det havde været hans Faders, saa længe han huskede.

Den vilde den gamle ikke skille sig ved, sagde Niels. For den blev taget af Haanden paa vor Bedstefader, da han laa død paa Aagaard Mark i Han Herred. Det er tre og halvfemsindstyve Aar siden. Da var det, Bønderfolk krigede og blev slaaet fordærvet. Det skal vi ikke glemme nu.

Anders, Thøger, Jens! kaldte Niels med usædvanlig Myndighed. Og de tre lange Karle stillede næsten i samme Øjeblik. Da rejste Niels sit uanseelige Hoved og lagde Haanden paa den fædrene Økse. Sønnerne stod rundt om ham og saa ham spændt ind i Ansigtet. Han sagde ingenting, men de forstod ham.

Mikkel slog Øjnene ned. Han vilde ikke se paa Broderen med Krigerhjærtet. Det klædte ham ikke. Og dog følte Mikkel sig bitterligt beskæmmet. Men han mindedes Faderen, der havde været en fornemmere Mand.

I de følgende Dage kom der mange Folk til Niels Elkær med et eller andet Værktøj, der

skulde gøres om til et Vaaben. Der blev talt meget, undertiden hidsigt, men i Reglen stille og indeklemt om de forestaaende Ting; Mikkel fik Indtryk af, at Niels havde en hel Del at sige mellem Egnens Folk. Dog var det en anden Mand oppe i Graabølle ved Navn Søren Brok, der var den vedtagne Fører. Gamle Thøger kunde ikke bleven andet end første Mand, havde det været i hans Dage.

Tiderne blev hurtigt urolige. Snart hver Dag saa man en eller anden Rytter flyve paa Landevejen, og man mødte ofte Bønderfolk, som slet ikke var kendt. Saaledes trak Tiden hen, til September Maaned var gaaet.

Vi kunde jo let skaffe dig nogle andre Klæder, sagde Niels en Dag til Mikkel, idet han busede ud med, hvad han længe havde gaaet med. Mikkel smilede.

Hvis du vilde gaa fælles med os. Niels stod og holdt et helt færdigt Sæt Tøj frem imod ham.

Men Mikkel rystede paa Hovedet. Og da han i samme Anledning tænkte sig om, følte han, at han var bleven gammel.

Nej Niels, sagde han alvorlig. Nej, jeg har været i Slag nok i mine Dage, selv om det var paa Steder, hvor jeg ikke havde noget

at gøre. Men nu er jeg træt. Der er voksne Folk nu, som var spæde Børn, da jeg begyndte at tjene som Soldat. Nej, skal jeg gøre Kongen nogen Gavn, da bliver det paa en anden Led. Men du kan lade mig blive her og se, hvordan det gaar.

Niels nikkede skuffet men overbevist.

Nu fulgte et Par meget stille Dage. Alt var rede, og man ventede kun. Det var for alle, som maatte Krigen begynde udenfra. Ingen var rigtig klar over, hvordan det vilde komme. Niels vandkæmmede sit tynde, jærngraa Haar hver Dag som til Højtid. Der blev ikke bestilt mere paa Gaarden end nødvendigt. Sønnerne var fra By det meste af Tiden, de holdt til oppe i Graabølle ved de andre unge Karle. Niels' Kone bandt Hoser, hun sad Dagen lang som et Menneske, der knap aander, ret op og ned paa Bænken.

I disse Par Dage talte Niels og Mikkel meget sammen om Faderen. Niels gik fra og til og puslede paa Gaarden og fordybede sig i Erindringer om den gamle. Mikkel fulgte ved Siden af i sin hvide Pilgrimskittel og hørte alle Smaatrækkene fra den fremfarne Tid. Niels fortalte levende, naar han kom i Aande, med et eget sagte Lune, og hvert nok saa lille Fra-

sagn nærede Mikkels Fantasi. Selv talte han næsten aldrig.

Saa den sidste Dag berettede Niels noget, han aabenbart havde opsat saa længe som muligt, fordi det angik Mikkel personligt. For godt to Aar siden var der kommen et sært Par ovre fra Salling, og de havde spurgt efter Mikkel. Den ene var en halvgammel, noget Korn forfalden Spillemand, der hed Jakob, den anden var en døvstum Pige, som han havde med sig. Hun var en sær sygelig bitte en. Jakob fortalte, at han havde taget hende til sig, for det ingen anden vilde have hende. Hun var Datter af en Pige, der hed Inger, og saa af en vistnok fornem Mand. Han havde hedt Axel og var bleven slaaet ihjel, han skulde nok ligge paa Graabølle Kirkegaard. Nu vilde Jakob hjælpe den lille Pige til at finde sin Slægt, for at de kunde tage sig af hende. Men hvorfor de nu spurgte efter Mikkel, det var fordi . . .

Her afbrød Niels Fortællingen og saa paa Broderen som for at forberede ham.

Ja Ane Mette er jo død, sagde han varligt.

Mikkel rørte sig ikke. Det var et Slag for ham. Men det var som havde han ventet det i hundrede Aar, det gjorde ikke ondt. Han

havde vidst det, eller hans Sind var selv dødt paa det Sted.

Jo, fortsatte Niels omsider, og det er længe siden. Hun har været død nu i flere Aar. Men nu synes jeg, jeg vil sige dig, hvad den Spillemand kom efter. Han forklarede, at Pigen, der hed Inger, nok var dit Barn med Ane Mette. Saa du er Bedstefader til den bitte Pige, Jakob havde med. Han kaldte hende Ide. De var her nogle Dage, saa rejste de, jeg ved ikke hvorhen.

Niels tav og lod Mikkel summe sig. Og da Mikkel ikke ytrede noget, fortalte han videre:

Se Sagen var vist den, at Steffen i Kvorne aldrig kunde lide Inger, Stedatteren, skønt han jo ellers udstyrede hende redelig, som en Fader vilde gjort. Det gik hende meget elendig; Manden hun fik — som Folk knap vidste hvem var — kom af Dage, ja han gjorde nok saa . . .

Niels tav og snusede flere Gange, inden han kunde fortsætte:

Næsten inden de havde faaet hinanden, og selv døde hun i Barselseng. Da var det Ide blev født. Men da Ane Mette nu ogsaa døde, vilde Steffen ikke længere sørge for hendes

Familje ved Siden af. Saa var det, Jakob Spillemand tog sig af Ide.

Niels tav.

Vi kan ellers vente at se Steffen med alle sine Sønner, naar det nu begynder, oplyste Niels lidt efter i en anden Tankegang. Han fik seks Drenge med Ane Mette, foruden nogle Tøser, store Pløger allesammen og jævngamle med mine.

Det var ude paa Agrene, Niels fortalte dette. Mørket faldt paa. Nu tav de meget længe begge to. Mikkel gik med Hovedet skjult i Hætten. Niels var inde paa Marken og flytte et Par Faar. Da han kom tilbage igen, stod han stille ved Siden af Mikkel og vilde sige noget men kunde ikke.

Hvad vil du sige, Niels? spurgte Mikkel syngende.

Jeg har hørt en Ting fortælle, stammede Niels med stort Besvær. Hvis det er sandt — ja eller det kan være mig ligemeget. Men jeg vil snakke om det, da det maaske kan hænde, vi bliver skilt. Folk i Graabølle har fortalt, at det var dig, der slog ham den Axel ihjel — din egen Svigersøn paa den Maade — for at tage hans Penge. Du var i alt Fald paa Egnen

i de Dage, men jeg saa dig ikke, du kom ikke ind til vort. Er det sandt, Mikkel?

Ja, svarede Mikkel med den Ro og Trods, som Niels kendte fra gammel Tid, og som han nu ogsaa straks bøjede sig for.

Saa har du haft din Aarsag, sagde han dæmpet og lettet. Det vil jeg ikke forske i. Men du skulde ikke gaaet min Dør forbi. Der er meget, som mig og mine Lige ikke kan sætte sig ind i. Lad os gaa hjem og se til Konens Nadver.

Da de stod udenfor det mørke Hus, hviskede Niels hastigt:

Skulde du leve efter mig, Mikkel, saa kunde du jo holde et Øje med hvad her er.

Ja, svarede Mikkel med en forkommen Røst. De gik ind.

II.

Samme Nat saa Folkene i Graabølle Herregaardene brænde ovre i Salling.

Men endnu vidste de ikke, hvordan de for deres eget Vedkommende skulde gribe Tingen an. Ved Midnatstid saa de Fakler bevæge sig paa Fjorden, og en Time efter landede tre store Pramme med bevæbnede Sallingboere ved Hvalpsund. De sprang fra Borde med høje Hvæl, de lo og sang, mange af dem var ikke fri for at være beskænkede. Men da Himmerlandsbønderne hørte jævne Folk af deres eget Slags vrinske og bøle som løse Dyr, begyndte Blodet ogsaa at suse i deres Hoved.

Der blev en Stimen og et Spektakel i Mørket paa Strandbredden. Steffen i Kvorne, der førte Sallingboerne, raadførte sig med Søren Brok, og da først ingen rigtig vidste, hvordan det gik

til, bevægede hele Massen sig. Begge de forenede Flokke rykkede ind i Landet.

Mikkel blev hjemme ved Gaarden. Foruden ham var der kun Niels' Kone, men hun gik grædende i sin Seng. Mikkel tog Stade oppe paa Højen. De fire Ildebrande ovre i Salling steg og sank. Men et af Stederne var Baalet paa sit højeste, Brandskæret slog undertiden helt over Fjorden, Mikkel saa de hvide Gavle, der vendte mod Vest oppe i Graabølle, lysne og glane mod Branden. Ellers var Natten stille. Men der var opstaaet en Grumhed i Naturen, det røde Skær paa Vandet og i Skyen var saa foruroligende. I denne Nat vilde mangen blodig Vrangside blive vendt udad.

Al Lyd fra Flokken var forstummet. Men Mikkel havde stadig paa Følelsen, hvor langt de var kommen. Og da der var gaaet henved en Time, vidste han, de nærmede sig Moholm. Han lyttede skarpt i Retning mod Gaarden men sporede ikke en Lyd. Ti Minutter efter skelnede han en blodrød Funke paa det Sted i Mørket, hvor Gaarden laa. Det tændte hurtigt, en høj bugtet Flamme slog i Vejret. Snart saa han den skære Ild springe ud af Vinduerne, Gaarden blev synlig i Blusset fra sig selv,

Røgen vældede tyk og gulgrøn op i Natten. Men stadig hørtes ikke en Lyd.

Da satte Mikkel sig ned. Og Tiden blev ham lang. Noget efter følte han sig søvnig, han gik ned i Stuen og lagde sig paa Bænken. Det var Daggry, da han vaagnede. Niels' Kone laa endnu og græd inde under Dynen. Mikkel gik op paa Højen og saa, at Moholm var saa omtrentlig brændt ned. Det røgte stærkt fra Grunden, og der stod ligesom en kobberød Glorie om hele Ruinen, sorte og sprængte Murrester dukkede nu og da frem af Dampen. Det var i de stille Minutter før Solopgang. Røgen laa over hele Aalejet og Dalen, den drev langsomt vesterpaa. Da Mikkel sporede Brandlugten, fik han Følelsen af den svidende Hede, der havde været, hans Hjærte begyndte at banke.

Men idet han nu vendte sig, saa han en ny vild Brand lidt længere nord paa. Det maatte være Herregaarden Stenerslev. Luerne slog hvide og næsten usynlige op i Morgengryet — splitternøgen Ild — og Røgen pulsede som et drejende Hjul højt op i Luften over Stedet.

Nu stod Solen op. Mikkel hørte Fiskene snappe efter Fluer nede i Aaen.

En halv Time efter kom Jens, Niels' yngste

Søn, hjem. Mikkel saa ham komme rendende langt borte paa Agrene og blive ved at rende uafbrudt. Hans Læber var saa tørre, at han ikke kunde samle dem om Tænderne, og hans Bryst gik som en Bælg, da han naaede Gaarden, han styrtede hen til Kelden og drak af selve Truget. Da han saa op, bemærkede Mikkel i hans Øjne, at han havde set Blod og var bleven ustyrlig.

Hvor er din Fader? spurgte Mikkel barsk.

Han er reddet, svarede Jens. Det skulde jeg sige til min Moder.

Knøsen var forstyrret. Mikkel kunde ingen fornuftig Besked faa af ham. Jens begravede Ansigtet i Keldtruget igen.

Nu kan du passe paa din Moder, sagde Mikkel skændende, og dermed begav han sig hurtigt langs Aaen ad Moholm til.

Bønderne havde forladt Gaarden, da han kom dertil. Kun en halv Snes Stykker gik temmelig roligt og syslede med Løsøret, der var bleven bjærget ud af de brændende Bygninger. Mikkel kendte en af dem, der var fra Egnen, og spurgte ham om Besked. Og Manden svarede ham med stor Sorgløshed. Jo de havde brændt Gaarden, som han kunde se, det havde ikke været nogen lang Forestilling. Nu

var alle de andre henne og gøre Ild op paa Stenerslev. Naar de kom igen, skulde der Spise og Drikke til'en. Manden pegede paa en Dynge Kødvarer og Tønder, der var bleven slæbt ud. Varmen var utaalelig i Nærheden af den gloende Tomt.

Var der ingen, der forsvarede sig? spurgte Mikkel.

Jo, rigtignok. Herremanden havde længe hørt Nys om Stillingen og holdt mange Folk paa Gaarden. Men Kampen stod ikke længe paa, Bønderne var meget de fleste, og de kunde jo gaa lige ind i Gaarden, da den ikke var befæstet. Otte Iversen og en af hans Sønner blev straks slaaet ihjel tilligemed en Hoben af Karlene. Herremandens øvrige Familje havde faaet Held til at rømme. Bønderne mistede en halv Snes Mand, og mange blev skamferet. Steffen i Kvorne blev skudt, straks da de rendte paa Gaarden.

Mikkel saa sig om. En af Mændene gik og samlede Bly op, der var smeltet ned fra Taget og størknet i Græsset; det var hedt endnu, og han bandte og blæste paa Fingrene. De andre havde ogsaa travlt med at samle og værne om Stumperne af Gaarden, de lige havde brændt.

Hvor har I gjort af Ligene? spurgte Mikkel.

De ligger inde i Kaalgaarden, oplyste en af Mændene let. Vi skal vel have dem kastet hen, naar Søren Brok kommer tilbage.

Mikkel gik ind i Haven langs den rygende hede Mur og saa en Snes menneskelige Legemer ligge udstrakt paa Rad i Græsset under Abildtræerne. De var lagt til Rette med Omtanke, Bønderne for sig og Herremanden og hans Folk for sig. Mikkel kendte ingen af Bønderne uden Steffen i Kvorne. Det var en meget før Mand, han havde Sølvknapper i Vesten, han laa yderst i Rækken. Faa Skridt fra ham laa Otte Iversen med sin unge Søn lagt tæt op til sig, Hovedet var sønderslaaet paa dem begge to. Da Mikkel saa sin Uven fra gamle Dage, krympede Hjærtet sig i hans Bryst. Han følte, hvor alt var svundet tilligemed Tiderne, der var nu ingenting igen. Han satte sig ned i Græsset mellem Steffen og Otte Iversen. Ja de var døde, de laa med blussende Saar. Den svære Bondemand laa med Hagen presset ned i sin Hals, Maven var falden sammen til den ene Side; der var en, der havde lukket hans Øjne. Men Otte Iversen laa med vidt opspilede Øjenlaag og med visne Øjenstene. Otte Iversen var skaldet, og hans

Skæg var hvidt. Trækkene, som Livet havde furet, udtrykte bitter Misnøje i Døden. Ved Siden af ham og ind under hans døde Arm laa en Søn af ham, hvis Pande og Haar var en knust Masse; han havde et lille Overskæg, ligesom Otte Iversen havde haft i sine unge Dage.

Her er vi nu alle tre, Ane Mette, tænkte Mikkel. Hans Mund aabnede sig, uden at der kom nogen Lyd, som paa en Fisk, der kvæles i Græsset. Nu er vi samlet — den du holdt af, og den der holdt af dig, og den du blev gift med. Ane Mette, her er dine Mænd!

III.

Sent om Aftenen kom Niels hjem tilligemed Thøger og Anders. De var i et Støv og Skidt over det hele, og Niels, som jo ikke var ung mere, kunde næppe slæbe sig frem. Foruden Moholm og Stenerslev havde de været med til at brænde endnu en Herregaard længere østerpaa. Men Niels var uglad over det altsammen. Han smed sig paa Bænken og gav Mikkel Beretning.

Jeg lider det ikke, sagde han nedslaaet. Vi kunde have sparet Moholm, havde det ikke været for Sallingboernes Skyld. De siger, det var Folk fra Himmerland, der var de første til at begynde ovre i Salling. Naa, vor Herremand var endelig ikke bedre værd, men jeg syntes alligevel, han var sagesløs Mand, da de slog ham. Der fik Steffen Ende! Aa vi for grusselig frem, og jeg ved knap, hvem jeg har

lagt til med Øksen og hvem ikke. Herremanden paa Stenerslev skraalede som en Gris, da de tog Livet af ham. Men nu har vi begyndt, det kan ikke modbevises, og nu faar vi blive ved. Imorgen gaar vi nord paa og samles med Vendelboerne. Ja. Men jeg troede Krig var noget andet, tilvisse jeg gjorde.

Næste Dag rejste de, og Mikkel tog med. Jens blev hjemme ved Moderen og Gaarden. De vilde vist faa det fredeligt nok, mente Niels, da Herremændene rundt omkring var slaaet ihjel — saa det var maaske godt nok, de havde gjort det.

Saaledes lettede nu Bønderne over hele Jylland. Tiden var af Lave. Der gik fjorten Dage, og Flokkene rejste hertil og dertil, brændte og svirede og vidste snart hverken ud eller ind. Det er saa sin Sag, naar Bønderfolk bliver rykket væk fra deres Sted og slynget ud paa det vilde. Saalænge de kender hverandre, er der en Slags Sammenhold, men Folk fra to forskellige Herreder er allerede halve Fjender. Saa forenes to Flokke under en Fører, og ham har i alt Fald den ene Flok ingen Tillid til, saa bliver de mange Førere selv uenige. Det var en Fører fra først af de manglede. Da Flokkene fra hele Nordjylland

havde samlet sig, tog Skipper Klement Kommandoen over dem. Der var seks tusind Mand med næsten lige saa mange Slags Vaaben, da de stod samlet ved Svenstrup By. Her mødtes de med Adelsmændene. De talte kun seks hundrede, men saa var de til Hest og i Harnisk. Bønderne fik Sejr.

Mikkel Thøgersen stod paa en Bakke den Oktobermorgen og saa, hvor galt Herremændene kom afsted. De to Hære nærmede sig hinanden ved Solopgang. De fyldte ellers ikke meget i Omgivelserne. Det var kun som to ulige store, mørke Pletter, der skred mod hinanden i det milevide Land og under den store Himmel. Naturen selv var udeltagende, det var en graa Morgen, Jorden var kold efter Regn. Mikkel saa ud over de lavt svungne Bakker og tænkte paa, at Landet alene varer, medens Slægterne skrider hen over det som Skygger af Skyer.

Saa begyndte de at tørne sammen. Men Adelsmændene var for faa. Mikkel kunde paa lang Afstand se, hvor Bønderne i Flokkevis samlede sig om hver enkelt Rytter og bogstavelig talt plejlede ham af Sadlen. Det var sigtbart Vejr, Mikkel saa, hvor Støvet røg af Herremændenes Tøj under Harnisket, naar

Bønderne bankede løs paa dem. Engang imellem bar Vinden Gnyet op paa Bakken, hvor Mikkel stod, han hørte det skratte, naar Økserne traf Rytternes Skinner og Skæl. Men Herremændene slagtede ogsaa svært ind paa Bønderne, inden de gav sig fortabt. Fægtningen spredte sig mere og mere, den sparsomme Bøsseskydning var helt hørt op. Naar en Herremand blev overvældet og tærsket i Bunde, var der ligesaa tykt med Bønder omkring ham og ovenpaa ham som Fluer paa et Stykke Sukker. Mange begyndte at vende Hestene og tænke paa at komme i Ly.

Neden for Bakken, hvor Mikkel stod, gik en Karl og pløjede. Han ikke saa meget som stansede Øgene, mens Slaget stod paa. Han kunde mageligt passe Ploven og se til paa en Gang.

Omsider opgav Herremændene Striden, som man kunde vente, de maatte, og flygtede i Trav og Galop sønderpaa ned i Landet. De havde stolet for meget paa deres Værdighed denne Gang og havde ikke husket paa, at alle er lige for Øksen. Der kom mange Herremænd af med Livet i den Træfning.

Men det var sidste Gang de danske Bønder leverede et Slag med Ret til at slaas. For det

blev sidste Gang de sejrede. To Maaneder efter satte de deres Ret overstyr og blev dømt Oprørere, fordi de tabte. Og ved den Lejlighed hørte Danskerne op at være et nordisk Folk.

Det var en sørgelig Dag. Mikkel saa, da Bønderne forsvarede Aalborg og led Nederlag. Vinteren var inde, og det var hundsk Vejr. Johan Ranzau førte Herremændene, som nu var mere mandsstærke, men desuden havde han sine tyske Landsknægte og Bøsseskytter med.

Og de tog haardhændet fat. Bønderne glippede med Øjnene for hele det moderne Bøsseapparat, Johan Ranzau anvendte imod dem. Hver Kugle, der kom straalende, var en Fjende, som de ikke kunde se eller møde. Det tog Pippet fra dem, de kendte ikke nogen anden Krig end den, hvor Mand staar mod Mand. Strategiske Regnestykker havde deres Fædre heller ikke overleveret dem noget om. Da de endelig kom i Nærkamp, som de saa inderligt vilde, og fik fat med Næverne, da var det jo for sent, da havde Slaget allerede længe været tabt.

Stillingen var haabløs, men Bønderne for ud som Grævlingen mellem Hundene, da de opdagede det, de sloges desperat, de udviklede

tre Mands Styrke hver for sig, de klippede næsten Herremændene i Stykker med deres Leer og Hakkelseknive, naar de kunde faa dem indenfor Hænders Rækkevidde. Men de blev snart splittet. Man havde omringet dem, der hang en Koldblodighed over dem, de var solgt.

Der var tilsidst to tusinde Vendelboer, som ikke kunde komme over Limfjorden og hjem, de blev slagtet ned. De øvede Landsknægte spændte dem ind, Herremændene traadte i dem. Dér stod de pakket sammen. De slog og stak om sig, mens Sejrherrerne dræbte paa dem, de græd i det bidende Vintervejr, de faldt hulkende om i Sneen med kløvede Hoveder.

Den allersidste lille Flok værgede for sig i Vanvid, med rasende Skrig, de græd tænderskærende, men Sværdet var over dem, Jærn og Bly slog gennem deres Lammeskindstrøjer og ind i de rystende Kroppe, Pigkolber knuste deres Hænder, drev gennem Kabudserne og sprængte Hovedet paa dem, der var ingen Pardon, de blev lagt øde til sidste Mand.

Havde Kong Christiern dræbt alle Herremændene i Stokholm istedet for nogle faa Snese, saa havde der ikke været saa mange til

at beklage sig bagefter. Den Halshugning spurgtes gennem Aarhundreder; men der blev ikke jamret farlig meget over de to tusinde Mennesker, som Johan Ranzau gruttede ved Aalborg. Dér blev Bønderne knust saa tilgavns, at ikke en Gang Urettens Historie kunde blive overleveret. Efter den Strid faldt der en svær Stilhed over Jylland.

Til Graabølle kom der ikke mange hjem. Niels Thøgersen faldt ved Aalborg, hans ældste Søn var bleven efter i Slaget ved Svenstrup. Mikkel opsøgte Broderens Lig udenfor Aalborg og dækkede hans Ansigt til med Jord. Niels var falden som en hæderlig Mand, hans Bag var knust af en Kanonkugle.

Anders, den næstældste Søn, kom hjem ældet og hulkindet med Tidenden. Han tog siden Gaarden som en ufri Mand under den ny Herremand paa Moholm.

VI.

Og Tiden den gik. Tiden tog Overhaand. Dagene greb om sig, og Aarene udbredte sig som et smitsomt Onde, der er hinsides menneskelig Magt. Det Folk tog sig for, fik de halvt begyndt; det de skimtede færdigt i det fjærne, slyngede Tiden som et Makværk for deres Fødder. Og det var allerede Aar og Dag siden altsammen; gamle Folk talte derom som noget de kunde huske. Famlende Førsteforsøg blev forladt af Tiden, men det var endelige Kendsgærninger, da Solkuglen allerede hvirvlede sin Ild og sin Aske ind i et nyt Aarhundrede. Mændene sank forglemte i Jorden, men deres Tilløb til Handling blev staaende som ubestemmelige Støtter ved Vejen indtil evig Tid. Deres Historie saa ud som et Landskab efter Flod, hvor Grushobe og sorte Træer med blottede

Rødder bedækker Jorden, som er gold af Salt og Slam, saa langt Øjet naar.

Gustav Trolle — han fik et dødeligt Saar i Slaget ved Øksnebjærg og sank om. Han laa udstrakt paa Jorden i sin Bevæbning, jærnklædt fra Top til Taa, han følte sit Sind delt mellem Smærte og inderlig Glæde. Da han med Ulivssaaret in mente overtænkte sin Tid og sin Gærning, følte han vel en brændende Vrede, over at han blev mejet ned; men Sindsoprøret angreb ham saa stærkt, at han træt og elendig hilsede sin Hvile velkommen. Der var dog Mening i hans Endeligt, forsaavidt en Række af Meningsløsheder herved fik en rimelig Afslutning. Ingen Anger paakom ham uden Anger over ugjorte Ting. Her laa han og var naaet saa langt som til Begyndelsen, skønt han var bleven en gammel Mand. Han havde gjort sig ensom for en Sags Skyld, og dermed endte han. Hans Livs Ramme lukkede sig uden at indeslutte andet end Foreløbighed og Savn. Der kunde siges om ham, at han for iøvrigt ukendte Formaals Skyld havde isoleret sig og stillet sig fjendtlig til alle levende. Da Gustav Trolle mærkede sin Skæbnes Overtag, smagte han endelig Sødmen i at bøje sig, han laa

varm og lydig; da han følte Dødsfeberen, gav han sig hen for første Gang i sit Liv.

Man bar ham bort sanseløs, og han kom ikke mere til sin Bevidsthed. Han laa i et Hus bevogtet som Fange, og Folk der gik til og fra, hørte Bispen skoggerle. De saa ham ligge med røde Kinder og bitter om Munden som en Djævel. Han var fra Samlingen, de hede Øjne havde et overnaturligt forskende og advarende Blik. Siden da Dødskampen begyndte, hørte de ham ralle eller smaagræde i Vildelse som et stivsindet Barn, han laa en hel Dag og hulkede med længere og længere Mellemrum, efterhaanden som Livet og Trodsen faldt i ham. Dødskampen varede i to Dage. Han havde et Anfald af Skræk, da han fraadede og lyste Forbandelse over Syner, som han lod til at se. Da Kramperne fik fat i ham, spændte hans Lemmer sig og sprang som Staalbuer, eller han laa stiv under Veerne, knyttet i Knuder og haard som Sten over hele Kroppen. Den sidste Nat fik han Lindring og brød ud i høje Klager. Han døde skrigende under et vildt Hurtigløb af alle Lemmer.

Efter Slaget ved Øksnebjærg var Modstanden brudt i Fyn. Nu var det kun Sjællænderne, der holdt deres Liv og Ejendom til

Kong Christierns Haand. Men da ogsaa de blev bøjet, havde Johan Ranzau erobret det hele Land. Han havde maattet vriste hver enkelt Landsdel til sig, som man Ben for Ben plukker en stædig Hest af Stedet. De samme Danskere, der for ti Aar siden faldt fra Kongen, de var nu bleven af det Sind, at de vilde have ham igen eller dø. Ligesaa vægelsindede de var i Danmark lige saa forstokkede. København lod sig belejre i et Aar. Under de sidste Maaneder blev de sat saa langt tilbage, som Mennesker kan komme; de bekvemmede sig først til at spise Rakkeres og Hedningers vanærende Kost, Heste, Katte og Hunde, siden tog de til Takke med samme Slags Mad som de allerlaveste ormespisende Vilde, Mus og Skælbidere; tilsidst mættede de sig paa dyrisk Vis med Aadsler og andet Affald. Børn døde ved Moderbrystet som altid under en rigtig Hungersnød, der manglede heller ikke paa Folk, som faldt døde om, bedst som de stod og gik. Og da de havde ofret disse usigelige Lidelser paa at bevare Byen for Kongen, da der ikke var den Nød, de ikke havde lidt, eller den Pine, der ikke var prøvet, saa overgav de Byen, for at den store Frugtesløshed kunde fuldkommes.

Ambrosius Bogbinder, Kong Christierns Barn-

domsven, der aldrig havde kendt Maadehold i sin Iver for Kongens Sag, han tog Gift! Hans Liv og Energi vendte susende tilbage i sig selv som Bumerangens Bane.

Aaret efter døde Jens Andersen Beldenak som en landflygtig i Lybæk. Sine sidste Aar var han rolig, for Alderen faldt paa ham; tilmed var han en Krøbling. Jens Andersen, der aldrig selv havde sparet nogen, blev ødselt mishandlet af sine Fjender, da han kom saa vidt, at de kunde naa ham. Han var en gammel Mand, da de stillede Aaringers Hævntørst ved langsomme og grove Pinsler paa hans Person. Stikkende Vitser, der i hans Frodigheds Dage var undsluppen ham mod Gud og Hvermand, fik han tilbage paa sin Krop, da han blev skrøbelig. De klædte den faldne Guds Mand af til Skindet og salvede ham med Honning og satte ham ud i Solen til Skive for Fluer og Myg. Se ham, se denne Kæmpeskikkelse, som Alderen har plyndret, blottet og prisgivet Insektsværmen! Det var den store Biskop og Soldat, det var den utrættelige Studepranger, Levemanden og Juristen! Det var Sortekunstneren, det var Adepten, der manede med Bogen paa Saddelknappen! Tiden var falden fra ham, Tiden havde trukket sig tilbage fra ham. Denne

Ruin var en Gang et ukueligt Forstandsmenneske og en blind Spiller. Hvor der nu kvalmede en lav Røg, der stod i fordums Tid et Baal af Drifter.

Jens Andersen, Naturens kongeligt begavede Slegfredsøn, hans Hoved var Sædet for den lykkeligste Forening af Teologi og Jura, der nogensinde er bleven set i Danmark. Og han, der efter Tidens Forhold var en fremragende Skønaand, kunde resumere sit Levned og sin Filosofi i to ganske smaa latinske Digte. Det ene var en tør Gravskrift. Det andet meddelte i en Stabel radmagre Distika Realregistret over hans Plager.

Jamen der var Sandhed i Jens Andersens benede Poesi! Hans Vers lignede Skelettet til den menneskelige Historie. To af dem klaprer som saa:

Os, dentes, nares, genitalia, brachia dantur
Torturis, quibus adjunge manusque pedes.

Men Kongen havde været en Fange paa Sønderborg nu i mange Aar. Siden Slaget ved Aalborg delte Mikkel Thøgersen Fangenskabet med Kongen og fik derfor seks lybske Mark om Aaret.

Nu da Mikkel havde faaet denne faste Stilling som Fange sammen med Kongen, saa han sig foranlediget til at leve stille. Mikkel havde hele sit Liv igennem følt sin Skæbne knyttet til Kongens. De havde fulgtes ad paa en Maade. I samme Grad som Mikkel var rykket Kongen nærmere, var Kongen falden!

Det var nu fyrretyve Aar siden Mikkel saa Kongen første Gang som sekstenaarig Prins, da han sværmede i de rige Købmænds Boder i København. Da havde Kongen sit vinrøde Haar, og da var hans Haandbage endnu glatte og ubeskrevne. Nu stod Haaret ham vintergraat og busket om Hovedet som en forladt Fuglerede, og hans knoklede Hænder var tæt gennemvævet af Rynker og svulne Aarer.

V.

Medens Kongen og Mikkel Thøgersen nu saaledes befandt sig i største Sikkerhed indenfor Sønderborg Slots Befæstning, var der to der vandrede husvilde om i Landet, Jakob Spillemand og lille Ide.

Jakob var en Mand af ubestemmelig Alder, og han blev ikke ældre i de mange Aar, han og Ide vandrede. Men Ide, der var et Barn, da de forlod Kvorne, voksede paa Landevejene og blev en Jomfru under aaben Himmel.

De drog fra Salling samme Dag som Ane Mette, Bedstemoderen, var bleven jordet. Da Ane Mette laa maalløs i sin Seng med Dødens Hellighed om det gamle magre Hoved, gjaldt hendes sidste Blik Barnebarnet Ide. Alle hendes store Børn stod om hende, men hun saa efter Ide. Da hun nu var bleven begravet, tog Jakob den lille ubeskyttede Pige ved

Haanden og gik bort med hende fra Kirkegaarden.

Den Dag var Viben kommen til Egnen. Jakob hørte dens friske Klageskrig, da de gik over Kæret. Der var luftigt om dem, de var fri, og de gik mod Øst, mod den hvide Sol, over den optøede Jord. Den Høj, som lille Ide havde set hele sin Barndom igennem og som laa yderst ude, der hvor Solen hvilede paa Skystøtterne, den gik de forbi, ja den gik de totalt forbi, og nu drejede en vildfremmed Egn sig sælsomt for Ide som en Port ud til Verden.

Jakob og Ide kom til Graabølle, hvor Jakob forgæves spurgte efter Mikkel Thøgersen, Han var i det hellige Land, hvis han ikke var død, oplyste Niels, og med den Besked drog de spillende videre.

Jakob og Ide var i to Dage paa Moholm og forlystede Gaardens Folk med Musik. Herskabet fik de ikke at se. Lille Ide spillede paa Triangel til Jakobs Violin, hun saa Takten paa hans Hænder og spillede meget fint; høre kunde hun jo ikke. Men en Aften kom den graa Herremand ud med sit misundelige Ansigt og bad dem pakke sig, han vilde ikke høre deres Kvidder. Saa stoppede Jakob Violinen

i Rævebælgen igen, og de gik Haand i Haand ud af Gaarden. Ides Triangel klingrede ved hendes Bælte, naar hun gik, som spæde Klokker.

Og de drog nordud i Landet over Heden. Foraaret kom, men det lod sig nøde som en grædende Brud. Hver Morgen laa Jorden kold, og Solen kunde begynde forfra igen. Dagen bragte det til at smile, men kun for atter at hylle sig i Graahed. Skyerne rejste for de vaade Vinde. Det var Regn til Morgen, og om Aftenen var det Væde. Det var den evige trætte Vægelsindethed, der dog hele Tiden haaber.

Regnen vaskede Ides Haar ned over hendes Ansigt, det blege Haar, og Solen tørrede det igen, saa at hun fik et skinnende Pur om Hovedet. Regnen varede længst, Ide gik paa Vejene og saa frem for sig med sine hvidlige Øjne under det klamme Haar, der var blegt som Linned.

Ide med Regnhaaret! sagde Jakob for sig selv og saa opmuntrende til hende.

Alle Danmarks Fugle kom hjem nu. Stæren fløjtede lidenskabeligt hver Morgenstund, naar Solen randt funklende op og slettede Rimen af Agrene. Lærkerne hang trilrende paa Vingen

taarnhøjt oppe over de golde Marker. Vinden løb i det visne Græs paa Bakkehældene og krusede det blaa iskolde Vand i Pløjemarkerne. De første gule Blomster stirrede ud af Jorden, Svalerne red tavse paa Østenstormen. Og saa blev det endelig stille. Varme Nætter. Det groede. Tudserne begyndte at gø saa inderlig dulgt og trøstigt i Sigene. Jorden blev grøn, og Frøerne sang deres uendelige Aftensang om Grøde og Frugtbarhed paa Jorden.

Der blev grønt i Landevejsgrøfterne, hvor Ide gærne gik, fordi der var saa meget at se. Hun plukkede hvide Musser af Dværgpilen og førte dem op til sin Mund, strøg sig paa Kinden med dem, hun flettede sig Baand af Sivene, som det var saa lifligt at rykke op med Rod. Ide saa de nyfødte Lam paa Marken, der ikke kunde rejse sig endnu men laa ved Faarets ludende Hoved.

Det blev varme Dage med blændende Solskin. Den første Maj spillede Jakob og Ide til Dans i Aalborg og tjente store Penge. Der købte Jakob nye Træsko til dem begge to, og de rejste saa videre i allerbedste Velgaaende. Folk hørte gærne Musik, de to savnede aldrig Mad eller Husly. Saaledes kom de til Skagen, hvor Ide saa det store Hav. Sandet var det

hvideste og fineste her, hun nogetsteds var truffet paa. Og da de var naaet yderst ud paa Grenen, sang Jakob den Vise, han havde lagt om sig selv og Ide. De havde ikke andre Tilhørere end Maagerne, som fløj nær til dem.

Jakob lo og slog ud med Haanden imod dem, mens han sang. Ide saa de hvide Fugle aabne Næbbet, men hun hørte ikke noget, hørte heller ikke Havet ligge og spinde og knurre i det gode Vejr. Visen, som Jakob sang, lød saaledes:

Gi Husly til to Persowner,
Der haar saa grusselig traant,
Vi kommer fræ «Mannemilherfræ»
Og er paa Vejen til «Laant».
Gi Husly!

Gæssen' di goer i djæ baa Bien,
Der hu vi to er føj,
Og Husen' stoer ud' om Nætten
I den sam' sturige Bøj.
Gi Husly!

Vor Gaard i «Mannemilherfræ»
Den kan I tro den er pæn,
Væggen' er gjow o jenne Vind,
Og Stowen er tækket mæ Ræn.
Gi Husly!

Og tror I et, de' er Sandhied,
Saa ka I min Dætter spør,
Som aaller haar hat no Foreller
Og hverken ka snak' eller hør.
Gi Husly!

Da Jakob og Ide nu havde været saa langt nordpaa, som de kunde komme i Danmark, gjorde de sig gode Venner med en Skipper og sejlede med ham i de to lyse Maaneder. De kom baade til Læsø og Anholt, de fik de grønne Bakker i Randersfjord at se, de laa inde i Limfjorden, hvor Bønderne gik i Stranden og glibede og ofte lettedes højt op i Vejret af Solspejlingen. Det var lange Dage.

Men da Sommeren hældede, og alle Agre inde paa Landet blev gule, tog Jakob og Ide paa en lang Rejse med Skipperen til Sjælland. De gik i Land i Helsingør, og her spillede de i mange Dage med godt Udbytte. Jakob drak sig tit fuld og sang og turede. Medens han sov Rusen ud, skjulte Ide sig i Rugmarkerne ved Byen. Hun flettede modne Straa i sit Haar og badede Hænderne i det hede Støv.

En Dag blev der en ualmindelig Uro i Byen. Alle Mennesker skyndte sig ned til Havnen og skyggede med Haanden over Øjnene, de talte ivrigt og grebet sammen og pegede

sønderpaa ned i Sundet. Dér kom tre store mørke Skibe i den friske Kuling, og det midterste af dem førte det røde Flag fra Mastetoppen. Snart var alle, der kunde krybe og gaa i Helsingør forsamlet nede ved Stranden, og der bredte sig en Stemning af dyb Beklagelse mellem dem alle, skønt kun de færreste vidste hvorfor. De tre Orlogsskibe kom skridende saa dumpt i det flade Sund og i Augustdagens sparsomme Solskin. Det varede to Timer inden de naaede Helsingør.

Jakob spurgte en Mand, hvem det var der kom sejlende, og fik at vide, at det var Kong Christiern selv. Nogle kunde fortælle, at han kom fra København, hvor han havde underhandlet med Rigsraadet efter sin mangeaarige Landflygtighed i Holland og Norge, men ingen vidste rigtig, hvor han nu agtede sig hen. Kun saa meget anede de allesammen, at nu skulde de miste ham.

Da de tre tunge Karaveler var lige udfor og passerede med højtbugnende Sejl, begyndte en og anden i Flokken paa Stranden at raabe ud imod dem. Skibene ligesom dukkede sig og slog Søerne ud fra de stumpe Bove. Ingen rørte Hattene derude, der lød ikke et Skud og ikke et Signal.

Men alle Borgerne i Helsingør fulgte et Stykke med langs Stranden. Og der var kommen endnu flere Folk til, Bønder inde fra Landet og langs Kysten, som havde faaet Øje paa Skibene; der var mange hundrede Mennesker, gamle og unge, og de løb vinkende og kaldende langs Strandbredden, til de kom til den yderste Pynt. Her blev de staaende, her trængte de sig sammen i en lang tæt Stimmel saa nær ud til Vandet, som de kunde komme.

Farvel, Kong Christiern! raabte en gammel Mand. De der stod ved Siden af og hørte den skrøbelige Røst, brast i Graad og gentog Raabet.

Farvel! lød det enigt som et svingende Stormsus fra dem alle paa en Gang. De tav lidt for ængsteligt at følge Skibene med Øjnene. Der lød Klager og Suk. De rakte sig over hverandre og viftede og viftede ud mod Skibene. Saa rejste de sorgfulde Raab sig igen, men nu var Skibene allerede langt ude, og det lød svagere og mere forknyt:

Farvel, Kong Christiern!

Allersidst i Flokken stod en gammel Kone, hun havde haft saa svært ved at vinde med. Nu stod hun og støttede sig nikkende af Træthed til Stokken foran sig. Det brungule

Mumieansigt indfattedes af Hovedlinet, hun græd, hun kvækkede højt, da Raabet stormede:

Farvel Kong Christiern!

Hun stod med den svage Ryg ganske sammenbøjet af Alder, hun var ikke stort mere end en Alen høj, hun rystede og vimrede over denne fælles Smærte, hun selv som gammelt Menneske næppe fattede. Denne Morlille var Mendel Speyers Datter Susanna.

En sidste Gang lød det klagende:

Farvel, Kong Christiern.

Jakob Spillemand rev Violinen ud af Bælgen og gned en falsk Melodi, mens Taarerne løb ham ned i de fortvivlet leende Mundkroge. Lille Ide stod ved Siden af og legede paa Trianglen og saa alle Folk aabne Munden og fare sammen, som gik der med Smærte noget ud af dem; hun bladede med Tungen i Munden for ligesom at begribe det.

VI.

Jakob Spillemand havde faaet opspurgt, at Axel, Ides døde Fader, var født i Helsingør; han var uægte Søn af den jødiske Kone, der hed Susanna Nathansohn. Jakob og Ide kom ogsaa til Samtale med hende, hun boede i et stort fornemt Hus midt i Byen. Susanna talte om sin Mand og sine voksne Børn, men hun viste sig villig til at indrømme Fejltrinet, som hun havde begaaet for fyrretyve Aar siden, og erkendte, at hun havde faaet Axel. Han var imidlertid bleven sat ud hos fremmede, straks da han kom til Verden, og siden havde hun ikke hørt noget til ham. At Ide var en Datter af ham, kunde jo godt være muligt. Den gamle Kone saa paa Ide, men hun kendte ikke Trækkene. Ide lignede sin Bedstefader paa mødrene Side, Mikkel Thøgersen. Da Jakob og Ide nu stod der raadvilde, blev det til, at den gamle

Kone gav dem lidt Penge og noget at spise. Hun havde ogsaa saa daarlig Tid netop den Dag, da det var en Lørdag.

Jakob og Ide rejste fra Helsingør og gik hele Sjælland igennem. Det var de to Aar om. Da Krigen brød ud, og der blev usikkert paa Landevejene, sejlede Jakob med Ide over til Samsø, og her flakkede de om i over et Aar. Ide voksede til. Beboerne paa Øen blev godt kendt med de to, og der gik siden mange Fortællinger om den fattige Spillemand, der ikke regnede nogenting. Efter at Krigen var endt, begav Jakob og Ide sig igen paa Vandring ind i Jylland. De var kommen til at længes efter Hjemegnen. Inden de naaede hjem, spurgte de imidlertid, at alle kendte Folk var bleven slaaet ihjel i Krigen, de blev derfor slet ikke i Kvorne men vandrede lige igennem uden at træffe nogen, der stansede dem. De havde ikke hjemme i Kvorne mere, det var endda som om de aldrig havde haft hjemme der.

Et Aar efter naaede Jakob og Ide igen til Skagen. De vendte om og stod med Ryggen til de to Have, der tørner sammen udenfor Grenen. De saa ned i Landet, som bredte sig svimlende dybt ned i Sønder. Jakob lo og tog

sin stumme Kamerat ved Haanden, og de gik ned langs den nordre Strand.

Høststormen snurrede dem rundt. Tit maatte de skynde sig op mod Klitten, naar en stærk Sø væltede ind over hele den lave Forstrand, hvor de gik. Det var svalt og aabent Vejr. Maagerne skruede sig tavse op i Modvinden. Den bitre Fraade fløj fra Søerne og højt op paa Land, hvor den satte sig paa Sandet og dirrede i Vinden som frysende Fugle. Himlen var lav og laa hele Tiden paa Rejse fra Nordvest.

Ved Aftenstid kom Jakob og Ide til et Fiskerhus, det eneste der var at se paa den øde Strand. Jakob stillede sig udenfor Døren og fór kraftigt med Buen over Strængene fra Bas til Kvint. Døren gik øjeblikkelig op, og der viste sig et bevæget Ansigt, en gammel Mands Ansigt. Tre—fire smaa Børn tumlede ud, den ene ovenpaa den anden.

Hvad var det ikke for en Klang! Jakob spillede, og det lød som Guld og Diamant og brogede Stoffer. Violinen var som en stor Stjærne, hvorfra der straalede rød og blaa og gul og hvid Ild. Den fremtryllede Synet af Blomster. Der var et vildt Hjærte i den.

Kom indentil! bad den gamle Fisker rent

højtidelig, da Jakob havde afspillet. De blev bænket derinde og beværtet, der var ingen Ende paa Folkenes Glæde over at have faaet Musik til Huse. Og da Jakob havde spillet nogle Toner mere, slog den gamle Aftægtsmand pludselig i Bordet.

Min Søn er paa æ Hav, udbrød han med lange Øjne. I Dag vil jeg raade. Sørine!

Men Sønnekonen var saa blid. Den gamle lod sin Vrede fare. Han rejste sig kry for Bordenden. Der stod han i hvidt Vadmel og Toplue, med halmgult Haar og Skæg, og nu var han Manden fra de henfarne Dage:

Sørine, kom med Flasken!

Hu-i! Jakob løb i Galop paa Fjolen. Men han gik om i en sagte, kyssende Melodi, idet Flasken bares paa Bordet.

Det var de klare Draaber. Og den Aften laa Hytten ikke der midt i Sandflugten som det usle Ly for Høststorm og Mørke. Klynelyset brændte som en Sol, der hang sydlandsk Varme under Taget. Hele Stuen løftede sig snart som et flammende Køretøj, hvor Jakob sad Kusk med sin dumdristige Mine og sit piskende Violinspil, medens den gamle Fisker svingede i Agestolen, forklaret af ny Ungdom, og Ides og Børnenes Engleansigter svævede

over den skybaarne Konkylie. Havet kogte ude i Stranden, og Stormen jog Flyvesand mod Blæreruden, men det var Stjærnerne, der støvede imod dem, mens de kørte i Stads gennem alle syv brusende Himle.

Næste Morgen tidlig vaagnede Jakob, usalig til Mode, han vækkede lille Ide, og de gik ganske sagte deres Vej fra Familjen, som laa og sov med tomme Ansigter. De gik videre ned langs Kysten.

Efteraaret overtog dem, de gik ind i de korte, modløse Dage, da det mærkes, at alle Trækfugle har forladt Landet, og Kulden kommer i Luften.

Og en Dag, som de var vandrende fra Kysten ind mod Landet og hele Tiden kunde se Vestervig Kirke, faldt Aarets første Sne.

VII.

Men det blev Foraar og Sommer igen.

Jakob og Ide rejste saa saare. Det var som om hvert Sted i Landet længtes efter dem, de fik mere og mere travlt, skønt de vist næsten havde glemt deres Ærinde. De vandrede om i Landet i syv Aar. Alle Folk kendte dem og tog vel imod dem, naar de kom. Men de var særlig godt kendt i Limfjordsegnen, hvor de trak om en stor Del af Aaret. Der gik siden mange Fortællinger om Jakob Spillemand, som Folk kunde blive ved at huske; hans Viser blev ogsaa trofast sunget i mange Aaringer. Han var en grusselig en, Jakob, synge og spille kunde han; der var Kunster i ham, naar han blev svirende, og det blev han ikke saa helt sjælden. De fortalte om ham, at han havde spillet til Dans en Nat i Lunden ved Bjørnsholm og smagt paa Drammerne, og da han blev

funden om Morgenen, var Buen bleven henne for ham; men han var ikke derfor sat fast, han tog sin Kæp og harpiksede den og spillede med den, saa en maatte undre sig. Han var en Torn!

Men saa et Aar kom Jakob Spillemand og Ide ikke til Limfjorden. De blev savnet ogsaa alle andre Steder i Landet, og de indfandt sig aldrig siden.

Jakob var nemlig tilsidst kommen efter, hvor Mikkel Thøgersen, Ides Bedstefader, opholdt sig, og de begav sig sporenstregs paa Vej til Als. Ide var nitten Aar nu, saa det var paa Tide at faa hende anbragt hos rette vedkommende.

Det var en Dag først i Oktober Maaned at de sejlede over Alssund. Skovene hvælvede sig med falmede Kanter derovre, det røde Slot laa saa bart ud til Stranden. Da de næsten var ovre, fløj en stor Flok snehvide Duer op fra Taarnet og kastede sig ud over Sundet, snart synlige og snart usynlige mod den blegblaa Himmel, Jakob saa efter dem og nikkede til Ide, det var et Møde, der varslede godt. De sad trøstig i Baaden og omfavnede deres Bylter, Jakob saa til sine Træsko, hvor den ene Gjord var sprungen, jo det var paa Tide.

Men de havde ikke straks Held med sig,

det blev dem forment at komme ind paa Slottet den første Dag, saa at de maatte søge Herberge i Byen. Næste Dag naaede Jakob saa vidt, at han fik Slotshøvedsmanden, Bertram Ahlefeld, i Tale, og han lovede, han skulde tænke over det. Der er mange Lag at komme igennem, naar man skal ind til Kongen. Endelig den tredie Dag slap de over Vindebroen og fik Lov til at spille for Slottets Folk i den ydre Gaard. Men da de endelig ved Middagstid fik Foretræde hos Slotshøvedsmanden igen, var der kommen det i Vejen, at Mikkel Thøgersen, som de havde Ærinde til, netop laa for at skulle paa Rejse.

De fik ham lige at se. Høvedsmanden tillod dem at gaa ind i Slotsgaarden, og just som de kom, var Mikkel ved at stige til Hest. Den gamle Mand holdt nedenfor Trappen, og to Trin oppe stod Kongen og snakkede til ham. Jakob og Ide blev staaende under Porthvælvingen og vilde ikke gaa frem, saalænge Kongen var der.

Det tog Tid med at faa Mikkel afsted, der var mange Forberedelser. Hesten sparkede og skrabede i Stenbroen, Kongens Stemme gjenlød i den høje Gaard, og det blev ikke til mere. Mikkel Thøgersen var i nye fine Klæder, grønne

Hoser og brun Vams, han gik rundt omkring Hesten den ene Gang efter den anden og stak Fingeren ind ved Buggjorden og følte til Hovedlaget; det var en ung, urolig Hest, og Mikkel, der var brudt i Knæene, lod ikke til at være modig ved det.

Nu er du vist færdig, Mikkel, raabte Kongen og lo misfornøjet, se nu at komme op!

Mikkel slog høfligt med Hovedet og sluttede Undersøgelserne. Saa skulde han til det. Svenden, der stod ved Bidslet og holdt Hesten, rakte sig saa langt han kunde for at give en Haandsrækning, han skelede op til et aabent Vindue i Stegerset, gjorde Svenden, hvor et Par forleede Pigeansigter tittede frem. Mikkel fik Foden i Stigbøjlen og hævede sig langsomt og fattet op.

Fald nu ikke ned paa den anden Side! raabte Kongen med et ængsteligt Grin. Nej, Mikkel landede lykkeligt i Saddelen. Og da han sad der, skubbede han Hatten tilrette og vendte med fornærmet Honnør sit hvidskæggede Ansigt om mod Kongen.

Saa Farvel, Mikkel, sagde Kongen lidt rørt. Lad os nu se, du kommer godt hjem igen.

Jo, Deres Majestæt, svarede Mikkel. Han samlede pustende Tømmerne og skød sine hvide

Knebelsbarter standhaftig op under Næsen. Saa slap Svenden, og Hesten satte i Trav. Mikkel svajede kraftesløs i Saddelen.

Nej det gaar aldrig godt, raabte Kongen og slog i Gelænderet, nej, nej, nej! Men det gik. Mikkel stindede sig og gjorde sig gældende. Vagten holdt Porten aaben for ham, og han red ganske strunk igennem, forbi Jakob og Ide. Porten lukkede sig straks efter ham igen, og de hørte ham ride over den ydre Gaard og dundre ud paa Vindebroen.

Da der var bleven stille i Gaarden, vendte Kongen sig paa Trappen for at gaa ind. Han stod og sagde noget til sig selv. Da fik han Øje paa Jakob og Ide.

Hvad er I for to? spurgte han og gik ned fra Trappen med Blikket rettet gennemtrængende paa dem. Han stillede sig foran dem og saa fra den ene til den anden, i højeste Grad interesseret.

Jakob svarede ikke, for han gik fra Snøvsen. Ide stod med sit øde, fine Ansigt og saa lige paa Kongen. Han snusede energisk ud af Næsen og saa undersøgende paa dem.

Hvad er I for Folk?

Vi rejser paa Professionen, stammede Jakob. Han hentede Vejret og fik Mod igen. Vi er

af det Slav, der kommer meget omkring — den her lille Pige er ellers Datterdatter til ham, der red ud af Porten lige nu.

Hm, naa. En Slægtning af Mikkel. I er kanske kommen for at besøge ham. Saa var det slemt, han just skulde rejse i det samme. Hvorfor snakkede I ikke til ham?

Søde Gud nej. Jakob smilede uhyre høvisk og saa ned for sig og gjorde et rundt Spor i Sandet med Kæppen.

Jaja, sagde Kongen trøstende. De tav, og han saa paa dem.

Jaja, udbrød han igen stærkere. Der er ingen Ulykke sket endnu. Mikkel kommer igen. I kan . . . I kan blive her saalænge, vi skal snakke med Bertram. Kom I kun denne Vej. Naa saa I spiller?

Jo! Jakob slog glad og undselig paa Violinbælgen, mens de satte sig i Gang. Den gamle Konge gik foran og rømmede sig i ypperligt Lune. Ho! Det skulde nok ordne sig altsammen. Ho, ho!

Og de var henne og forhandle med Høvedsmanden. Jakob og Ide stod sømmeligt i Afstand, mens Kongen talte deres Sag. Bertram Ahlefeld lyttede forbindtlig og med største Ro. Han var meget højere end Kongen, men han

bøjede sig ikke, Kongen saa op paa ham og talte ivrigt og gik over paa den anden Side af ham; han fik sin Vilje og takkede varmt, men Bertram Ahlefeld bevarede sin underdanige Kulde.

Kongen gik selv i sine udtraadte Sko over i den ydre Gaard og sørgede for, at Jakob og Ide blev indkvarteret i en af Bygningerne der. Om Aftenen maatte de spille for Kongen inde i Taarnstuen, hvor han for det meste opholdt sig. De blev beværtet med Vin, og Jakob spillede sine Hopsaer med al den Kunst, han raadede over. Det lød saa sært her under Murene. Kongen var tilfreds, han blev vemodig og sad med Haand under Kind. Vokslysene brændte paa Bordet, hvor Spændebogen laa opslaaet.

Vinen begyndte at sætte Sving i Jakob, der fo'r et sygeligt Træk over hans Ansigt, og han gav en ellevild Springdans tilbedste. Ide stod spinkel og pæn ved Siden af Stolen med Trianglen.

I en Pavse spurgte Jakob, hvornaar Mikkel kom hjem igen — saadan hen i Vejret, for at Kongen skulde overhøre det, hvis det var upassende spurgt. Men Kongen svarede ligefremt, at det varede ti—tolv Dage.

Kongen tav herefter, og Jakob mente ikke at burde sige noget. Han spillede, hvad han kunde huske. En Gang da han sad med Fjolen under Hagen og tænkte sig om efter en ny Tone, stjal han sig til at se paa Kongens slappe, ærværdige Træk. Kongen saa op i det samme og bemærkede, at Jakob var en hærget og sammenfalden Mand.

Skal vi ikke have mere? spurgte Kongen hjærteligt, i sine egne Tanker.

Jakob spillede igen og traadte Takt med Hælen. Tju! Det var Træskovalsen.

Kongen beholdt dem hos sig hele Aftenen, han følte sig saa alene, det var første Gang i ni Aar, at Mikkel havde været borte fra Slottet. Kuren blæste Midnat fra Taarnet, inden Jakob og Ide kom fra Audiensen, og da var baade Kongen og Jakob stærkt blissede. Kongen lagde sin Haand paa Ides Skulder, før hun gik, og maalte hendes Skikkelse med en gammel Kenders dristige og forsagende Artighed.

Jakob og Ide blev laaset ud gennem alle Dørene af Slotsforvareren, som var dygtig mut. Vagten nede i Porten havde bedre Humør, han lyste med Lygten paa Ide og saa, hvor hun var fin og hvid. Da hævede han lumskelig Lygten i Vejret, saa at de stod i Mørke, og

tog Ide om Hoften med sin store Næve. Hun kastede sig til Side, og der kom et Brøl fra hende, fra Struben, dybt og raat som fra et ukendt Dyr, det gjaldede under Porthvælvingen og hørtes over hele Slottet.

Herre Jesus! Soldaten sank i Knæ og veg baglænds tilbage ind i Porten. Der blev aabnet Lemme og Ruder overalt oppe og nede i det store Slot, og forfærdede Stemmer spurgte søvndrukkent ud, om hvad der var sket. Uroen lagde sig først længe efter, at Jakob og Ide var i Behold i deres Kamre.

Ogsaa Kongen hørte Brølet, han stod ved Vinduet og saa efter Vejret, og han sprang dybt ind i Taarnværelset, Haarene rejste sig paa hans Hoved. Han sneg sig til Døren og strakte en Haand ud og prøvede, om den var lukket, jo den var jo forsvarligt laaset og riglet til. Aa, han trak Vejret dybt, gik skælvende til en Stol og sank om dødelig mat. Saa slog han Bibelen op og satte sig til at læse med Lysene tæt foran sig. En Gang imellem rejste han lydløst Hovedet fra Bogen og stirrede forbi de sydende Lysflammer med stive skræmte Øjne.

Lidt efter lidt blev han rolig, han vovede sig ud fra Bordet, tændte flere Lys og hengav

sig taknemlig til Læsningen af Ruths Bog, sad nidkær med sit store hvide Hoved mellem Lysene og læste den ud. Og da han var færdig, meldte den Tanke sig, der altid anfægtede ham, naar han havde været fordybet i Skriften og atter mindedes det timelige: at hans Venner var døde og borte, at de var faldne ham fra allesammen, og at det var længe siden.

Han sad lidt og gravede sig med Haanden i Haaret. Saa slukkede han alle Lysene paa nær tre. Han lagde sig omstændeligt paa Knæ midt i Taarnstuen og bad sine Fadervor, hviskede halvhøjt og længe, til Regnskabet var gjort op. Han gik derpaa i sin Seng, lod Lysene brænde og laa med Hænderne foldet foran sig paa Felden og med rolige, vaagne Øjne.

I denne Stue havde han boet nu elleve Aar. Her var det, han gik som et Rovdyr fra Mur til Mur de første Maaneder, da Indespærringen slog ham med Feber. Her svedte han, her spiste og drak han som en rasende og faldt fuld og gal i Søvn om Aftenen for at vaagne under hvislende Eder om Morgenen. Her gik han sparkende op og ned mellem de dinglende Stole, her sendte han Tinkrusene fra sig, saa de faldt flade ned fra Væggen. Her havde han

gaaet og hørt Aandepustet fra sine egne haarede Næsebor.

Kongens Ansigt skiftede Udtryk hele Tiden, mens han laa der i Alkoven og saa frem mod Lysene uden at kunne blive søvnig. Der fo'r Skygger over hans Bryn. Saa laa han igen sagtmodig.

Pludselig lo han, og det var den dybe naadige Latter fra gamle Dage, han var kommen til at tænke paa den unge Kvinde, som Ditlev Brokdorp listede ind til ham her for elleve Aar siden, da han havde lagt sig til Sengs og ikke vilde staa op. Han havde unægtelig været lykkelig ved Pigen, som ogsaa var virkelig køn. Men det var syndigt, det var en grov Overtrædelse. Gud beskytte hende, hvor hun saa var!

Kongen sukkede dybt og saa med et fugtigt Blik ind i Lysene. Om lidt haabede han at falde i Søvn, takket være Vorherre, der frier os lempeligt af Vaade og vender vor Utaalmodighed til Visnen.

VIII.

Mikkel Thøgersen red over Vindebroen. Men da han kom ud i den frie Luft, svimlede han og var nær dinglet af Hesten; Udsigten til alle Sider fortumlede ham, det var som skulde han skilles ad. Han red det korte Stykke Vej ned til Færgestedet, prajede Baaden og blev sat over. Men saa kom han heller ikke længere den Dag, han maatte syg og halvt forstyrret tage ind paa Færgekroen, hvor han straks gik i Seng. Næste Morgen var han ved godt Mod igen, han slog nogle af sine Penge i Stykker paa Kroen og begyndte at se lysere paa hele denne Rejse, som han havde været bange for, lige fra den blev bestemt. Han og Værten pæglede lidt sammen paa Formiddagen. Men saa fik Mikkel pludselig travlt og beordrede Hesten frem.

Jeg skal til Lybæk, erklærede han betyd-

ningsfuldt. Jeg har langt at ride. Det er i Kongens Ærinde.

Mere vilde han ikke sige, han omgav sig med en Statsmands skæbnesvangre Hemmelighedsfuldhed:

Lad min Ganger føre frem!

Værten fik ikke mere at vide, og han var vist ogsaa saa temmelig ligeglad. Mikkel var en Smule kæfret, han besteg Hesten med rullende Øjne og svang en stor Mønt i Støvet til Staldkarlen. Saa red han, og Skam slaa, den gamle Negl viste sig til sin Fordel i en Galop, han red som Edder og Forgift ud ad Landevejen.

Mikkel rejste for Alvor, han var inde i hver eneste Kro paa Vejen. Hvert Sted lod han sig forlyde med det vigtige og paatrængende Ærinde, han var i for Kongen. Folk undrede sig over den affældige gamle Mand og spekulerede paa, om det mon var en forrykt, bansat Kardinal eller en hjempermitteret Oberst eller en alderdomssvag Markedsgøgler. Han saa ud som en højbaaren Mand med sin side Skaldepande, men han tog sin Snaps som en Geworben. Der stod Respekt af ham, og dog gik man bag om ham og lo. Hvad mon det var for et Ærinde, han talte om? Det maatte

haste svært og kræve stor Erfaring, siden de sendte en Mand ud at ride i Galop, der knap kunde hænge sammen. Man maatte dog lade ham, at han kunde tie med det, der var ingen der fik ringeste Besked.

Da Mikkel havde rejst et Par Dage, slog det ind med Regn og Storm, Bladene suste i de gule Skove, han kunde ikke taale Vejret og lagde sig syg ind paa en Kro. Her troede de, han skulde være himlet, men nej, han var paa Benene allerede næste Morgen og vaklede i Saddelen, han ilede gennem Sønderjylland, som skrevet staar, og ankom endelig mere død end levende til Lybæk.

Mikkel tog ind paa «Den gyldne Støvle». Dagen ud hvilede han og gjorde sig tilgode, og han sov til næste Dags Middag, hvorpaa han vandrede i Raadhuskælderen. Men saa skulde han ogsaa være færdig med sin private Fornøjelse af Rejsen, nu gjaldt det at faa Ærindet udrettet. Han spurgte sin Vært efter Veilchenstrasse.

Veilchenstrasse! Værten saa paa ham med rundbuede Øjenbryn. Hm! Naa ja, den kunde han jo godt vise ham. Den laa der og der. Og Mikkel begav sig afsted. Da var det langt hen paa Eftermiddagen. Han havde nær aldrig

fundet den, det viste sig at være en snæver Gyde, som allerede laa næsten i Mørke. Oppe i Vinduerne sad velnærede unge Kvinder, og mere end en af dem kaldte henrykt paa Mikkel, som gensaa hun en længe savnet, kær Ven. Mikkel tog dog ingen af dem alvorlig. Omsider fandt han det Hus, han søgte. Det var kun et Fag bredt, og der var ingen Vinduer i det, kun et Par Lemme højt oppe. Over Dørkarmen hang et irret Messingbækken. Døren var laaset, Mikkel tog Hammeren og lod den falde.

Der gik flere Minutter. Men Mikkel var taalmodig. Endelig hørte han Skridt indenfor, og en Nøgle blev stukken i Døren. I det samme mindedes Mikkel sært nok en Gang for mange mange Aar siden, da han havde hvisket ind ad Nøglehullet i St. Nicolaj Kirke i København. Døren gik op paa Klem, og Mikkel saa et Ansigt med store sorte Briller.

Er det Mester Zacharias? spurgte Mikkel.

Ja, min Herre, hviskede det blødt.

De tav begge lidt. Saa begyndte Mikkel med vag Stemme at klare for sig. Men Zacharias havde næppe hørt Kongen nævne, før han med solemne Fagter aabnede Døren helt.

Kom ind, kom ind, raabte han kvækkende. Ah saa! Min kære Ven!

Mikkel traadte over Tærskelen, og Zacharias laasede Døren igen. De stod i Mørke. Zacharias slog Ild og tændte en Spaan og førte an hen til Stigen.

Følg efter mig. Der er lysere ovenpaa.

De kom op i en stor Stue, som fik Lys fra et Vindue ud til Gaarden. Men der var meget skummelt derinde. Mikkel saa et Krokodilskelet og nogle Fuglehamme hænge under Loftet, paa Gulvet flød Bøger og gamle Klæder. Der stod en Globus paa Bordet mellem en Mængde støvede Papirer. Rundt paa Væghylderne skimtedes Flasker i alle Størrelser. Der var en grim, doven Medicinlugt i Stuen, som af Rust eller af Svamp.

Nej se! raabte Zacharias fremdeles overrasket og hjærtelig. Kom dog til Sæde! Naa saa Kong Christiern sender Bud til mig ringe Lærde! — Dog det er ikke min kirurgiske Kunst, Kongen har Brug for!

Nej, bekræftede Mikkel slaaet.

Zacharias satte sit gule Kranium i en vuggende Bevægelse fremefter og tilbage. Og han begyndte at knurre.

Vi bliver gamle, Mikkel Thøgersen, sagde

han saa overrumplende, han sad med fremstrakt Hals og et fast Blik.

Mikkel fo'r sammen og saa op. Han maabede:

Hvorledes, kender . . .?

Zacharias satte igen sit Hoved i vuggende Bevægelse og nød Triumfen.

Joh! sagde han. Joh! Men dermed skulde Spøgen være forbi, han gjorde sig alvorlig. Naa!

De tav i nogle Minutter. Mikkel saa med virrende Hoved ned i Gulvet. Denne Mand maatte man holde sig gode Venner med. Han lagde Hovedet lidt skævt og saa trohjærtig paa Zacharias.

Gammel — Aa! De ser endda ikke ud til at være saa gammel. Jeg er over de halvfjers. Saa gammel er De ikke.

Da fo'r Zacharias ud paa Gulvet og opslog en voldsom, kaglende Latter, gik rundt med lange Skridt. Pludselig lo han endnu skrækkeligere og slog Knips foran Mikkels Ansigt:

Jeg er vel endogsaa ung!

Og idet han tog endda længere Skridt, citerede han for Mikkel, hylende af Lystighed:

Mugit et in teneris . . .

Han hujede af Grin:

Formosus . . .

Han storkede skogrende rundt:

Obambulat herbis.

Det varede længe inden Zacharias blev færdig med at more sig over denne blodige Strime af Ovid.

Mikkel sad forlegen og vaskede sine gamle Hænder i Uskyldighed. Han tænkte paa sit Ærinde, skottede til Globen paa Bordet.

Zacharias opfangede gridsk hans Blik og indstillede sit Spektakel.

Kongen ønsker Besked om himmelske Konstellationer? sagde han hurtigt.

Ja. Mikkel indrømmede det med en Oldings Ydmyghed og Fatning. Denne Mand der vidste altsaa al Ting.

Fortæl! raabte Zacharias.

Og Mikkel gjorde saa i al Korthed Rede for sit Ærinde. Kongen og han var kommen paa Kant med hinanden om et astronomisk Spørgsmaal for et halvt Aars Tid siden. I Jerusalem havde Mikkel truffet en tysk Munk, der fortalte ham som sin Overbevisning, at Solen ikke gik rundt om Jorden, men at det var omvendt. Siden havde han ogsaa hørt det

i Italien. Og en Dag, da han fortalte Kongen om sine Rejser, var han kommen til at nævne det. Kongen var straks bleven forfærdelig ophidset. Siden havde de næsten daglig været oppe at trættes om det. Mikkel havde nu en Gang indset Rimeligheden i det, Munken fortalte; han havde maattet give ham Ret, da de red paa Kameler gennem Lilleasien og fulgte Stjærnernes Baner om Natten. Desuden var det en personlig Erfaring, han selv ad anden Vej havde gjort. Hans Liv havde virkelig lært ham det samme; han var begyndt med at tro, at hele Tilværelsen drejede sig om ham alene, og havde lidt efter lidt gjort den Iagttagelse, at det kun var tilsyneladende. Men Kongen vilde ikke taale, at han troede det, han var rasende.

Mikkel tav og pustede lidt angrebet ved Tanken om Uretten, han i den Anledning havde lidt. Det var hændt mere end en Gang, at Kongen havde listet sig op om Natten og gennempryglet ham i Sengen i Mørket, naar han ikke havde kunnet klare sig i Disputationen om Dagen.

Saa var de endelig bleven enige om at anke Sagen ind for Zacharias, om hvis store Lærdom der gik Ry.

Zacharias kneb Øjnene sammen. Mikkels løjerligt udslukte Fortællemaade imponerede ham næsten. Et saa grufuldt Kætteri som at endevende Firmamentet vilde han selv have nydt anderledes. Han rejste sig og vimsede omkring i Stuen, satte Brillerne paa og bladede længe i forskellige Papirer. Saa kom han endelig hen til Mikkel igen, han havde anlagt en koldblodig og resolut Mine og udbrød paa Latin:

Godt, saa sætter vi en Undersøgelse i Gang. Kom igen imorgen.

Mikkel rejste sig med Besvær og takkede. Saa skulde han gaa. Men han blev staaende og lod et langt, søgende Blik glide rundt i Stuen paa alle de sære Flasker.

Jeg skal følge Dem ud.

Mikkel saa paa Flaskerne og rørte Munden. Det lod ikke til, at Zacharias kunde læse hans Tanker mere nu. Han sukkede og smaalo:

Jeg er saa tørstig, Mester, det skulde ikke være muligt . . .?

Zacharias beklagede meget, han havde ikke andet end Medikamenter i Huset. Han var saaret over Mikkels læge Smag og begyndte med klangløs Stemme at underholde ham om lærde Folks Nøjsomhed og Tarvelighed. Imidlertid fandt han alligevel en Stob og et Tin-

bæger frem og skænkede det halvfuldt. Mikkel smagte, det var en stærk spansk Vin, han drak med Begærlighed og var saa heldig at huske et Vers af Horats bagefter. Zacharias nikkede oprømt og tog sig en Slurk selv. Men da han havde faaet den i sig, slog han de smalle Gummer sammen:

Gigigi!

De tømte Kanden. Mikkel genfandt sin Ungdoms Latin og lod staa til uden om Konjunktiverne. Men Citaterne strømmede fra Zacharias. Han fortalte svinske Historier fra sine Studenterdage i Leipzig, han trængte ind paa Mikkel med smaa hundske Anekdoter, han skreg af Latter og blev snart fuldstændig vild. En Gang imellem pokulerede de med største klassiske Gravitet. Mikkel søgte at følge Zacharias og afgav Billedet paa en svirende Alumnus saa godt han kunde. Men han havde glemt meget og var bleven stiv i Ledemodene, Mikkel. Han sad der som et gammelt slidt Orgel med hullet Bælg, og naar Zacharias traadte ham, gav han maaske Lyd paa rette Sted, men han gav ligesaa ofte Vind. Mørket faldt paa, Fuglehammene begyndte at gro og vifte under Loftet.

Zacharias blev fuld og desperat. Han stod op paa Stolen og udsang hele den skønne Me-

tamorfose om Europe og Jupiter. Men pludselig saa Mikkel rystet op paa ham, med en gammel Mands hellige Enfoldighed, og han blev næsten ædru. Kunde han ogsaa følge ham her? Hvad var det nu, han slog Skidt paa?

Ved du, hvem jeg er? hujede Zacharias.

Nej, det vidste Mikkel ikke.

Det var mig, der kørte Solen for nær. Jeg har været paa et varmt Sted. Kan du ikke se, jeg er afbrændt?

Mikkel maatte sande det. Der var ikke et Haar paa Zacharias' rødgule Hoved eller paa hans Hænder, ikke en Gang paa Øjenlaagene var der Haar. Huden var skrumpen og poleret som lutter Ar.

Det var i Magdeburg for tolv Aar siden, lo Zacharias pludselig dæmpet og med skurrende Røst, der kom jeg Ilden for nær. Men vi fik Befordringen vendt.

Han lo som en Pisk. Tog sig saa sammen og tav alvorlig med brændende onde Øjne. Mikkel sad og var helt forvirret.

Skal vi gaa op og se til mit Orakel? spurgte Zacharias. Hvad? Du holder jo Tand for Tunge, min fine Mikkel. Kom!

De ravede op ad Stigen og kom ind i et

lille Kammer i øverste Stokværk. Der var mørkt, og Mikkel fik næsten ondt af Lugten derinde, det var en tung, sørgelig Lugt som af smaa Børn eller af syrnet Kød.

Ja jeg ved selv ingen Besked om Stjærner og om Filosofi, raabte Zacharias støjende, jeg har al min Tid været Kirurg og har ikke beskæftiget mig med Forholdet mellem Organerne eller Sjælen. Men da jeg praktiserer som almindelig Vismand, har jeg sørget for et alter ego. Og der er ikke det metafysiske Spørgsmaal, som man ikke kan faa besvaret hos mig. Jeg skal præsentere to ærede Kolleger for hinanden.

Dermed slog Zacharias Lemmen op, Dagslyset faldt ind, og Mikkel saa, at de var tre i Kamret. Henne ved Væggen paa en lav Bænk laa et Væsen og stirrede paa dem med syge, dybe Øjne. Men Hovedet var af en unaturlig Størrelse og Form, det syntes at være sunken fladt sammen paa Bænken. Det var hvidt som Talg og laa i store Valker.

Ja se paa ham! raabte Zacharias. Han er tam. Det er min alvidende Makker. Han hedder Carolus. Men i Øjeblikket kan han ikke sige meget. Det tager sine to Timer at faa

ham gjort varm, og der skal en Kradser af et Problem til. Rejs dig, Carolus, og hils paa os!

Carolus hentede to spøgelsetynde Arme ud fra Felden, som han laa under, stemmede dem mod Bænken og rejste sig møjsommeligt op i siddende Stilling. Det var først som om det store, bløde Hoved ikke vilde følge med, men han fik det samlet fra Bænken. Og da han sad op, hang Hovedet ham som en Dejg ned over Øjnene og naaede Skuldrene.

Han er meget slap i Dag, oplyste Zacharias, men han grublede ogsaa betydeligt igaar. Derfor er det, han skal ligge i Mørke. Læg dig kun ned igen, Carolus, og lad Hvile falde paa dig!

Carolus lod sig langsomt synke bagover og ordnede sig med Hovedet paa Bænken, saa at han havde Øjnene fri. Det lille usigeligt gammelagtige Ansigt antog et forstenet Udtryk. Kun Munden, der sad opadvendt som paa en Flynder, gik i sære lidende Trækninger.

Naar han ligger som nu, kan han bruges til lettere Ting, Regning, Hukommelsesarbejde — giv ham et Tal at hæve i anden Grad.

3719, sagde Mikkel.

Carolus lukkede Øjnene og aabnede dem næsten straks igen.

13830861, svarede han med en svag, belagt Stemme, der lød som Kvækket af en Padde.

Det er godt. — Ja vi kommer med en Opgave til dig, Carolus, du kan godt begynde paa den med det samme. Kongen af Danmark vil vide for bestemt, om Solen gaar rundt om Jorden, eller om det er Jorden, der o. s. v. Værsgod.

Zacharias vendte sig stadig højrøstet konverserende mod Mikkel og henledte hans Opmærksomhed paa en meget stor Klokke af græsgrønt Glar, der stod inde i Kamrets Hjørne.

Den er Carolus bleven dyrket op i. Aa, den kostede mig mange Penge, den Glasklokke! Det er nu ni Aar siden, jeg fik Carolus. Jeg købte ham af en omløbende Rakkerkvinde. Han var to Aar gammel den Gang, saa nu er han jo ikke saa ung. Jeg har haft Held med ham. For en sytten Aar siden begyndte jeg med et Barn i Magdeburg, det var i en mindre Klokke, men han døde af en Betændelse, da han kun var halvt saa udviklet som Carolus. Han var nu heller ikke af fineste Ekstraktion, han var Frugten af den radikale Elskov mellem en ganske menig Munk og saa en rigtignok fribaaren og højfornem Frue. Ca-

rolus derimod er en født Fyrste! Han har kongeligt Blod i sine Aarer, og det frisk fra Fad — ved du, hvem han er!

Zacharias var komplet ellevild, han stirrede paa Mikkel med Dødsforagt, han lettede det ene Ben og slap en Vind.

Skal jeg fortælle dig, hvem Carolus er, kan du tie stille med det? Han er Søn af Kongen af Danmark! Ja. Han blev født paa Sønderborg Slot! Kongen fik ham i sit Fængsel! Hans Moder var en Pige af Folket. Barnet blev taget fra hende af velbaarne Hr. Knud Pedersen Gyldenstiærne og givet til den Taterkone, som jeg købte det af. Jeg har Papirer paa det. Jo, Carolus er den ædleste Spire, der nogensinde er bleven podet paa Kundskabens Træ, Carolus, Kongens Søn, Prins af Danmark! Hans Hoved har vist sig at være af en enestaaende Ekspansionsevne. Jeg fjærner Hovedskallen, forstaar du jo, og lader Hinden over Hjærnen danne sig til en Hud, og saa ernærer jeg kraftigt men sørger for høj Temperatur omkring Hovedet. Derfor er Klokken nødvendig. Carolus holder saamænd endnu af at kravle ind i sin Klokke, hvor han har siddet saa mange Aar, skønt den nu er lovlig lille til ham. Han er det bedste Hoved i Evropa. Ikke alene

at han er grundig, men han er hurtig! Der er ikke Mage til Apparat. Han er nemlig nogenlunde før paa Kroppen og Lemmerne ogsaa, ingen Vanskabning, og han nyder et udmærket Helbred; der er godt Blod i ham til Hovedets Brug. Han er en Finmærker som faa. Jeg behøver blot at vise ham Jærn, saa begynder han straks at sagle, han skelner mellem Metallerne ved Berøring alene; Bly og alle uædle Legeringer gør ham svedig paa Fingerspidserne med det samme, men Guld eller Sølv har en lægende Indflydelse paa ham. Og saa maa jeg sige, han er slet ikke ensidig lærd, han kan Talsystemet, og saa har jeg lært ham Latin. Men alt andet har jeg holdt ude fra ham, netop for at han skulde blive, hvad Plato vilde kalde en Norm. Der er alting i ham, han er rigtig, han har Universet indvendig paa Hinderne . . . se nu paa ham!

De traadte hen til Bænken, og Mikkel saa, at Carolus' Hoved var bleven mørkere, alle de bløde Valker var rosenrøde og havde hævet sig en Del. Han laa med lukkede Øjne. Zacharias slog Felden tilside og viste Mikkel det stakkels spinkle Legeme, der laa foldet sammen i Fosterstillingen. Lemmerne var ved at blive døde og kolde.

Nu har han begyndt, hviskede Zacharias. Se, hvor han er forpint i Ansigtet. Mærk her, mærk Pulsen!

Mikkel følte modvilligt paa det bløde Hoved, der allerede var meget varmt og bankede uroligt.

Ja vi kan godt gaa, sagde Zackarias, han er langt inde i Opgaven. Men det vil vare over en Time, inden Hovedet er fyldt og udspændt. Han ser rigtig godt ud, naar han er fuldt opsvulmet og sidder som en Stilk paa sit eget modne Hoved. — Jeg ved ikke, om Kollega vil vente og faa Besked om et Par Timer eller komme igen i Morgen?

Hvorfor ligger han og ser saa elendig ud i Ansigtet? spurgte Mikkel bange deltagende. Mikkel var næsten ude af sig selv, af Vinen, af Skræk og Ynk.

Det er kun naturligt, svarede Zacharias, det følger med Tænkerevnen.

Jeg troede, man blev glad af Klogskab stammede Mikkel, og han blev saa svag.

Skal vi gaa? foreslog Zacharias. Hr Mikkel! Visdom fordobler Gaaderne. Carolus har sagt mig det som Essensen af sin Grublen. Hans Hoved vejer et Lispund og nogle og fyrre Kvint, kold Vægt, og hver Gang han

løser et Problem, tager Vægten til med et Kvint. Carolus har ogsaa sagt mig, at man under abstrakt Tænkning efter et vist Tidsrum kommer tilbage til Udgangspunktet. Det vil sige, at i samme Øjeblik man nærmer sig den virkelige Løsning af et Problem, ophører Problemet at eksistere som saadant. Men selve Processen, der iøvrigt ytrer sig som Smærte, og hvis Udstrækning er ligegyldig, har jo sin Interesse og sin Værdi. Jeg ved ikke, om Kollega forstaar. Skal vi gaa ned? Jeg tror, jeg har en Kande dernede endnu.

Men Mikkel vilde ikke blive, han vilde hjem, han følte sig syg og bedøvet. Zacharias fulgte ham ned ad Stigerne, han var ikke fuldkommen ædru, han knebrede en hel Del med sin skaanselsløse Livlighed, men Mikkel hørte ingenting mere. Nede i Døren aftalte de, at Mikkel skulde komme igen Dagen efter og hente Besked.

IX.

Det var Aften, da Mikkel tumlede ud paa Gaden. Beboerne holdt et farligt Levned, de sang og vinkede ud af Vinduerne med store Krus. Soldater og Søfolk gik larmende gennem Gyden. Mikkel skyndte sig, han dinglede afsted, og Soldaterne hilste ham med høje Lattersalver, men han slap igennem og naaede halvt i Blinde hjem til «Den gyldne Støvle». Her forlangte han Vin og drak som en febersyg, med Graaden i Halsen. Han opnaaede hurtigt at blive bevidstløs.

Værten lod ham bære ind paa Sengen i Gæstekamret. Nogle Minutter efter hørte de ham ligge og græde afmægtigt derinde, og da de gik ind for at se til den gamle Mand, laa han paa Ryggen i Sengen med Albuerne i Siden og stirrede som en usalig op mod Loftet.

Der var ikke noget at gøre ved ham andet end at lade ham sukke og snøfte, indtil han holdt op igen. Nogle Timer efter, da de saa til ham, havde han stærk Feber, og han vaagnede ud paa Natten i Vildelse, saa at de maatte vaage ved ham. Men ved den Lejlighed snakkede han over sig, om hvad han havde set, og om Morgenen gik Værten til Politiet og meldte det hele. En Time efter var Zacharias i Bolt og Jærn, og hans homunculus under Rettens Forvaring. Det kan nok være, Borgerne i Lybæk fik noget at korse sig over.

Mikkel laa betænkelig syg i to Dage, saa kom han sig og kunde staa op igen. Men han var meget svag og gik ved to Kæppe. Samme Dag, som han rejste om Eftermiddagen, blev Zacharias og Carolus brændt om Formiddagen, Mikkel var henne paa Torvet og se det. Hele Lybæk var paa Benene og havde stuvet sig sammen paa Torvet allerede fra Morgenstunden af, men Mikkel fik en god Plads nær ved, fordi han var skrøbelig. Baalet var rejst og tog sig saa tillidsvækkende ud, der var en halv Snes Favne Ved af den allerreneste Sort, og Mestermanden havde stablet det kunstfærdigt op, saa at der var Kanaler for Trækken. Zacharias skulde nemlig brændes levende, det vil

sige ikke kvæles af Røg, den rene Ild skulde tære paa ham. Folk ventede sig noget ualmindeligt af denne Henrettelse, for Zacharias havde nok om man saa maatte sige Øvelsen; han havde været paa Baal før og badet Fødderne i den tørre Ild. Det var i Magdeburg og for samme Misgærnings Skyld som nu; man havde faaet det oplyst under Retsforfølgningen. Men den Gang var Zacharias bleven benaadet i yderste Øjeblik, fordi han havde reddet Kurfyrstens Liv en Gang.

Ved Ellevetiden kom Toget, Drabanterne ryddede Vej ind gennem Folkemassen med Hellebarderne. Zacharias gik bag Bøddelen med en Rakkerknægt paa hver Side af sig, han var barfodet og havde kun en Lærredskittel paa Kroppen; den var smurt til med teglstensrød Maling, som skulde forestille Flammer. Paa Hovedet havde han et højt spidst Papirhylster, der var bemalet med Snoge og Tudser og Skorpioner. Zacharias krykkede sammen og holdt Hænderne om hinanden ind mod Brystet, han frøs bitterligt i den raa Oktoberluft og lod ikke til at føle andet.

Folk skreg rasende imod ham og strakte knyttede Hænder frem over og under de Indheg-

ninger af Lanser, som Drabanterne spændte Mængden sammen med. Zacharias saa ikke hverken til Højre eller Venstre. Bag ham kom en af Bøddelens Haandlangere bærende med Carolus, som var puttet i en Sæk, ingen kunde se ham. Dernæst fulgte Raadet og Dommerne og Gejstligheden i Procession.

Medens Dommen blev læst op, stod Zacharias ligegyldig og uden saa meget som en trodsig Mine. En Gang imellem bævrede han over hele Kroppen, næsten sank i Jorden, men det var af Kulde, han var stiv og forkommen i Ansigtet. Det var nu ogsaa en hundekold Dag. De nærmeststaaende lagde Mærke til, at Forbryderens Arme og Ben var lyserøde af indtørret Blodvand. Man havde haft ham i pinligt Forhør og vasket ham bagefter. Begge hans Tommelfingre var blaa og hang brækkede ved Haanden.

Dommeren blev færdig, og Bøddelen førte Zacharias hen til Stigen, han gik villigt op. Derpaa bar Rakkerknægten Carolus op paa Vedstabelen og tog ham ud af Sækken. Der gik en Orkan over Menneskemængden, de skreg og truede, da de saa det gyselige Misfoster, nogle svor og andre sang Salmer. Carolus blev

lagt ned tæt ved Pælen, som ragede op midt i Baalet; Zacharias fik en Lænke om Livet.

Saa gik Bøddelen ned og tændte Baalet. Der var nu dødsensstille paa hele Torvet.

Til at begynde med røg det stærkt, og der bredte sig en Ængstelse mellem Tilskuerne, for at Ofrene skulde blive kvalt. Men Træet var knastørt, og da Ilden først havde faaet rigtig fat og begyndte at brumme i Trækhullerne, røg det ikke videre. Træet knitrede og sprang med høje Knald, de første klare Luer hoppede begærligt ud mellem Brændestykkerne og fangede op efter Synderne.

Da gik Zacharias frem fra Pælen, saa langt som Lænken kunde naa, og raabte roligt:

Er Mikkel Thøgersen her tilstede?

Mikkel blev frygtelig angst, der hvor han stod. Han tog Øjnene til sig, og det lykkedes ham at staa fuldstændig som uberørt. Han dukkede sig og vendte Hattepulden mod Baalet for ikke at blive opdaget af Zacharias. Ikke en eneste fattede Mistanke om, at det var ham, hvis Navn var bleven raabt, heldigvis. Han aandede op igen.

Luerne tog forfærdelig hurtig til i Magt, de slog op, saa at man kunde mærke Lufttrykket og Heden langt hen. Zacharias flyttede sig

frem og tilbage for Ilden. Da ingen svarede, stod han stille og syntes at belave sig paa at sige noget.

Men i det samme ramte en lang glubsk Lue ham og sved i et eneste Pust Kitlen og Hatten af ham. Han stod nøgen, de skruplo nede i Forsamlingen, han krummede sig sammen og krøb i Ly ind til Pælen. Men nu slog Luerne op fra alle Sider, Zacharias kunde ikke blive siddende ved Pælen. Han rejste sig, og blev yderligt levende, han sprang omkring i Ilden, han dansede paa de brændende Planker. Pludselig brød han ud i et Par dyriske Hyl.

Mugit et in teneris formosus obambulat herbis.

Mikkel huskede Verset. Det kom ubetvingeligt over ham, han lo i dødelig Smærte.

Zacharias faldt nu om, tav og krøllede sig sammen. Hans ene Haand laa ud over Kanten af Baalet, og Mikkel saa, hvorledes Finger efter Finger buldnede ud i Ilden, indtil den sprang, dryppede og blev sort.

Se, se, se! lød det med stormende Vælde fra hundrede Munde mellem Tilskuerne. Og da Mikkel saa til, bemærkede han, at Carolus'

Hoved havde rejst sig deroppe paa Baalet. Han laa midt i Ilden og var øjensynligt levende endnu, men Hovedet laa ikke formløst, det stod fuldt ud fra Brynene i to tydeligt adskilte Halvdele, som hver for sig igen var delt i fyldige Vindinger.

Se! skreg Mængden i Rædsel. Og det var et grufuldt Syn, Blodet stred i det voldsomt spændte Hoved, Aarerne brød tykke og levende ud mod Huden. Hele Hovedet rørte paa sig, det lavede sig til Spring. Der maatte foregaa en Kamp i dets Indre.

Se nu! lød det i vildeste Ophidselse, se nu, se, se! Aarerne havde aabnet sig, og det sorte Blod krøb ud som Orme, der væltede sig i Ilden. Hovedet revnede paa flere Steder og begyndte at forkulle, der satte sig smaa Flammer rundt om paa det. Men ovenover det falmede Ilden snart og blev grøn som Edder, snart blussede den og løb i røde Hvirvler.

Baalet var nu paa sit højeste, det var en eneste stormsusende Lue. Der var kun en lille sort Stump tilbage af Zacharias. Saa skred hele Baalet paa en Gang sammen og blev en hvidglødende Hob. Heden slog saa stærkt ud derfra, at de nærmeste fik Vabler i

Ansigtet, der opstod Trængsel og Panik. Men saa var det forbi.

Mange vilde siden paastaa, at de havde set Satan spille i Flammerne, blaa som Staal, og fare ud med Røgen, da Baalet skred.

X.

Kongen havde befalet Kuren paa Taarnet at blæse Velkomstsignal, naar han saa Mikkel komme tilbage. Og godt og vel fjorten Dage efter Afrejsen begyndte Kuren ogsaa at blæse en Formiddag — men han holdt op midt i, som var han ikke vis i sin Sag. Efter et Øjebliks Tøven tog han fat igen og blæste med fuld Kraft Signalet ud. Mikkel kom ikke ridende tilbage, han var kørende, hans Hest gik bagefter Vognen med tom Saddel. Det regnede.

Port efter Port aabnede sig for Køretøjet og lukkede sig efter det igen, og omsider naaede det ind i Slotsgaarden.

Oppe paa Trappen stod Kong Christiern med Baret paa Hovedet og i sin falmede Skarlagens Kappe. Og paa hver sin Side af Trappen havde han plantet Jakob Spillemand og

lille Ide. De stod smukke og tilfredse i Tagdryppet. Jakob skulde stryge en Melodi til Velkomst, han stod med Fjolen parat og hyttede den for Væde under Frakkeopslaget.

Kongen vinkede til Mikkel og lo over hele Ansigtet. Aa, haa haa! Velkommen hjem.

Men Mikkel blev liggende bag i Vognen uden at hilse igen.

Guds Dros! udbrød Kongen altereret og gik til Vognen. Er det galt fat med dig, Mikkel?

Ja det var nok saa. Mikkel laa gusten og med halvt lukkede Øjne, det saa ud, som han var død. Kongen lagde hastig Bagen af sine Fingre til Mikkels Ansigt og fornam, at han var varm endnu.

Lad os faa ham baaret op, befalede Kongen med blege Læber. Jakob, hent Portvagten! Hvor er de henne allesammen, kald paa Berent! Saa! Tag nu ved ham.

Mikkel kom til Live, mens de bar ham op; men han var yderst svag. De fik ham lagt i hans Seng oppe i Taarnstuen, og Kongen satte sig hos ham. Efter en Timestids Forløb begyndte Mikkel at se bedre ud, han fik lidt Farve igen. Nu laa han ogsaa saa godt.

Hvordan er det, Mikkel? spurgte Kongen bekymret.

Jo, Mikkel syntes endda. Men pludselig blev han igen ligbleg og svag. Han var saa bange for, at Kongen skulde begynde at snakke om Ærindet.

Hvor er du syg? spurgte Kongen.

Jeg er lam i venstre Side, læspede Mikkel. Der var noget i Vejen med Tungen.

Hum! Kongen sukkede meget beklemt. De tav en Stund. Mikkel blev snart urolig, han famlede omkring med højre Haand og aabnede Munden, saa paa Kongen og saa fra ham igen. Det laa saa tungt paa ham, det med Ærindet, nu vilde han have det overstaaet. Kongen forstod ham endelig og slog det hen; det kunde de jo altid snakke om. Men Mikkel havde paa Hjemvejen udtænkt en Historie om Udfaldet af Rejsen, den vilde han have fortalt. Kongen skulde ikke vide Sandheden.

Da Kongen saa, at Mikkel absolut vilde af med Besked, søgte han at hjælpe ham:

Du naaede altsaa derned?

Jo, stammede Mikkel forpustet, han saa bort for at skjule, hvor ulykkelig han var. Jo. Men jeg fik ingen Besked. Jeg fik ingen Besked.

Jeg blev syg og maatte rejse forinden. Mikkel vendte under hede Taarer Ansigtet mod Væggen.

Naa jaja, sang Kongen beroligende. Jamen det gør ingen Ting, Mikkel. Du skulde slet ikke være sendt afsted. Vi har angret det hver Dag siden. Nu skal du se at blive rask igen.

Kongen talte mange trøstende Ord til sin gamle Fængselskamerat, og Mikkel laa ganske stille i den gode Seng, taknemlig og sønderknust. Noget efter saa Kongen, at han var ved at falde hen, de forgræmmede Træk glattedes. Han for op et Par Gange i Halvsøvne med lukkede Øjne, og Sorgfuldhed og Smærte drog sig over hans Ansigt, saa glattedes det igen langsomt ud, indtil han endelig sov med tomme Træk. Kongen listede forsigtigt fra Sengen og satte sig til at læse.

Næste Dag var Mikkel bedre, og han kom sig nogenlunde. Men rask blev han aldrig mere, han var sengeliggende hele Vinteren og Foraaret til sin Død i Marts Maaned.

Det var en stille Vinter. Kongen ældedes meget i den Tid han gik om Mikkel og saa ham falde sammen.

Men Tiden blev lang for Mikkel. Han kunde alligevel ikke rigtig dø. Livet hang

endelig ved ham, nu da han vilde af med det. Nu hævnede det sig. Mikkel havde jo aldrig ladet Livet vederfares Retfærdighed, fordi han hele sit Liv igennem aldrig havde villet dø. Han laa og tilstod det for sig selv i de lange Nætter, naar Kongen sov i sin Seng, og Mikkel var alene med sine vinterlige Tanker. Vinden sukkede dybt og fortroligt udenfor Taarnet som en erfaren, der lyttede til hans Forladtheds Tanker. Den der ikke dør hver Dag, skal aldrig leve. Men Mikkel havde aldrig villet dø.

Kongen lod en Dag lille Ide komme op og fremstillede hende for Mikkel, han tænkte, at nu skulde han blive rigtig glad, naar han saa sit Barnebarn. Men Mikkel vendte Ansigtet mod Væggen. Han vidste ikke af, at han havde noget Barnebarn, han havde aldrig haft noget Barn, han havde ikke været gift. Han var alene. Han laa mere ensom end den, der dør barnløs, han var dobbelt alene. Skønt Ane Mette var den, han holdt af, havde hans Længsel aldrig været hjemme hos hende. Det var gaaet ham saadan, at han mistede netop den Kvinde, han fik!

Saa lod Kongen lille Ide gaa igen.

Og der var de nu, de to Stormere! Kong Christiern, der sprang ud som selve den flam-

mende Utaalmodighed, med uhyre Planer, og blev Skaberen af Danmarks Mangel paa Historie. Mikkel Thøgersen, der med sin suveræne Stolthed og alfavnende Længsel blev Stamfader til en vidtforgrenet, tænkt Slægt. Der sad de i Celle hos hinanden, tilsammen Grundlæggere af et Dynasti i det Blaa.

Den Nat Mikkel døde, vendte hans Ungdoms dybe og vældige Følelse tilbage. Han fik sit Væsens Varme, Hjærtets favre Vaar tilbage i samme Øjeblik som hans Hjærte holdt op at slaa.

Men det var Evigheden, der gik, inden Mikkel naaede saa vidt. Han blev skuffet Gang efter Gang. Ved Midvinterstid saa det endogsaa ud, som han skulde staa det over, han laa helt fyrig i Sengen, og hans Næses røde Kulør var kommen igen.

Kongen begyndte at klapre regelmæssigt med Kruslaagene som før Mikkels Rejse, og de optog den gamle Levevis paa Taarnstuen blot med den Forskel, at Mikkel laa. Kongen sparede ham nu heller ikke længere for Urimeligheder. Han forlangte som før Underholdning af ham, og Mikkel sad henne i Sengen og repeterede sine Historier derude fra Slagmarkerne. Han havde fortalt dem om og om igen, skønt det

var mange, han kunde. Mikkel havde været med i alle de store, berømte Slag, der havde staaet i Evropa i den sidste Menneskealder, han havde tjent næsten alle Evropas Fyrster og kunde fortælle Træk om dem, og hvordan de saa ud. Hvad der særlig interesserede Kongen var Slagenes Mekanik, Artilleriet og alt dette, som Mikkel nok havde lagt Mærke til men aldrig hæftet sig videre ved; Kongen kunde spørge ham ud i det uendelige, og Mikkel gravede i sin Hukommelse for at stille Kongen tilfreds.

Mikkel havde en sluttet, fremadskridende Maade at fortælle paa. Historier, han havde fortalt før, berettede han altid nøjagtig med samme Enkeltheder igen, selv om han paa det nærmeste havde opdigtet dem selv første Gang. Kongen bad ham ofte om den og den Historie, som han saa ofte havde hørt, og som det adspredte ham at høre igen.

Naar Kongen vaagnede om Natten, vaagnede Mikkel af gammel Vane ogsaa straks, de kunde da ligge i flere Timer og udveksle fredelig Snak. De laa i hver sin Alkove med Skindene godt op om Hagen og aandede den kolde Luft, der kom ind i Taarnværelset fra Kaminen, naar Ilden var slukket. Maaneskinnet lysnede i de dybe Vinduesnisher gennem de grønne, frosne

Ruder. Kongen vendte Sanduret ved sit Hovedgærde. Tiden var lang, og Mikkel maatte komme i Tanker om en ny god Historie, som Kongen ledsagede med sine Naa og Hm, sit Bifald eller sin Hovedrysten.

Om Morgenen var Kongen altid ladet og farlig, saa tav Mikkel og laa musestille, medens Kongen gik og klædte sig paa og væltede Stolene. Berent blev laaset ind tidlig om Morgenen og fyrede i Kaminen, og naar Kulden var dreven ud, stod Kongen op. Han lagde sig straks paa sine bare Knæ paa Stengulvet og bad Morgenbønnen, der rigtignok mange Gange lød som ædende Forbandelser. Naar det var besørget, gik han i Lag med den svære Stenkugle, som han hver Morgen stødte hundrede Gange op over sit Hoved, halvtredsinstyve Gange med hver Arm. Mikkel hørte hans Tællen og hans Fnys, der blev forsonligere efterhaanden som han udmattede sig. Medens han gjorde Toilette, talte han hviskende og hedt med sig selv. Vandet plaskede nu og da paa Gulvet, naar han greb ustyrlig i det. Han pustede truende, og naar Mikkel skævede stjaalent hen til ham, kunde han se ham staa med Haandklædet og tørre sig, rød af det kolde Vand, stivnet om

Brynene og om Munden og med vilde Øjekast til alle Sider.

Naar Kongeu havde vasket sig, plejede han at læse ondartet behersket i Skriften, til Slaaerne blev taget fra Døren, og Berent viste sig med Morgendrikken, varmt Øl med Nelliker og Ingefær i. Mikkel fik sin Part, og de drak uden at tale sammen. Var Øllet for varmt, smed Kongen Kruset og det hele paa Gulvet.

Kongen gik saa ned en Times Tid eller to og spaserede i Gaarden. Hans fire Tjenere, der skulde ledsage ham, naar han bevægede sig udenfor Taarnet, gik bagved. Kongen morede sig med at træde de hvide Isblærer sønder i Rendestenen, eller han lod sig bringe en Armbrøst og skød efter Kragerne i de rimede Træer udenfor Runddelen. Men naar det hændte, at der var kommen Brev til Kongen, gik kan altid ud i Abildgaarden, sendte Tjenerne fra sig og spaserede ene op og ned mellem Træerne. Her havde han vænnet sig til at søge hen, naar Minderne blev levende.

Naar Kongen kom op i Taarnstuen igen, var han blid og kaldte muntert paa Mikkel. Saa begyndte Dagens Spisninger og Andagtsøvelser. Nu da Mikkel laa til Sengs, var der ikke Tale om at spille Kegler mere. Kongen

havde ikke desto mindre nok at bestille hele Dagen, han havde endogsaa saa travlt med tusind betydningsløse Ting, at han maatte skynde sig Dagen lang, han skyndte sig uafbrudt. Om Aftenen gik han rigtig træt og gudhengiven til Hvile.

Medens Julen stod paa, blev der festet dygtigt paa Slottet. Kongen sørgede paa det omhyggeligste for, at Mikkel fik noget, som maatte ligge alene næsten hele Tiden. Der gik Dage, hvor Kongen slet ikke var oppe i Taarnet, han sad i den store Vagtstue nede i den ydre Gaard og soldede sammen med Jakob Spillemand og Landsknægtene. Jakob bragte Liv til Huse.

Om Aftenen, naar det led mod Lukketid, kom Kongen krydsende hjem. Han gik bidevind over den ydre Slotsgaard, idet han holdt Kursen mod Porten, og naar han havde sløret sig igennem den, sejlede han nynnende og hikkende over den indre Gaard, hilsede op mod Frostmaanen og gik over Stag, med sin Skygge efter sig paa den hvide Sne.

Jakob Spillemand var ikke ædru een Dag i Juletiden heller. Og Julen varede ved til Paaske.

Over Nytaar blev det et klingrende Frostvejr. Sundet var tillagt, og de milevide Is-

gulve sukkede og sang om Nætterne. Der var en vanvittig Magt i Isens Drøn. Det var Frostens Lynslag fra Kyst til Kyst, det var Mindelser om forfærdelige, bundne Kræfter.

Mikkel hørte det, hvor han laa. Han vækkede Kongen en Nat, han troede han skulde dø.

Det ringer saa voldsomt for mit venstre Øre, fortalte han isnende kold. Kongen gik op og tændte Lys, han ravede, og Haaret stod ham pjusket om Hovedet, han havde ikke sovet Dagens Rus ud endnu. Da han saa, at Mikkel havde et angstfuldt Udtryk i Ansigtet, tænkte han, at han vel ikke kunde være døende. Det er bare Isen, Mikkel! trøstede han, hvorpaa han slukkede Lysene og kravlede i Seng igen.

Oppe i et Kammer i Slottets vestre Fløj var der en, der hørte de dybe, uhyggelige Skud, en ung Drabant af Slottets Besætning, og han sluttede sig sammenfarende ind til sin stumme Elskede, til lille Ide. Ide hørte ingenting, men hun gren betaget imod sin Ven, naar han saa uforklarligt bange søgte ind til hende. Hun saa ham, der var stor og stærk, pludselig blive sky som ramt af en indre Rædsel og ligge med fattig Mund og syge, raadvilde

Øjne. Ide elskede ham, hun kyssede ham. Der kom Ro og Fryd igen i hans Blik, han holdt Ide i sin Favn. De laa i Skinnet af Lyset, der brændte som Guld i Kamret, og han kyssede den hvide, fine Filt paa Ides jomfruelige Bryst.

XI.

Hver Nat kom en ringende, søndrende Lyd nærmere til Mikkels venstre Øre.

Det var som Lyden af en Møllesten ikke langt fra hans Hoved. Han laa ofte og tænkte, at nu var han død. Der gik Aarhundreder, hvor han var strakt lam ud i Mørkets staalskarpe Syngen.

Og dog vaagnede han endnu af og til og kunde røre en Haand eller skimte noget af Stuen omkring sig. Men hver Gang den uhyre Lyd begyndte paany i hans Øre, var den kommen nærmere og gennemskingrede ham forfærdeligere end før.

Det var den samme Lyd, han havde sporet i sin Ungdom, men da var den svag og fjærn, tusinde Mile borte. Siden var den vokset, hver Gang den mindede ham. Og nu var Gnyet saa vældigt, at der ikke var andet, Mikkel

blev borte deri. Det var Lyden af en Stenkværn.

Det var den nære Lyd af Grotte, som Fenja og Menja svinger i Nordpolsnatten.

Deres Møllesang skal tage dig, den skal komme indenfra i din Hjærne som søndermalende Stenlyd. Dit Hoved skal blive Centret for Grottes Hvirvler af Verdensstøv, for Fenjas og Menjas splintrende Kværnsang.

Vi maler, synger Fenja, vi svinger Stenen, der er tung som Jorden, vi maler dig Solopgang og Høveder og frodige Agre. Vi maler dig skinnende Skyer og Grøderegn, Kløver, gule og hvide Blomster.

Og vi maler dig Sygdom og Tørke, synger samtidigt Menja, afsvedne Marker, Vandløshed, vi maler dig Hagl som Knoer, vi hvirvler dig en Tordensky op fra Vest, Mørke, Lyn og ulmende Tomter.

Vi maler dig Foraar og blaa Bølger, stønner Fenja, vi faar Sommeren færdig i Tide, vi maler dig grønne Skove fulde af Sangfugle, vi maler dig Kærlighed, Glemsel og lyse Nætter.

Og vi maler dig Fimbuls Mørke, lyder Menjas skurrende Sang, Askeregn, Visnen, vi maler dig Vinteren ind i Sommerens Hjærte. Vi synger dig en Høststorm, vi svinger Rim og Frost over

alt groende, vi maler Varmen ud af Menneskenes Sind.

Og dog maler vi nyt Foraar og ny Grøde, synger Fenja rasende, vi maler dig Solhverv og Blikstille paa Havet, vi maler dig Føl og fimrende Hundehvalpe og Søndenvind, vi maler dig Løvspring og Tro.

Ja, og vi svinger Kværnen, saa det knager, skogrer Menja, vi maler til Barsel, og vi maler i Kisten, vi maler Sne og Fortvivlelse. Jeg synger sidst.

Og nu skyder de Ryg, de vrede Jættepiger, og planter Benene dybt i Mulmet og svinger den rygende Kværnsten. De synger sammen, Fenja og Menja:

Vi maler dig Sol, Maane og Stjærner løbske om Jorden. Dagen og Natten skal veksle i Blink, hvidt og sort, og Himlen skal gaa som et Hjul. Vi maler dig Sommer og Vinter som Feber; Hede skal flyve paa dig og vige igen for Kulde.

Men tilsidst maler vi dig Vintertid. Vi træller i Aartusinder, men vi maler dig endelig Istid.

Nordlys over vore Hoveder! Vi maler dig milevid Is og Aaret fuldt af Nordenstorme og fygende Sne. Vi maler Haabet tyndt i dig, vi

synger Regnestykker, hvor Kuldens Tal stiger. Vi maler dig evige Nætter, vi svinger Solen ud paa fjærne Veje. Vi maler hostende Isbjærge med knust Fjæld ned fra Norden og ud over alle rige Sletter, vi knuser Byerne under Bræen, vi grutter al Frugtbarhed.

Og vi forstener dit Hoved, vi hvirvler Øde ud, vi synger med frostkoldt Hjærte, til Kværnen springer.

XII.

Mikkel Thøgersen laa død en Morgenstund i Marts Maaned, da Kongen skulde se til ham. Kongen havde længe ventet det, men han blev alligevel utrøstelig.

Det var saa sørgeligt for ham at se Mikkels stivnede Ansigt. Det foruroligede ham, ligesaa meget som det smærtede ham. Han kunde ikke vænne sig til, at Mikkels Ansigt slet ikke rørte sig det ringeste mere. Kongen gik grædende op og ned i Taarnet, og hver Gang han kom til at se hen til Mikkel, laa han der saa stenrolig, ikke længere bleg, men hvid. Kongens Hjærte blev underlig panisk berørt, han snappede efter Vejret, han fattede det ikke.

Aldrig havde Kongen set et saa skuffet Udtryk, som det Mikkel laa med i sit Ansigt. Nu da Trækkene havde sat sig i Døden, kom

Skuffelsen saa tydeligt frem. Den høje, øde Pande var som en Kuppel over uafbrudt, uafbrudt Tavshed. Øjnene laa dybt under de stejle, gabende Bryn, de var lukkede men syntes at se med et sovende, stort Blik. Nu var Mikkels lange, vægelsindede Næse helt hvid, han var nøgtern; de fire Facetter i Tippen, som havde givet ham en klog Mine, mens han var levende, saa ud som et Signet eller et lille Kryds af Brusk. Mikkels hvide Knebelsbarter hang stridt ned fra Mundvigene. Munden var bittert lukket. Den døde Mund var en Verden af forstummet Smærte. Det var en Mund, der havde bragt det til at tie om Græmmelse. Den var som et mystisk Ciffer, der gemmer Nøglen til Sorgens Løndom.

Der laa Mikkel og tav om hvad han vidste, men de stumme Træk anklagede. Jeg tænkte det nok! stod der at læse i hans Ansigt. Hvad kunde det nytte! Nu var det forbi med hans Vildfarelser, uigenkaldeligt, og han laa jo ogsaa lydig. Kinderne var falden ind mellem de stærke Kæber. Det var en Mands barske og triste Maske. Det var en død Mands stiltiende Bekendelse, en Mand der havde bidt fra sig til ingen Gavn i en Menneskealder og værget sig ubøjelig men forgæves mellem gabende Misfor-

staaelser. Der laa Mikkel med Dødens noble Ydmyghed paa Læben, Tavsheden, den slukte Trods.

Mikkels arme Hoved var som en støbt Ting, der har spillet halvfjersindstyve Aar i Formen, inden den kunde blive afkølet og færdig. I halvfjersindstyve Aar var hans Ansigt flydende og bespejlet af Livets tusinde Udtryk, hans Øjne var som levende Metal, der fanger Lys, indtil en Hinde drager sig hen over det, og det bliver fast og koldt, størkner, som Meningen er. Nu var Mikkel færdig, Støbningen var endt.

Han blev lagt paa Straa nede i Slottets Rustkammer. Og i de Dage der gik inden han blev jordet, var der stor Højtidelighed mellem alle paa Slottet. Det mørkrædde Tyende turde ikke gaa ned i Gaarden om Aftenen af Frygt for at komme til at se hen paa den lukkede Port, bag hvilken Liget laa. Den mindste sære Lyd i Mørket skræmmede dem halvt fordærvet.

Men Mikkel laa uskadelig i det tyste Rustkammer, hvor Vaaben og Faner dækkede Murene og skumle, tomme Harnisk stod i Række langs Væggene rundt om Baaren.

Kongen gik ind og saa til Mikkel hver Dag og græd bitterligt. Mikkel forandrede ikke

Stilling. Han begyndte at skimle paa Panden. Kongen stod og rystede paa Hovedet over ham og græd. Han var gammel nu Kongen, man saa det paa ham, naar han var ulykkelig. Han var lang og slap i Trækkene om Munden, og han bøjede forover. Jorden havde Bud ogsaa efter ham.

Mikkel blev jordfæstet paa Sønderborg Kirkegaard. Kongen kunde ikke følge ham længere end til Vindebroen. Der stod et stort hædrende Begravelsesgilde efter ham paa Slottet. Kongen lod to Fade tysk Øl lægge frem i Gaarden til fri Afbenyttelse for alle. Om Aftenen var hver Mand rusende. Jakob Spillemand, der var fortvivlet over Mikkels Død, blev baaret totalt bedøvet i Seng.

Og Dagene gik. Det blev Foraar. De unge Landsknægte eksercerede indenfor Ringmuren. Signalerne lød. Tra ra ra!

Først i Maj Maaned lagde Jakob Spillemand sig et underligt Væsen til. Det begyndte med, at han til Forbavselse for alle sparkede ud efter noget, bedst som han sad og spillede, og han fik det med at stirre hen i Hjørner og fortrække Ansigtet af Væmmelse. Da man spurgte ham ud, klagede han over Talrigheden

af Rotter allevegne. De andre kunde ingen Rotter se.

Jakob drak for at komme sig, men det varede ikke længe, før han begyndte at se Kaniner. Han jagede rundt med Kaniner, som alene han kunde se, og Folkene paa Slottet havde mange Løjer af ham. En Dag mødte Jakob til sin Skræk en Kæmpekanin i Porten, den var saa stor som en Ko, og han havde en voldsom Kamp med den, han kaldte Vagten til Hjælp, skreg, fægtede og tog Livtag, og alle Drabanterne paa Slottet stod rundt om ham og vred sig af Latter. I en tre Dages Tid var Jakobs vilde Kampe med usynlige Dyr Kilden til den største Morskab. Han jagede i Timevis inde i Slotsgaarden, hvor man lod ham gaa, da han ingen Skade kunde gøre der, og de saa ham stable Hjørnerne fulde af døde Rotter og Kaniner; han slog saa mange ihjel, at han maatte række sig paa Tæerne for at naa op paa den indbildte Bunke. Allerbedst som han gik og klemte Rotter flade mod Muren i den ene Ende af Gaarden, sprang der Kaniner i den anden Ende, og Jakob afsted efter dem. En Gang imellem fo'r han uforsagt ud midt i Slotsgaarden og leverede en Brydekamp med et Dyr, som efter hans Fagter og Arm-

fang at dømme maatte være meget stort og vildt.

Naar Mørket faldt paa, var der ingen, der blev inde i den dybe Slotsgaard, hvor Mikkel Thøgersen maaske spøgede. Jakob brød sig ikke om det, han blev der gærne hele Natten, hvis ingen hentede ham væk.

En Aften i Skumringen saa Jakob et Dyr komme ind i Slotsgaarden gennem Porten, det var saa stort som et Hølæs og kunde lige knibe sig igennem. Der blev han den lille. Vagten hørte, at Jakob var i yderste Dødsfare, men før han havde faaet et Par Kamerater til at følge med turde han ikke gaa ind i Gaarden. De fandt Jakob paa Stenbroen midt i Gaarden, hvor han laa skrigende og med Fraade for Munden. Han havde Krampeslag og blev bragt i Seng.

Efter nogle Dages Feber og Raseanfald kom Jakob sig og begyndte at spille saa smaat igen. Han var rolig og afholdende i nogle Uger og gik og skravlede i Træskoene, bleggrøn om Næsen og med et elendigt Øjensyn. Saa en skønne Aften i Maj blev han svirende. Og nu drak han fremdeles hver Dag tæt.

Det var St. Hansaften, Solhvervsdag. Over hele Danmarks Land brændte Blussene for Bal-

ders Genkomst. Thøk sad taareløs ude paa Marken, alene.

St. Hansaften købte Jakob Spillemand en Tønde Kakkebille for alle sine Penge og indbød Landsknægtene til Svir. Den Aften var han fin, han spillede saa det var en Lyst og Fryd. Og da det var bleven sent, sang Jakob en splinterny Vise, som han havde gaaet og lagt. Den lød saadan:

No wil a sej Jer Godnæt,
For a er nøj Kon træt.
Og no kan I tru mæ og teg mæ,
No wil a hen og leg mæ.

A sow i Groven far
For Vindens gaboben Dar',
Og a haar sit i en Svimmel
Vorher' hans sywend Himmel.

Men no skal a saligen sow
I min ijen suet bette Stow,
I Juen, som er saa wenle
Ved jen, der er søwne og jenle.

Fowal og saa møj manne Tak
Til Godtfolk saawal som Pak!
I er wal kij o mit Løwne,
Og sjæl er a osse søwne.

A reser fræ ingen Gjald,
Det hiele er betald.

Di Baank, a skylder min Fjender,
Dem foer di nok o hveranner.

Fowal min Fjol og min Bow!
No wil a hen og sow.
Hvis jen no wil byt' sin Bedrøwels,
Saa kan han fo min Fornøwels.

Fowal og Tak, bette I!
A ga Jer, hvad a ku gi.
Og tøt I et om Musiken,
Da war'et Skaad — for no gik'en.

Næste Morgen fandt de Jakob hængende højt i den store Sølvabild i Rosengaarden. Der sad en Krage paa hans Hoved med Tæerne i hans graa Haar.

